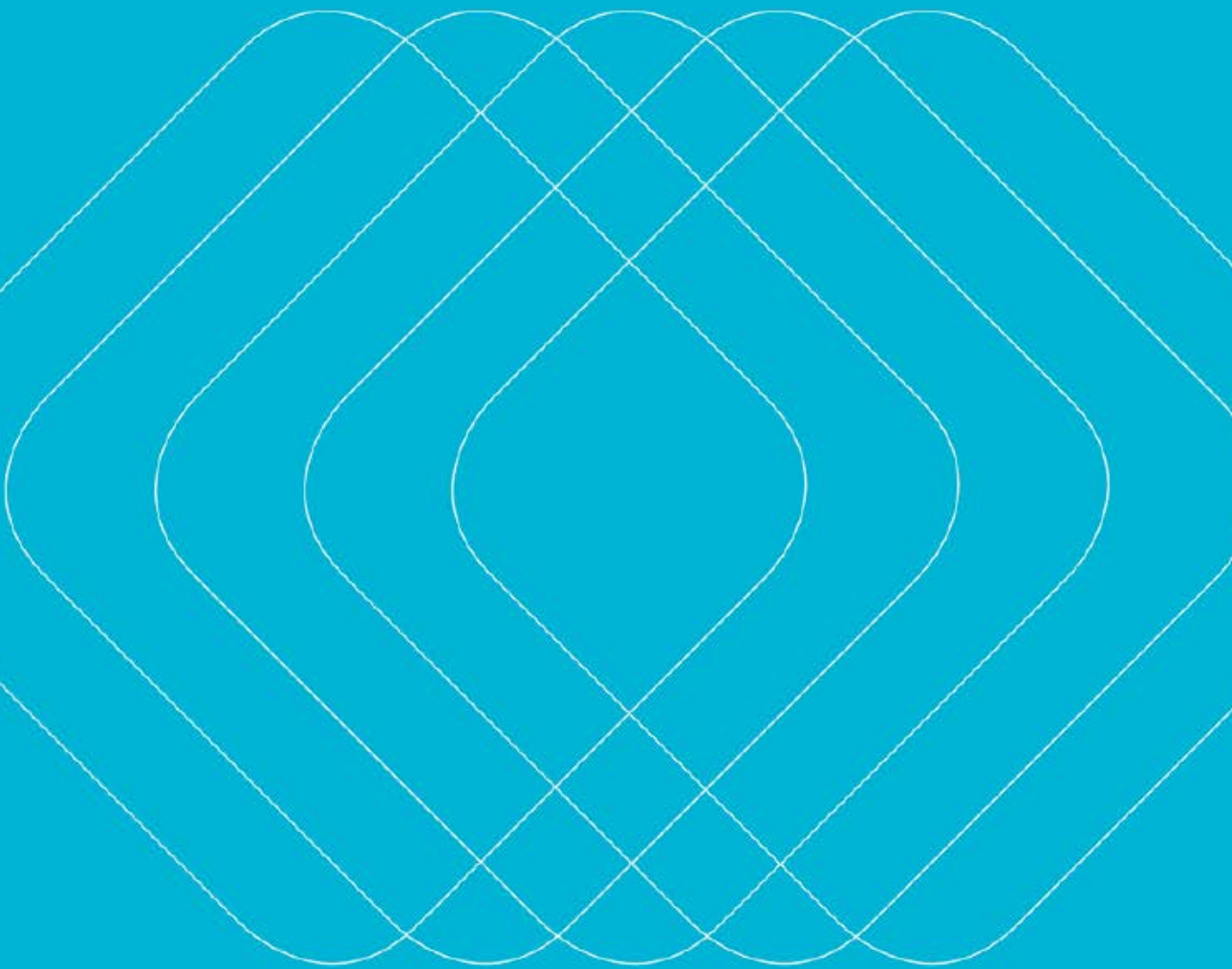

VESTFOLD
fylkeskommune

Budsjett 2016

Økonomiplan 2016-2019
Fylkesrådmannens innstilling

Arkivsak-dok. 201507147-1
Arkivkode
Saksbehandler Dag Roar Nilsen

Saksgang	Møtedato	Sak nr
Vestfold Eldreråd	11.11.2015	15/15
Vestfold fylkeskommunale råd for funksjonshemmede	12.11.2015	14/15
Hovedutvalg for kultur og idrett	16.11.2015	1/15
Hovedutvalg for samferdsel og areal	17.11.2015	1/15
Hovedutvalg for klima, energi og næring	18.11.2015	1/15
Hovedutvalg for utdanning	18.11.2015	35/15
Administrasjonsutvalget	26.11.2015	21/15
Fylkesutvalget	26.11.2015	143/15
Fylkestinget	10.12.2015	85/15

Budsjett 2016 - økonomiplan 2016-2019

Sammendrag

Fylkesrådmannen legger med dette fram forslag til budsjett 2016 og økonomiplan 2016-2019. Kommentarer til vedtakspunktene ligger i Fylkesrådmannens bemerkninger.

Fylkesrådmannens innstilling

1. Budsjett 2016 og økonomiplan 2016-2019 for Vestfold fylkeskommune vedtas med slike rammer for driftsbudsjett og investeringsbudsjett:

ØKONOMIPLAN 2016 - 2019	2016-kr	2016-kr	2016-kr	2016-kr
DRIFTSBUDSJETT i 1000 kr	2016	2017	2018	2019
Skatteinntekter	1 278 228	1 278 228	1 278 228	1 278 228
Inntekstutjamning	129 022	129 022	129 022	129 022
Statlig rammetilskudd	1 116 062	1 129 010	1 142 072	1 155 135
Andre statstilskudd	10 900	12 200	15 500	18 900
A Sum hovedinntekter	2 534 212	2 548 460	2 564 822	2 581 285
Regionalsektoren	-560 745	-555 270	-562 170	-560 170
Utdanningssektoren	-1 327 413	-1 317 813	-1 308 513	-1 306 313
Kultursektoren	-100 969	-100 469	-100 469	-99 969
Tannhelsesektoren	-86 894	-86 894	-86 894	-86 894
Sektor fellesformål	-138 913	-139 013	-139 163	-140 263
Fylkeskommunens deltagelse i selskaper	-24 603	-6 503	-6 503	-6 503
Lønnsreserve og pensjon	-52 000	-69 500	-72 800	-75 100
Korreksjon - finans bruk/avstn fond	0	0	0	0
B Sum sektorenes netto driftsutgifter	-2 291 537	-2 275 462	-2 276 512	-2 275 212
C Avskrivninger	-124 000	-128 000	-133 000	-137 000
D Brutto driftsresultat (A+B+C)	118 675	144 998	155 310	169 073
E Netto finansutgifter	-184 691	-194 111	-206 321	-213 060
F Avskrivninger (motpost)	124 000	128 000	133 000	137 000
G Netto driftsresultat (D+E+F)	57 984	78 887	81 989	93 013
Avsetning til disposisjonsfond	-30 800	-18 887	-11 989	-13 013
Avsetning til bundne fond	0	0	0	0
Overføring til investeringsbudsjettet	-27 184	-60 000	-70 000	-80 000
H Driftsbudsjett balanse	0	0	0	0
BUFFERFOND	206 600	217 687	223 476	230 989
FOND PREMIEAVVIK PR 31.12.	261 716	269 516	275 716	281 216

ØKONOMIPLAN 2016-2019	Overført *	Ny	Årsbud			
INVESTERINGER i 1000 kr	2016	2016	2016	2017	2018	2019
	1	2	(1+2)			
Fylkeshuset - oppgradering og utvidelse	2 500	0	2 500	0	0	0
IKT-investeringer	3 000	2 000	5 000	5 000	5 000	5 000
IKT-nytt trådløst nettverk hele VFK	0	5 500	5 500	3 000	0	0
SUM Fellestiltak	5 500	7 500	13 000	8 000	5 000	5 000
Horten vgs - nybygg	0	30 000	30 000	200 000	240 000	200 000
Sandefjord vgs - nye kroppsøvningslokaler	0	17 000	17 000	24 000	0	0
Re vgs - bibliotek og klasserom	5 000	19 000	24 000	0	0	0
Holmestrand vgs - verkstedbygg	3 500	4 000	7 500	0	0	0
Nøtterøy vgs - praksisrom	0	1 000	1 000	9 000	0	0
Investeringer - diverse skoleprosjekter	2 000	7 500	9 500	7 500	7 500	7 500
Greveskogen vgs idrettsanlegg	0	2 500	2 500	0	0	0
Greveskogen vgs - brannsikringstiltak	6 500	0	6 500	0	0	0
Korten - tilrettelegging for utleie	8 900	0	8 900	0	0	0
Thor Heyerdahl vgs - Avslutningsarbeider	819	0	819	0	0	0
Færder vgs - Avslutningsarbeider	2 500	0	2 500	0	0	0
SUM Utdanningssektor	29 219	81 000	110 219	240 500	247 500	207 500
Tannhelse - investeringer - lokaler og utstyr	2 600	0	2 600	2 000	3 000	5 000
SUM Tannhelsesektor	2 600	0	2 600	2 000	3 000	5 000
Formidlingssenter Kaupang	6 000	0	6 000	8 000	8 000	0
SUM Kultursektor	6 000	0	6 000	8 000	8 000	0
Sandefjord lufthavn Torp - oppgradering	0	75 000	75 000	0	0	0
SUM Deltagelse i selskaper	0	75 000	75 000	0	0	0
Fylkesveger - investeringsramme	29 400	101 950	131 350	139 445	104 930	104 930
Bompengefinansierte prosjekter	4 872	1 933	6 805	11 000	0	0
Sum Fylkesveger	34 272	103 883	138 155	150 445	104 930	104 930
Investeringsreserve	0	0	0	10 000	20 000	60 000
EK innskudd KLP**	0	3 200	3 200	3 400	3 600	3 600
Sum konsern	0	3 200	3 200	13 400	23 600	63 600
SUM INVESTERINGER	77 591	270 583	348 174	422 345	392 030	386 030

* Overført ubenyttet budsjett fra 2015

** Årlig bevilgning overført fra driftsbudsjettet

ØKONOMIPLAN 2016-2019	2016-kr	2016-kr	2016-kr	2016-kr
i 1000 kr	2016	2017	2018	2019
Låneopptak	175 460	252 010	239 386	158 287
Investeringsstilskudd	19 009	31 500	8 779	5 764
Avsetning til investeringsfond	-116 657	-1 657	-1 657	-1 657
Bruk av investeringsfond	77 000	0	0	70 000
Fra driftsbudsjettet	27 184	60 000	70 000	80 000
Mva-kompensasjon	51 178	80 492	75 522	73 636
Salg av fast eiendom	115 000	0	0	0
SUM FINANSIERING	348 174	422 345	392 030	386 030

2. Investeringsbevilgninger for 2016 kan disponeres uten ytterligere politisk behandling med følgende unntak:
  - 2.1. Investeringer – diverse skoleprosjekter: Plan forelegges hovedutvalg for utdanning
  - 2.2. Veginvesteringer. Plan forelegges hovedutvalg for samferdsel, areal og miljø
  - 2.3. Fylkestinget får framlagt egen sak i om kroppsøvingslokaler ved Sandefjord vgs.
  - 2.4. Fylkestinget får framlagt forprosjekt i 2016 før byggestart for ny Horten vgs
3. Ved disponering av regnskapsresultatet for 2015 avsettes eventuelt positivt regnskapsresultat, utover mindreforbruk i sektorene, til bufferfondet.
4. Det fylkeskommunale skattøret for inntektsåret 2016 fastsettes lik de til enhver tid gjeldende maksimalsatser som Stortinget vedtar.
5. Budsjettreglementet endres slik det framgår av vedlegg 1 med virkning fra regnskapsåret 2015.
6. Fylkesrådmannen gis fullmakt til å:
  - 6.1. Justere mellom sektorrammene for sektorenes felles driftskostnader til sosiale soner og møtebevertning på Fylkeshuset.
  - 6.2. Justere sektorrammen til Fellesformål samt bruk/avsetning bufferfondet for endrede kostnader knyttet til nytt politisk utvalg (HKEN) og økte politikergodtgjørelser.
  - 6.3. Justere investeringsrammen til Kaupang prosjektet, sektorrammen til Kultur og finanskostnader, innenfor vedtatt ramme av driftsbudsjettet.

7. Følgende resultatmål vedtas:

Regional							
Nr	Utfordring/tema	Resultatmål	Vedtatt 2015	2016	2017	2018	2019
1.1	Videreutvikle rollen som utviklingsaktør	Andelen spurte som gir VFK høy score som regional utviklingsaktør	61 %	62 %	63 %	64 %	64 %
1.2	Ivareta vegkapital (Handlingsprogrammet for fylkesveg).	Andel av veinettet som har tilfredsstillende dekkestandard.	67 %	67 %	67 %	67 %	68 %
1.3	Øke fremføringshastigheten for kollektivtrafikk. (Handlingsprogrammet for fylkesveg).	Andelen avganger i rute (inntil 3 minutter forsinket) på utvalgte strekninger.	70 %	71 %	71 %	72 %	72 %
1.4	Ta veksten i persontransport med kollektivtransport, gåing og sykling. (RPBA,NTP)	Årlig vekst i antall reisende med lokale bussruter.	1 %	2 %	2 %	2 %	2 %
1.5	Sykkel, gange, kollektivtrafikk, beredskap- og næringstrafikk prioriteres (Handlingsprogram for fylkesveg)	Kundetilfredshetsindikator (KTI) for lokal kollektivtrafikk.	71	71	72	72	72
1.6	Ta veksten i personaltransport med kollektivtransport, gåing og sykling. (RPBA, NTP)	Begrenset vekst i personbiltrafikken på faste tellepunkter på fylkesvegnettet	1 %	1 %	1 %	1 %	1 %
1.7	Anlegg for gående og syklende skal prioriteres der i kommunen der potensialet er størst for endret transportmiddelvalg. Sykkel, gange, kollektivtrafikk, beredskap- og næringstrafikk prioriteres. (HP for fylkesveg).	På utvalgte tellesnitt i Vestfold skal antall syklende økes (i %)	5 %	5 %	5 %	5 %	5 %
1.8	Klimaskadelige utslipp skal reduseres (RPBA)	Klimagassutslipp fra personbiler og lette kjøretøy samt Kollektivtrafikk i Vestfold skal årlig reduseres minst i tråd med nasjonale utslipp	5 %	5 %	5 %	5 %	5 %
1.9	Reduksjon i antall alvorlige ulykker (Handlingsprogram for fylkesveg og TS-plan). Nasjonalt mål: "Nullvisjonen – En visjon om et transportsystem der ingen blir drept eller hardt skadd."	Antall hardt skadde og drepte i trafikken i Vestfold reduseres, uansett veinett.	32	30	28	26	24
1.10	Alle nye tiltak som nybygg, rehabilitering og søknadspiktige vedlikeholdsoppgaver skal tilfredsstillende universell utforming. Der det anlegges nye holdeplasser blir det stilt krav om universell utforming (HP for universell utforming i Vestfold fylkeskommune)	Antall holdeplasser blant de 100 mest benyttede, som holder tilfredsstillende standard i forhold til universell utforming.	35 %	40 %	45 %	50 %	55 %

Utdanningssektoren							
Nr	Utfordring/tema	Resultatmål	Vedtatt 2015	2016	2017	2018	2019
2.1	Fullføre og bestå	Andel elever, lærlinger som fullfører og består innen fem år skal minst være	74 %	75 %	75 %	75 %	75 %
2.2	Sluttet vgs	Andelen som slutter i løpet av skoleåret skal være mindre enn	4,0 %	3,9 %	3,9 %	3,8 %	3,7 %
2.3	Avbrudd lærlinger og lærekandidater	Andelen som avbryter opplæring i bedrift skal være mindre enn	6,5 %	6,5 %	6,5 %	6,0 %	5,5 %
2.4	Elevmedvirkning	Skoler med økende andel elever som er med på å foreslå hvordan de skal arbeide med fagene.	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %
2.5	Mobbing, elever	Skoler med synkende andel elever som oppfatter å være mobbet	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %
2.6		Skoler med synkende andel elever som oppfatter å være mobbet av lærer	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %
2.7	Karakterer	Snittkarakter i eksamen norsk, VG3, skal ligge over landsgjennomsnittet med minst	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
2.8		Snittkarakter i tverrfaglig eksamen, lokalt gitt yrkesfag skal minst være	3,74	3,74	3,74	3,74	3,7
2.9		Snittkarakter i matematikk, yrkesfag vg1, standpunkt skal minst være	3,26	3,26	3,26	3,26	3,2
2.10		Snittkarakter i matematikk, studieforberedende, vg1, standpunkt skal minst være	3,25	3,25	3,25	3,25	3,2

Kultur							
Nr	Utfordring/tema	Resultatmål	Vedtatt 2015	2016	2017	2018	2019
3.1	Kultursektoren	Tilfredshet fra deltakere i kompetansekalendarer for offentlig og frivillig sektor i Vestfold. (Skårer 4 eller bedre på en skala fra 1-5).	90 %	90 %	90 %	90 %	90 %
3.2	Kultur, idrett og friluftsliv	Antall deltakere i forbindelse med gjennomføring av Ungdommens kulturmonstring (UKM) skal øke.	5 %	10 %	10 %	5 %	5 %
3.3	Kultur, idrett og friluftsliv/ Folkehelse/ Kulturarv	Kvalitetssikre og oppgradere skilting samt koordinere ny merking av 50 turstier i Vestfold.	5	10	15	10	10
3.4	Fylkesbiblioteket i Vestfold	Publikumsdeltakelse på bibliotekarrangementer i Vestfold skal øke	5 %	5 %	5 %	3 %	2 %
3.5	Folkehelse	Kommunenes tilfredshet med fylkeskommunens rolle som samarbeidspart og pådriver i folkehelsearbeidet (Skårer 4 eller bedre på en skala fra 1-5)	68 %	70 %	72 %	74 %	76 %
3.6	Kulturarv	Øke kjennskapen til vikingtidsattraksjonene blant fastboende og tilreisende i Vestfold til 50% innen 2019	NY	20 %	30 %	40 %	50 %

Tannhelsetjenesten							
Nr	Utfordring/tema	Resultatmål	Vedtatt 2015	2016	2017	2018	2019
4.1	Å ivareta ønsket tannhelseutvikling	Andel av 5-åringene uten hull i tennene skal minst være	84 %	84 %	85 %	85 %	86 %
4.2		Andel av 12-åringene som har hatt 5 eller flere tenner med hull skal være lavere enn	5 %	4 %	4 %	4 %	3 %
4.3		Andel av 18-åringene som har hatt 9 eller flere tenner med hull, skal være lavere enn	10 %	10 %	10 %	9 %	9 %
4.4	Å gi et behandlingstilbud til de som trenger det mest	Andel barn og unge som skal være undersøkt og behandlet i løpet av kalenderåret	62 %	62 %	62 %	62 %	62 %
4.5	Å gi et behandlingstilbud med god nok kvalitet	Antall skriftlige klager på feil eller mangelfull behandling eller på personalets adferd, skal være lavere enn	5	5	5	5	5
4.6		Antall pasienter på venteliste 2 måneder etter fastsatt tid (etterslep) skal være lavere enn	2300 (3,9%)	2300 (3,9%)	2300	2300	2300
4.7	Effektiv ressursutnyttelse	Netto driftsutgifter pr. person med gratis tannhelsetilbud skal være lavere enn gjennomsnitt for alle fylker (unntatt Oslo)	-10 %	-10 %	-10 %	-10 %	-10 %

Sektor Fellesformål							
Nr	Utfordring/tema	Resultatmål	Vedtatt 2015	2016	2017	2018	2019
5.1	Sykefravær	Sykefravær i organisasjonen skal ikke overstige	5,6 %	5,6 %	5,6 %	5,5 %	5,5 %
5.2	Tillit til ledelsen	Andel ansatte som uttrykker at de har stor tillit til sin nærmeste leder. (Skårer 4 eller bedre på en skala fra 1-5)	85 %	86 %	87 %	88 %	88 %
5.3		Andel ansatte som uttrykker at de har stor tillit til sin nærmeste leders ledergruppe. (Skårer 4 eller bedre på en skala fra 1-5)	65 %	66 %	67 %	68 %	68 %
5.4	Forbedring og utvikling	Andel ansatte som uttrykker at de er fornøyd med måten forbedrings- og utviklingsprosesser gjennomføres på. (Skårer 4 eller bedre på en skala fra 1-5)	60 %	63 %	66 %	70 %	70 %
5.5	Medarbeidersamtale/ utviklingssamtale	Andel ansatte som i løpet av siste 12 mnd har hatt medarbeidersamtale/ utviklingssamtale med sin leder	95 %	96 %	97 %	97 %	97 %
5.6	Psykososialt arbeidsmiljø	Andel ansatte som uttrykker at de tilfreds med det psykososiale arbeidsmiljøet. (Skårer 4 eller bedre på en skala fra 1-5)	85 %	86 %	87 %	88 %	88 %
5.7	Aktivt engasjerte personalgrupper	Andel arbeidsgrupper som er aktivt engasjerte	70 %	71 %	72 %	72 %	72 %
5.8	Informasjon	Andel ansatte som uttrykker at de har god nok informasjon (Skårer 4 eller bedre på en skala fra 1-5)	90 %	70 %	73 %	76 %	90 %
5.9	Internettider	Vestfold fylkeskommunes skår på Difi's måling av digitale tjenester på en skala fra 1-6	5	5	5	5	5
5.10	Omdømme hos mediene	Mediene skal være tilfredse med fylkeskommunens samarbeid, tilgjengelighet, troverdighet, svar kvalitet, kontakt og innhold/struktur på digitale tjenester. (Måles på en skala fra 1-10)	7,2	7,3	7,4	7,5	7,5

Tønsberg, 02.11.2015

Egil Johansen
fylkesrådmann

Lisbeth Eek Svensson
direktør

Vedlegg: Budsjett og økonomiplan dokument

Eventuelle vedlegg til saken ligger på www.vfk.no

Direktelink til Politiske møter og saker: <http://opengov.cloudapp.net/meetings/vestfoldfk>

Fylkesrådmannens bemerkninger:

Videre behandling

Her i bemerkningene blir det gitt tekniske og generelle kommentarer til budsjettdokumentet og den videre behandlingen, samt omtale av enkelte vedtaks punkter.

Behandling av budsjett og økonomiplan

Budsjettet offentliggjøres	5. november
Fylkesutvalget avgir sin innstilling	26. november
Fylkestingets behandler budsjett- og økonomiplan	10.-11. desember

Budsjettdokumentet

I budsjettdokumentet gir fylkesrådmannen en utfyllende dokumentasjon av forslaget til budsjett og økonomiplan. Dokumentet fokuserer særlig på de endringer som budsjett og økonomiplan inneholder.

- Kapittel 1-3 omhandler VKFs samlede økonomiske situasjon og fylkesrådmannens kommentarer.
- Kapittel 4- 9 omhandler sektorene og tjenesteproduksjonen.
- Kapittel 10- 12 gir utfyllende kommentarer om finans, eksterne rammebetingelser som skatt, statstilskudd, pensjon, lønnsoppgjør samt disponering av netto driftsresultat.

Netto budsjett rammer

Budsjett og økonomiplan er overordnet alle andre interne planer. Det betyr at budsjett-rammene som vedtas i forbindelse med budsjettet er bindende for sektorenes drift så lenge det ikke blir fattet andre vedtak gjennom året.

Fylkesrådmannens forslag til budsjett er et rammebudsjett. I likhet med tidligere år forutsettes det at sektorene og den enkelte virksomhet har stor grad av frihet til å disponere midler innenfor tildelt netto budsjett ramme. Hovedutvalgene er i budsjettreglementet gitt myndighet til å foreta prioriteringer innenfor sektorenes rammer om ikke fylkestingets budsjettvedtak har lagt begrensninger på dette. Et rammebudsjett innebærer at sektoren innenfor tildelt rammer forsøker å oppfylle fylkestingets intensjoner med budsjett opplegget og gjennomfører konkrete vedtak knyttet til innretningen av tjenestetilbud, satsingsområder og resultatmål.

I sektortabellene i saken er basis for alle endringer i rammene vedtatt budsjett 2015. Tall i hovedoversikter og sektortabeller er vanligvis i 1000 kr. I sektortabellene er det forsøkt å skille mellom endringer i budsjett rammen som skyldes tekniske forhold (for eksempel oppgaveendringer) og endringer som er uttrykk for fylkesrådmannens/fylkestingets prioriteringer.

Presentasjonsmessige endringer ift tidligere år

I økonomiplanen for 2016-2019 er det gjort enkelte presentasjonsmessige endringer og forenklinger ift til tidligere år.

Regionalt utviklingsfond (RUF) omgjøres fra et disposisjonsfond til en ordinær driftsbevilgning i sektoren deltagelse i selskaper. Intensjonen bak fondet, vedtektene eller øvrige rutiner endres ikke. Navnet på bevilgningen forblir regional utviklingsfond. Hovedgrunnen for denne endingen er at budsjettets nettodriftsresultat i størst mulig grad skal vise egenkapital disposisjoner (sparing og driftsfinansiering av investeringer). Regional utviklingsfond er ikke å betrakte som sparing, men er en bevilgning som er ment å benyttes.

Videre budsjetteres statstilskuddet til regional utvikling (551- midlene) i sin helhet i regionalsektorens budsjetter, og ikke som en del av hovedinntektene som tidligere. Dette samsvarer bedre med VFKs rutiner for budsjettering og regnskapsføring av tilskudd som det er knyttet forpliktelser til.

Forskriftenes budsjettskjema

Forskriftenes budsjettskjema forutsetter at sektorenes budsjetttrammer er fordelt på hovedkonti. Fylkestinget vedtar rammebudsjett i desember. Fylkesrådmannen fordeler rammene på virksomhetene og hovedkonti etter dette, og kommer tilbake til fylkestinget i april med forskrift budsjettskjema fordelt iht til budsjettvedtaket i desember.

Innstillingens pkt 4- disponering av regnskapsresultat for 2015

I likhet med budsjettvedtakene for de siste årene har fylkesrådmannen tatt inn et vedtakspunkt der fylkestinget vedtar føringer for disponering av et eventuelt positivt regnskapsresultat for 2015. Denne disponeringen foretas av fylkestinget i april ved behandling og godkjenning av årsregnskapet for 2015.

Etter fylkesrådmannens vurdering bør viktige økonomivedtak fattes på grunnlag av en overordnet og helhetlig vurdering av fylkeskommunens økonomi. Slike vedtak bør derfor inngå som en del av fylkestingets årlige behandling av budsjett og økonomiplan, så langt dette er mulig. I tabellene i denne saken er ikke en eventuell positivt regnskapsresultat for 2015 innarbeidet.

Fylkesrådmannen anbefaler at et eventuelt positivt regnskapsresultat for 2015, etter at eventuelle mindreforbruk er overført til sektorene, anvendes til å styrke Bufferfondet. For øvrig vil fylkesrådmannen understreke at disponering av regnskapsresultatet ikke bør anvendes til finansiering av nye varige driftsutgifter.

Innstillingens pkt 5 - budsjettreglementet

Bemerkninger til foreslåtte endringer:

Budsjettreglementet pkt 5: Øremerkede tilskudd, spillemidler og andre inntekter som er gitt med bindinger. Disse tilskuddene gjelder i hovedsak midler som skal videreformidles til andre, men kan også være tilskudd til tiltak i egen regi. Det foreslås at fylkesrådmannen gjennom året kan justere budsjettet for slike tilskudd og budsjettert bruk av tilskuddet inneværende år såfremt dette ikke endrer sektorenes vedtatte budsjetttrammer. Videre gjelder fullmakten budsjettering av avsetning av midlene til bundet fond for bruk senere år samt budsjettering av bruk av bundet fond når tidligere avsatte midler skal anvendes.

Budsjettreglementet pkt 7 Korrekt budsjettering av eiendomssalg er en utfordring både med hensyn til tidspunktet for når salg finner sted og den prisen som oppnås. På grunn av denne usikkerheten har fylkeskommunen tradisjon for å avsette slike salgsinntekter til ubundet investeringsfond fremfor å anvende inntektene som del av finansiering av årets investeringer. For å oppnå et realistisk årsbudsjett foreslås det at fylkesrådmannen kan justere budsjettert salgsinntekt og avsetning til ubundet investeringsfond med tilhørende beløp. Dette er en presisering av budsjettreglementas allerede eksisterende regler for tidsforskyvning av investeringer.

I løpet av budsjettåret oppstår behov for salg av mindre eiendommer. Dette gjelder spesielt for arealer knyttet til vegprosjekter, men også andre / deler av andre eiendommer. Fylkesrådmannen ber om fullmakt til å utføre slike salg innenfor en ramme av 2 mill kroner per år. Salg av eiendommer på fullmakt vil bli rapportert i den ordinære rapporteringen undervis i året.

Det foreslås at fylkesrådmannen kan foreta ekstraordinære avdrag på langsiktig gjeld. Dette foreslås for å kunne tilpasse behovet for lånemidler til et realistisk nivå gjennom året. Etter at årets låneopptak er foretatt, kan investeringsaktiviteten vise at behovet for finansiering vil være lavere enn forutsatt. Det foreslås da en mulighet til å foreta ekstraordinær avdragsbetaling på øvrige lån for å tilpasse beholdningen av lånemidler til årets faktiske behov. Forslaget må sees i sammenheng med fylkesrådmannens eksisterende fullmakt til å nedjustere investeringsbudsjettet og tilhørende finansiering.

Innstillingens pkt 6 – fullmakt til fylkesrådmannen

6.1 Fylkeshuset - sosiale soner og møtebevertning

Fylkesrådmannen får fullmakt til, fra og med 2016, å justere mellom sektorrammene for utgifter til sosiale soner og møtebevertning. Etter ombygging av fylkeshuset blir driftsoppgavene for kantinen utvidet med betjening av sosiale soner samt forventet økt salg av møtebevertning og kantinevarer. I stedet for bruk av internfakturering mellom sektorene for ovennevnte, reduseres de ulike sektorrammene og rammen for fellesformål styrkes tilsvarende.

6.2 Nytt politisk utvalg (HKEN) og økte politikergodtgjørelser

Ihht fylkestingets vedtak i sak FT 45/15 etableres det for perioden 2015-2019 et nytt hovedutvalg, Hovedutvalg for klima, energi og næring (HKEN). Samtidig reduseres antallet medlemmer fra elleve til ni i de øvrige tre hovedutvalgene. Det er videre vedtatt endret beregningsmetode av godtgjørelse til gruppeledere. I FT-sak 46/15 er det vedtatt at yrkesopplæringsnemnda utvides med ett medlem til ti medlemmer. Fylkesrådmannen innstiller på en rammeøkning på 0,35 mill kroner pr år for forholdet, men ber om fullmakt til å justere beløpet når sammensetning av råd og utvalg er ferdigstilt, og kostandene er beregnet. De samlede politikergodtgjørelser kan først beregnes når representasjon i fylkesting og ulike utvalg blir fastsatt ved utgangen av oktober 2015. Per september 2015 anslås ovennevnte totalt å utgjøre en økt utgift på 0,35 mill kroner per år i kommende 4-års periode.

6.3 Formidlingscenter Kaupang

Prosjektet formidlingscenter på Kaupang er i dette forslaget til økonomiplan innarbeidet som et investeringsprosjekt. I FT-sak 78/15 som skal behandles 28. oktober er det utredet et formidlingskonsept. Larvik kommune eier eiendommen og bygningen som i dag fungerer som formidlingscenter på stedet. Fylkeskommunen har ikke anledning til å benytte investeringsmidler på eiendom som fylkeskommunen ikke selv eier. Dette tilsier at bevilgningen kan måtte flyttes til driftsbudsjettet. Dette kan gjøres ved at investeringens rente- og avdragskostnader gjøres om til driftsbevilgning. Alle forhold rundt prosjektet er foreløpig ikke avklart. Foreløpig velger fylkesrådmannen å opprettholde investeringsrammen, men ønsker fullmakt å justere budsjettet for 2016 dersom dette blir nødvendig. Fullmakten gjelder kun innenfor vedtatte driftsbudsjett. Fylkesrådmannen kan ikke endre driftsbalansen.

Nedenfor er det forklaring på en del forkortelser som er brukt i budsjettdokumentet:

AFP	Avtalefestet pensjon
AKS	Arbeidslivets kulturseilas
BRA-midler	Tilskuddsordningen for økt tilgjengelighet til kollektivtransporten i kommuner og fylkeskommuner.
BTV	Buskerud, Telemark, Vestfold
DKS	Den kulturelle skolesekken
ESA	EØS-avtalens overvåkingsorgan
EØS-avtalen	Avtalen som regulerer Norges samarbeid med EU
FFM	Fellesformål – sektor
FKF	Fylkeskommunalt foretak (selskapsform iht Kommunelovens kap 11)
FYR	Fellesfag-yrkesretting-relevans
FT	Fylkestinget
FU	Fylkesutvalget
FV	Fylkesvei
HELFO	Helseøkonomiforvaltningen
HKEN	Hovedutvalg for klima, energi og næring
HSA	Hovedutvalg for samferdsel og areal
HKIF	Hovedutvalg for kultur, idrett og folkehelse
HU	Hovedutvalg
HP	Handlingsprogrammet – for fylkesveg
ICOMOS	International Council on Monuments and Sites
IKO	Identifisering, kartlegging og oppfølging.
IKS	Interkommunalt selskap (selskapsform iht Kommunelovens §27)
IKT	Informasjons- og kommunikasjonsteknologi
KBV	Kompetansebyggeren Vestfold
KML	Kulturminneloven
KLU	Kompetansesenteret for læringsutvikling
KLP	Kommunal Landspensjonskasse
KOSTRA	Kommune Stat Rapportering (nasjonal statistikk)
KP	Kommuneproposisjonen
KIF	Kultur, idrett og friluftsliv
KRD	Kommunal og regionaldepartementet
KRS(F)	Kommunal regnskapsstandard (foreløpig)
KS	Kommunenes sentralforbund
KTI	Kundetilfredshetsindikator
KUD	Kulturdepartementet
KVU	Konseptvalgutredning
LO	Landsorganisasjonen
MfM	Marked for musikk
MOTIV	Modell for tildeling av vedlikeholdsmidler
Mva	Merverdiavgift (moms)
NHO	Næringslivets Hovedorganisasjon
NDLA	Nasjonal Digital Læringsarena
NIBOR	Norwegian Inter Bank Offered Rate
NTP	Nasjonal transportplan
NB	Nasjonalbudsjettet
NC MNT	Norwegian Center of Expertise Micro Nano Technology
OT	Oppfølgingstjenesten
PBL	Plan og bygningsloven

PPT	Pedagogisk-psykologisk tjeneste
PULS	Pedagogisk Utviklings- og Lærings- Speil
RNB	Revidert nasjonalbudsjett
RPBA	Regional plan for bærekraftig arealpolitikk
RPS	Regional planstrategi
RPVI	Regional plan for verdiskapning og innovasjon
RUF	Regionalt utviklingsfond
RVU	Reisevaneundersøkelse
SAS	Skoleadministrativt system
SKP	Strategisk kulturplan- og idrettsplan
SMI	Skolen for sosiale og medisinske institusjoner
SPK	Statens pensjonskasse
SSB	Statistisk sentralbyrå
SLH AS	Sandefjord Lufthavn AS
SSØ	Senter for Statelig Økonomistyring
TKS	Tannhelsetjenestens Kompetansesenter Sør
TBU	Teknisk beregningsutvalg
UKM	Ungdommens Kulturmønstring
UNESCO	(United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization)
VFK	Vestfold fylkeskommune
Vg1-3	Videregående trinn 1 -3
VGO	Videregående opplæring
VGS	Videregående skole
VIKS	Vestfold interkommunale kontrollutvalgssekretariat
VIK	Vestfold Idrettskrets
VKR	Vestfold kommunerevisjon
VKT	Vestviken kollektivtrafikk AS
VOIS	Vestfold Offentlige Innkjøps Samarbeid
VRI	Virkemidler for Regional Innovasjon (program i regi av Forskningsrådet)

Innhold

1	Fylkesrådmannens kommentar.....	21
2	Økonomisk situasjon og utfordringer.....	23
2.1	Bærekraftig økonomi.....	24
2.2	Investeringer 2007-2020.....	25
2.3	Netto driftsresultat.....	26
2.4	Korrigert netto driftsresultat.....	27
2.5	Bufferfondet.....	28
2.6	Fond premieavvik.....	28
2.7	Rentesikring.....	29
2.8	Driftsfinansiering av investeringer.....	30
3	Budsjett 2016 og økonomiplan 2016-2019.....	31
3.1	Viktige budsjetteringsprinsipper.....	31
3.2	Driftsbudsjett.....	31
3.3	De frie hovedinntektene.....	33
3.4	Rente- og avdragsutgifter.....	34
3.5	Investeringsbudsjettet.....	35
3.6	Finansiering av investeringene.....	38
3.7	Investeringsprosjekter som ikke er innarbeidet i økonomiplanen.....	38
4	Regionalsektoren.....	41
4.1	Presentasjon av regionalsektoren.....	41
4.2	Dagens situasjon.....	42
4.2.1	Regional næringsutvikling.....	42
4.2.2	Klima og miljø.....	42
4.2.3	Regional planlegging.....	43
4.2.4	Samferdsel.....	43
4.3	Utfordringer og forslag til prioriteringer.....	44
4.3.1	Regional næringsutvikling.....	44
4.3.2	Ressurser, klima og miljø.....	45
4.3.3	Regional planlegging.....	47
4.3.4	Samferdsel.....	48
4.4	Budsjett regionalsektoren.....	52
4.4.1	Driftsbudsjett.....	52
4.4.2	Investeringsbudsjett, fylkesveger.....	56
4.5	Resultatmål.....	58
4.6	Spesielle temaer.....	62
4.6.1	Regionale planer.....	62
4.6.2	Vegvedlikehold.....	63
5	Utdanningssektoren.....	65
5.1	Presentasjon av utdanningssektoren.....	65
5.2	Dagens situasjon.....	67
5.3	Utfordringer og forslag til prioriteringer.....	70
5.4	Budsjett utdanningssektoren.....	76
5.4.1	Driftsbudsjett.....	76

5.4.2	Investeringsbudsjett.....	81
5.5	Resultatmål	85
6	Kultursektoren.....	89
6.1	Presentasjon av sektoren.....	89
6.1.1	Kultur, idrett og friluftsliv	89
6.1.2	Vestfold fylkesbibliotek	90
6.1.3	Folkehelse.....	90
6.1.4	Kulturarv	91
6.2	Dagens situasjon	92
6.3	Utfordringer og forslag til prioriteringer	93
6.4	Budsjett kultursektoren.....	95
6.4.1	Driftsbudsjett.....	95
6.4.2	Investeringsbudsjett.....	99
6.5	Resultatmål	100
6.6	Spesielle temaer.....	102
6.6.1	Ny strategisk kultur- og idrettsplan 2015-2018.....	102
6.6.2	Larvik – Norges poesihovedstad	103
6.6.3	Den kulturelle skolesekken – ny organisering på nasjonalt nivå	103
6.6.4	Samordnet plan for bruk og utvikling av Slottsfjellområdet.....	103
6.6.5	UNESCO	104
6.6.6	Telemark og Vestfold regionteater A/S, Teater Ibsen.....	104
6.6.7	Vestfold Festspillene AS	104
6.6.8	Vestfoldmuseene IKS	105
6.6.9	Folkehelse i fylkeskommunens sektorer	106
7	Tannhelsesektoren.....	109
7.1	Presentasjon av tannhelsesektoren.....	109
7.2	Dagens situasjon	110
7.3	Utfordringer og forslag til prioriteringer	112
7.4	Budsjett tannhelsetjenesten.....	117
7.4.1	Driftsbudsjettet	117
7.4.2	Investeringsbudsjettet.....	118
7.5	Resultatmål	119
7.6	Spesielle temaer.....	120
7.6.1	Tannhelsetjenestens kompetansesenter Sør IKS (TKS)	120
7.6.2	Tannhelsetilbud til pasienter med angst for tannbehandling.....	120
8	Sektor fellesformål	123
8.1	Presentasjon av sektoren.....	123
8.2	Dagens situasjon	125
8.3	Utfordringer og forslag til prioriteringer	129
8.4	Sektorbudsjettet	133
8.4.1	Driftsbudsjettet	133
8.4.2	Investeringsbudsjettet.....	138
8.5	Resultatmål	140
9	Fylkeskommunens deltagelse i selskaper.....	141

9.1	Oversikt over selskaper	142
9.2	Driftsbudsjett	143
9.3	Østre Bolæren	144
9.4	Sandefjord lufthavn AS - oppgradering.....	144
10	Frie inntekter og generelle rammebetingelser.....	147
10.1	De frie hovedinntektene	147
10.2	Andre statstilskudd.....	149
10.3	Lønnsreserven	150
10.4	Pensjonskostnad og premieavvik.....	150
11	Finans – renter og avdrag, lånegjeld	155
11.1	Finanssituasjonen og basis for renteanslag	155
11.2	Renteinntekter	155
11.3	Aksjeutbytte	156
11.4	Rente- og avdragsutgifter.....	156
11.5	Låneopptak og lånegjeld	156
11.6	Rentenivå	158
12	Disposisjoner.....	161
12.1	Bufferfondet.....	162
12.2	Fond premieavvik	163
12.3	Overføring til investeringsbudsjettet.....	163
12.4	Ubundet investeringsfond (kapitalfondet)	163
	Vedlegg 1 - Budsjettreglement.....	164
	Vedlegg 2 - Reglement for finansforvaltning	168

1 Fylkesrådmannens kommentar

«Stor satsning på skole og samferdsel»

En lokal flyplass med gode forbindelser er viktig for næringslivet. Konkurransen blant flyplassene er hard, og det er nødvendig å oppgradere Torp i 2016 for at den skal fortsette å være en regional muskel fremover. Dette er en av hovedsatsingene i 2016, og betydningen vises ved at fylkeskommunen bruker en stor del av investeringsfondet til dette. Miljø står også sentralt i planleggingen, og Vestfold fylkeskommune innfører biogass på bussene fra 2016. Budsjettrammene til kollektivtrafikken øker mer enn fylkeskommunens samlede økning i frie inntekter i statsbudsjettet.

I 2016 vil prosjektering av nye Horten vgs være slutført, og skolen skal stå ferdig til skolestart i 2019. I tillegg til bygging av en ny videregående skole i Horten er det funnet rom for investering i et nytt senter for vikingtidsformidling på Kaupang. Vikingtidssatsingen er sentral, og budsjettet er også styrket til dette.

Når nye Horten videregående skole er ferdig til skolestart 2019 vil fylkeskommunen ha investert nærmere 3 mrd. kroner i bygg de siste 10 årene. I tillegg til nye skoler i Larvik og Tønsberg er det gjennomført en rekke mindre nybygg- og rehabiliteringsprosjekter, hovedsakelig i skole, men også i kulturbygg og fylkeshus. Dette bidrar at Vestfold har moderne bygninger som gir gode arbeidsforhold for elever og ansatte.

Vestfold har fylkesveger som er blant de best vedlikeholdte i landet. Likevel er det et stort etterslep i vedlikeholdet. Endringer i klima kan gi ytterligere slitasje, og på sikt medføre store kostnader. Etablering av gode forvaltningsplaner for både fylkesveger og bygg vil derfor være sentrale fremover.

Det høye gjeldsnivået kan medføre en økonomisk risiko. Det er derfor etablert et gjeldstak på 2,85 mrd, og risikoen er søkt redusert ved rentesikringer og oppbygging av fond. Gjeldstaket medfører at fremtidige investeringer i større grad må egenfinansieres og at netto driftsresultat bør i perioden økes til 3-4%. Store engangskostnader i 2016 og viktige behov i sektorene gjør at fylkesrådmannen har foreslått et lavere netto driftsresultat (2,3%) i 2016 og lavere oppbygging av fond enn ønskelig. Likevel vurderes det som akseptabelt sett i lys av at netto driftsresultat øker utover i perioden.

Det er alltid usikkerheter knyttet til budsjettet, men i denne planen er det grunn til å merke seg at forutsetningene i statsbudsjettet innebærer en vesentlig økning av skatteinntektene i 2016 knyttet til en forutsetning om økt sysselsetting. Dette kan være optimistisk sett i lys av den siste tids utvikling i norsk økonomi. Prinsippet er imidlertid at fylkesrådmannen følger statsbudsjettets forutsetninger. Videre taper VFK på at deler av rammetilskuddet nå tildeles etter nye fordelingsnøkkel til fylkesvegene. Den positive effekten av et nytt inntektssystem

blir på denne måten redusert. Dersom denne tendensen forsterkes vil dette begrense fylkeskommunens handlefriheten fremover.

Samlet sett mener fylkesrådmannen at budsjett 2016 og økonomiplan 2016-2019 er ambisiøs og krevende, men likevel forsvarlig. Fylkesrådmannen vektlegger derfor betydningen av en fortsatt stram økonomistyring.

Hovedstørrelser (mill kroner)	B2015	Prog 2015	2016	2017	2018	2019
Frie inntekter	2 465	2 458	2 534	2 548	2 565	2 581
Sektorenes netto driftsutgifter	2 222	2 262	2 292	2 275	2 277	2 275
Brutto driftsresultat	116	77	119	145	155	169
Netto driftsresultat	62	17	58	79	82	93
Bufferfondet pr 31.12	163	204	207	218	223	231
Fond premieavvik pr 31.12	236	233	262	270	276	281
Overføring til inv.regnskapet	24	24	27	60	70	80
Nye investeringer	252	248	348	422	392	386
Gjeld pr 31.12	2 550	2 484	2 558	2 699	2 820	2 850
Indikatorer						
Brutto lånegjeld i % av frie driftsinntekter	103 %	101 %	101 %	106 %	110 %	110 %
Netto driftsresultat i % av frie inntekter	2,5 %	0,7 %	2,3 %	3,1 %	3,2 %	3,6 %
Korrigert netto driftsresultat i % av frie inntekter			1,2 %	2,8 %	3,0 %	3,4 %

Tabell 1-1 Hovedstørrelser økonomiplan 2016-2019

2 Økonomisk situasjon og utfordringer

Fylkeskommunen har de seneste årene hatt høye investeringer, og dette har medført at VFK har høy gjeld. Vestfold er en av de fylkeskommunene som har høyest gjeld per innbygger. Utfordringen med den høye gjelden er at den gir press på sektorrammen fordi mer av inntektene benyttes til å betale renter og avdrag. Dette forsterker forholdet knyttet til at Vestfold allerede har lavere inntekter pr innbygger enn landet for øvrig, og er således avhengig av en effektiv drift. Innsparingsprogrammet *prosjekt handlingsrom 2014* har resultert i lavere kostnader i driften. Sammenligninger mellom fylkeskommunene viser at Vestfold fylkeskommune jevnt over drives effektivt.

Statsbudsjettet for 2016 ga Vestfold fylkeskommune lavere inntekter enn bebudet tidligere. Dette forsterker den krevende balansen mellom drift og investeringer som allerede ligger i den vedtatte økonomiplanen.

Vedtatt økonomiplan 2015-2018 innebærer en nedgang i sektorrammene på 33 mill kroner ift budsjett 2015. Planen er basert på forutsetning om redusert elevtall, tiltak som trappes ned eller ikke videreføres etter 2015, samt krav til innsparinger. Sektorene meldte om store behov i utfordringsnotatet. Det vil ikke være mulig å imøtekomme alle disse behovene. Fylkesrådmannen har i forslaget til drift- og investeringsbudsjett forsøkt å opprettholde tjenesteproduksjonen, og funnet rom til blant annet:

Investeringer:

- Investeringsprogrammet videreføres med blant annet utbygging av ny skole i Horten, og handlingsprogrammet for fylkesveger.
- Oppgradering av Sandefjord lufthavn Torp

Drift:

- Økte rammer til Kollektivtrafikk med begrunnelse i blant annet nye tilbud i Tønsberg området (inkl biogass), nye mva regler skal ikke medføre økte billettpriser, 6 mnd videre drift, og evaluering av ekspressbuss mellom Larvik og Tønsberg.
- Vedlikehold av kanalbrua i Tønsberg
- Oppfølging av regionale planer.
- Økte rammer til Utdanningssektoren, begrunnet med blant annet økt tjenesteproduksjon, økte satser for lærlingtilskudd, ekstra tiltak for fullført og bestått, satsning på yrkesfag og vedlikehold av Melsom vgs.
- Økte rammer til Kultur med begrunnelse i blant annet vikingtidsformidling, idrett og friluftsliv.
- 18 mill kroner i forbindelse med overdragelsen av Østre Bolæren til Nøtterøy kommune. Dette vil på sikt medføre reduserte driftskostnader for fylkeskommunen.

Fylkesrådmannens forslag innebærer nye tiltak til sektorenes driftsrammer på netto 46 mill kroner i 2016, og ca 30 mill kroner per år etter 2016. Fylkesrådmannen mener man med dette går så langt som det er forsvarlig å gjøre for å imøtekomme sektorenes behov.

Tabellen under viser netto effekt av nye tiltak / prioriteringer i sektorene.

ØKONOMIPLAN 2016 – 2019	2015-kr	2016-kr	2016-kr	2016-kr	2016-kr
Nye tiltak i sektorene ift til B2015	B2015	2016	2017	2018	2019
Sektorammer vedtatt økplan 2015 – 2018	2 143 839	2 134 189	2 117 314	2 111 364	2 110 264
Nye tiltak (netto)		46 414	29 714	33 414	30 914
<u>Nye tiltak fordeler seg slik:</u>					
<i>Regional Kollektivtrafikk</i>		11 250	12 750	10 750	10 750
<i>Regional Fylkesveger</i>		-4 000	-6 000	-2 000	-4 000
<i>Regionalsektoren - øvrige</i>		1 500	2 800	2 800	2 800
<i>Utdanningssektoren</i>		18 636	19 236	19 936	19 436
<i>Kultursektoren</i>		2 250	2 250	2 250	2 250
<i>Tannhelsesektoren</i>		-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
<i>Sektor fellesformål</i>		900	900	1 900	1 900
<i>Fylkeskommunens deltagelse i selskaper</i>		16 878	-1 222	-1 222	-1 222

Tabell 2-1 Tabellen viser netto effekten av nye tiltak i sektorene ift B2015. Tallene er eks tekniske endringer og kompensasjon for lønn og prisstigning som kommer i tillegg

For å finne rom til nye tiltak har fylkesrådmannen vært nødt til å foreta omprioriteringer og justeringer av tidligere ambisjoner:

- Forslaget innebærer at VFK bruker 77 mill kroner av investeringsfondet.
- Lavere nettodriftsresultat og bufferfond enn i vedtatt økonomiplan for 2015 -2018
- Tannhelse sektorene vil redusere sine investeringer og kostnader til administrasjon for å finne rom til nødvendige tiltak i øvrige sektorer.

2.1 Bærekraftig økonomi

For å kunne møte investeringsnivået på en kontrollert måte, har fylkeskommunen i de senere års økonomiplaner etablert noen klare styringsprinsipper:

- Krav til styrking av netto driftsresultat
- Krav til styrking av Bufferfondet
- Fond premieavvik skal tilsvare premieavviket.
- Økt egenfinansiering av investeringer
- Rentesikring av langsiktig gjeld

For kommende økonomiplan har fylkesrådmannen lagt følgende til grunn for budsjettarbeidet:

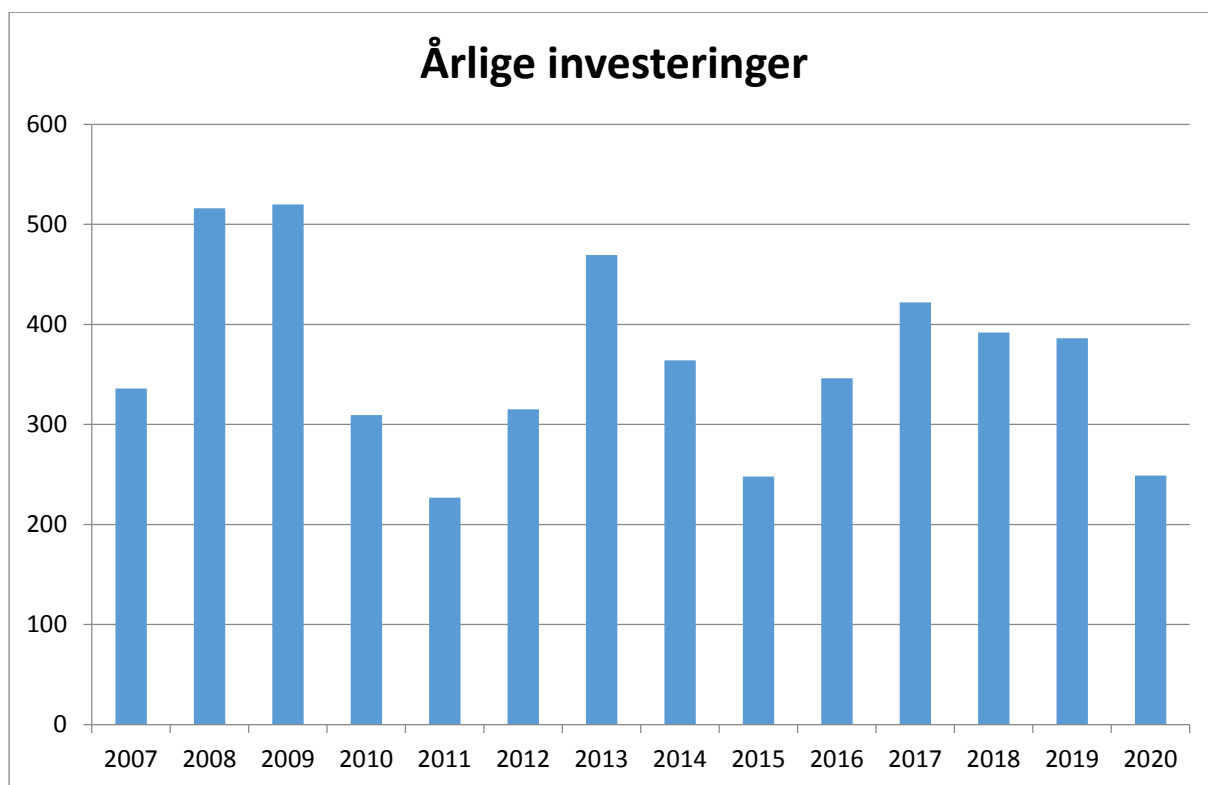
- Gjelden skal ikke overstige 2,85 mrd i 2019, og reduseres etter dette.
- Bufferfondet øker i løpet av økonomiplanperioden. I foreliggende plan er målsetningen minimum 230 mill kroner ved utgangen av økonomiplanen. På lang sikt

må fondet økes til 300 mill kroner, som utgjør ca 3 gg månedlige lønnsutbetalinger og minst 10% av brutto gjeld.

- Netto driftsresultat skal være minst 3%. Kravet til netto driftsresultat må økes utover 3 % som følge av gjeldssituasjon og økt framtidig krav til egenfinansiering av investeringer. Kravet til stabilitet i økonomistyringen tilsier at også korrigert netto driftsresultat bør være 3%.

2.2 Investeringer 2007-2020

Økonomiplanen oppfyller målsettingen om å bygge nye skoler i Larvik, Tønsberg og Horten. Sammen med oppgraderinger og tilbygg vil fylkeskommunen fra 2007-2020 ha investert ca 3 mrd kroner i skolebygg. I tillegg har fylkeskommunen gjennomført betydelige investeringene i fylkesvegene. Samlet vil Vestfold fylkeskommune ha gjennomført investeringer på 5,1 mrd kroner i perioden 2007-2020. Diagrammet viser hvordan dette er fordelt på årene.

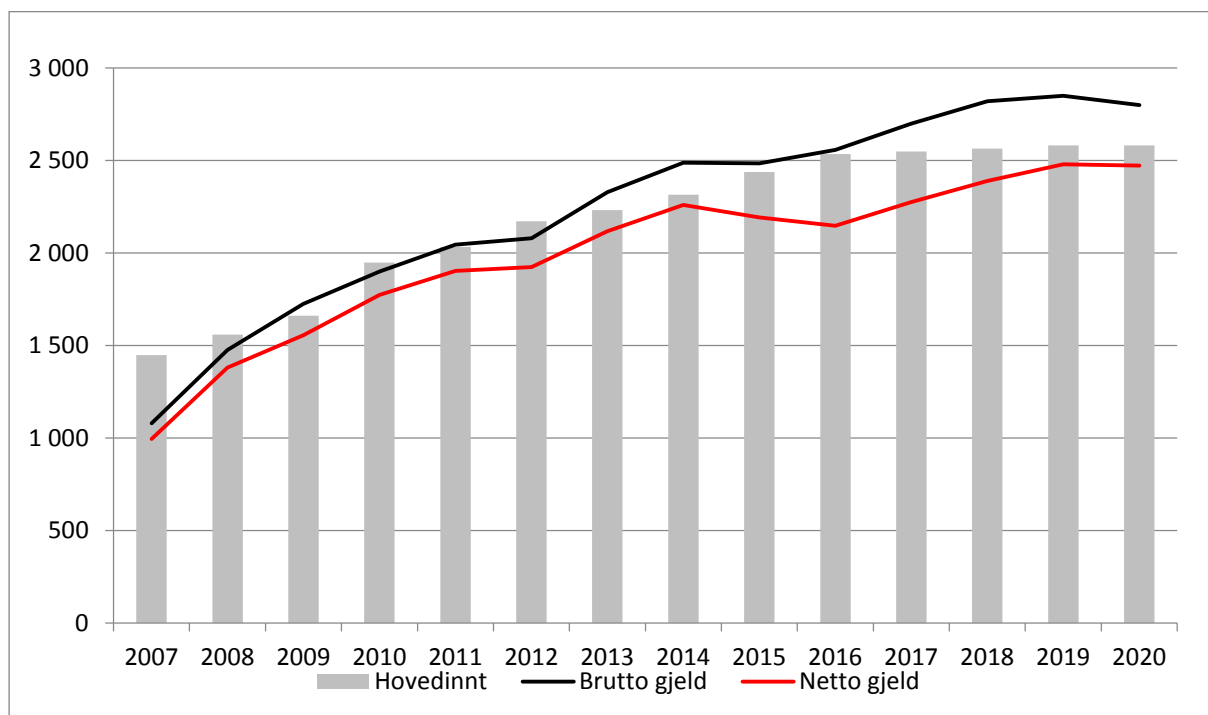

Figur 2-1 Årlige investeringer 2007-2020

Denne satsingen gir både gode lærings- og arbeidsvilkår, og en bedret vegstandard / trafikksikkerhet. Utfordringen for fylkeskommunen er at gjelden stiger til 2,85 mrd kroner.

Brutto gjeld utgjør ca. 1,1 gg inntekten i 2019. Korrigert for frie fond vil netto gjeld nesten tilsvare inntektene, noe som medfører en høy finansiell risiko. Det høye gjeldsnivået vil redusere mulighetene til å styrke driften i sektorene. Det bør derfor være et klart mål fremover å redusere gjeldsgraden for å legge til rette for fortsatt godt tjenestetilbud.

Rammetilskuddet er basert på at Vestfold opprettholder dagens andel av befolkningen. I henhold til SSB framskrivning kan Vestfold få en lavere andel av befolkningsveksten. Dette medfører en risiko for at Vestfold får en lavere andel av framtidig inntektsvekst. I tillegg kommer usikkerhet knyttet til at det er forutsatt en stor vekst i skatteinntekter. Utviklingen av hovedinntekter, brutto gjeld og gjeld korrigert for frie fond fremgår av diagrammet.

Figur 2-2 Utvikling hovedinntekter, brutto og netto gjeld 2007-2020

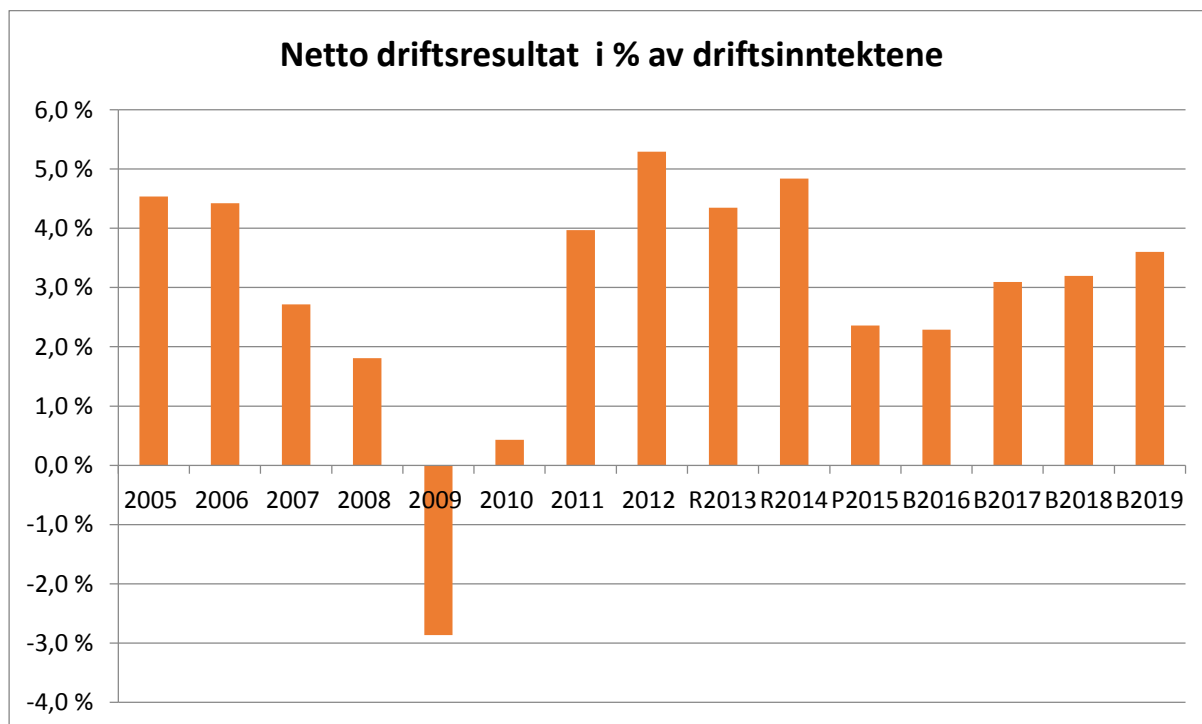
2.3 Netto driftsresultat

Netto driftsresultat er en viktig indikatoren for økonomisk balanse i kommunesektoren. Netto driftsresultat angir forholdet mellom driftsinntekter og driftsutgifter, og hvor netto renteutgifter og låneavdrag er medregnet. Netto driftsresultat viser hvor mye som kan avsettes til framtidig bruk, og til egenfinansiering av finansieringer.

Anbefalt krav til netto driftsresultat fra Teknisk beregningsutvalg (TBU) har vært 3%. Dette kravet er lagt til grunn i tidligere vedtatte økonomiplaner. Det pågår et arbeid i TBU, og foreløpige indikasjoner er at kravet for kommunene reduseres til ca 2 – 2,5%, men for fylkeskommunene bør dette kravet økes til 5-6% som følge av økte investeringstunge eiendeler da fylkesvegene ble overført ifm forvaltningsreformen.

Fylkesrådmannen deler vurderingene til TBU, men foreslår ut fra en konkret vurdering at kravet i denne planperioden settes til 3-4%. I økonomiplanperioden er det lagt opp til at netto driftsresultat øker fra ca. 2,3 % for 2016 til ca. 3,6 % i 2019.

Utviklingen i netto driftsresultat de seneste årene og i økonomiplanperioden er vist i nedenstående figur.

Figur 2-3 Netto driftsresultat som prosent av driftsinntekter. Regnskap 2005-2014, prognose 2015

2.4 Korrigert netto driftsresultat

Netto driftsresultat kan påvirkes av bokføringstekniske forhold. Et eksempel er pensjonskostnadene som fordeles mellom utbetalinger, premieavvik, amortisering og avsetninger til fond. Avhengig av pensjonsleverandørens beregninger vil netto driftsresultat kunne endres selv om de samlede kostnadene er uforandret. Tabellen under viser netto driftsresultat korrigert for premieavvik:

ØKONOMIPLAN 2016 - 2019	2016-kr	2016-kr	2016-kr	2016-kr
NETTO DRIFTSRESULTAT	2016	2017	2018	2019
NDR	57 984	78 887	81 989	93 013
NDR i % av inntekter	2,3 %	3,1 %	3,2 %	3,6 %
NDR (korrigert for premieavvik)	29 684	71 087	75 989	87 513
NDR (korrigert for premieavvik) i % av inntekter	1,2 %	2,8 %	3,0 %	3,4 %

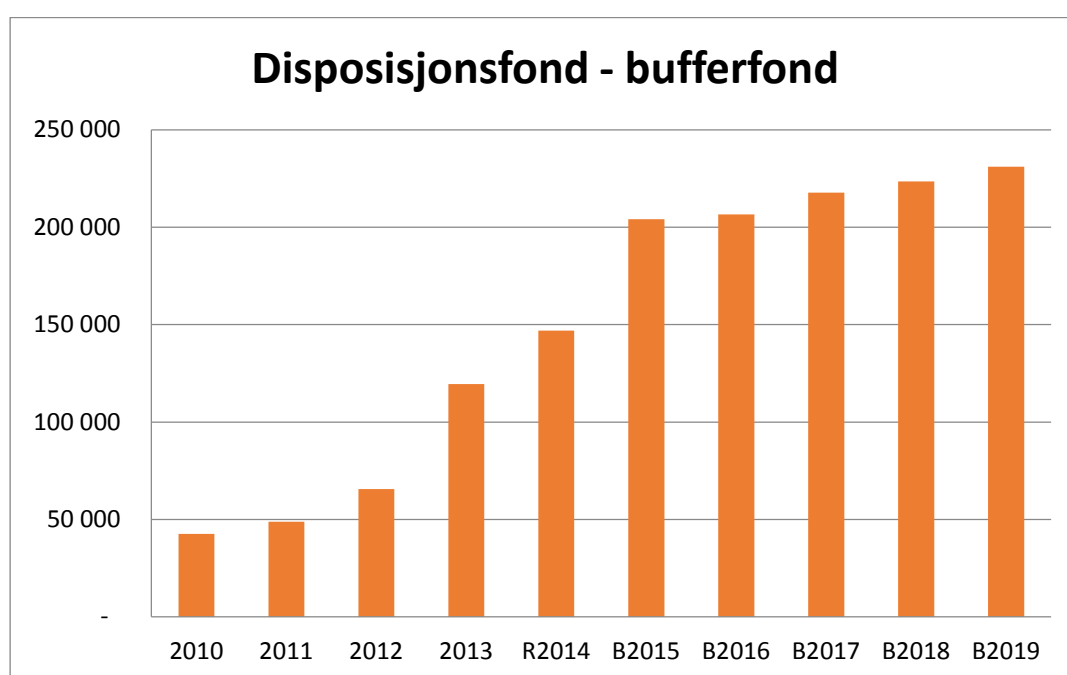
Tabell 2-2 Netto driftsresultat korrigert for premieavvik 2016-2019

Regnskapet og budsjettet bør også vurderes i lys av avdrag ift til avskrivninger, avsetninger og bruk av bundne fond. Korrigert netto driftsresultat vil derfor vise den langsiktige tendensen, og bør være over 3%.

2.5 Bufferfondet

Bufferfondet er fylkeskommunens *egentlige* driftsreserve. Fondet skal gi fylkeskommunen mulighet til i første omgang å takle uforutsette utgiftsøkninger og inntektsreduksjoner ved å bruke av fondets midler. På lengre sikt betyr fondet økonomisk sikkerhet for de utfordringene som ligger i økonomiplanen knyttet til gjeldsoppbyggingen. Dette vil i neste omgang gi fylkeskommunen tid til å planlegge og iverksette nødvendige tiltak av varig karakter dersom de sviktende forutsetninger er permanente.

Ved utgangen av 2019 forventes bufferfondet å utgjøre ca. 230 mill kroner. Dette er ca 50 mill kroner lavere enn ved utgangen av vedtatt økonomiplan. Fylkesrådmannen mener at 230 mill kroner er et akseptabelt nivå for bufferfondet, og gir fylkeskommunen en akseptabel likviditetsreserve og mulighet til å håndtere avvik.

Figur 2-4 Utvikling i disposisjonsfond/bufferfond 2010-2019

2.6 Fond premieavvik

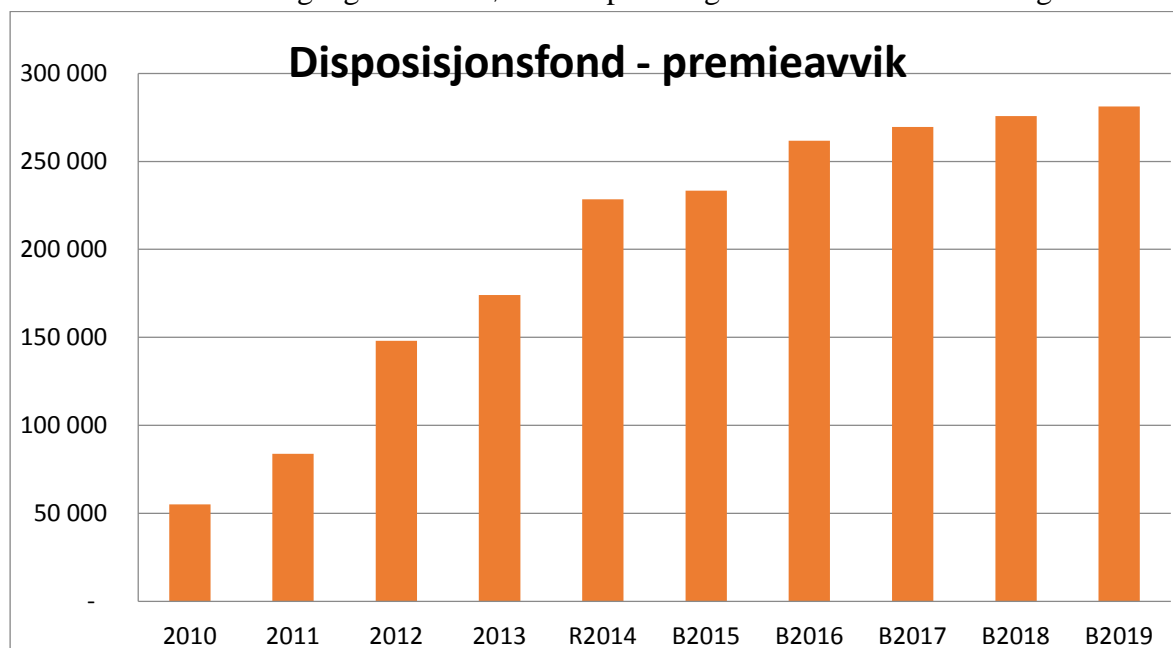
Fylkeskommunene er pålagt, i tråd med kommunelovens forskrift, å utgiftsføre et en beregnet pensjonskostnad som avviker fra faktisk betalt pensjonspremie. Differansen mellom utbetalt og utgiftsført beløp kalles premieavvik.

Bokført kostnad har over tid vært langt lavere enn faktisk betalte pensjonspremier. Dette ingen økonomisk gevinst, men kun en utsettelse av utgiftsføringen, idet premieavviket skal utgiftsføres over de kommende 7 år. Over tid har det akkumulerte premieavviket blitt så stort at det representerer en betydelig styringsutfordring for kommunesektoren.

I Vestfold fylkeskommune ble fond premieavvik etablert i 2010 for å nøytraliserer utfordringen med premieavviket. En nøytralisering av premieavviket er nødvendig for at bufferfondet skal være en reell reserve til disposisjon.

Premieavviket er nøytralisert per 2015. Aktuarberegninger viser et økt ytterligere økt premieavvik i 2016. Fylkesrådmannen har derfor på samme måte som i vedtatt økonomiplan prioritert å øke Fond premieavvik til fullt ut å nøytralisere premieavviket også i framtiden.

Fond premieavvik vil ved utgangen av 2019 være på 281 mill kroner. Dette er en økning på 19 mill kroner ift til utgangen vedtatt økonomiplan. Figuren under viser utvikling i fondet.

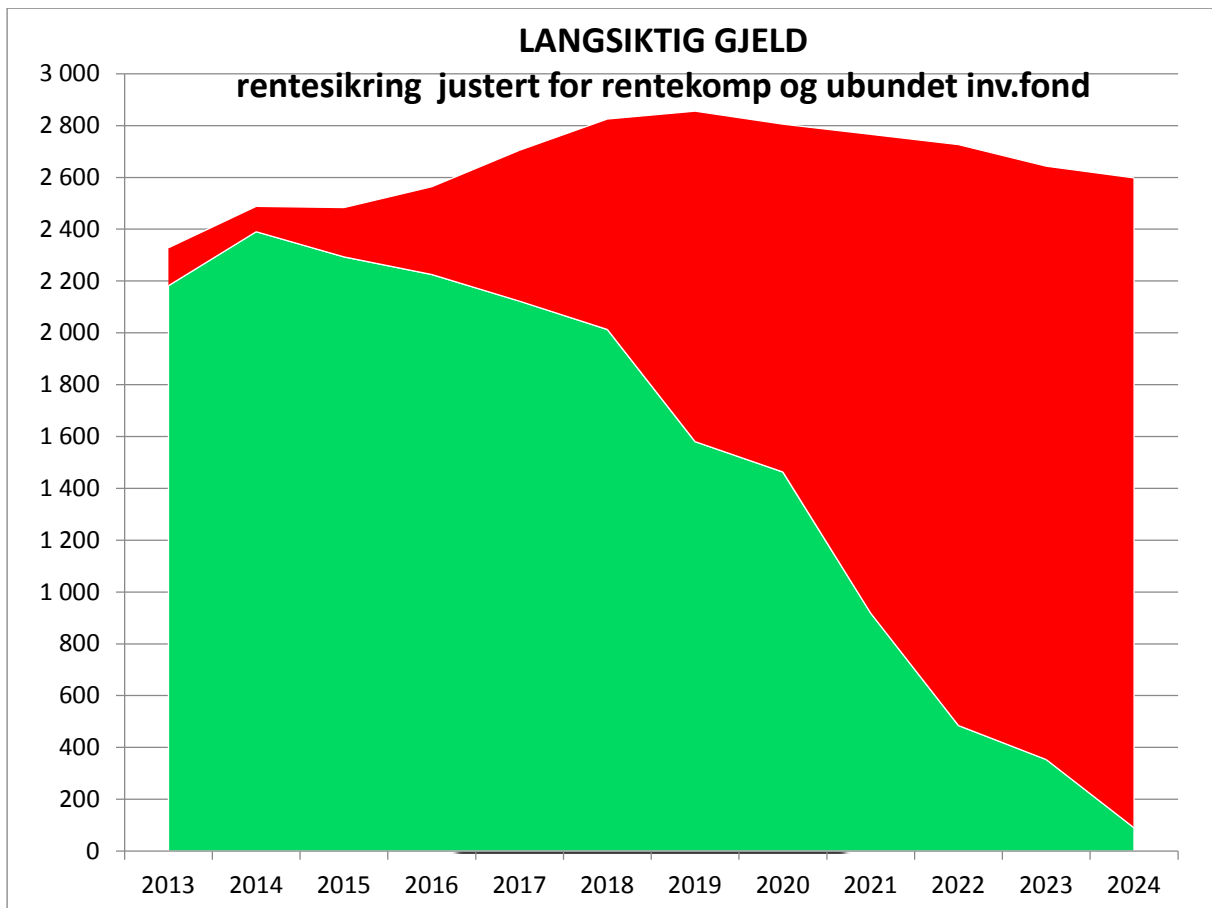
Figur 2-5 Utvikling i disposisjonsfond premieavvik 2010-2019

2.7 Rentesikring

Med store investeringsprosjekter og voksende lånegjeld har fylkesrådmannen valgt å rentesikre en betydelig del av den langsiktige gjelden via rentesikringsavtaler.

I tillegg til rentesikringsavtaler regnes motverdi av investeringsfond samt kapitalgrunnlag rentekompensasjon skolebygg som nøytralisering av renterisiko. Med dette er låneporteføljen tilnærmet fullt rentesikret i 2015 og inn i 2016. Rentesisikringer med framtidig start kan gjøres når det foreligger endelig vedtak om nye prosjekter og tilhørende opplåning.

Fylkesrådmannen vil fortløpende vurdere rentesikring på nye låneopptak. Diagrammet under viser fordelingen mellom sikret gjeld, usikret gjeld og usikret framtidig gjeld iht. langsiktig investeringsbudsjett.

Figur 2-6 Låneportefølje; rentesikret (grønt), ikke rentesikret (rødt)

2.8 Driftsfinansiering av investeringer

Forslaget til økonomiplan er basert på en forutsetning om at gjelden ikke skal overstige 2,85 mrd. kroner i 2019, og at gjelden etter dette må reduseres. For å begrense en videre økning av gjelden må derfor framtidige investeringer i større grad finansieres ved overføring fra driften (egenfinansieres). Også etter 2019 må det forventes at fylkeskommunen må gjennomføre investeringer. Det er tatt utgangspunkt i et årlig investeringsbehov på 200 mill kroner til fylkesveger og bygninger.

Budsjetterte overføringen fra drift til investeringer i 2016 på 27 mill kroner må derfor økes i planperioden. I forslaget er dette trappet gradvis opp til 80 mill kroner i 2018. Med utgangspunkt i budsjetterte avdrag på 128 mill kroner i 2019, vil et investeringsnivå på 200 mill kroner danne et grunnlag for en nedgang i gjelden etter 2019.

3 Budsjett 2016 og økonomiplan 2016-2019

3.1 Viktige budsjetteringsprinsipper

Budsjett og økonomiplan for Vestfold fylkeskommune er i likhet med tidligere år utarbeidet med basis i en rekke grunnleggende prinsipper:

- Inntektsrammen i budsjettet følger statsbudsjettets forutsetninger.
- Lønns- og prisvekst budsjetteres iht statsbudsjettets forutsetninger.
- Sektorenes budsjetter justeres for faktisk lønnsvekst og forventet prisvekst.
- Endringer i økonomiske rammer som følge av oppgaveendringer, og endringer i øremerkede tilskudd legges uavkortet inn i sektorenes rammer.
- Pensjonskostnadene budsjetteres i tråd med prognoser fra pensjonsleverandørene.
- For innskudd og lån med flytende rente baseres rentebanen forutsetningene som fremkommer i siste tilgjengelige rapport fra Norges Bank og anbefalinger fra Kommunalbanken. Denne følger normalt rentebanen for 3 måneders NIBOR tillagt forventet kredittpåslag. Videre er rentebanen justert noe opp som følge av økt behov for rentesikring.

3.2 Driftsbudsjett

Statsbudsjett gir ikke grunn til å øke inntektene utover i perioden. Etter 2016 er det ikke forutsatt noen vekst i frie inntekter utover effekten av nytt inntektssystem for fylkeskommuner.

Statsbudsjettets anslag på lønn- og prisvekst er 2,7%. Det er satt av midler til lønnsoppjøret i 2016 i tråd med statsbudsjettets forutsetninger, og pensjonsutgifter i tråd med prognoser fra fylkeskommunens pensjonsleverandører

Det er innarbeidet en gradvis økning i andre statstilskudd i økonomiplanperioden. Dette er knyttet til forventet opptrapping av rentekompensasjonsordningen for fylkesveger beskrevet i Nasjonal transportplan.

Renteforutsetningene for låne- og innskuddsrente er nedjustert ift vedtatt økonomiplan. Det er for nye lån og lån med rentefornyelser lagt til grunn lånerenter på 1,75 % i 2016, 2,0 % i 2017, 2,25 % i 2018 og 2,5 % i 2019. Nedjusteringen medfører både lavere rentekostnader og inntekter. Netto finansutgifter øker fra 179 mill kroner i 2015 til 185 mill kroner i 2015.

Fylkesrådmannen foreslår å styrke sektorammene som beskrevet i kapittel 2 og i sektorkapitlene.

Hovedstørrelsene i økonomiplanen er som følger:

ØKONOMIPLAN 2016 - 2019	2015-kr	2015-kr	2016-kr	2016-kr	2016-kr	2016-kr
DRIFTSBUDSJETT i mill kr	B2015	Prognose 2015	2016	2017	2018	2019
Skatteinntekter	1 239,0	1 214,3	1 278,2	1 278,2	1 278,2	1 278,2
Inntektsutjamning	114,2	114,2	129,0	129,0	129,0	129,0
Statlig rammetilskudd	1 090,6	1 109,6	1 116,1	1 129,0	1 142,1	1 155,1
Andre statstilskudd	21,0	20,0	10,9	12,2	15,5	18,9
A SUM HOVEDINNEKTER	2 464,8	2 458,1	2 534,2	2 548,5	2 564,8	2 581,3
Regionalsektoren	-546,8	-547,5	-560,7	-555,3	-562,2	-560,2
Utdanningssektoren	-1 281,2	-1 337,1	-1 327,4	-1 317,8	-1 308,5	-1 306,3
Kultursektoren	-93,7	-97,3	-101,0	-100,5	-100,5	-100,0
Tannhelsesektoren	-85,7	-87,8	-86,9	-86,9	-86,9	-86,9
Sektor fellesformål	-134,2	-137,0	-138,9	-139,0	-139,2	-140,3
Lønnsreserve og pensjon	-78,0	-50,2	-52,0	-69,5	-72,8	-75,1
Fylkeskommunens deltagelse i selskaper	-2,2	-8,2	-24,6	-6,5	-6,5	-6,5
Korreksjon - finans bruk/avstn fond	0,0	3,0	0,0	0,0	0,0	0,0
B SEKTORENES NETTO DRIFTSUTGIFTER	-2 221,9	-2 262,1	-2 291,5	-2 275,5	-2 276,5	-2 275,2
C AVSKRIVNINGER	-127,0	-118,7	-124,0	-128,0	-133,0	-137,0
D BRUTTO DRIFTSRESULTAT	116,0	77,3	118,7	145,0	155,3	169,1
E NETTO FINANSUTGIFTER	-180,7	-179,4	-184,7	-194,1	-206,3	-213,1
F AVSKRIVNINGER MOTPOST	127,0	118,7	124,0	128,0	133,0	137,0
G NETTO DRIFTSRESULTAT	62,3	16,6	58,0	78,9	82,0	93,0
Bruk / avsetning bundetfond i sektor						
Bruk av disposisjonsfond						
Avsetning til bufferfond	-19,0	-49,4	-2,5	-11,1	-6,0	-7,5
Avsetning til fond premieavvik	-7,0	26,0	-28,3	-7,8	-6,2	-5,5
Avsetning til RUF	-5,5	-4,7				
Tidligere års overskudd/underskudd	0,0	61,1				
Avsetning til bundne fond	-6,5	-4,4				
Bruk av bundne fond						
Overføring til investeringsbudsjettet	-24,3	-24,3	-27,2	-60,0	-70,0	-80,0
SUM DISPOSISJONER	-62,3	4,3	-58,0	-78,9	-82,0	-93,0
DRIFTSBUDSJ. BALANSE	0	20,9	0	0	0	0
BUFFERFOND	162,9	204,1	206,6	217,7	223,5	231,0
FOND PREMIEAVVIK PR 31.12.	235,5	233,4	261,7	269,5	275,7	281,2
<i>Fond premieavvik i % av premieavvik</i>	<i>101 %</i>	<i>100 %</i>	<i>100 %</i>	<i>100 %</i>	<i>100 %</i>	<i>100 %</i>

Tabell 3-1 Hovedtall driftsbudsjett

3.3 De frie hovedinntektene

Fylkeskommunens skatteinntekter og den statelige rammeoverføringen utgjør hovedtyngden av fylkeskommunens inntekter. De frie inntektene for 2016 følger statsbudsjettets forutsetninger (grønt hefte). Utviklingen for perioden 2017 -2019 er forutsatt i tråd med det nye inntektssystemet for fylkeskommunene som ble gjeldene fra 2015.

Nytt inntektssystem for fylkeskommunen fra 2015 innebærer isolert sett at Vestfold skal få en større andel av rammetilskuddet. Rammetilskuddet skal som en konsekvens av dette trappes opp gradvis med 65 mill kroner i perioden 2014-2019.

Statsbudsjettet for 2016 innebærer lavere inntekter enn fylkesrådmannen har lagt til grunn etter i både vedtatt økonomiplan for 2015-2018, og etter framleggelsen av kommuneproposisjonene i mai 2015. Fordelingen av fylkeskommunes frie inntekter er endret i Vestfold disfavør. Et forhold er at Vestfold kun får en 1,7% andel av regjeringens satsning på fylkesveger. Dette gjør at den positive effekten av det nye inntektssystemet reduseres for Vestfold sin del. Tabellen under viser utvikling i frie inntekter fra 2014-2019:

UTVIKLING FRIE INNTEKTER 2014-2019	2014-kr	2015-kr	2016-kr	2016-kr	2016-kr	2016-kr
FRIE INNTEKTER i mill kr	B2014	2 015	2 016	2 017	2 018	2 019
Frie inntekter - grønt hefte 2016	2 375	2 446	2 523	2 536	2 549	2 562
Frie inntekter - grønt hefte 2014	2 375	2 375	2 375	2 375	2 375	2 375
Økning ift til 2014	0	71	148	161	174	187
3 % lønn- og prisvekst 2015		-71	-71	-71	-71	-71
2,7 % lønn- og prisvekst 2016			-66	-66	-66	-66
A: Økning ift til 2014 - korr lønn- og prisvekst	0	0	11	24	37	50
B: Bebudet effekt av nytt inntektssystem	0	13	26	39	52	65
<i>Differanse (A-B)</i>		-13	-15	-15	-15	-15

*2014 er tatt med i denne tabellen for å vise den fulle effekten av det nye inntektssystemet

Tabell 3-2 Frie inntekter 2014-2019

Skatt og rammetilskudd er frie inntekter. I statsbudsjettet ligger det begrunnelser for de frie inntektene som gir føringer for fylkeskommunene. For 2016 gjelder dette spesielt satsning på fylkesveger, økte satser for lærlingtilskudd, kompensasjon for nye mva- regler og gassavgift.

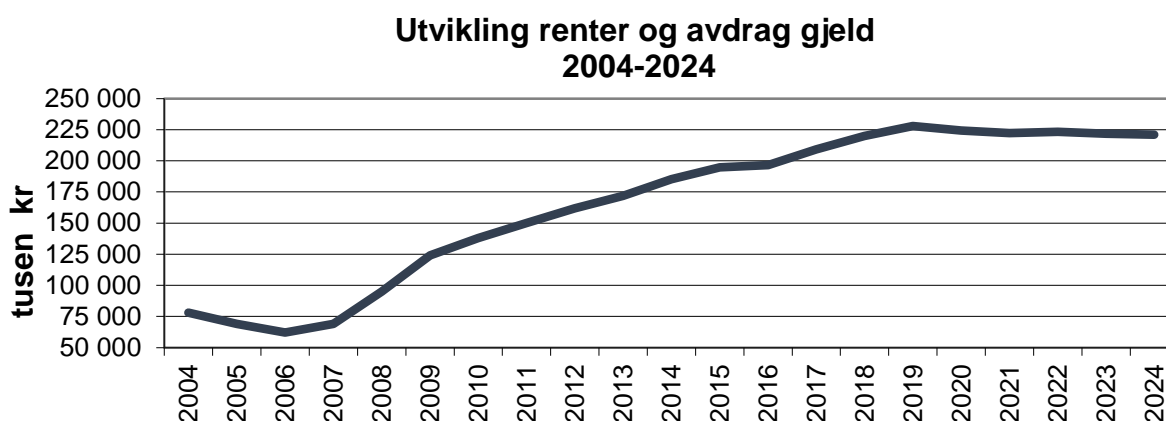
Rapporteringen for 2015 viser lavere skatteinntektene enn budsjettet. Det er bekymringsfullt sett ut i fra at forutsetningene i statsbudsjettet innebærer en økning av skatteinntektene i 2016.

På bakgrunn av overnevnte forhold er fylkesrådmannen forsiktig med å innarbeidet økte inntekter etter 2016.

3.4 Rente- og avdragsutgifter

Den langsiktige gjelden vil øke videre i årene fremover, først og fremst er investeringer i Horten videregående skole bakgrunnen for dette. Ved utgangen av økonomiplanperioden 2019 er antatt gjeld 2,85 mrd kroner.

Figuren nedenfor viser utviklingen i renter og avdrag frem til 2024. Det fremgår av denne at renter og avdrag vil nå en topp rundt 2019-2020 hvor renter og avdrag er beregnet til ca 228 mill kroner. Dette er ca 30 mill kroner høyere enn budsjett for 2015.

Figur 3-1 Rente- og avdragsutgifter 2004-2024

Fylkeskommunen har hatt sterkt fokus på å rentesikre gjelden for å redusere usikkerheten knyttet til belastning i driftsregnskapet for renter og avdrag.

Langsiktig gjeld er i økonomiplanen rentesikret ved rentebytteavtaler eller ved at det foreligger rentekompensasjon som følger utviklingen i rentenivået. Usikkerheten knyttet til renten er derfor begrenset til eventuelle endringer i rentemarginene dersom utviklingen i europeisk økonomi forverres ytterligere, og dermed endrer betingelsene i finansmarkedene.

3.5 Investeringsbudsjettet

Samlede investeringer i 2016-2019 beløper seg til 1 548 mill kroner og er i hovedsak en videreføring av nåværende økonomiplan. Det er innarbeidet *helt* nye prosjekter for 83 mill hvor det største er rehabilitering av rullebanen ved Torp flyplass.

ØKONOMIPLAN 2016-2019	2016-kr Overført *	2016-kr Ny *	2016-kr Årsbud	2016-kr	2016-kr	2016-kr	2016-kr
INVESTERINGER i 1000 kr	2016	2016	2016	2017	2018	2019	Sum 2016-2019
	1	2	(1+2)				
Fylkeshuset - oppgradering/utvidelse	2 500		2 500				2 500
IKT-investeringer	3 000	2 000	5 000	5 000	5 000	5 000	20 000
IKT-nytt trådløst nettverk hele VFK		5 500	5 500	3 000			8 500
SUM Fellestiltak	5 500	7 500	13 000	8 000	5 000	5 000	31 000
Horten vgs - nybygg		30 000	30 000	200 000	240 000	200 000	670 000
Sandefjord vgs – nye kroppsøvningslokaler		17 000	17 000	24 000			41 000
Re vgs - bibliotek og klasserom	5 000	19 000	24 000				24 000
Holmestrand vgs - verkstedbygg	3 500	4 000	7 500				7 500
Nøtterøy vgs - praksisrom		1 000	1 000	9 000			10 000
Investeringer - diverse skoleprosjekter	2 000	7 500	9 500	7 500	7 500	7 500	32 000
Greveskogen vgs idrettsanlegg		2 500	2 500				2 500
Greveskogen vgs - brannsikringstiltak	6 500		6 500				6 500
Korten - tilrettelegging for utleie	8 900		8 900				8 900
Thor Heyerdahl vgs - Avslutningsarbeider	819		819				819
Færder vgs - Avslutningsarbeider	2 500		2 500				2 500
SUM Utdanningssektor	29 219	81 000	110 219	240 500	247 500	207 500	805 719
Tannhelse - investeringer - lokaler og utstyr	2 600		2 600	2 000	3 000	5 000	12 600
SUM Tannhelsesektor	2 600	0	2 600	2 000	3 000	5 000	12 600
Formidlingssenter Kaupang	6 000		6 000	8 000	8 000	0	22 000
SUM Kultursektor	6 000	0	6 000	8 000	8 000	0	22 000
Sandefjord lufthavn Torp - oppgrad rullebane		75 000	75 000	0	0	0	75 000
SUM Deltagelse i selskaper	0	75 000	75 000	0	0	0	75 000
Fylkesveger - investeringsramme	29 400	101 950	131 350	139 445	104 930	104 930	480 655
Bompengefinansierte prosjekter	4 872	1 933	6 805	11 000			17 805
Sum Fylkesveger	34 272	103 883	138 155	150 445	104 930	104 930	498 460
Investeringsreserve			0	10 000	20 000	60 000	90 000
EK innskudd KLP**		3 200	3 200	3 400	3 600	3 600	13 800
Sum konsern	0	3 200	3 200	13 400	23 600	63 600	103 800
SUM INVESTERINGER	77 591	270 583	348 174	422 345	392 030	386 030	1 548 579

Tabell 3-3 Investeringsbudsjettet 2016-2019

* Kommune-loven innebærer at investeringsbevilgningene er årsavhengige. Dette innebærer at fylkestinget må bevilge på nytt ubenyttede investeringsmidler ved regnskapsårets slutt. I ovenstående tabell er det av den grunn skilt mellom slike gjenbevilgninger (kolonnen Overført 2016) og helt nye bevilgninger (kolonnen Ny 2016).

Nærmere omtale av de enkelte investeringsprosjektene er gitt i de respektive sektorkapitler. Under følger kommentarer til utvalgte prosjekter:

Ny Horten vgs

Byggingen av ny skole i Horten er en sentral målsetning i vedtatt økonomiplan. Prosjektet inkludert ny tannklinikk som skal lokaliseres i tilknytning til skolen. Kroppsøvingslokaler skal ivaretas gjennom leie fra Horten kommune.

Inntektene fra salg av skolens eiendommer i Horten skal i sin helhet medgå i finansieringen av den nye skolen. Nettorammen for utbygningen er 600 mill kroner. Bruttorekke (inkl salgsinntekter) for er 685 millioner kroner.

Forprosjektet med valg av entreprenørgruppering planlegges fremlagt for Fylkestinget høsten 2016. Planlagt byggestart er i januar 2017 og ferdigstilling innen skolestart i 2019. Prosjektet er nærmere omtalt i sektorkapitlet til Utdanningssektoren.

Fylkesveger

Investeringsrammen til fylkesveger er inklusive investeringsmidler som finansieres med tilskudd / samarbeid med kommunene. Det foreløpig flere slike prosjekter i starten av perioden enn mot slutten. Derfor er bruttorekke lavere i 2018 og 2019. Fylkeskommunens andel av investeringsrammen er 95,3 mill kroner per år. Med bakgrunn i de store utfordringene på veiene økes dette til 101,3 fra 2018.

Fylkesveger	hele 1000 kroner	2016	2017	2018	2019
Fylkesveger		95 300	95 300	101 300	101 300

Tabell 3-4 Investeringsramme fylkesveger 2016-2019

Sandefjord Lufthavn Torp

Lufthavnen er inne i en periode med store investeringer og strukturelle endringer. Dette vil kreve aktiv deltakelse også fra eierne av lufthavnen. Sandefjord Lufthavn AS arbeider nå med en oppgradering og rehabilitering av rullebanen. Bakgrunn for prosjektet er at det har blitt registrert mange skader på rullebanedekket og at den generelle beskaffenheten på rullebanen har forverret seg de siste årene. Det foreligger også avvik fra Luftfartstilsynet på rullebanens beskaffenhet, makrostruktur og tverrfall. Frist fra Luftfartstilsynet for ferdigstilling av utbedringene er 01.12.16. Hva gjelder finansiering av prosjektet, vil det være behov for tilførsel av ansvarlig kapital fra selskapets eiere.

Investeringen er estimert til en prosjektkostnad på ca. 222 mill kroner. Fylkesrådmannen vil fremlegge en egen politisk sak knyttet til bidrag fra eierne. Foreløpige signaler fra styret er en løsning med en kombinasjon av banklån, emisjon og ansvarlige lån. Med foreliggende skisse vil bidraget fra Vestfold fylkeskommune være på 65-75 mill kroner hvorav halvparten vil bli betjent med renter. Foreløpige planer innebærer at eierne ikke kan påregne utbetaling av utbytte de nærmeste år. Den skisserte løsningen ligger til grunn for forslaget til økonomiplan.

Sandefjord vgs – kroppsøvingslokaler

Prosjektet er begrunnet med et økende krav til kroppsøvingslokaler som følge av utvidelse av tilbudet innen idrett, toppidrett og økt elevtall, samtidig som skolens tilgang til Sandefjord kommunes anlegg i Bugården har blitt redusert. Skolen har hatt et mål om å samle all aktivitet

i egne lokaler. Prosjektet var opprinnelig estimert til 42 mill kroner fordelt over tre år. Fylkestinget behandlet forprosjektet den 10. september 2015, jf FT 58/15. Det ble da vedtatt at Vestfold fylkeskommune skal ta ny kontakt med Sandefjord kommune med sikte på å inngå en langsiktig leiekontrakt med kommunen. En slik leiekontrakt skal dekke store deler av kommunens kostnader ved en eventuell rehabilitering/utbygging av eksisterende idrettshall, eventuelt nybygg/påbygg. Resultatet av dialogen med Sandefjord kommune skal forelegges Fylkestinget. Dersom partene ikke finner frem til en løsning, skal det fremmes ny sak for Fylkestinget der fremtidig behov ved skolen er ivaretatt.

Formidlingscenter Kaupang

Kaupang er et sentralt område i Vestfold og landets historie fra jernalder og vikingtid. Vestfold fylkeskommune planlegger i samarbeid med Larvik kommune et formidlingscenter på Kaupang. Prosjektet har ligget i investeringsplanene i flere år.

I FT-sak 78/15 som skal behandles 28. oktober er det utredet et formidlingskonsept. Larvik kommune eier eiendommen og bygningen som i dag fungerer som formidlingscenter på stedet. Prosjektet formidlingscenter på Kaupang er i dette forslaget til økonomiplan videreført som et investeringsprosjekt. Fylkeskommunen har ikke anledning til å benytte investeringsmidler på eiendom som fylkeskommunen ikke selv eier. Dette tilsier at bevilgningen kan måtte flyttes til driftsbudsjettet. Dette kan gjøres ved at investeringsrente- og avdragskostnader gjøres om til driftsbevilgning. Alle forhold rundt prosjektet er foreløpig ikke avklart. Foreløpig velger fylkesrådmannen å opprettholde investeringsrammen, men ønsker fullmakt til å justere budsjettet for 2016 dersom dette blir nødvendig.

Investeringsreserve

For at nivået på investeringer skal være realistisk, er det tatt høyde for at det i framtiden vil komme prosjekter som per i dag ikke er konkretisert. Økonomiplanen inneholder derfor en årlig investeringsreserve fra 2017. Det vil kunne argumenteres for at nye prosjekter vil overstige dette beløpet, men økonomiplanen har ikke rom for å kunne innarbeide større beløp. Dette innebærer at fylkeskommunen må ta høyde for et lavere investeringsnivå og prioritere strengt mellom framtidige investeringsbehov.

Investeringsrammer som strekker seg ut over økonomiplanperioden

Enkelte prosjekter har investeringsramme som strekker seg ut over økonomiplanperioden, enten ved at de har startet opp før 2016 eller skal avsluttes etter 2019. Tabellen under viser total investeringsramme for de største av disse prosjektene.

Total investeringsramme prosjekter - hele 1000 kroner	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Sum
Horten vgs nybygg inkl tannklinikk		5 000	10 000	30 000	200 000	240 000	200 000	685 000
Fylkeshus oppgrad/utvidelse	670	6 199	35 431	2 500				44 800
Re vgs - bibliotek og klasserom			5 000	24 000				29 000

Tabell 3-5 Investeringsrammer på prosjekter som strekker seg ut over økonomiplanperioden

3.6 Finansiering av investeringene

Fylkesrådmannens forslag til finansiering av investeringsbudsjettet er som følger:

ØKONOMIPLAN 2016-2019	2016-kr	2016-kr	2016-kr	2016-kr
Tall i 1000 kr	2016	2017	2018	2019
Låneopptak	175 460	252 010	239 386	158 287
Investeringstilskudd	19 009	31 500	8 779	5 764
Avsetning til investeringsfond	-116 657	-1 657	-1 657	-1 657
Bruk av investeringsfond	77 000		0	70 000
Fra driftsbudsjettet	27 184	60 000	70 000	80 000
Mva-kompensasjon	51 178	80 492	75 522	73 636
Salg av fast eiendom	115 000	0	0	0
SUM FINANSIERING	348 174	422 345	392 030	386 030

Tabell 3-6 Finansiering av investeringer økonomiplan 2016-2019

- Samlet låneopptak i 4-årsperioden er 825 mill kr.
- Det er samlet i 4-årsperioden budsjettet med 65 mill kr i investeringstilskudd.
- 75 mill kroner av investeringsfondet benyttes til å finansiere investeringene på Torp. 2 mill benyttes idrettsanlegg ved Greveskogen vgs , jmf FT sak 13/15
- Det er videre budsjettet med overføring fra driftsbudsjettet av egenkapitalmidler for årene 2015-2018 på til sammen 237 mill kroner
- I 2016 er det budsjettet med 115 mill kroner i inntekter fra eiendomssalg fordelt på 30 mill på Grefsrud og 85 mill på Teie. Disse midlene er tenkt benyttet til å finansiere investeringer. I denne økonomiplanen er det avsatt til fond, fram til faktisk salgssum er realisert.
- Mulig salg av eiendommen på Korten i Tønsberg og eiendommer i Horten vil eventuelt komme etter økonomiplanperioden.

3.7 Investeringsprosjekter som ikke er innarbeidet i økonomiplanen

I fylkeskommunene vil det til enhver tid være en rekke prosjekter som befinner seg i ulike faser fra ide til gjennomføring. Fylkesrådmannen har identifisert behov for framtidige prosjekter både på eiendommer og fylkesveger som ikke er innarbeidet i økonomiplanen. Prosjektene er ikke innarbeidet enten fordi det ikke er funnet økonomisk handlingsrom i denne økonomiplanen, eller fordi prosjektene ikke er kommet langt nok i en vurdering og planleggingsprosess til at det kan innarbeides.

Fylkesrådmannen vil i arbeidet med økonomiplan for 2017-2020 evaluere eventuelle investeringsbehov og økonomisk handlingsrom på nytt.

Fylkeveger:

Handlingsprogram for fylkesveger 2014-17 ble behandlet i fylkestinget i april 2013 (FT sak 25/13). Det totale investeringsbehovet på fylkesvegnettet er imidlertid større.

Handlingsprogram inneholder en “marginal liste” med prosjekter som det ikke er funnet rom for innenfor de årlige bevilgningene til fylkesveger, men som vil bli vurdert etter hvert. Det totale behovet for investeringer i fylkesvegnettet omfatter også flere store prosjekter som vanskelig kan finansieres innenfor fylkeskommunens budsjetter. Noen eksempler på slike prosjekter med grove anslag på kostnader er:

Omkjøring Tjøllingvollen FV303	100 mill kr
Hogsnesbakken, FV303	200 mill kr
Kodalveien, FV305	100 mill kr
Ny fastlandsforbindelse for Nøtterøy FV308	2 000 mill kr
Presterødbakken, FV311	115 mill kr
Omkjøring Åsgårdstrand FV311	100 mill kr

Tabell 3-7 Marginal liste vegprosjekter - prosjekter som ikke er inkl. i økonomiplanen

Skal slike prosjekter realiseres, må det i dagens situasjon skje innenfor ordninger basert på brukerfinansiering.

Vikingstrategi – investeringer

Fylkestinget vedtok i april 2015 planen *Helhetlig attraksjonsstrategi for vikingtidsformidling i Vestfold* (HAV). Planens visjon er å «etablere Vestfold som vikingfylket i Europa». For å bygge opp og videreutvikle Vikingfylket Vestfold, og for å sikre at vikingtidsatsingen følger opp visjonen, vil det være behov for økte investeringsmidler i kommende økonomiplanperiode. Et foreløpig grovt anslag er en investeringskostnad på 83 millioner kroner for å realisere tiltakene i planen. Vikingtidssatsningen er i en tidlig fase, og mer presise investeringsberegninger vil kreve nærmere utredninger, anbudsrunder og ekstern eksperthjelp. Forhold slik som utforming, materialvalg, størrelse etc. vil for eksempel også påvirke kostnadsrammen for aktuelle tiltak.

Sandefjord videregående skole

Skolen har økt elevtallet med ca 600 elever gjennom de siste årene. Flere bygningsmessige endringer er gjort for å håndtere denne veksten. I 2010 ble det foretatt en større rehabilitering og utvidelse av læringscenteret til ca 35 mill kr. I 2014 ble et erstatningsbygg til 60 mill kr ferdigstilt.

Skolen har en blandet bygningsmasse hva gjelder alder og tilstand. Fasadeplater og andre bygningskonstruksjoner har gått ut av produksjon, dette vanskeliggjør vedlikehold og reparasjoner. Skolen har et vesentlig vedlikeholdsbehov. Mye av skolens funksjonalitet er knyttet til «Reform 94». Spesielt gjelder dette Restaurant- og matfag med et stort produksjonskjøkken, bakeavdeling og kjøttavdeling som har ingen eller liten bruk. De øvrige kjøkkenene har også utfordringer i forhold til dagens tilbud og læreplaner. Garderober er lokalisert i kjelleren og tilfredsstillende ikke krav fra Miljørettet helsevern. Videre er det et behov for utskifting av skolens kjøll- og frysesystem som er av gammel årgang med et kjølemedium som i nær framtid går ut av produksjon. Rådmannen ønsker å gjøre en større

gjennomgang av skolens bygningsmasse og funksjonalitet for å kunne anslå et relevant investeringsbehov.

Melsom rehabilitering av administrasjonsbygg

De senere år er det gjennomført en planmessig oppgradering av den skole-teoretiske delen av bygningsmassen ved Melsom vgs. Det er nødvendig å gjennomføre en oppgradering av administrasjonsbygget som det siste av disse byggene. Dette omfatter innvendig og utvendig rehabilitering (oppgradering av tak, fasader og vinduer i hele bygget) slik at driftskostnadene bedres mhp. energiøkonomi og framtidig vedlikehold. Det er dessuten behov for nytt ventilasjonsanlegg, ettersom det ikke er ventilasjonsanlegg i bygget fra tidligere. Arbeidene er anslått til 5 mill kroner.

Kulturbygg, utfasing av oljekjeler

Det vises til FT-sak 6/09 – *Plan for utfasing av oljekjeler*, hvor det ble bevilget penger til utskifting av oljekjeler. I rapportering for 2. tertial melder fylkesrådmannen at alle oljekjeler med unntak av anleggene ved Haugar Vestfold kunstmuseum og Hinderveien er byttet ut. For Haugar Vestfold kunstmuseum er det planlagt å knytte seg til fjernvarmeleveranse. Dette virker dog å ta noe tid og det bør vurderes en annen midlertidig løsning. Hinderveien er anskaffet etter vedtak om utskifting av oljekjeler, og det er derfor ikke gjort noen utredning om hvordan utskifting her skal skje. Fylkesrådmannen anbefaler derfor at det i løpet av 2016 utredes ny midlertidig løsning for Haugar og permanent ny løsning for Hinderveien. På nåværende tidspunkt antar fylkesrådmannen at prosjektene kan la seg gjennomføre innenfor en samlet ramme på 4 mill kroner, anslagsvis i 2017

Fellesløsninger Vestfoldbibliotekene

For å skape faglig sterke og tilgjengelige bibliotek for innbyggerne i Vestfold er utvikling og organisering av gode samarbeids- og fellesløsninger mellom bibliotekene en nødvendighet. Et viktig tiltak i denne sammenheng vil være å investere i innkjøp og drift av et felles biblioteksystem, inkludert felles nettsider for digital publikumsinngang til Vestfoldbibliotekene. Dette vil gi bibliotekene en felles profil og samtidig gjøre det enklere for bibliotekets brukere uavhengig av kommunegrensene. En slik type investering vil medføre en engangskostnad for Fylkeskommunen på 1,1 mill. kroner, der de kommunale bibliotekene vil betale en årlig lisens for løsningen.

4 Regionalsektoren

4.1 Presentasjon av regionalsektoren

Regionalsektoren har oppgaver innenfor samferdsel, plan, næring og miljø. Sektoren har et sentralt ansvar for at fylkeskommunen fyller sin rolle som regional utviklingsaktør, det vil si at fylkeskommunen tar initiativ og samarbeider tett med andre aktører for å legge til rette for en helhetlig og bærekraftig utvikling i fylket. I tillegg har sektoren ansvar for to store tjenesteområder – fylkesvegene og kollektivtransporten. Felles for begge disse rollene er at fylkeskommunen i stor grad *jobber gjennom andre*.

Innenfor vegsektoren ligger den operative virksomheten i Statens vegvesen. Stortinget har bestemt at Statens vegvesen er “sams vegadministrasjon” for både riks- og fylkesveger. Det vil si at Statens vegvesen hva gjelder fylkesveger er en del av den fylkeskommunale vegadministrasjonen underlagt fylkesrådmannen.

Innenfor kollektivtransport har fylkeskommunen opprettet et heleid selskap, Vestfold kollektivtrafikk AS, som på vegne av fylkeskommunen planlegger bussruter og skoleskyss, driver utviklings- og markedsarbeid og setter driftsoppgavene ut til private selskaper gjennom anbud. Både når det gjelder fylkesvegene og kollektivtrafikken forvalter fylkeskommunen sitt ansvar gjennom en *bestiller-utfører modell*.

Innenfor næringsarbeidet får virkemiddelapparat, institusjoner, selskaper, foreninger og stiftelser midler fra fylkeskommunen for å utføre definerte oppgaver, det vil si gjennom en bestiller-utfører modell. I flere tilfeller er fylkeskommunen også inne som eier (Innovasjon Norge, Sandefjord lufthavn AS, Oslofjordfondet, bomselskaper, etc.) for å kunne utøve eierskapsinnflytelse.

Fylkeskommunen arbeider for å styrke Vestfolds attraksjonskraft som bosted og sted for næringsetablering. Det «grønne skiftet» dreier perspektivet mot anerkjennelse og utnyttelse av Vestfolds stede egne ressurser. Dette samsvarer med statens forventninger til regional og nasjonal planlegging hvor det forventes at fylkeskommunen tenker helhetlig og utnytter synergieffekter.

Fylkeskommunen er *planmyndighet* med hjemmel i plan- og bygningsloven. Dette er et sentralt verktøy for å trekke andre samfunnsaktører inn i prosesser med sikte på etablere felles mål, strategier og handlingsplaner innenfor ulike politikkområder. Slike planer forplikter i noen tilfeller aktørene, spesielt i arealpolitikken I dag lages det regionale planer for bl.a. klima, areal, samferdsel, verdiskaping og innovasjon.

I utøvelsen av rollen som regional utviklingsaktør er regionalsektoren sentral i den løpende dialogen med andre aktører gjennom samarbeidsorganer og formelle *partnerskap* – som

Verdiskaping Vestfold, Plattform Vestfold, Jernbaneforum Sør, Vestfold klima- og energiforum, Østlandssamarbeidet, Planforum, Plannettverket, Nettverk for næringsutvikling (KiV), KS osv.

Regionalsektoren spiller en aktiv rolle innenfor mange sektorer og politikkområder, og det er viktig å *se ulike forhold i sammenheng* for kunne legge grunnlag for en helhetlig og bærekraftig utviklingspolitikk i fylket.

4.2 Dagens situasjon

4.2.1 Regional næringsutvikling

Fylkeskommunen har et ansvar for å tilrettelegge for næringsutvikling og verdiskaping. Et dynamisk og konkurransekraftig næringsliv er en forutsetning for å kunne finansiere offentlige velferdstjenester og skape gode levekår.

Innsatsområdene er næringsutvikling generelt, landbruk og reiseliv spesielt, forskning og innovasjon, og internasjonalt samarbeid.

Tilrettelegging skjer gjennom å understøtte nyskaping og entreprenørskap, og gi støtte til internasjonalt konkurransedyktige *nærings- og kompetansemiljøer* (klynger) som styrker koblingen mellom bedriftene og forsknings-/høgskolemiljøer.

Arbeidet skjer i et nært samarbeid med det brede partnerskapet gjennom Verdiskaping Vestfold, det nasjonale og regionale virkemiddelapparatet, Høgskolen i Buskerud og Vestfold, nasjonale programmer, internasjonalt samarbeid, regionale operatører og andre samarbeidspartnere.

Et sentralt virkemiddel i rollen som regional utviklingsaktør og tilrettelegger for næringsutvikling er den nylig vedtatte regionale planen for verdiskaping og innovasjon

4.2.2 Klima og miljø

Erkjennelsen av behovet for et «grønt skifte» er etter hvert allmenn. Et slikt skifte betyr overgang til reduserte klimagassutslipp, redusert energiforbruk, økt bruk av fornybar energi, og tilrettelegging for klimatilpasning.

Fylkeskommunen har roller og ansvar innenfor dette arbeidet som eiendomsbesitter, gjennom arealplanlegging, samferdsel, næringsutvikling, kunnskapsutvikling og et bredt samarbeid med andre aktører om satsinger innenfor klima og miljø.

Innenfor området klima og miljø er utarbeidelse av regionale planer et sentralt virkemiddel. Aktuelle planer er her Regional plan for klima og energi (vedtas desember 2015), Regional plan for vannforvaltning (vedtas desember 2015), Regional plan for bærekraftig arealpolitikk,

Regional plan for handel og sentrumsutvikling, Interregional plan for gods, og Strategiplan for regiongeologen som prioriterer kartlegging og framtidig forvaltning av ulike georessurser (vedtatt i Buskerud, Telemark og Vestfold fylkesting 2012)

Arbeidet skjer i nært samarbeid med blant annet partnerskapene Verdiskaping Vestfold og Vestfold Klima- og energiforum.

4.2.3 Regional planlegging

Regional planlegging omfatter ~~områdene~~ samfunnsplanlegging gjennom Regional planstrategi og regionale planer, samt uttalelser og veiledning til kommunale planer.

De siste fire årene har fylkeskommunen utviklet seks nye regionale planer i tråd med gjeldende Regional planstrategi. Arbeidet med ny Regional planstrategi 2016-2019 er startet opp. I tillegg fokuseres det på oppfølging av de regionale planene.

De siste årene er arbeidet med kommuneplaner blitt prioritert. Alle kommunene har rullert kommuneplanens arealdel, og disse har vært på høringer og offentlig ettersyn i løpet av de siste to årene. Dette var første runde med rulling av kommuneplaner etter at Regional plan for bærekraftig arealpolitikk (RPBA) og Regional plan for kystsonen (kystsoneplanen) ble vedtatt. Forutsetningen var at disse regionale planene i stor grad skulle skal implementeres og få sin virkning gjennom kommuneplanene.

Kommuneplanprosessene skal evalueres i samarbeid med kommunene. Dialog med kommunene skal vektlegges for å øke samhandling og skape grunnlag for felles forståelse.

4.2.4 Samferdsel

Fylkeskommunene har et lovpålagt ansvar innen samferdsel i fylket. Dette ansvaret omfatter kollektivtransport og skoleskyss, eierskapet til og dermed utvikling og drift av fylkesveger, trafiksikkerhet, forvaltning ift transportløyver, areal- og transportplanlegging, og transportberedskap. I tillegg til det lovpålagte ansvaret har fylkeskommunen etablert og drifter en frivillig transportordning for funksjonshemmede, er største eier i Sandefjord lufthavn AS, garanterer for statens riksvegutbygging, er eier i bomselskap, er pådriver og tilrettelegger for jernbaneutbygging, tar initiativ og samarbeider om knutepunktutvikling, bypakker mm. Aktuelle utviklingsprosesser på samferdselsfeltet er blant annet:

- Strategisk arbeid for å inkludere Vestfold-byene i statlige helhetlige bymiljøavtaler, fra neste NTP-periode
- Arbeid og innspill til ny NTP fra 2018
- Nytt handlingsprogram for fylkesveg fra 2018
- Planlegging av og iverksetting av bypakke for Tønsberg-regionen
- Videre utbygging av Vestfoldbanen og planlegging av nye stasjoner i byene

- Gjennomføring av mulighetsanalyse for Larvik
- Oppfølging av Interregional plan for intermodal godstransport
- Sykkelbyen Vestfold

4.3 utfordringer og forslag til prioriteringer

4.3.1 Regional næringsutvikling

Gjennom arbeidet med regional plan for verdiskaping og innovasjon er det vist at verdiskapingen i Vestfold er lav og fallende sammenlignet med resten av landet. Økt verdiskaping i fylket er en hovedutfordring for å kunne styrke skatteinngangen, sikre ressurser i bedriftene til vekst og innovasjon, og skape flere arbeidsplasser og dermed bedre levekår for befolkningen.

Fylkeskommunens ansvar er å tilrettelegge for næringsutvikling gjennom arenaer, programmer og prosjekter, legge politiske føringer og gi oppdrag til virkemiddelapparatet.

Det legges til rette for verdiskaping gjennom å stimulere til og støtte opp om etablering av nye bedrifter, og gjennom å bidra til videreutvikling av eksisterende bedrifter. Innovasjon er helt avgjørende om bedrifter skal videreutvikles og gi økt verdiskaping. Dette stimuleres gjennom støtte til FoU-tiltak, utvikling av næringsmiljøer, nettverk og klynger, og innovasjonsdrivende offentlige anskaffelser. I tillegg er det egne, særlige satsinger innen reiseliv, mat og opplevelse.

Vestfold Fylkeskommune gjør aktiv bruk av innovasjon Norge, Oslofjordfondet, VRI-programmet, klyngestimulerende programmer og delfinansierer Ungt Entreprenørskap, START i Vestfold, en EU-koordinator i samarbeid med høyskolen, Connect Østlandet og Silicia AS.

For en økt og målrettet innsats, er det utarbeidet en egen regional plan for verdiskaping og innovasjon (RPVI), vedtatt av fylkestinget 23 april 2015. I handlingsprogrammet til RPVI er det listet en lang rekke konkrete tiltak som skal stimulere til økt verdiskaping. Behovet for fylkeskommunalt bidrag til oppfølging av handlingsprogrammet beløper seg til 3,5 mill kroner. Handlingsprogrammet er utarbeidet gjennom en bredt anlagt prosess med representanter for det brede partnerskapet i Vestfold. I tillegg til det faktiske behovet, er det også dermed skapt forventninger til fylkeskommunens videre engasjement og innsats. Planen ble vedtatt av fylkestinget i april, men det ble det ikke bevilget midler til å følge opp planen.

Fylkesrådmannen foreslår at det bevilges 1,2 mill kroner til oppfølging av regional plan for verdiskaping og innovasjon i 2016 og 2,5 mill kroner i 2017, 2018 og 2019.

Statsbudsjettets tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling (programområde 13.50 kap 551 post 60) skal bidra til å realisere nasjonale mål og fylkeskommunenes egne mål for regional utvikling. Det meste av bevilgningen fordeles til fylker med kommuner innenfor det

distriktpolitiske virkeområde, herunder kommuner med svak befolkningsutvikling, store avstander og utfordringer knyttet til sysselsetting, arbeidsmarked og levekår. En mindre del av bevilgningen tildeles alle landets fylkeskommuner og Oslo kommune, som generell støtte til regionalt utviklingsarbeid og for deltakelse i EUs Interreg-programmer. Ingen av kommunene i Vestfold er innenfor det distriktpolitiske virkeområdet. Derfor mottar Vestfold fylkeskommune, som den eneste av landets fylkeskommuner, kun det generelle tilskuddet til regionalt utviklingsarbeid og Interreg-deltakelse.

Vestfold fylkeskommune ble i 2015 tilført 7 mill kroner til regional utvikling over statsbudsjettet. Disse midlene blir i sin helhet anvendt som regional medfinansiering av nasjonale programmer som VRI (Virkemidler for regional innovasjon, 2,7 mill kroner) og NCE MNT (Norwegian Centres of Expertise Micro- and Nanotechnology, 1,7 mill kroner), samt tilskudd til etablererstipend gjennom Innovasjon Norge Buskerud Vestfold (2,5 mill kroner). Midlene forvaltes av Verdiskaping Vestfold etter eget delegasjonsvedtak i fylkestinget. Det er knyttet særlige betingelser til både disponering og rapportering på bruk av midlene.

I Regjeringens forslag til Statsbudsjettet for 2016 er bevilgningen til regionale utviklingsmidler redusert til 5 mill kroner. For å dekke opp den reduserte bevilgningen over statsbudsjettet (1,9 mill kroner), vil fylkesrådmannen søke dekning over regionalt utviklingsfond.

4.3.2 Ressurser, klima og miljø

Det blir stadig flere innbyggere i Vestfold og forbruket øker. Det fører i seg selv til økte utslipp fra trafikken, byer og tettsteder som vokser og krever mer plass, og til at geologiske ressurser, jordbruksareal og bynære skogsområder er under press.

Det er lønnsomt for næringsliv og offentlige myndigheter å tenke og handle klimavennlig. Et klimavennlig næringsliv vil kunne øke lønnsomheten og skape nye arbeidsplasser. Offentlige myndigheter og private bedrifter vil styrke sitt omdømme og utvikle ny kompetanse. Det er viktig for folks trivsel og helse å redusere skadelige utslipp. Det er nødvendig å forbygge ødeleggelser som følge av voldsomme regnskyll og jordskred. Et mer klimavennlig Vestfold vil gjøre oss mer konkurransedyktige. Økt konkurranse skjerper interessen og behovet for innovasjon. Offentlige anskaffelser kan og bør også stimulere til grønn innovasjon.

Klima og miljø

Fylkeskommunen har viktige roller og ansvar innenfor *miljø og klima*. For en styrket og målrettet innsats er det utarbeidet utkast til en egen regional plan for klima og energi (RPKE).

Partnerskapskonferansen 2015 med tema «Grønn verdiskaping» ga innspill til planarbeidet, skapte et bredt engasjement for temaet, og endte bl.a. med et ambisjons- og vilje dokument kalt «Grønt charter».

Forslag til regional plan for klima og energi med handlingsplan for 2016 vil bli framlagt for fylkestinget i desember 2015. Med grunnlag i de samfunnsmessige utfordringene knyttet til klima og energi, behovet for et «grønt skifte», fylkeskommunens rolle som regional utviklingsaktør og de forventninger som er skapt gjennom planarbeidet, vil det være behov for å avsette nye midler til formålet.

I foreliggende forslag til handlingsplan med konkrete tiltak for å understøtte arbeidet, er fylkeskommunens bidrag beregnet til 1,5 mill kroner.

Fylkesrådmannen foreslår at det settes av 0,5 mill kroner til oppfølging av regional plan for klima og energi innenfor sektorens budsjett.

Vannforvaltning

På bakgrunn av et EU-direktiv har fylkeskommunen fått et ansvar for vannforvaltning. Alt vann (ferskvann, grunnvann og vann langs kysten) skal kartlegges med hensyn til ulike parametere, og det skal utarbeides tiltaks- og forvaltningsplaner med sikte på utvikling av tilfredsstillende vannkvalitet. Det er utarbeidet forslag til en regional plan for vannforvaltning, som etter 2. gangs høring vil bli framlagt for fylkestinget i desember 2015.

I foreliggende handlingsplan for oppfølging av konkrete tiltak er fylkeskommunens bidrag beregnet til kr. 0.8 mill kroner.

Fylkesrådmannen foreslår ingen styrking av budsjettposten til oppfølging av regional plan for vannforvaltning, men vil søke finansiering til enkeltprosjekter gjennom blant annet regionalt utviklingsfond.

Geologiske ressurser

Etterspørselen etter og prisene på geologiske ressurser er raskt stigende – både regionalt, nasjonalt og internasjonalt. Det er utarbeidet en egen strategiplan for regiongeologen for Buskerud, Telemark og Vestfold med hovedvekt på kartlegging av geologiske ressurser i bl.a. Vestfold, hvor det blant annet tas initiativ for å sikre geologiske forekomster (mineraler, stein, pukk, grus m.m.). Formålet er en langsiktig ressursforvaltning med sikte på framtidig næringsutvikling og verdiskaping.

Det er et økende behov for å sikre kortreist tilgang til byggeråstoffer (pukk, grus og sand) i regionen Akershus, Telemark, Buskerud og Vestfold. Dette dels fordi arealer med pukkverk eller andre byggeråstoffer «bygges ned» og dels fordi transportkostnadene er meget kostbare, forurensende og belastende for både trafikk og veidekke. Det er derfor behov for et felles plan-/prosjektarbeid for kartlegging, sikring og forvaltning av byggeråstoffer.

Fylkeskommunens andel i et slikt 3-årlig prosjekt er anslått til 0.4 mill kroner pr år.

Fylkesrådmannen foreslår ingen styrking til dette formålet, men vil eventuelt søke midler fra regionalt utviklingsfond. Se nærmere omtale innen spesielle temaer.

4.3.3 Regional planlegging

I januar 2015 var det 243 000 innbyggere i Vestfold. Vestfold har hatt en jevn befolkningsvekst i mange år, men veksten er lavere enn ellers i landet.

Alle vestfoldkommunene planlegger for vekst. I snitt legger kommunene til grunn en årlig befolkningsvekst på mellom 1 og 1,5% pr. år. Den reelle befolkningsveksten er langt lavere enn det som det planlegges for i fylkets kommuner. Konsekvensene av dette kan bli uheldige, noe som vil bli løftet opp i arbeidet med Regional planstrategi.

Vestfold skal være del av en bærekraftig vinnerregion. Denne visjonen ble videreført fra fylkesplanen «Regional utviklingsstrategi» til gjeldende regional planstrategi «Veivalg for Vestfold».

Begrepet bærekraft, med sine tre bærebjelker; økonomi, miljø og samfunn, har dannet utgangspunktet for mye av den regionale planleggingen. Fylkeskommunen har utarbeidet følgende regionale planer:

- Regional plan for folkehelse
- Regional plan for helhetlig opplæringsløp
- Regional plan for handel og sentrumsutvikling
- Regional plan for kystsonen
- Regional plan for bærekraftig arealpolitikk
- Interregional plan for intermodal godstransport
- Regional plan for verdiskaping og innovasjon
- Regional plan for vannforvaltning
- Regional plan for klima og energi

For de sju siste planene ligger ansvaret i regionalsektoren. De regionale planene omtales under sine respektive fagområder.

Arbeidet med ny Regional planstrategi er startet opp. Planstrategien skal fastlegge hvilke regionale planer som skal utvikles eller revideres i det nye fylkestingets funksjonsperiode, og skal behandles av fylkestinget i juni 2016. Til grunn for planstrategien skal det ligge en analyse av Vestfolds utfordringer og muligheter. Kunnskapsgrunnlaget skal være ferdig innen desember 2015. Planstrategien skal vise utfordringer og muligheter i dagens vestfoldsamfunn, og ut fra dette peke ut mål og kurs for fylkeskommunens prioriteringer.

Etter omfattende planprosesser forventer vestfoldsamfunnet at fylkeskommunen nå prioriterer oppfølging av de regionale planene. Dette gjelder spesielt for RPBA som det ble brukt mye ressurser på, fra alle involverte aktører. Gjennom oppfølging av RPBA kan fylkeskommunen

fylle sin rolle som samfunnsutvikler ved å se områdene byutvikling, næringsutvikling, transportutvikling, boligutvikling og folkehelse i sammenheng. Fylkesrådmannen vil nå prioritere oppfølging av planenes handlingsprogram. Det er gjennom konkrete tiltak og prosjekter at planene får positiv oppmerksomhet og effekt.

Erfaringene fra rulleringen av kommuneplanene må evalueres og bringes videre. Fylkesrådmannen vil nå evalueres kommuneplanprosessen i samarbeid med kommunene. Samarbeidet og dialogen med kommunene skal videreutvikles. Dette gjelder både i oppfølging av de regionale planene, i kompetansenettverk og i uttalelser og veiledning til kommunale plansaker.

Fylkesrådmannen vil prioritere de budsjetterte planmidlene til oppfølging av RPBA (i henhold til et handlingsprogram som planlegges behandlet i februar 2016), utarbeidelse av RPS, oppfølging av kystsoneplanen og oppfølging av Regional plan for klima og energi (omtalt under Næring og miljø). Oppfølging av kjøpesenterplanen prioriteres ikke i 2016.

4.3.4 Samferdsel

Utfordringen innen samferdsel er å møte transportbehovet hos befolkning og næringsliv, sikre fremkommelighet, trafikkisikkerhet og samtidig nå målene i klimapolitikken.

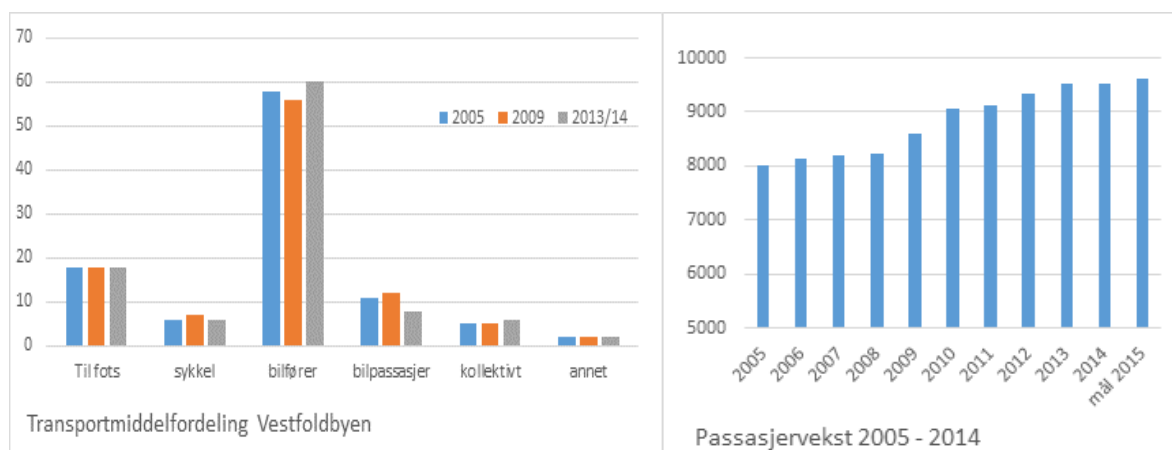
Et miljøvennlig, sikkert og effektivt transportsystem er et overordnet samfunns mål nedfelt i Nasjonal Transportplan (NTP) og Regional Plan for Bærekraftig arealpolitikk (RPBA). Et velfungerende transportsystem er avgjørende for gode by- og tettstedsmiljøer og for utviklingen av næringsliv, bosetting og klima. En kombinasjon av virkemidler brukes for å styrke både miljøvennlig transport og trafikkisikkerhet, samt å opprettholde standard og framkommelighet på fylkesvegnettet. I NTP legges det opp til at vekst i transportbehovet skal tas med kollektivtransport, sykkel og gange i byene.

Forventet befolkningsvekst i fylket vil gi en økning på mer enn 2 mill reiser hvert år. Kravet om nullvekst i biltrafikken betyr at alternative reisemåter må bli mer attraktive enn bilen. Tilrettelegging skjer gjennom omfattende satsing på gang- og sykkelanlegg, utvikling av kollektivtilbudet og trafikkisikkerhetstiltak. Når det blir flere myke trafikanter øker utfordringene i trafikkisikkerhetsarbeidet. Målsettingene på samferdselsområdet er mange og ambisiøse, og det er svært krevende å kombinere de ulike hensynene. Hvordan tilgjengelige ressurser prioriteres i årene framover vil være avgjørende for samfunnsutviklingen på dette området. Virkemidler må kombineres, og vil innebære både populære tiltak og mindre populære restriktive tiltak. Det vil være nødvendig å fremme kollektivbruk, sykkelbruk og gange, samtidig som mer bilrestriktive tiltak iverksettes gjennom parkeringspolitikken, bompengepolitikk og politikk for prioritert fremkommelighet.

Kollektivtrafikk

Vestfold Kollektivtrafikk har på vegne av fylkeskommunen ansvar for drift og utvikling av kollektivtrafikken i fylket innenfor føringer gitt av Fylkestinget. Det er høye nasjonale og regionale ambisjoner om at vi skal gå og sykle mer, reise mer kollektivt og reise mindre med bil. I nasjonal transportplan er det vedtatt mål om nullvekst i biltrafikken i de store byene.

Fylkestinget har vedtatt tilsvarende resultatmål for Vestfold. I Regional plan for bærekraftig arealpolitikk (RPBA) er det vedtatt effektmål om at 7% av reisene i 2023 skal gå med kollektivtransport. Resultatene viser at vi i liten grad klarer å innfri ambisjonene. Den nasjonale reisevaneundersøkelsen RVU) 2013/14 viser ingen endring i andel reiser med kollektivtransport fra 2009, på tross av at passasjerveksten med buss i samme periode var 11%. I 2014 ble det ikke oppnådd økning i passasjertallet.

Figur 4-1 Transportmiddelfordeling og passasjervekst 2005-2014

Skal ambisjonene innfris må kollektivtilbudet bli så attraktivt at det tar markedsandeler fra bil. Høy frekvens og kort reisetid er grunnleggende konkurransefaktorer.

Vestviken Kollektivtrafikk AS ble etablert i 2005 da regionsamarbeidet mellom Buskerud, Telemark og Vestfold fylkeskommuner ble etablert. Ved opphør av regionsamarbeidet i 2008 valgte Buskerud fylkeskommune å gå ut av selskapet og danne sitt eget kollektivselskap BRAKAR AS. Da Telemark sommeren 2015 overførte driften til egen administrasjon valgte Vestfold fylkeskommune fra 15. august 2015 å tilbakeføre driften av kollektivtrafikken til sitt eget selskap, Vestfold Kollektivtrafikk AS.

Skatt Sør anla i 2009 avgiftssak mot Vestviken Kollektivtrafikk AS. Endelig dom falt i juni 2014 i Lagmannsretten. VKT vant på alle punkter. I etterkant av dommen har Skatt Sør varslet ny kontroll av Vestviken Kollektivtrafikk AS for perioden fra 2006 og fram til i dag, på bakgrunn av ny forståelse av hva som er omsetning. Saken berører alle de tre eierne økonomisk og ingen av eierne kan derfor trekke seg ut av selskapet før saken er avsluttet.

I 2015 ble det lyst ut anbudskonkurranse om lokal busstransport i Tønsberg og omland. Det ble i anbudet stilt krav om at minst 70% av ruteproduksjonen skal gå med biogass som drivstoff. Anbudet omfatter ca. 45% av ruteproduksjonen i Vestfold. Inngått anbudskontrakt medfører en årlig kostnadsøkning på 6 mill kr, med halvårsvirkning i 2016. I behandlingen av økonomiplanen 2015-2018, ble rammen til kollektiv redusert med 4 mill kroner i 2016 og 5 mill kroner fra 2017 til 2018. Fylkestinget forventet slik innsparing i perioden grunnet innføring av biogass. I og med at biogassen er inkludert i anbud 2016 er det ikke mulig å

foreta innsparing på biogass. Dette fører til en kostnadsøkning på kollektivtrafikk på 7 mill kroner i 2016, og 11 mill kroner fra 2017.

Fylkesrådmannen foreslår å styrke rammen til kollektiv ved å omprioriterer fra fylkesveg til kollektiv og gjennom noe styrking av budsjettet. Kollektiv får også et mindre rammetrekk for å dekke noe av kostnadsøkningene selv.

Under behandlingen av økonomiplanen 2015-2018 vedtok Fylkestinget å sette opp en ekspressbuss fra Larvik til Tønsberg. Det ble bevilget midler kun for 2015.

Fylkesveg

Noen nøkkeltall for Vestfolds fylkesveier:

Veglengde inkl. gang- og sykkelveger	1.367 km
Asfaltdekke	100 %
Dekkefornyingsstakt (2014-2015)	9,2 %
Antallet fylkesvegfergestrekninger	1 (Svelvik-Verket)
Lengde veg som tilfredsstillter vegnormalens krav til bredde	20 %
Beregnet vedlikeholdsetterlep (2013)	780 mill kroner

Tabell 4-1 Nøkkeltall for fylkesveger i Vestfold

Fylkeskommunens veger var ved overtagelsen fra Staten i dårlig forfatning, grunnet mangelfullt vedlikehold gjennom flere år. Statens vegvesen beregnet i 2013 forfallet på fylkesvegnettet i Vestfold til 780 mill kroner (Holmestrandtunnelen ikke medregnet). Andre fylker har større forfall på vegnettet, men det fjerner ikke behovet for økt vedlikehold også i Vestfold. I vårt fylke er trafikk tettheten stor, og belastningen på veiene er høy. Det innebærer at svakheter i veidekke og bærelag raskere kan føre til at forfallet på fylkesvegnettet øker.

Fylkeskommunen har etter forvaltningsreformen prioritert vegvedlikehold ut fra et ønske om å redusere forfallet, men dette er i liten grad oppnådd. Det er en stor utfordring er å sikre at forfallet ikke øker, samtidig som nivået for drift opprettholdes.

Vedlikeholdsbudsjettet for 2015 antas å være på et nivå som innebærer at forfallet ikke øker.

Drift og vedlikehold

Driftsbudsjettet er delt mellom ordinær drift (brøyting, strøing, salting, skiltvask, belysning osv.) og vedlikehold (asfaltering, oppmerking, skiltofornyng, drenering, grøfting, bruvedlikehold, vedlikehold av støyskjermer og rekkverk osv.). Fordelingen mellom disse to områdene er ca. 50/50. Driften av fylkesveiene er satt ut i tre store driftskontrakter som hver løper i fem år. Driftskontrakten for Vestfold Nord skal fornyes høsten 2016. Omfanget av drift og vedlikehold avtales årlig gjennom leveranseavtalen med Statens vegvesen.

Vedlikeholdsetterslepet fordeler seg som følger:

- Tunneler 30 mill kroner
- Drens og avløpsanlegg 280 mill kroner
- Vegfundament og vegdekke 160 mill kroner
- Vegutstyr og miljøtiltak 230 mill kroner
- Bru 80 mill kroner

I budsjett 2016 og økonomiplan 2016-2019 foreslår fylkesrådmannen en midlertidig omprioritering fra fylkesveg til kollektivtrafikk, for å møte utfordringene og opprettholde nivået innen kollektivtransport. Slik omprioritering innebærer at noen utfordringer og behov på fylkesvegområdet må nedprioriteres noe de nærmeste årene. Dette gjelder blant annet:

- Vedlikehold for å møte klimaendringer og mer ekstremvær – herunder drens- og avløpsanlegg
- Daglig drift og vedlikehold for å møte en økende trafikkmengde - herunder dekkefornyning, utbedring av veifundament og fornying av gammelt vegutstyr
- Ambisjoner knyttet til å øke andelen gående og syklende

Fylkesrådmannen foreslår en midlertid omprioritering fra vegvedlikehold til kollektiv for å opprettholde driftsnivået på kollektivtrafikk. Se konklusjonen under kollektiv.

Investering

Handlingsprogram for fylkesveger 2014-17, behandlet i fylkestinget i april 2013, ligger til grunn for investeringsbudsjettet for 2016 og plan for 2017. Den årlige investeringsrammen for fylkesveg er 95,3 mill kroner, og økes til 101,3 mill kroner fra og med 2018. På grunn av tidsforskyving i enkelte prosjekter og spleiselagsordning med enkelte kommuner, blir investeringsrammen noe avvikende for det enkelte år slik det fremkommer i budsjettet.

Det totale investeringsbehovet på fylkesvegnettet er imidlertid langt større enn gjeldende budsjetter, og omfatter flere store prosjekter som vanskelig kan finansieres innenfor fylkeskommunens budsjetter. Noen eksempler på slike prosjekter er:

Omkjøring Tjøllingvollen FV303	100 mill kr
Hogsnesbakken, FV303	200 mill kr
Kodalveien, FV305	100 mill kr
Ny fastlandsforbindelse for Nøtterøy FV308	2 000 mill kr
Presterødbakken, FV311	115 mill kr
Omkjøring Åsgårdstrand FV311	100 mill kr

Tabell 4-2 Eksempler på prosjekter som vanskelig kan finansieres innenfor VFK budsjetter

Skal slike prosjekter realiseres, må det i dagens situasjon skje innenfor ordninger basert på *brukerfinansiering*. I Tønsbergområdet er store brukerfinansierte investeringer allerede gjort, og det er utredet konsepter for en bypakke der blant annet ny fastlandsforbindelse for Nøtterøy og oppgradering av Presterødbakken står sentralt, sammen med tilrettelegging for økt kollektivtrafikk, sykkel og gange. Når det gjelder investeringsmidler fra fylkesveg til

bypakken, vil dette bli behandlet i forbindelse med Handlingsprogrammet for fylkesveg 2018-2021.

I handlingsprogrammet for fylkesveger 2014-2017 fordeler investeringene seg slik på programområder:

Programområde	Prosentandel av ramme
Løpende oppgaver/miljøtiltak	11 %
Større prosjekter	11 %
Mindre utbedringer/forsterkinger	4 %
Gang- og sykkelanlegg	44 %
Trafikksikkerhet	24 %
Kollektivtiltak	6 %

Tabell 4-3 Fordeling av investeringer på programområder

Andelen til gang- og sykkelanlegg er på 44%, og Vestfold ligger i tet mht satsing på gang- og sykkelveger.

Trafikksikkerhet er en betydelig utfordring også i Vestfold. Ulykkesstatistikken viser at det er møteulykker, utforkjøringsulykker og ulykker med myke trafikanter som er de største utfordringene. I 2014 var det seks dødsulykker i Vestfold. Fire av disse skjedde på fylkesvegene og to på E18. Utfordringen er at det ikke er et tydelig mønster i forhold til hvor ulykkene skjer og at satsingen i større grad må rettes mot mer generelle tiltak mot myke trafikanter i by, utbedring av rekkverk og sideterreng.

4.4 Budsjett regionalsektoren

4.4.1 Driftsbudsjett

Regionalsektoren	2014-kr	2015-kr	2016-kr	2016-kr	2016-kr	2016-kr
Tall i 1000 kr	R2014	B2015	2016	2017	2018	2019
Regionalavdelingen	28 136	29 407	31 334	31 250	31 250	31 250
HSA:						
Fylkesveier	235 269	235 200	232 560	228 060	238 060	236 060
Kollektivtrafikk	236 624	258 894	272 427	272 327	270 327	270 327
Samferdsel forøvrig	7 840	9 840	9 840	9 810	9 810	9 810
Regional planlegging	2 797	2 397	2 197	2 191	2 191	2 191
HKEN:						
Regional næringsutvikling	8 787	11 087	12 387	11 632	10 532	10 532
Sum Regional	519 453	546 825	560 745	555 270	562 170	560 170

Tabell 4-4 Budsjettområder regionalsektoren

ØKONOMIPLAN 2016 - 2019	2014-kr	2015-kr	2016-kr	2016-kr	2016-kr	2016-kr
REGIONALSEKTOREN	R2014	B2015	2016	2017	2018	2019
Vedtatt budsjett 2015	513 691	546 825	546 825	546 825	546 825	546 825
Prioriteringer - vedtatt økonomiplan						
Vestfold Klima- og Energiforum - t.o.m 2016 (FU 77/11)			0	-225	-225	-225
Innsparing - mer effektive innkjøp			-1 250	-2 500	-2 500	-2 500
HiVe - tilskudd til utvikling maritim kompetanse (t.o.m 2016)				-1 000	-1 000	-1 000
Regiongeolog - 3 årlig engasjement (tom 2016)				-400	-400	-400
Reduksjon Regional planstrategi (vedtatt økplan 14-17)			-200	-200	-200	-200
Fylkeveger rammetrekk (t.o.m 2017)			-4 000	-4 000	4 000	4 000
Kollektivtrafikk - økt ramme			4 000	4 000	4 000	4 000
FU 92/14 Fasilitator reiseliv (3 årig prosjekt t.o.m 2017)			-200	-600	-900	-900
FU 76/14 Verdiskapningsinitiativ (tom 2017)					-800	-800
Trafikksikkerhetsordn (ekstra tilskudd 2015- fases ned)			0	-2 000	-4 000	-4 000
Ekspressbuss Larvik - Tønsberg (kun 2015)			-4 000	-4 000	-4 000	-4 000
Biogassdrivstoff i Tønsberg-området			-4 000	-5 000	-5 000	-5 000
Prioriteringer - nye						
Vegvedlikehold - kanalbrua			5 000	0	0	0
Kollektiv - kollektiv reversere trekk biogass			4 000	5 000	5 000	5 000
Kollektiv anbud 2016 Tønsbergområdet			3 000	6 000	6 000	6 000
Oppfølging av regionale planer			1 200	2 500	2 500	2 500
Kiv kontingent (for hele VFK)			300	300	300	300
Fylkesveg asfalt - rammetrekk dekker kanalbrua i 2016			-3 000			
Fylkesveg asfalt - trekk dekker økte kostnader kollektiv			-6 000	-6 000	-2 000	-4 000
Kollektiv - rammetrekk dekker delvis biogass				-1 000	-3 000	-3 000
Kollektiv mva- på transport -skal ikke øke biletpriser			2 750	2 750	2 750	2 750
Kollektiv - ekspressbudd Larvik - Tønsberg			1 500			
Sum rammeendringer		0	-900	-6 375	525	-1 475
Lønns- og prisstigning:						
Kompensasjon lønnsoppgjør 2014			6	6	6	6
Kompensasjon lønnsoppgjør 2015			945	945	945	945
Prisstigning øvrige netto utgifter 2,7 %			1 241	1 241	1 241	1 241
Lønns- og prisstigning 2,7 % (VKT og SVV)			12 743	12 743	12 743	12 743
Endring premie KLP			-115	-115	-115	-115
Sum lønns- og prisstigning		0	14 820	14 820	14 820	14 820
Sum endringer		0	13 920	8 445	15 345	13 345
Ny ramme regionalsektoren	513 691	546 825	560 745	555 270	562 170	560 170

Tabell 4-5 Driftsbudsjett regionalsektoren

Oppfølging av prioriteringer vedtatt i økonomiplan:

Fylkesveger

Ved Fylkestingets behandling av budsjett 2015 ble det vedtatt at budsjettområdet fylkesveger skulle trekkes ned 6 mill kroner i 2015, 10 mill kroner i 2016 og 8 mill kroner i 2017 for å styrke budsjettområdet kollektivtrafikk. Tiltaket var ment å være midlertidig og i 2018 skulle budsjettet fylkesveger være tilbake på 2014 nivå for å ikke øke etterslepet ytterligere.

Kollektivtrafikk

Kollektivtrafikk fikk økte rammer ved Fylkestingets behandling av budsjett 2015 på 6 mill kroner i 2015, 10 mill kroner i 2016, 2017 og 2018.

Fasilitator reiseliv

Fylkesutvalget vedtok i sak 92/14 å støtte en fasilitator for reiselivet over en prosjektperiode på 3 år. Ved behandlingen av budsjett 2015 ble det avsatt 0,9 mill kroner i 2015, 0,7 mill kroner i 2016 og 0,3 mill kroner i 2017.

Verdiskapningsinitiativ

Fylkesutvalget vedtok i sak 76/14 å støtte et 3-årig prosjekt i samarbeid med kommunene i Vestfold med formål å få en koordinert og styrket satsing for økt verdiskaping i Vestfold. Ved budsjettbehandlingen i fjor ble det avsatt 0,8 mill. kroner fra fylkeskommunen i årene 2015, 2016 og 2017.

Trafikksikkerhetsordningen

Trafikksikkerhetsordningen fikk ved budsjettbehandlingen i 2015 et tilskudd på 4 mill kroner i 2015 og 2016, redusert til 2 mill kroner i 2017. Styrkingen er ikke videreført fra 2018.

Espressbuss –Larvik-Tønsberg

Fylkestinget vedtok å styrke budsjettet for 2015 med 4 mill kr for å opprette ekspressrute mellom Larvik og Tønsberg. Det har vært en jevn og god økning i passasjertallene på ruta som etter et halvt års drift var oppe i 240 passasjerer pr dag. Det er ikke registrert nedgang i togreisende eller på andre ruter. Det er derfor grunn til å anta at en stor del av passasjerene er nye reisende.

Biogassdrivstoff

Fylkestinget reduserte rammen til kollektivtransport med 4 mill kroner i 2016 og 5 mill kroner fra 2017-2018 grunnet i forventet kostnadsreduksjon som følge av bruk av biogass.

Nye tiltak:

Vegvedlikehold kanalbroen

Kanalbroen i Tønsberg er strategisk viktig som eneste landforbindelse mellom Nøtterøy og fastlandet. Det er behov for vedlikehold av broen i 2016 for å forebygge større skader. Fylkesrådmannen foreslår at det settes av 5 mill kroner til å dekke kostanden med å vedlikeholde kanalbroen. Sektoren dekker 3 mill kroner av dette innen egen ramme, se nedenfor (fylkesveg asfalt rammetrekk dekker deler av kanalbroa i 2016). Fylkesrådmannen foreslår i tillegg 2 mill kroner i nye midler til å dekke kostandene med kanalbroa.

Kollektiv reversere biogass og anbud 2016 Tønsbergområdet.

Fylkesrådmannen foreslår å styrke rammen til kollektiv med 1 mill kroner i 2016, 4 mill kroner i 2017, 6 mill kroner i 2018 og 4 mill kroner i 2019. Sektoren omprioriterer 6 mill kroner fra fylkesveg til kollektiv i 2016 og 2017, 2 mill kroner i 2018 og 4 mill kroner i 2019. Kollektiv får et rammetrekk på 1,0 mill kroner i 2017 og 3 mill kroner i 2018 og 2019 for å dekke noe av kostnadsøkningene selv.

Oppfølging av regionale planer

I handlingsprogrammet til RPVI er det listet opp en lang rekke konkrete tiltak som skal stimulere til økt verdiskaping. Behovet for fylkeskommunalt bidrag til oppfølging av handlingsprogrammet beløper seg til 3,5 mill kroner. Fylkesrådmannen foreslår at det bevilges 1,2 mill kroner til oppfølging av regional plan for verdiskaping og innovasjon i 2016 og 2,5 mill kroner i 2017, 2018 og 2019.

KIV kontingenten

FU vedtok i FU sak 96/14 at VFKs kontingent høst 2014 til Kommunesamarbeidet i Vestfold belastes fylkesutvalgets disposisjonskonto.

Etter vedtak i FU i fjor skal fylkeskommunens kontingent for 2015 og 2016 til Kommunesamarbeidet i Vestfold «... innarbeides i budsjett 2015 og økonomiplan 2016-18». Dette er en fellesutgift for hele fylkeskommunen som foreslåes dekket over regionalsektorens budsjett».

Fylkesveg asfalt – rammetrekk dekker delvis kanalbroa i 2016

Fylkesrådmannen foreslår at det fylkesveg får et rammetrekk på 3 mill kroner for å dekke deler av kostnaden til kanalbroa.

Fylkesveg asfalt – rammetrekk dekker delvis kostnader kollektiv

Fylkesmannen foreslår et rammetrekk på fylkesveg for å dekke noen av de økte kostnadene på kollektiv, se over.

Kollektiv – rammetrekk dekker delvis biogass

Fylkesrådmannen foreslår et rammetrekk på kollektiv for å dekke deler av de økte kostnadene ved biogasstrekking i forbindelse med fjorårets budsjettbehandling.

Kollektiv – mva. på transport økes – skal ikke medføre økte billettpriser

Fylkesrådmannen foreslår at kollektiv kompenseres med 2,8 mill kroner fordi mva. på transport økes fra 8 til 10 pst. Slik unngås at øket mva. resulterer i økte billettpriser.

Kollektiv – ekspressbuss Larvik – Tønsberg (juni 2016)

Fylkesrådmannen foreslår at kollektiv styrkes med 1,5 mill kroner for å opprettholde ekspressbuss mellom Larvik og Tønsberg første halvår 2016. Ekspresstilbudet som ble startet i 2015, evalueres i 2016.

4.4.2 Investeringsbudsjett, fylkesveger

Nedenstående tabell viser fylkesrådmannens forslag til investeringsbudsjett for området fylkesveger.

FYLKESVEGER	Overført *	Ny	Årsbud			
	2016	2016	2016	2017	2018	2019
Fylkesveger - investeringsramme	29 400	101 950	131 350	139 445	104 930	104 930
Bompengefinansierte prosjekter	4 872	1 933	6 805	11 000		
SUM Regionalsektoren	34 272	103 883	138 155	150 445	104 930	104 930

Tabell 4-6 Investeringsbudsjett regionalsektoren

På grunn av tidsforskyving i enkelte prosjekter og spleiselagsordning med enkelte kommuner, blir investeringsrammen noe avvikende for det enkelte år slik det fremkommer i budsjettet.

Fylkesveger - investeringsramme

Handlingsprogram for fylkesveg i Vestfold 2014-2017 ble vedtatt i Fylkesting sak 72/12 og 25/13. Periodisering er vedtatt i hovedutvalg for samferdsel, areal og miljø sak 47/13.

Leveranseavtale for 2016 – Statens vegvesen og Vestfold fylkeskommune, legges fram for hovedutvalget 2. desember 2015. De største prosjektene som gjenstår å fullføre i handlingsprogrammet nevnes under.

Tiltak	Sted	Gjennomføring
<i>Gang- og sykkelanlegg</i>	<i>Fylkesveg 308 Kjelle – Barkåker, Tønsberg</i>	<i>2015-2016</i>
<i>Gang- og sykkelanlegg</i>	<i>Fylkesveg 303, Hystadveien Enga – Hem, Larvik</i>	<i>2016</i>
<i>Gang- og sykkelanlegg</i>	<i>Fylkesveg 275 Dølebakken, Sandefjord</i>	<i>2016-2017</i>
<i>Gang- og sykkelanlegg</i>	<i>Fylkesveg 261 Framnesveien, Sandefjord</i>	<i>2015-2016</i>
<i>Gang- og sykkelanlegg</i>	<i>Fylkesveg 110 Reipbanegata, Larvik</i>	<i>2017</i>
<i>Trafikksikkerhetstiltak/oppgradering</i>	<i>Fylkesveg 308 Borgheimkrysset, Nøtterøy</i>	<i>2016</i>

Tabell 4-7 Gjenstående prosjekter i inneværende handlingsprogram

Sykkelmidler

Fylkeskommunen har søkt om til sammen 50 mill kroner i tilskudd til diverse gang- og sykkelanlegg som skal gjennomføres i 2016.

Bompengefinansierte prosjekter

Det gjenstår ett prosjekt i Tønsbergpakken fase 1, strakstiltak ved Sykehuset i Vestfold. Tidligere ble ombygging av krysset mellom Stenmalveien (FV 325) og Halvdan Wilhelmsens allé (FV 459) i Tønsberg vurdert som aktuell løsning. På grunn av vanskeligheter med å få partene til å bli enige, ses det på andre mulige løsninger. Fylkeskommunen ønsker å styrke satsingen på miljøvennlig transport og ser nå på mulighetene for å betjene Sentralsykehuset i Vestfold med kollektivtransport. Fylkeskommunen har tatt initiativ til en prosess med Statens vegvesen, Tønsberg kommune og Vestfold kollektivtransport AS om å finne løsninger som kan gjennomføres raskt og uten nye reguleringer. Prosjektgruppen skal levere forslag til løsninger for politisk behandling i begynnelsen av 2016. Gjennomføring vil eventuelt skje i 2016 og 2017. Dette er innarbeidet i budsjett 2016 med økonomiplan.

For øvrig pågår planlegging av Bypakke for Tønsbergregionen finansiert ved midler som er forskuttert av bompengeselskapet Tønsberg hovedvegfinans iht. fylkestingsak 73/13.

4.5 Resultatmål

Fylkestingets vedtak om nye resultatmål for samferdselsområdet, jf. FT sak 49/14, er innarbeidet. De nye resultatmålene tar utgangspunkt i de viktigste styringsdokumentene på samferdselsområdet i Vestfold fylkeskommune slik som Regional plan for bærekraftig arealpolitikk (RPBA) og Handlingsprogrammet (HP) for fylkesveg. Målstrukturen tar utgangspunkt i de overordnede målene i RPBA og Nasjonal transportplan. Transportsystemet skal være miljøvennlig, sikkert, effektivt og universelt utformet. SVV og VKT spiller en viktig rolle i utviklingen og oppfølgingen av resultatmålene.

For regionalsektoren er det definert følgende resultatmål:

Regional							
Nr	Utfordring/tema	Resultatmål	Vedtatt 2015	2016	2017	2018	2019
1.1	Videreutvikle rollen som utviklingsaktør	Andelen spurte som gir VFK høy score som regional utviklingsaktør	61 %	62 %	63 %	64 %	64 %
1.2	Ivareta vegkapital (Handlingsprogrammet for fylkesveg).	Andel av veinettet som har tilfredsstillende dekkestandard.	67 %	67 %	67 %	67 %	68 %
1.3	Øke fremføringshastigheten for kollektivtrafikk. (Handlingsprogrammet for fylkesveg).	Andelen avganger i rute (inntil 3 minutter forsinket) på utvalgte strekninger.	70 %	71 %	71 %	72 %	72 %
1.4	Ta veksten i persontransport med kollektivtransport, gåing og sykling. (RPBA,NTP)	Årlig vekst i antall reisende med lokale bussruter.	1 %	2 %	2 %	2 %	2 %
1.5	Syssel, gange, kollektivtrafikk, beredskap- og næringstrafikk prioriteres (Handlingsprogram for fylkesveg)	Kundetilfredshetsindikator (KTI) for lokal kollektivtrafikk.	71	71	72	72	72
1.6	Ta veksten i persontransport med kollektivtransport, gåing og sykling. (RPBA, NTP)	Begrenset vekst i personbiltrafikken på faste tellepunkter på fylkesvegnettet	1 %	1 %	1 %	1 %	1 %
1.7	Anlegg for gående og syklende skal prioriteres der i kommunen der potensialet er størst for endret transportmiddelvalg. Syssel, gange, kollektivtrafikk, beredskap- og næringstrafikk prioriteres. (HP for fylkesveg).	På utvalgte tellesnitt i Vestfold skal antall syklende økes (i %)	5 %	5 %	5 %	5 %	5 %
1.8	Klimaskadelige utslipp skal reduseres (RPBA)	Klimagassutslipp fra personbiler og lette kjøretøy samt Kollektivtrafikk i Vestfold skal årlig reduseres minst i tråd med nasjonale utslipp	5 %	5 %	5 %	5 %	5 %
1.9	Reduksjon i antall alvorlige ulykker (Handlingsprogram for fylkesveg og TS-plan). Nasjonalt mål: "Nullvisjonen – En visjon om et transportsystem der ingen blir drept eller hardt skadd."	Antall hardt skadde og drepte i trafikken i Vestfold reduseres, uansett veinett.	32	30	28	26	24
1.10	Alle nye tiltak som nybygg, rehabilitering og søknadspliktige vedlikeholdsoppgaver skal tilfredsstillende universell utforming. Der det anlegges nye holdeplasser blir det stilt krav om universell utforming (HP for universell utforming i Vestfold fylkeskommune)	Antall holdeplasser blant de 100 mest benyttede, som holder tilfredsstillende standard i forhold til universell utforming.	35 %	40 %	45 %	50 %	55 %

Tabell 4-8 Resultatmål regionalsektoren

Resultatmål 1.1 Videreutvikle rollen som utviklingsaktør

Resultatmålet tar utgangspunkt i Omdømmeundersøkelsen, som gjennomføres årlig. Undersøkelsen sendes til 90 eksterne samarbeidspartnere med spørsmål om hvordan de vurderer VFK som regional utviklingsaktør innenfor ni ulike roller: økonomisk bidragsyter,

initiativtaker, agendasetter, nettverksbygger, samordner, regissør/prosessleder, planlegger, lobbyist og iverksetter. Resultatmålet er et gjennomsnitt for de ulike rollene. I 2014 var måltallet 60 % mens det faktiske resultatet ble 61 %. Omdømmeundersøkelsen omfatter mange ulike roller, som kan være sammensatte og vanskelig å vurdere på en enkel måte. Erfaring tilsier da at karakteren ofte blir satt rundt midten av skalaen. Det er derfor lite realistisk å forvente en markant vekst i måltallene.

Resultatmål 1.2 Andel av veinettet som har tilfredsstillende dekkestandard

Statens vegvesen gjennomfører standard registreringer av tilstanden til vegdekket (jevnhet og spordybde) på hele fylkesveg- og riksveinettet. Målindikatoren gir en indikasjon på vedlikehold av fylkesvegnettet. Dekkestandarder sier noe om fundament og drenering samt slitasje knyttet til stor trafikkmengde. Det sier ikke noe om tilstanden til massene under det øvre vegdekket. Resultatmålet reflekterer de overordnede målene om å ivareta vegkapitalen slik at fremkommeligheten for alle trafikantgrupper bedres. Med bakgrunn i omprioriteringer fra fylkesveg til kollektivtrafikk i økonomiplanen, foreslås resultatmålet satt til 67 % ut 2018, og økt til 68 % i 2019.

Resultatmål 1.3 Andelen bussavganger i rute

Resultatmålet måler bussenes punktlighet og gir et bilde av fremkommelighet på veinettet i Vestfold. Det overordnede målet er å øke fremføringshastigheten for kollektivtrafikk. Punktlighet defineres her som inntil 3 minutter forsinket. Avvik på inntil 3 minutter vil i liten grad oppleves som forsinkelse og er et strengt krav. Resultatmålet ble vedtatt første gang for 2015. Pr august 2015 ligger punktligheten på 71,1%. Erfaringen fra 2014 er at andelen synker betraktelig i annet halvår, og desember i 2014 hadde en punktlighetsindeks på 64%. Resultatmålet foreslås satt til 71% i 2016 og 2017, og 72% resten av økonomiplanperioden. Utfordringen er størst i innfartsårene til Tønsberg. Det må settes inn tiltak for å øke punktligheten. Kunnskap om punktligheten, samt hvor og hvorfor forsinkelser oppstår, gjør det mulig å sette inn nødvendige tiltak.

Resultatmål 1.4 Årlig vekst i antall reisende med lokale bussruter

Resultatmålet reflekterer det overordnede målet om at veksten i persontransport skal tas med kollektivtransport, gange og sykling. Etter mange år med passasjervekst vil det, i lys av kostnadsveksten innen kollektiv-transporten, være en utfordring å øke passasjertallene ytterligere. Resultatoppnåelsen for 2014 ble noe lavere enn i 2013. Målet for 2015 forventes oppnådd med god margin. Fylkesrådmannen har tett dialog med VKT om mulige tiltak for å styrke passasjerutviklingen. Resultatmålet foreslås satt til 2% i hele økonomiplanperioden.

Resultatmål 1.5 Kundetilfredshetsindikator (KTI) for lokal kollektivtrafikk

Kundetilfredshetsindikatoren baseres på en årlig undersøkelse blant brukere og i befolkningen. Resultatmålet gjenspeiler et mål om høy kundetilfredshet i forhold til det lokale kollektivtilbudet i Vestfold, som på sikt kan bidra til at flere velger å ta kollektivtransport. Oppnådd KTI var 71 i 2013 og 70 i 2014. Det foreslås at resultatmålet settes til 71 i 2016, og 72 i resten av økonomiplanperioden. Måloppnåelse krever innsats i alle ledd i kollektivtrafikken, og at trenden gjennom dette snus til positiv.

Resultatmål 1.6 Begrense årlig vekst i personbiltrafikken på fylkesvegnettet

Målet er basert på trafikkdata fra faste tellepunkt i Vestfold. Det overordnede målet for fylkeskommunen er at veksten i persontransport skal tas med kollektivtransport, gange og sykling. I RPBA fastsettes et effektmål om at daglige reiser med bil (fører/passasjer) skal utgjøre en andel i transportmiddelfordelingen på maksimalt 58 % i byområdene i Vestfold i 2023. I lyset av målene er det ønskelig med reduksjon i personbiltrafikken, men fylkesrådmannen vurderer at dette ikke er realistisk å oppnå uten tiltak som går utover det det er rom for i perioden. Basert bl.a. på historiske trafikkdata foreslås et ambisjonsnivå der veksten i personbiltrafikk på fylkesvegnettet skal begrenses til 1 % årlig i økonomiplanperioden. Resultatmålet innebærer at veksten i personbiltrafikk holdes på dagens nivå som anslås å være ca. 1 % årlig (gjennomsnitt på fylkesvegnettet) til tross for bl. a. befolkningsøkning og økte transportbehov i Vestfold.

Resultatmål 1.7 Øke antall syklende på utvalgte tellesnitt i Vestfold (i %)

Målet er basert på data fra utvalgte tellepunkter. I RPBA fastsettes et effektmål om at daglige reiser med sykkel skal ha en andel av transportmiddelfordelingen på 10 % i 2023. Resultatmålet legger også til grunn en nasjonal målsetting i Nasjonal transportplan 2014-2023 om at sykkeltrafikken skal dobles i løpet av en 10 års periode. På bakgrunn av disse ambisjonene foreslås et mål om en årlig økning på 5 % av antall syklende i Vestfold i økonomiplanperioden. Dagens trafikkdata på syklende i fylket er av dårlig kvalitet, men iverksatte tiltak vil gi bedre informasjon framover. Fylkesrådmannen utbedrer for tiden tellepunktene for måling av syklende i fylket. Kunnskap om utviklingen vil gi økte muligheter til å iverksette tiltak som bidrar til at flere sykler i Vestfold.

Resultatmål 1.8 Redusere klimagassutslipp fra personbiler og lette kjøretøy i Vestfold

Målindikatoren bygger på nye fylkesfordelte beregninger av klimagassutslipp fra SSB. Resultatmålet er knyttet til effektmålet i RPBA om at klimaskadelige utslipp fra lette kjøretøy i Vestfold minimum skal reduseres i tråd med målsettingen for nasjonale utslipp. Resultatmålet settes til minimum 5 % årlig reduksjon i klimagassutslippet i økonomiplanperioden. Den nye statistikken viser en relativt flat utvikling i utslipp av klimagasser fra lette kjøretøy i Vestfold (dvs. + 3 % i 2010, - 2 % i 2011 og + 0,5 % i 2012).

Årsaker og drivkrefter bak utviklingen i de norske klimagassutslippene er sammensatte. Fylkeskommunen har flere virkemidler for å påvirke utviklingen, blant annet gjennom å legge føringer på areal og transport (RPBA), å legge til rette for kollektivtrafikk, samt å prioritere sykkel, gange og kollektiv i HP for fylkesveg. Det kan forventes at arbeidet med en regional plan for klima og energi vil kunne resultere i tiltak som bidrar til måloppnåelse ut i økonomiplanperioden.

Resultatmål 1.9 Redusere antall hardt skadde og drepte i trafikken i Vestfold, uansett veinett.

Resultatmålet reflekterer den nasjonale «nullvisjonen» samt fylkeskommunens målsettinger i RPBA, HP for fylkesveg og trafikksikkerhetsplan Vestfold. Resultatmålet gis av målet i

trafikksikkerhetsplan Vestfold om at antall drepte og hardt skadde skal reduseres til færre enn 24 i 2020. I 2014 var det 24 hardt skadde og 6 drepte i vestfoldtrafikken.

I Vestfold, der det er lite riksvei, skjer de fleste ulykker med hardt skadde eller drepte på fylkesveg. Fylkeskommunen har i egenskap av veieier et særlig ansvar for trafikksikkerhet på fylkesveg, men jobber også i et bredt partnerskap i Vestfoldsamfunnet for å styrke trafikksikkerheten. Budsjettrammen for fylkesvei og TS-arbeidet har direkte innvirkning på måloppnåelsen.

Resultatmål 1.10 Andel holdeplasser i Vestfold, med et minimum antall påstigninger, som holder tilfredsstillende standard i forhold til universell utforming

Målet angir andelen av de mest trafikkerte holdeplassene i Vestfold som holder tilfredsstillende standard i forhold til universell utforming, uansett veinett. Ambisjonsnivået gis av mål i Handlingsprogrammet om universell utforming som sier at alle nye tiltak som nybygg, rehabilitering og søknadspliktige vedlikeholdsoppgaver skal tilfredsstillende universell utforming. Der det anlegges nye holdeplasser blir det stilt krav om universell utforming. Det anslås at prisen for å øke andelen med 5 % er ca. 3 mill. kr. årlig. Fylkesrådmannen kartlegger for tiden holdeplassene for de 100 mest trafikkerte holdeplassene i forhold til Statens vegvesens definerte standard for universell utforming. Disse står for ca. 60 % av påstigningene.

Budsjettrammen for BRA-midler og fylkesveg får direkte utslag på måloppnåelsen.

4.6 Spesielle temaer

4.6.1 Regionale planer

Fylkeskommunen har ansvar for utvikling og oppfølging av en lang rekke regionale planer:

Regional plan for bærekraftig arealpolitikk skal følges opp med særlig fokus på å styrke byutviklingen.

Kystsonenplanen skal følges opp med et eget handlingsprogram hvor det er foreslått en lang rekke prosjekter innenfor kompetanse, kartlegging og forvaltning.

Kjøpesenterplanen ble utviklet for å bidra til og videreutvikle levende og attraktive byer. Det er behov for oppfølging av planen, med særlig fokus på kompetanse om utvikling, sammenhenger og konsekvenser.

Interregional godsplan med formål å legge til rette for mere gods på sjø og bane og mindre på vei, er under utvikling og vil bli framlagt for fylkestinget til godkjenning innen utgangen av 2015.

Regional plan for verdiskaping og innovasjon er vedtatt. I tilknytning til planen er det også vedtatt et handlingsprogram med en lang rekke konkrete tiltak som krever oppfølging.

Regional plan for vannforvaltning er sendt på 2. gangs høring, og vil bli framlagt for fylkestinget til godkjenning innen utgangen av 2015.

Regional plan for klima og energi har vært på høring, og vil bli framlagt for fylkestinget til godkjenning innen utgangen av 2015. I tilknytning til planen følger også et handlingsprogram med en lang rekke konkret tiltak som krever oppfølging.

Regionalt næringsprogram for landbruk er utarbeidet i nært samarbeid med fylkesmannen og næringen selv.

Regional planstrategi er under utarbeidelse, og vil bli framlagt for fylkestinget til godkjenning før sommeren 2016.

Vurdering

Utvikling og oppfølging av regionale planer er en kjerneoppgave i fylkeskommunens rolle som regional utviklingsaktør. En regional plan gjelder for hele Vestfoldsamfunnet. Det betyr i at det er flere aktører som har roller og ansvar i både planprosess og ikke minst i oppfølging og gjennomføring av selve planen. All erfaring tilsier imidlertid at det er behov for en aktiv og koordinerende aktør, og dette er fylkeskommunens oppdrag.

Fylkesrådmannen har innenfor den økonomiske rammen funnet plass til en begrenset budsjettstyrking for oppfølgingen av regionale planer. RUF ble styrket i økonomiplanen for 2015-2018, med begrunnelse i oppfølgingen av de regionale planene. Sektoren vil søke om RUF- midler for å styrke oppfølgingen av de regionale planene.

4.6.2 Vegvedlikehold

Fylkeskommunen er den største vegeieren i fylket med 1331 km fylkesveger. 1212 km av dette er ordinær fylkesveg, resten er gang-/sykkelveg.

Som vegeier har fylkeskommunen er viktig rolle i å drifte, forvalte og investere i fylkesvegnettet, slik at vegnettet opprettholder sin funksjon i samfunnet.

Vedlikehold av veiene våre handler om å forvalte veiene våre og de representerer en betydelig kapital. Skulle en ha bygget alle veiene på nytt igjen i dag så ville det krevd en kapital på ca. 150 mrd kroner. Dette sier noe om dimensjonene på det vi har å forvalte.

Fylkesrådmannen har i sitt budsjettforslag foreslått å overføre noe fra fylkesveg til kollektivtrafikk. Dette må kun en være en midlertidig løsning. Forfallet på dagens fylkesveger er på 780 mill kroner, og dette vil øke hvis en forsetter med en omprioritering fra veg til kollektiv. Det vil undergrave vegvedlikeholdet og vil gjøre det dyrere for oss som vegeier på et senere tidspunkt.

Endringer i klimaet har medført blant annet at vi får kraftigere og mer nedbør enn tidligere. Dette innebærer større krav til drenering, stikkrenner og avløp enn det fylkesvegene i dag er utrustet med. Økt nedbør setter også større krav til vedlikehold av asfaltdekket for å unngå at vann trenger ned i veikroppen fra oversiden. Vann i veikroppen kombinert med frost medfører fare for store teleskader. Statens vegvesen sier at fornyelsesyklusen på asfalt bør være 15 år, hvilket innebærer at det årlige asfaltbudsjettet bør ligge i størrelsesorden 70-80mill kr pr år. Flomsituasjoner som følge av klimaendringer og økt nedbør, medfører at vi stadig oftere får veier som raser ut. Dette blir ekstraordinære situasjoner som krever ekstraordinære tiltak og med store kostnader.

Revisjonen har våren og høsten 2015 gjennomført et forvaltningsrevisjonsprosjekt når det gjelder vedlikehold av fylkesveger. Fylkesrådmannen vil følge opp anbefalingene i den rapporten og vil sette i gang et arbeid med en vedlikeholdsplan for fylkesveger. Deretter vil fylkesrådmannen fremme forslag til aktivitetsmål til sams vegadministrasjon.

5 Utdanningssektoren

5.1 Presentasjon av utdanningssektoren

Utdanningssektoren har ansvar for videregående opplæring i skole og bedrift for elever med ungdomsrett i alderen 15-24 år, og for voksne med voksenrett fra 25 år. Store deler av aktiviteten og økonomien i Utdanningssektoren er regulert gjennom lover og forskrifter som skal sikre elever og lærlinger rett til videregående opplæring. Det er Opplæringsloven, Folkehelseloven og Forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler som gir rammene for hvordan videregående opplæring kan organiseres og drives. Fylkeskommunen, ved Fylkesrådmannen, forvalter Opplæringsloven og tilbyr videregående opplæring som skal føre fram til studiekompetanse, yrkeskompetanse eller kompetanse på lavere nivå (grunnkompetanse).

Utdanningssektoren omfatter ti videregående skoler: Horten vgs, Nøtterøy vgs, Greveskogen vgs, Thor Heyerdahl vgs, Færder vgs, Holmestrand vgs, Sande vgs, Sandefjord vgs, Re vgs og Melsom vgs. I tillegg til de videregående skolene omfatter Utdanningssektoren Skolen for sosiale og medisinske institusjoner (SMI-skolen), Kompetansesenteret for læringsutvikling (KLU), Karrieresenteret, Fagskolen i Vestfold, Skiringssal folkehøyskole, Kompetansebyggeren Vestfold (KBV) og Utdanningsavdelingen.

SMI-skolen ivaretar fylkeskommunens ansvar for å gi undervisning til elever i institusjon, og omfatter også elever som ikke hører inn under den videregående skolen. KLU består av lovpålagt pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT) og oppfølgingstjeneste (OT). PPT gjennomfører samtaler, utreder og vurderer behov for tilrettelegging/spesialundervisning og videre hjelp. OT er et lovpålagt tilbud til ungdom som ikke har søkt, som har takket nei eller avbrutt videregående opplæring. Karrieresenteret tilbyr karriereveiledning til alle over 19 år i Vestfold. Karrieresenteret ble opprettet i 2009 og er eid av Vestfold Fylkeskommune og NAV Vestfold. Fagskolen i Vestfold og Skiringssal folkehøyskole har egne styrever og reguleres gjennom eget lovverk. Kompetansebyggeren Vestfold (KBV) ble etablert 1. januar 2014 og er en sammenslåing av Kompetansebyggeren Tønsberg Ressurs og Kompetansesenteret ved Sandefjord vgs. KBVs målsetning er å tilby videregående opplæring til voksne i Vestfold. Utdanningsavdelingen er administrativt ansvarlig for videregående opplæring og består av skoleseksjonen, inntaks- og fagopplæringsseksjonen og eksamenskontoret.

Ungdom som har fullført grunnskolen, eller tilsvarende, har rett til tre års videregående opplæring. Retten må tas ut innen utgangen av det året vedkommende fyller 24 år. Dersom læreplanene forutsetter lengre opplæringstid enn tre år, har ungdommene rett til opplæring i samsvar med den opplæringstiden som fremgår av læreplanen. Rett til lengre opplæringstid må tas ut innenfor en periode på fem år når opplæringen foregår i skole og seks år når opplæringen helt eller delvis foregår i lærebedrift. Elevene har rett til ett omvalg i løpet av opplæringsperioden. Videre er det slik at søkerne har rett til inntak til ett av tre alternative utdanningsprogrammer de har søkt på.

Fag- og yrkesopplæringen omfatter ordinært to års opplæring i skole og ett års opplæring i bedrift. Opplæring i bedrift kombineres med verdiskaping i bedriften, og strekker seg derfor over to år. Dersom fylkeskommunen ikke kan formidle opplæring i bedrift til de som ønsker det, har elevene rett til tilbud opplæring i skole, såkalt VG3 Fagopplæring i skole, innen 1. september. Elever som har fullført og bestått fagutdanning, har rett til påbygg for å oppnå generell studiekompetanse, i Vestfold kalt «Påbygg 4». Lærlinger som har stryk eller ikke vurdert i ett eller flere fag, får tilbud om opplæring i lærlingskolen som administreres av Færder vgs.

Kompetanse på lavere nivå/grunnkompetanse innebærer at elever som har behov for det har rett til å få fullført utdannelsen sin etter en individuell opplæringsplan. En lærekandidat er en elev som får sin grunnkompetanse gjennom opplæring i bedrift. I Vestfold utgjør elever med grunnkompetanse ca 4 % av elevmassen. Disse elevene regnes ikke med i de nasjonale statistikkene over fullført og bestått.

Elever som ikke har eller kan få tilfredsstillende utbytte av det ordinære opplæringstilbudet, har rett til spesialundervisning. Elever med rett til spesialundervisning kan få innvilget inntil 2 år ekstra opplæring dersom behovet tilsier det.

Voksne som har fullført grunnskolen eller tilsvarende, men som ikke har fullført videregående opplæring, har etter søknad rett til videregående opplæring. Ordningen gjelder fra og med det året søkeren fyller 25 år. Det er stor aktivitet i voksenopplæringen i Vestfold fylkeskommune med flere enn 800 søknader i året. Voksenopplæringen skiller seg fra det tradisjonelle tilbudet i den videregående skolen på flere måter: Søkergruppen er sammensatt både når det gjelder bakgrunn, formell kompetanse og ønsket sluttkompetanse, opplæringen er spesialtilpasset og gjennomføringstiden varierer fra elev til elev. Voksne som er tatt inn til videregående opplæring har rett til å fullføre opplæringsløpet. Dette gjelder selv om søkeren ikke hadde rett til videregående opplæring i utgangspunktet.

Fylkeskommunen er faglig og administrativt ansvarlig for opplæring av innsatte i fengsel. Opplæringen finansieres av øremerket tilskudd fra staten. Opplæringsansvaret er lagt til Horten vgs, Færder vgs og Thor Heyerdahl vgs.

Nøkkeltall¹

Antall elever	8651
Antall lærlinger/lærekandidater ²	1975
Bruttokostnad pr elev for Vestfold - 2014	130 000 kr
Bruttokostnad pr elev Østlandsfylkene - 2014	147 000 kr
Elever og lærlinger som har fullført og bestått videregående opplæring etter 5 år - 2014	66,9 %
Antall elever som slutter i løpet av skoleåret - 2014	4,3 %
Antall lærlinger som avbryter opplæring i løpet av skoleåret - 2014	6,7 %

Tabell 5-1 Nøkkeltall utdanningssektoren

I 2015 var det 9366 personer som søkte videregående opplæring og 1009 som søkte læreplass i Vestfold. Høsten 2015 er det 8651 elever og 1975 lærlinger i videregående opplæring. Elevtallet i de videregående skolene er redusert med 178 elever fra 2014 til 2015, mens antall lærlinger, lærekandidater og antall voksne i videregående opplæring er økende.

Bruttokostnaden pr elev for Vestfold var i 2014 beregnet til ca 130 000 kroner. Dette er lavere enn gjennomsnittet for Østlandsfylkene som var på ca 147 000 kroner. En av de viktigste årsakene til dette er skolestørrelse.

Andelen elever og lærlinger som har fullført og bestått etter 5 år i videregående opplæring var i 2014 beregnet til 66,9 %. Dette er lavere enn landsgjennomsnittet som var 70,8 % og lavere enn året før da andelen var 69,1 %.

Andelen elever som sluttet skolen i 2013/14 var 4,3 %. Dette er svakere enn målet på 4,0 % og en liten økning sammenlignet med året før da andelen var 4,2 %. Resultatet for Vestfold er bedre enn landsgjennomsnittet, som var 4,9 %.

Andelen lærlinger som avbrøt opplæring i bedrift i skoleåret 2013/14, var på 6,7 %. Dette er bedre enn målsetningen på 7,0 % og en forbedring siden året før da andelen var på 8,2 %.

5.2 Dagens situasjon

Resultater fullført og bestått

En av de viktigste målsetningene til Vestfold Fylkeskommune er at alle elever og lærlinger som er i stand til det skal gjennomføre videregående opplæring med kompetanse som kan verdsettes for videre studier eller i arbeidslivet. Det er etablert en nasjonal målsetning om at 75%³ av de elevene og lærlingene som påbegynner videregående opplæring skal ha fullført og

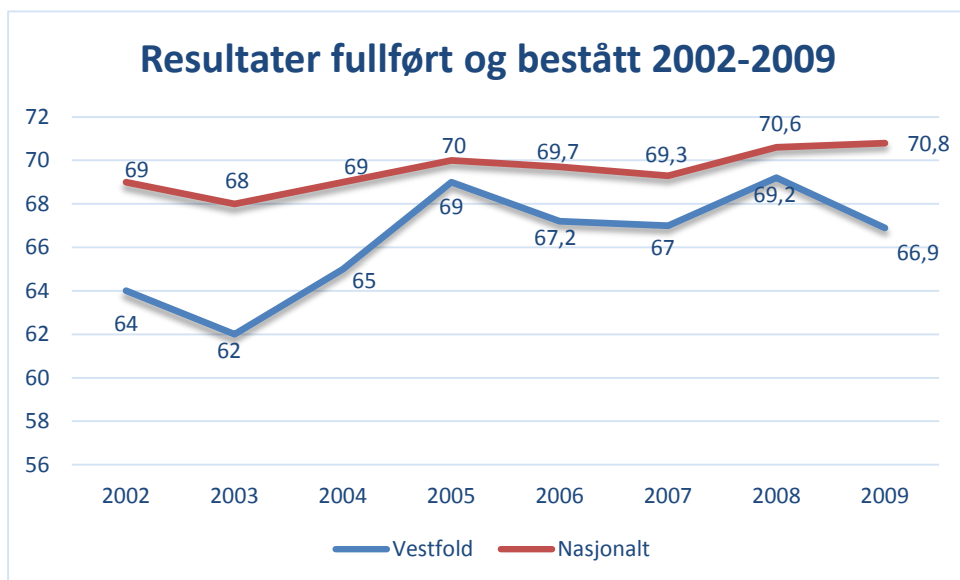
¹ Kilde: Antall elever og lærlinger/lærekandidater er fra Utdanningssektorens egne elevtelling 1. oktober. Øvrige nøkkeltall er hentet fra nasjonal statistikk (Nøkkeltallsrapport fra Kommunenes Sentralforbund 2015).

² Det er utfordrende å utarbeide et pålitelig estimat på aktivitetsnivået, blant annet fordi søknadene mottas løpende og Fylkeskommunen ikke har fullstendig oversikt over søkermassen. Antall godkjente kontrakter og kontrakter til godkjenning pr 1. oktober 2015 er p.t. sektorens beste estimat for 2016.

³ Målet gjelder for det kullet som startet videregående opplæring i 2010, og som det vil foreligge resultater for i 2016.

bestått innen fem år. Denne målsetningen er forankret i resultatmålene for Vestfold fylkeskommune, jf. kapittel 5.5 Resultatmål.

Figuren nedenfor viser at andelen fullført og bestått i Vestfold har økt fra 64 % for 2002-kullet til 66,9 % for 2009 kullet. Utviklingen for Vestfold har vært positiv over tid, men resultatene har vært svakere enn det nasjonale gjennomsnittet gjennom hele perioden.

Figur 5-1 Andel elever/læringer som har fullført og bestått 5 år etter påbegynt videregående opplæring

(Kilde: Skoleporten)

Det er etablert mål og iverksatt tiltak, nasjonalt og fylkeskommunalt, for å bedre måloppnåelsen. Dette er tiltak og satsingsområder som forventes å gi resultater på noe lengre sikt. Fylkesrådmannen understreker betydningen av at Vestfold fylkeskommune holder fast ved de iverksatte tiltak selv om måloppnåelsen ennå ikke er tilfredsstillende. Nedenfor gis en kort beskrivelse av de viktigste tiltakene for å øke andelen fullført og bestått.

Alle elever har lovfestet rett til inntak på ett av de tre alternative utdanningsprogrammene de søker på. Et av tiltakene for å styrke motivasjonen til å fullføre og bestå videregående opplæring er «fritt skolevalg». Fylkestinget har vedtatt at 85 prosent av elevene i VG1 og 90 prosent av elevene i VG2 og VG3 skal få oppfylt sitt førsteønske ved valg av utdanningsprogram.

«Program for bedre gjennomføring» er en nasjonal satsing med mål om å forebygge frafall og tilbakeføre ungdom som ikke er i opplæring eller arbeid. Vestfold fylkeskommune har deltatt i denne satsingen siden 2011. Øremerkede midler finansierer følgende tiltak:

- To prosjektledere pr fylke
- FYR⁴-skolering
- Spesielle tiltak som øker gjennomføringen for svakt presterende elever
- Årlige skoleringsrunder for lærere innen lesing, skriving, matematikk, praktiske metoder og tett oppfølging

Studier viser at det er i overgangen fra Vg2 til Vg3 på yrkesfagene at flest elever faller fra, og at andelen fullført og bestått er høyest blant de ungdommene som går direkte ut i lærebedrift etter Vg2. Vestfold fylkeskommune arbeider derfor aktivt for at flest mulig ungdommer skal direkte ut i lære etter Vg2. Forholdet mellom søkning til de ulike utdanningsprogrammene og tilgjengelige læreplasser er sentralt for å lykkes med dette arbeidet. Hvert år gjennomføres det kartlegginger av forventede læreplasser, og dette kommuniseres ut til søkere til videregående opplæring. Forslag til tilbudsstruktur utarbeides i samarbeid med bransjer og organisasjoner for å belyse utfordringene og forholdet mellom elevenes søkning, skolens tilbud og forventede læreplasser. Søkerne har rett til å få ett av tre ønsker oppfylt. Tilbudsstrukturen for videregående opplæring behandles årlig av Hovedutvalg for utdanning.

«4-års-løpet» er en egen satsing for å bedre tilgangen til læreplass og styrke oppfølgingen av lærlingene ved at skolene får større ansvar for hele utdanningsløpet både i og utenfor skolen. «4-års løpet» ble prøvd ut på noen skoler fra 2009, og ble iverksatt ved alle videregående skoler i Vestfold fra skoleåret 2014/15.

«Regional plan for helhetlig opplæring» er et planprogram for Vestfoldskolen som vektlegger betydningen av kunnskap og innsikt i hele opplæringsløpet fra barnehage til og med videregående opplæring. Programmet vektlegger også betydningen av samarbeid ved overgangene mellom barnehage og grunnskole, og mellom grunnskole og videregående opplæring, og fra skole til bedrift for lærlinger og lærekandidater.

God kvalitet i opplæringen er viktig for å sikre at elevene fullfører med en kompetanse som kan verdsettes for videre studier eller i arbeidslivet. Sektoren overfører hvert år midler til skolene som skal benyttes til kompetanseutvikling. I 2015 utgjør dette 4,7 mill kroner. En del av midlene er avsatt til oppfølging av nye lærere. Det er en målsetting at all kompetanseutvikling i videregående opplæring i Vestfold skal bidra til at elevene og lærlingene blir motiverte og aktive i læringsarbeidet, og at de lærer mer. Utdanningssektoren arbeider nå med ny strategisk plan for 2016. Sentrale satsningsområder er kompetanseutvikling og kvalitet i opplæringen. Kompetanseutviklingen i videregående opplæring Vestfold er forankret i FOKUS 5, «Strategisk plan for videregående opplæring Vestfold 2010 – 2014», vedtatt i fylkestinget 27.04.2010. Det legges fram en egen sak med

---

⁴ FYR er en forkortelse for fellesfag-yrkesretting-relevans

handlingsplan og rapportering i forhold til kompetanseutvikling for Hovedutvalget hvert år (ref HU 9/14). En egen lederopplæring skjer i regi av Fylkesrådmannen.

Økonomisk situasjon

Utdanningssektoren har en vedtatt budsjettramme på 1 281 mill kroner i 2015. I tillegg kommer et overført mindreforbruk fra 2014 på 31,4 mill kroner, noe som tilsvarer 2,5% av den totale budsjettrammen. Deler av mindreforbruket er disponert til pågående prosjekter og tiltak. Noe holdes igjen i sektorens buffer for å ta høyde for framtidige utfordringer og usikkerhet, blant annet knyttet til innføringen av nytt skoleadministrativt system i 2017 (VFS – Visma flyt skole). For skolene er dagens økonomiske situasjon utfordrende blant annet som en følge av nedgang i elevtall for en del skoler og vekst i kostnadene utenfor klasserommet. Viktige årsaker til dette er det pågående arbeidet for å forbedre læringsmiljøet og samarbeidet mellom hjem og skole, samt økte krav og forventninger til digitale verktøy i skolen. Samlet mindreforbruk for de ti videregående skolene var på 2,6 mill kroner (0,3% av vedtatt budsjett) i 2014. I 2014 var det fire av ti skoler som hadde et merforbruk. I 2015 rapporterer seks av ti skoler at de forventer merforbruk.

Tabellen nedenfor viser kostnader per elev slik de fremgår av den nasjonale KOSTRA-statistikken. I henhold til KOSTRA var Vestfold fylkeskommune i 2014 blant de mest kostnadseffektive fylkene i landet innenfor videregående opplæring. Tallene viser at Vestfold bruker 129.678 kroner pr elev i 2014, mens snittet for landet er 147.288 kroner. I Vestfold har kostnaden pr elev hatt en reduksjon på 1,0 % fra 2013 til 2014, mens den har økt med 1,8 % nasjonalt.

År	Vestfold	Østfold	Østlands-samarbeidet**
2014	129 678	143 410	147 278
2013	130 942	142 379	145 671
2012	123 182	139 887	140 585
2011	117 432	135 128	134 810
2010	120 926	132 597	130 373
2009	118 414	131 077	125 160

Tabell 5-2 Kostnader pr. elev

*) Økonomisk belastning 510-560 videregående opplæring i skole pr elev

***) Østlandssamarbeidet består av Østfold, Akershus, Oslo, Hedmark, Oppland, Buskerud, Telemark og Vestfold

5.3 *Utfordringer og forslag til prioriteringer*

En av de viktigste utfordringene for Utdanningssektoren i neste økonomiplanperiode er at fylkeskommunens inntekter forventes å avta som følge av en reduksjon i antall 16-19-åring, mens sektorens utgifter forventes å øke eller i beste fall stabilisere seg på dagens nivå. Sektorens utgiftsnivå har økt gradvis de senere årene som et resultat av arbeidet med å øke andelen som fullfører og består videregående opplæring. Det er stor usikkerhet knyttet til

utviklingen i elevtallet både på kort og lang sikt. Med utgangspunkt i inntaket de siste årene, forventes det et høyere elevtall i Vestfold fremover enn hva som fremgår av SSBs prognoser, samtidig øker antall lærlinger/lærekandidater og voksne i videregående opplæring. Skolene opplever dessuten vekst i kostnadene utenfor klasserommet som følge av det viktige arbeidet for å forbedre læringsmiljøet og samarbeidet mellom hjem og skole. Økte krav og forventninger til digitale verktøy i skolen er også en medvirkende faktor til kostnadsnivået.

Antall elever, lærlinger og voksne i videregående opplæring

En av de viktigste kostnadsdriverne i Utdanningssektoren er antall elever, lærlinger/lærekandidater og voksne i videregående opplæring. Det er stor usikkerhet knyttet til utviklingen i elevtallet fremover. Statistisk Sentralbyrå (SSB) forventer en reduksjon i antall 16-19-åringer i Vestfold frem mot 2020 på 6-7 %, men at dette vil snu fram mot 2025.

Antall elever i de videregående skolene i Vestfold pr 1.oktober 2015 er 8651. Dette er en nedgang på 178 elever (2 %), sammenlignet med i fjor. Antall lærlinger, lærekandidater og voksne i videregående opplæring har imidlertid vært økende de siste årene.

Med utgangspunkt i befolkningsutviklingen fra SSB, studietilbøyeligheten de siste årene, samt at Vestfold opplever en økning i antall lærlinger og voksne, forventes en svak volumøkning for budsjettåret 2016 og deretter en svak reduksjon i det totale antallet elever, lærlinger og voksne utover i økonomiplanperioden. På lengre sikt kan elevtallet i Vestfold bli redusert med ytterligere 200 elever dersom Svelvik kommune velger en tilknytning mot Drammen og Buskerud.

Et av hovedmålene til Vestfold fylkeskommune er å øke andelen som fullfører og består videregående opplæring. I henhold til resultatmålene skal andel fullført og bestått økes fra 66,7% til 75%. Målsettingen om fullført og bestått, herunder målet om reduksjon i antall som slutter i skolen og avbryter lærekontrakt, kan på kort sikt føre til flere elever i skolen eller i lære. På lengre sikt vil det bidra til større gjennomføringshastighet og en mer effektiv tjenesteproduksjon.

«Vestfoldskolen 2020 – læring for livet»

Det er etablert mål og iverksatt tiltak, både nasjonalt og fylkeskommunalt, for å øke andelen som fullfører og består videregående opplæring. I budsjettet for 2015 fikk Utdanningssektoren styrket sin budsjetttramme med 3 mill kroner til satsingen «Vestfoldskolen 2020 – læring for livet». Midlene skal gå til økt satsing for å gjennomføre tiltakene i «Regional plan for et helhetlig opplæringsløp». Det blir videre lagt vekt på å etablere og videreutvikle tilbud som kan styrke overganger og redusere avbrudd og strykkarakterer. Arbeidet bygger blant annet på kunnskap fra Canada, andre ledende skoleeiere og gode erfaringer fra egne skoler.

«Regional plan for helhetlig opplæring» bygger på fire sentrale handlingsområder:

Kvalitet i opplæringen – utvikle felles kjennetegn på god kvalitet på opplæringen og en felles modell for innsats og tilpasning når det trengs.

- *Utvikle IKO* («Identifisering, kartlegging og oppfølging») Vestfold – fra barnehage og ut videregående opplæring. Tiltaket innebærer at det utvikles en modell for hele opplæringsløpet hvor barn og unge som strever blir identifisert og kartlagt tidlig slik at det kan iverksettes tiltak. Det er tre kommuner, Re, Tønsberg og Nøtterøy, som deltar i arbeidet som pilotkommuner.
- *Sommerskole og ulike intensivkurs* er et tilbud til alle yrkesfagelever som har fått strykkarakter eller «ikke vurdert» i fellesfag for å få flere til å fullføre og bestå.
- *Faglig oppdatering av lærerne*: Det settes av 4,7 mill kroner i sektorbudsjettet hvert år til kompetanseutvikling. I tillegg kommer statlige, øremerkede midler og egne midler i skolene. Bruk av midlene rapporteres årlig til Hovedutvalg for utdanning (ref FT 12/15).
- *Fokus på psykisk helse*: Det er tidligere avsatt 1 mill kroner pr år til et prosjekt om psykisk helse i de videregående skolene i regi av den fylkeskommunale PP-tjenesten (KLU). Som et ledd i dette arbeidet har HU i sak 16/14 «Melding – status for prosjektet «Psykisk helse i de videregående skolene i Vestfold» vedtatt at det skal utarbeides en veileder for psykisk helsearbeid i videregående skole i Vestfold. I tillegg kommer tiltak i skolenes egen regi.

Kvalitet i overgangene – utvikle og forankre felles kjennetegn på gode overganger og anvende disse. Videreutvikle karrierenettverk og rektornettverk i 5 områder i Vestfold.

Samhandling og læring – utvikle etablerte arenaer for å styrke engasjement og forpliktelse for felles satsinger gjennom hele opplæringsløpet.

Statistikk og analyse – være oppdatert på resultater knyttet til hele opplæringsløpet og anvende statistikken i felles forbedringsarbeid. Det er en målsetting i prosjektet at fylkeskommunen skal kunne bistå kommunene der det er behov for det.

I tillegg pågår det et arbeid for å styrke andre kvalitetstiltak med sikte på å øke antall elever og lærlinger som fullfører og består videregående opplæring. Det er tilsatt to personer i prosjektstillinger i 2015 som deltar i dette arbeidet i nær kontakt med kommunene. I oppstartsfasen vektlegges arbeid med kvalitet i opplæringen og overgangene gjennom «IKO Vestfold».

Tiltakene i «Vestfoldskolen 2020» må sees i sammenheng med pågående satsinger og prosjekter. Spesielt gjelder dette Kunnskapsdepartementets satsing over flere år, «Program for bedre gjennomføring» (tidligere «Ny Giv»). I 2015 er Vestfold fylkeskommune tildelt 3 mill kroner til prosjektledelse og arbeidet med «FYR», et prosjekt som har som målsetting å forbedre yrkesrettingen av fellesfagene (fellesfag-yrkesretting-relevans).

Styrking av yrkesrettet utdanning og 4-års-løpet

I økonomiplanen for 2015-2018 er sektorens budsjetttramme økt med totalt 3,5 mill kroner pr år for å styrke yrkesrettet utdanning. Målet med styrkingen er å redusere frafallet i yrkesrettet utdanning gjennom

- Tettere oppfølging av lærlinger fra skolenes side
- Økt kontakt med arbeidslivet/praksisfeltet de to første årene av utdanningen
- Innovasjonsprosjekter for å bedre gjennomføring innenfor yrkesfagene

For å sikre en god overgang mellom skole og bedrift, og dermed bedre gjennomføring innen yrkesrettet utdanning, har Utdanningssektoren igangsatt et arbeid med «4-års løpet – skolenes økte formidlings- og oppfølgingsansvar». Dette arbeidet ble først startet opp ved Re og Thor Heyerdahl videregående skoler, og ble utvidet til å omfatte alle skoler fra høsten 2014.

Delmålsettingene i dette arbeidet er

- Øke samarbeidet mellom de videregående skolene og arbeidslivet
- Bedre samsvar mellom markedsføring og dimensjoneringen av opplæringstilbudene knyttet til lære plasser og arbeidslivets behov.
- Mer aktiv bruk av faget PTF (Prosjekt til fordypning) i en langsiktig formidlingsprosess
- Mer aktiv veiledning av elevene fra Vg1 til Vg2 og ut til lære plass
- Ekstra kvalifisering av enkeltelever om nødvendig
- Oppfølging av elevene i læretiden fram til fagprøven er avlagt

Tiltaket finansieres med tidligere avsatte midler i økonomiplanen i tillegg til styrkingen i budsjettet for 2015. Et svært viktig element i dette arbeidet er dedikerte ressurser ute på skolene som arbeider tett mot opplæringskontorene og næringslivet.

I 2015 er det tildelt 1 mill kroner til innovasjonsprosjekter hvor skolene, opplæringskontorene, NHO og LO har hatt mulighet til å søke om midler.

VG3 fagopplæring i skole og kvalifiseringskurs

Dersom elever står uten lære plass pr 1. september, er også skolen ansvarlig for å gjennomføre VG3 fagopplæring i skole. Antall elever med dette tilbudet økte fra 25 elever skoleåret 2013/14 til 86 i 2014/15. Høsten 2015 er det 68 lærlinger som har takket ja VG3 fagopplæring i skole. Tilbudet gis over 12 eller 18 måneder, og skolene samarbeider om tilbudet. Det ble avsatt 5,5 mill kroner i budsjettet for 2015 til finansiering av VG3 fagopplæring i skole. Målsettingen med «4-års-løpet» har vært at flest mulig skal få ordinær lære plass i bedrift. Det er for tidlig å konkludere med resultatet av tiltaket etter ett år i full drift på alle skoler, men det antas at tiltaket har hatt en positiv effekt blant annet gjennom færre elever som deltar på VG3 fagopplæring i skole. Økonomiplanen for 2016-2019 forutsetter at dette arbeidet lykkes og at antall elever på VG3 i skole reduseres.

Elever som har behov for ekstra kvalifisering for å kunne gå ut i lære, tilbys kvalifiseringskurs hvor målet er å komme ut i lærebedrift etter 3 måneder. Kvalifiseringskurs finansieres delvis med øremerkede midler og delvis med egne, avsatte midler. Høsten 2015 har ca 125 elever deltatt på kvalifiseringskurs, motivasjonskurs eller forsterket VG2⁵.

Voksenopplæring

Som følge av økningen i kostnadene og volumet i voksenopplæringen de siste årene, gjennomførte Fylkesrådmannen i 2014 en vurdering av organiseringen og strukturen i voksenopplæringen, og hvordan opplæringen kunne effektiviseres. Konklusjonene fra arbeidet ble presentert for Fylkestinget i desember 2014 (FT 88/14), og det ble vedtatt tiltak for å øke forutsigbarheten i økonomien, bedre kvaliteten i opplæringen og øke andelen som fullfører og består. Pågangen i voksenopplæringen er fortsatt stor, og den økonomiske situasjonen er utfordrende. Fylkesrådmannen forventer at arbeidet med omstillinger lykkes, men at kostnadene kan komme til å øke som følge av økningen i elevtall.

Lærlinger og lærekandidater

Budsjettet for tilskudd til lærlinger og lærekandidater utgjør 108 mill kroner, dvs ca 8 % av totalrammen for Utdanningssektoren, og kan i svært liten grad påvirkes. Fylkeskommunen har plikt til å betale ut tilskudd til lærebedriftene på alle inngåtte kontrakter for lærlinger og lærekandidater etter sentralt fastsatte satser. Det er utfordrende å budsjettere kostnadene knyttet til lærlingekontrakter. Årsaken er at plikten til å utbetale lærlingtilskudd også gjelder ungdom og voksne uten rett til videregående opplæring. Dette er en gruppe sektoren har liten oversikt over før på søknadstidspunktet. Utdanningssektoren er sårbar for store svingninger i volum, og det reserveres derfor årlig midler i en sikkerhetsbuffer internt i sektoren.

Kostnadene knyttet til lærlinger og lærlingtilskudd har økt betydelig de siste årene, både som en følge av økt volum og økte satser. Gjennomsnittlig antall kontrakter pr år har økt med 7,4% i perioden 2012-2014. Økningen i tilskuddsutbetalingen var spesielt stor i annet halvår 2014. Årsaken til økningen var økt søkning våren 2014 og reduksjon i antall hevinger av kontrakter. Fylkesrådmannen forventer det samme høye nivået også framover, blant annet som følge av målsetningen om økt fullføringsgrad, herunder reduksjon i antall hevinger.

Som hovedregel utbetales tilskuddet over to år, dvs ett år med opplæring og ett år med verdiskapning. Satsene fastsettes sentralt i forbindelse med Statsbudsjettet og finansieres over rammetilskuddet til fylkeskommunen på lik linje med fylkeskommunens øvrige oppgaver. Pr 1.7.2015 utgjør satsen 130 287 kr. Til sammenligning brukte Vestfold fylkeskommune ca 130 000 kr pr elev i videregående opplæring i 2014.

Minoritetsspråklige elever

Opplæringsloven gir elever fra språklige minoriteter rett til særskilt språkopplæring (særskilt norskopplæring, morsmålsopplæring og/eller tospråklig fagopplæring) når kartlegging viser at

---

⁵ Forsterket Vg2 er et tilbud til elever som har startet på Vg2 yrkesfag og har strykt i fag fra Vg1 eller har et svakt karaktergrunnlag eller har lav skolemotivasjon og som er i risikozonen for å falle fra. Opplæringen skal gis utenfor den ordinære undervisningen.

de ikke har tilstrekkelige norskerferdigheter til å følge ordinær opplæring. Det er om lag 900 elever, dvs. ca 10 %, av elevene i den videregående skolen i Vestfold som har et annet morsmål enn norsk. Rundt 200 av disse har stryk eller «ikke vurdert» i ett eller flere fag.

Vestfold fylkeskommune har etablert et innføringstilbud for nyankomne, minoritetsspråklige elever i egne grupper for å gi denne gruppen større muligheter til å fullføre og bestå videregående opplæring. Tilbudet gis ved Horten, Greveskogen, Sandefjord og Thor Heyerdahl videregående skoler. Høsten 2015 er det 77 elever som deltar i innføringstilbudet.

Det er igangsatt en forsøksordning med avvik fra Opplæringsloven ved Thor Heyerdahl som gir anledning til å gi grunnskoleopplæring til elever som har grunnskoleopplæring fra hjemlandet eller gjennomført grunnskoleopplæring i Norge. Elevene får anledning til å gå opp til grunnskoleeksamen på nytt. Gode resultater fra forsøket indikerer at flere elever i denne gruppen også har bedre forutsetninger for å fullføre og bestå videregående opplæring.

Fylkesrådmannen ønsker å videreføre satsingen på innføringstilbud for nyankomne, minoritetsspråklige elever. Samtidig videreføres satsingen det på mer systematisk kartlegging av elevenes behov og økt kompetanse for de ansatte. Det er en økning i antallet nyankomne minoritetsspråklige elever i fylket som trolig vil opprettholdes i nær framtid.

5.4 Budsjett utdanningssektoren

5.4.1 Driftsbudsjett

Tabellen viser Fylkesrådmannens forslag til budsjett for 2016 og økonomiplan for 2016-2019 fordelt på budsjettområdene innenfor Utdanningssektoren.

Utdanningssektoren	2014-kr	2015-kr	2016-kr	2016-kr	2016-kr	2016-kr
	Tall i 1000 kr	R2014	B2015	2016	2017	2018
De videregående skolene	978 660	963 702	979 603	970 903	965 503	965 803
Fellesutgifter vgs	27 409	67 321	79 031	79 131	76 231	73 731
Andre virksomheter	62 097	62 886	64 817	64 817	64 817	64 817
Voksenopplæring	25 667	25 087	30 150	30 150	30 150	30 150
Tilskuddsforvaltning	107 879	116 743	127 507	126 507	125 507	125 507
Selvfinansierende virksomheter	-3 353	-2 209	-2 209	-2 209	-2 209	-2 209
Utdanning stab	33 645	35 137	36 413	36 413	36 413	36 413
Opplæring kriminalomsorgen	355	0	0	0	0	0
Fagskolen	13 473	13 820	13 389	13 389	13 389	13 389
Skiringssal folkehøyskole	-2 143	-1 289	-1 289	-1 289	-1 289	-1 289
Sum sektor	1 243 689	1 281 198	1 327 412	1 317 812	1 308 512	1 306 312

Tabell 5-3 Driftsbudsjett utdanningssektoren 2016-2019

Budsjettområdet «De videregående skolene» omfatter de ti videregående skolene i Vestfold. «Fellesutgifter vgs» består av utgiftsposter som er felles for de videregående skolene og som det ikke er hensiktsmessig at skolene håndterer hver for seg. I fellesutgiftene inngår programvare og lisenser som er felles for sektoren, ulike pedagogiske aktiviteter og tiltak, personaltiltak, profileringskostnader, fellesannonser for skolene mv. Området omfatter også kjøp og salg av elevplasser og spesialundervisning i private skoler. Budsjettområdet omfatter videre midler til større vedlikehold på de videregående skolene, samt en sikkerhetsbuffer som i første rekke knytter seg til usikkerhet og svingninger i antall lærlinger og voksenopplæring.

«Andre virksomheter» består av KLU, SMI og Karrieresenteret. «Voksenopplæring» omfatter i stor grad utgifter knyttet til kjøp av elevplasser fra Kompetansebyggeren Vestfold (KBV) og private aktører som tilbyr voksenopplæring. «Tilskuddsforvaltning» omfatter utbetaling av tilskudd til lærebedrifter, etterutdanning av veiledere og prøveadministrasjon.

«Selvfinansierende virksomheter» består av helt eller delvis av de selvfinansierende virksomhetene Kompetansebyggeren Vestfold (KBV), Melsom gård og kursvirksomheten ved Færder vgs.

«Utdannings stab» er Utdanningsavdelingen, som er administrativt ansvarlig for videregående opplæring og består av skoleseksjonen, inntaks- og fagopplæringsseksjonen og eksamenskontoret.

«Opplæring kriminalomsorgen» omfatter budsjett knyttet til opplæring av innsatte i fengsel, som finansieres av øremerket tilskudd fra staten.

Nærmere om endringer i sektorbudsjettet og økonomiplan for 2016-2019

I forslag til sektorbudsjett er det gjort slike endringer sammenlignet med vedtatt budsjett for 2015:

ØKONOMIPLAN 2015 – 2018	2013-kr	2014-kr	2015-kr	2015-kr	2015-kr	2015-kr
UTDANNINGSSEKTOREN	R2014	B2015	2016	2017	2018	2019
Vedtatt budsjett 2015	1 232 359	1 281 199	1 281 199	1 281 199	1 281 199	1 281 199
Tekniske endringer						
Portokostnader overført til Stab			-100	-100	-100	-100
Prioriteringer - vedtatt økonomiplan						
Horten vgs - effektivisering ny skole			0	0	0	-1 700
Innsparing - mer effektive innkjøp			-2 000	-4 500	-4 500	-4 500
Leieinntekter Korten - Kompetansebyggeren						
Alternativ oppfølging av lærlinger			-850	-850	-850	-850
VISMA flyt skole - nytt skoleadm. System			-2 000	-2 900	-4 300	-4 300
VG3 - fagopplæring i skole			-2 000	-2 500	-2 500	-2 500
Voksenopplæring			-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Økt bygningsvedlikehold			2 000	2 000	2 000	2 000
Vestfoldskolen 2020			-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Økt lærlingtilskudd			1 000	0	-1 000	-1 000
Endret elevtall			5000	-300	-7 900	-7 900
Prioriteringer – nye						
Elever, lærlinger, voksne - volum tjenesteproduksjon			2 800	2 800	5 000	7 000
Visma Flyt skole - integrasjoner og innføring			1 500	3 000	1 500	0
Ekstra tiltak fullført og bestått			3 000	3 000	3 000	3 000
Melsom vgs - utfordrende bygningsmasse			1 500	1 500	1 500	1 500
Utstyr yrkesfag			1 000	1 000	1 000	0
FT 41/15 UNIK Sande vgs			900			
Økt lærlingtilskudd – Statsbud. 2015 (FT14/15)			3 793	3 793	3 793	3 793
Økt lærlingtilskudd – Rev. statsbud 2015			2 356	2 356	2 356	2 356
Økt lærlingtilskudd – Statsbud. 2016			2 400	2 400	2 400	2 400
Statsbud. 2016 - redusert ramme fagskolen			-613	-613	-613	-613
Sum rammeendringer		0	17 686	8 086	-1 214	-3 414
Lønns- og prisstigning:						
Kompensasjon lønnsoppgjør 2014			8 113	8 113	8 113	8 113
Kompensasjon lønnsoppgjør 2015			20 052	20 052	20 052	20 052
Prisstigning øvrige netto utgifter 2,7 %			5 670	5 670	5 670	5 670
Endring premie KLP			-1 017	-1 017	-1 017	-1 017
Endring premie SPK			-4 290	-4 290	-4 290	-4 290
Sum lønns- og prisstigning		0	28 528	28 528	28 528	28 528
Sum endringer		0	46 214	36 614	27 314	25 114
Ny ramme utdanningssektoren	1 232 359	1 281 199	1 327 413	1 317 813	1 308 513	1 306 313

Tabell 5-4 Driftsbudsjett Økonomiplan 2016-2019, endringer i sektorramme

Prioriteringer og tiltak i økonomiplanen for 2016-2019

Horten vgs. - effektivisering ny skole: Ny videregående skole i Horten planlegges ferdig til skolestart i 2019. Rammetrekk som følge av forventede effektiviseringsgevinster ved nytt bygg er lagt inn med virkning for et halvt år med 1,7 mill kroner i 2019.

Innsparing – mer effektive innkjøp: Alle sektorer er pålagt innsparinger ifm mer effektive innkjøp fra 2016. Dette innebærer en reduksjon i rammen for Utdanningssektoren på 2 mill kroner i 2016, og ytterligere 2,5 mill kroner fra 2017.

Alternativ oppfølging av lærlinger: Midler til alternativ oppfølging av lærlinger ble innarbeidet i økonomiplanen for 2014-2017 og skal benyttes av skolene i forbindelse med «4-års løpet». Midlene utgjorde 1 mill kroner i 2014 og 1,5 mill kroner i 2015, men er redusert med 850 000 kroner fra 2015 til 2016. Budsjettposten må sees i sammenheng med midlene til styrking av yrkesfag som ble tildelt i budsjettet for 2015.

Visma flyt skole - Nytt skoleadministrativt system (SAS): Nytt skoleadministrativt system gjennomføres som et felles prosjekt for alle fylkene i regi av Vigo IKS med Visma som leverandør. Total kostnadsramme for det sentrale prosjektet i regi av Vigo er 146 mill kroner inklusiv usikkerhet. Vestfolds andel av dette utgjør 5,3% eller ca 7,8 mill kr. I budsjett 2015 ble det avsatt 4,3 mill kroner i 2015 til det sentrale prosjektet. Dette reduseres med 2 mill kroner i 2016. I tillegg kommer kostnader til integrasjoner mot andre fagsystemer og innføringskostnader som pt er svært usikre. Disse foreslås innarbeidet i økonomiplanen for 2016-2019 med totalt 6 mill kroner. Planlagt innføring for Vestfold er satt til 2017. Hordaland fylkeskommune er pilot på systemet.

VG3 Fagopplæring i skole: Det er et krav at alle elever som ikke har fått lærekontrakt pr 1. september skal få tilbud om VG3 fagopplæring i skole. Antall elever på dette tilbudet økte fra 25 elever høsten 2013 til 86 elever høsten 2014. Høsten 2015 er det 68 elever som har takket ja til VG3 fagopplæring i skole. Sektorrammen ble økt med 5,5 mill kroner i 2015. Denne økningen reverseres med 2 mill kroner i 2016 og ytterligere 0,5 mill kroner i 2017. Denne reduksjonen forutsetter at skolene lykkes i sitt arbeid med «4-års-løpet».

Voksenopplæring: Det arbeides med å øke forutsigbarheten i økonomien, bedre kvaliteten i opplæringen og øke andelen som fullfører og består. Pågangen i voksenopplæringen er stor. Fylkesrådmannen forventer at arbeidet med omstillinger lykkes, men vurderer at det likevel er et behov for å øke sektorrammen som følge av økt elevtall i voksenopplæringen. Denne volumjusteringen inngår i «Elever, lærlinger, voksne - volum tjenesteproduksjon» i tabellen ovenfor.

Økt bygningsvedlikehold: Det er lagt inn midler til økt vedlikehold fra og med 2016 med 2 mill kroner pr år. Bygningsmassen, som benyttes av de videregående skolene, vedlikeholdes og driftes av skolene selv. Større rehabiliteringer og nybygging utføres av Eiendomsseksjonen etter vurdering av behov og prioriteringer. De siste årene er flere store investeringer og rehabiliteringer blitt gjennomført på de videregående skolene, og en stor andel av

bygningmassen i sektoren er dermed i god stand og genererer lave vedlikeholdskostnader. Vedlikeholdsbehovet på de nye skolebyggene øker når byggene blir over 5 år. Kostnadene forventes derfor å øke fremover.

Vestfoldskolen 2020: Det ble bevilget 3 mill kroner i budsjettet for 2015 til gjennomføring av tiltakene i «Regional plan for helhetlig opplæring», samt å etablere og videreutvikle tilbud som kan styrke overganger og redusere avbrudd og strykkarakterer. Bevilgningen reduseres med 1 mill kroner til 2 mill kroner årlig fra 2016.

Tilskudd til lærlinger/lærekandidater: Antall godkjente lærekontrakter økte høsten 2014 med ca 150 og forventes å holde seg på minst samme nivå i 2016. Budsjettrammen for 2015 ble økt med 9 mill kroner i 2015 for å kompensere for økte tilskuddssatser og økt antall lærlingekontrakter. Rammen økes med ytterligere 1 mill kroner i 2016.

Satsen for tilskudd til lærebedrifter fastsettes sentralt. Satsen ble økt i Statsbudsjettet for 2015, revidert statsbudsjett 2015 og i Statsbudsjettet for 2016. Totalt har tilskuddssatsen økt med 8,6 % i perioden januar 2014 – juli 2015. Fylkeskommunen kompenseres for økte satser gjennom rammetilskuddet, og denne økningen er foreslått videreført til Utdanningssektoren i økonomiplanen 2016-2019. Det er i tillegg lagt inn en økning i sektorrammen for å kompensere for en økning i antall lærlinger. Denne økningen er en del av posten «Elever, lærlinger, voksne - volum tjenesteproduksjon» i tabellen ovenfor.

Endret elevtall/Elever, lærlinger, voksne – volum tjenesteproduksjon: Med utgangspunkt i befolkningsutviklingen fra SSB, studietilbøyeligheten de siste årene, samt at Vestfold opplever en økning i antall lærlinger og voksne, forventes en kostnadsøkning for budsjettåret 2016 og deretter en mer moderat reduksjon i kostnadene utover i økonomiplanperioden enn hva som lå til grunn for vedtatt økonomiplan 2015-2018.

Ekstra tiltak fullført og bestått: Fylkesrådmannen foreslår å øke rammen for Utdanningssektoren med 3 mill kroner årlig i perioden 2016-2019 til kjøp av plasser for lærlinger og lærekandidater som har behov for noe mer tilrettelegging.

Melsom vgs: Melsom er Vestfolds minste skole målt i elevtall med ca 250 elever fordelt på naturbruk, media og kommunikasjon og studiespesialisering med toppidrett hest. Skolen forvalter en betydelig eiendomsmasse og er Vestfolds nest største landbrukseiendom. Kostnadene knyttet til vedlikehold av eiendommen og rammetrekk til finansiering av tidligere investeringer i blant annet ridehall og stall er svært utfordrende for sektoren. Fylkesrådmannen foreslår derfor å øke sektorrammen med 1,5 mill kroner tilsvarende rammetrekket.

Utstyr yrkesfag: Sektoren mottok en engangsbevilgning i 2014 på 3 mill kroner til utstyr på yrkesfag. Fylkesrådmannen foreslår at det legges inn ekstra midler på 1 mill kroner pr år i 2016-2018 for å erstatte utdatert utstyr på blant annet TIP (teknikk og industriell produksjon).

UNIK Sande: Skolen har tidligere foreslått å legge ned dette tilbudet som pr i dag omfatter en elev. Det ble bevilget ekstra midler til dette i forbindelse med tertialrapporteringen for 2015 for skoleåret 2015/2016.

Redusert ramme fagskolen: Rammen for fagskolen reduseres med 613 000 kroner. Dette er en videreføring av rammen til fagskole i Statsbudsjettet for 2016.

5.4.2 Investeringsbudsjett

UTDANNINGSSEKTOREN	Overført *	Ny	Årsbud			
	2016	2016	2016	2017	2018	2019
Prosjekter med ny bevilgning:						
Horten vgs - nybygg		30 000	30 000	200 000	240 000	200 000
Sandefjord vgs - nye kroppsøvingslokaler		17 000	17 000	24 000		
Re vgs - bibliotek og klasserom	5 000	19 000	24 000			
Holmestrand vgs - verkstedbygg	3 500	4 000	7 500			
Nøtterøy vgs - praksisrom		1 000	1 000	9 000		
Investeringer - diverse skoleprosjekter	2 000	7 500	9 500	7 500	7 500	7 500
Greveskogen vgs idrettsanlegg		2 500	2 500			
Sum prosjekter med ny bevilgning	10 500	81 000	91 500	240 500	247 500	207 500
Rebudsjettert fra 2015:						
Thor Heyerdahl vgs - Avslutningsarbeider	819		819	0	0	0
Færder vgs - Avslutningsarbeider	2 500		2 500			
Korten - tilrettelegging for utleie	8 900		8 900	0	0	0
Greveskogen vgs - brannsikringstiltak	6 500		6 500	0	0	0
Sum prosjekter rebudsjettert	18 719		18 719			
SUM Utdanningssektoren	29 219	81 000	110 219	240 500	247 500	207 500

* Overført ubenyttet budsjett fra 2015

Tabell 5-5 Investeringsbudsjett utdanningssektoren 2016-2019

Ny Horten vgs

Byggingen av ny skole i Horten er en sentral målsetning i vedtatt økonomiplan. Bruttoramme for prosjektet inkludert ny tannklinikk er 685 millioner kroner. Rammen inkluderer ikke investering i kroppsøvingslokaler, ettersom dette forutsettes ivaretatt gjennom en langsiktig leiekontrakt med Horten kommune. Inntektene fra salg av skolens eiendommer i Horten skal i sin helhet medgå i finansieringen av den nye skolen.

Fylkeskommunen samarbeider med Horten kommune om blant annet sambruk av kroppsøvingslokaler, vurdering av byutviklingsperspektivet, samhandling med kommunale funksjoner som kultur og idrettsliv, og samhandling med lokalt nærings- og arbeidsliv.

Fylkestinget vedtok i desember 2014 at skolen skal lokaliseres i Lystlunden nord, samt at utbyggingen skal gjennomføres som konkurransepreget dialog. Konkurransepreget dialog innebærer en prekvalifisering av leverandørgrupper sammensatt av totalentreprenør, arkitekt og tekniske rådgivere, hvorav de tre beste skal sammen med byggherre og brukere utvikle prosjektet for å nå mål i forhold til funksjonalitet, økonomi, miljø, klima, drift, levetidskostnader og arkitektur m/utstrakt bruk av trematerialer. Det arbeides mot å oppnå status som pluss hus, minimum passivhus.

De viktigste milepælene i 2016 er regulering og kontraheringsarbeidene, herunder valg av entreprenørgruppering for byggefasen. Dette er et omfattende arbeid som vil pågå store deler av 2016. Forprosjektet med valg av entreprenørgruppering planlegges fremlagt for Fylkestinget høsten 2016. Planlagt byggestart er i januar 2017 med ferdigstillelse innen skolestart i 2019.

Sandefjord vgs – kroppsøvingslokaler

Prosjektet er begrunnet med et økende krav til kroppsøvingslokaler som følge av utvidelse av tilbudet innen idrett og toppidrett og økt elevtall, samtidig som skolens tilgang til Sandefjord kommunes anlegg i Bugården har blitt redusert. Skolen har hatt et mål om å samle all aktivitet i egne lokaler. Prosjektet var opprinnelig estimert til 42 mill kroner fordelt over tre år, hvorav 1 mill kroner til et forprosjekt i 2015. Fylkestinget behandlet forprosjektet den 10. september 2015, jf FT 58/15. Det ble da vedtatt at Vestfold fylkeskommune skal ta ny kontakt med Sandefjord kommune med sikte på å inngå en langsiktig leiekontrakt med kommunen. En slik leiekontrakt skal dekke store deler av kommunens kostnader ved en eventuell rehabilitering/utbygging av eksisterende idrettshall, eventuelt nybygg/påbygg. Resultatet av dialogen med Sandefjord kommune skal forelegges Fylkestinget. Dersom partene ikke finner frem til en løsning, skal det fremmes ny sak for Fylkestinget der fremtidig behov ved skolen er ivarettatt.

Re – bibliotek og klasserom

Prosjektet har en ramme på 29 mill kroner med gjennomføring i 2015 og 2016. Prosjektet er begrunnet med den store elevtallsveksten ved skolen de senere år og omfatter utbygging av seks nye klasserom, lærerarbeidsplasser og utvidelse av bibliotek. Forprosjektet ble godkjent av Fylkestinget i juni 2015, jf. FT 43/15. Det skal gjennomføres åpen anbudskonkurranse høsten 2015. Forventet byggestart er på nyåret 2016 med forventet ferdigstilling høsten 2016.

Holmestrand vgs verkstedbygg - oppgradering

Prosjektet har en ramme på 8,0 mill kroner med gjennomføring i 2015 og 2016. Verkstedbygningen har et betydelig behov for oppgradering av tak, fasade, vinduer, dører, ventilasjon, elektrisk anlegg, lys og maling. Prosjektet omfatter dessuten tilkobling til skolens biobrenselanlegg. Det skal etableres ny infrastruktur for vannbåren varme med oppvarmingsaggregat og automatikk, samt fjerning av oljefyr. Prosjektet ble opprinnelig vedtatt i budsjett 2015 med gjennomføring i 2015 og 2016. Planleggingen av prosjektet starter høsten 2015, mens hoveddelen av prosjektet vil bli gjennomført i mai-juli 2016 med ferdigstilling til skolestart 2016.

Nøtterøy – praksisrom på helse og oppvekstfag

Skolen er trangbodd med et arealbruk på ca 10 m² pr elev. Det er spesielt Helse- og oppvekstfag som har behov for en arealutvidelse. Dette har blitt forsterket etter nedleggelsen av Østegård sykehjem, hvor elevene hadde opplæring i deler av skoleåret. Skolen har behov for en arealutvidelse med 200-300 m². Det avsettes 1 mill kroner til et forprosjekt i 2016 for å utrede løsning. Den totale kostnadsrammen er anslått til 10 mill kroner.

Investeringer – diverse skoleprosjekter

Diverse skoleprosjekter har hatt en årlig bevilgning på 7,5 mill kroner som disponeres av hovedutvalg for utdanning. Formålet med investeringene er bygningsmessige oppgraderinger som følge av endring i tilbud og søkning. For 2016 søkes det også å kunne disponere deler av

denne potten (ca 2 mill) til større maskiner/utstyr med begrunnelse i fornying av foreldet utstyr, nye læreplaner, nye tilbud eller utvidelse av tilbudet.

Ubenyttet budsjett fra 2015 er estimert til 2 mill kroner og vedrører prosjektet «Kroppsøvingslokaler ved Re vgs» som er utsatt til våren 2016. På bakgrunn av det omfattende investeringsprogrammet for skoler, legger fylkesrådmannen til grunn at det er tilstrekkelig å videreføre den årlige investeringsrammen på kr 7,5 millioner kroner i perioden 2016-2019.

Greveskogen - idrettsanlegg

Fylkestinget har vedtatt å avstå arealer ved Greveskogen vgs til Vestfoldhallen AS, jf. FT 13/15. Vestfold fylkeskommune mottar 2,15 mill kroner i kompensasjon for dette. Midlene er vedtatt benyttet til opparbeidelse av erstatningsarealer for Greveskogen videregående skole. Prosjektets ramme er på 2,7 mill kroner inkl. mva. Det vil medgå 0,2 mill kroner i 2015. Resterende ramme bevilges i budsjettet for 2016.

Rebudsjettet fra 2015:

Thor Heyerdahl vgs – avslutningsarbeider

Ved utgangen av 2. tertial 2015 står prosjektet igjen med en ramme på 0,8 mill kroner av en opprinnelig bevilgning på 4,1 mill kroner. 0,6 mill kroner av rammen er knyttet til ferdigstilling av gang- og sykkelvei. Dette arbeidet er forsinket, og midlene overføres til budsjettet for 2016.

Ny Færder vgs – avslutningsarbeider

I budsjett 2015 ble det bevilget 5,0 millioner kroner for kostnader knyttet til avslutningen av byggefasen og overgangen til fase III (reklamasjonsfasen), hvorav 2,5 millioner forventes å påløpe etter 2015:

- «Forbedringspott» og prøvedrift kr 0,8 millioner
- Oppfølgingsarbeider i reklamasjonsfasen kr 1,7 millioner

Korten – ombygging og oppgradering

Bygget var tidligere en del av Færder vgs og var opprinnelig besluttet solgt som en del av finansieringen av nye Færder vgs. Salget av eiendommen er utsatt som følge av veiprojektet «by-pakke Tønsberg». Prosjektet omfatter ombygging og oppgradering av bygget til bruk for Kompetansebyggeren Vestfold, Kompetansesenter for Læringsutvikling (KLU) og Karrieresenteret. Investeringen vil bidra til oppgradering og utnyttelse av lokaler som ellers ville stått tomme og forfalt. I tillegg muliggjør den en avslutning av leieforholdet mellom VFK og Stoltenberg gate 38. Prosjektets ramme er på totalt 11 mill. kroner. Byggeprosjektet ble utlyst på anbud i september og forventet byggestart er i november 2015 med ferdigstilling høsten 2016.

Greveskogen vgs - brannsikring

Prosjektet er begrunnet i rapporter fra brannteknisk kartlegging. Prosjektet var planlagt gjennomført sommeren 2015 og 2016. Prosjektet ble utlyst på anbud tidlig i 2014, men måtte utsettes på grunn av manglende konkurranse. Prosjektet ble utlyst på nytt i september 2015, og planlegges gjennomført sommeren 2016 og 2017.

5.5 Resultatmål

Et av hovedmålene til Vestfold Fylkeskommune er at flest mulig elever og lærlinger skal gjennomføre videregående opplæring med kompetanse som kan verdsettes for videre studier eller i arbeidslivet. Det er etablert ti resultatmål som forankrer og bygger opp under denne målsetningen. Fylkesrådmannen foreslår å beholde dagens resultatmålformuleringer i økonomiplanperioden 2015-2019, og at det gjøres noen mindre nivåhevinger fra 2018 til 2019.

De ti resultatmålene tar utgangspunkt i de nasjonale målsetningene og indikatorene som fremkommer av Gjennomføringsbarometeret og Elevundersøkelsen, som er utarbeidet av Utdanningsdirektoratet. Gjennomføringsbarometeret er en årlig analyse av status og utvikling for et utvalg sentrale indikatorer som belyser gjennomføringsproblematikken. Analysene viser blant annet hvor mange som fullfører og består i løpet av en bestemt tidsperiode, hvor mange som går videre fra et nivå til et annet, og hvor mange som ikke gjennomfører disse overgangene. Elevundersøkelsen gjennomføres i høstsemesteret og gir et øyeblikksbilde av hvordan elevene og lærlingene opplever sitt lærings- og arbeidsmiljø.

Det viktige arbeidet for å oppnå resultatmålene gjøres i hovedsak ute på den enkelte skole. Det er utviklet en samarbeidsmodell mellom skolene og utdanningsdirektøren der den enkelte skole minimum årlig følges opp med utgangspunkt i resultatmålene og det pedagogiske utviklingsarbeidet.

Resultatmål for Utdanningssektoren 2016-2019							
Nr	Utfordring/tema	Resultatmål	Vedtatt 2015	2016	2017	2018	2019
2.1	Fullføre og bestå	Andel elever, lærlinger som fullfører og består innen fem år skal minst være:	74 %	75 %	75 %	75 %	75 %
2.2	Sluttet vgs	Andelen som slutter i løpet av skoleåret skal være mindre enn:	4,0 %	3,9 %	3,9 %	3,8 %	3,7 %
2.3	Avbrudd lærlinger og lære kandidater	Andelen som avbryter opplæring i bedrift skal være mindre enn:	6,5 %	6,5 %	6,5 %	6,0 %	5,5 %
2.4	Elevmedvirkning	Skoler med økende andel elever som er med på å foreslå hvordan de skal arbeide med fagene	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %
2.5	Mobbing, elever	Skoler med synkende andel elever som oppfatter å være mobbet.	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %
2.6		Skoler med synkende andel elever som oppfatter å være mobbet av lærer.	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %
2.7	Karakterer	Snittkarakter i eksamen norsk, Vg3, skal ligge over landsgjennomsnittet med minst	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
2.8		Snittkarakter i tverrfaglig eksamen, lokalt gitt yrkesfag skal minst være	3,74	3,74	3,74	3,74	3,7
2.9		Snittkarakter i matematikk, yrkesfag vg1, standpunkt skal minst være	3,26	3,26	3,26	3,26	3,2
2.10		Snittkarakter i matematikk, studieforberedende, vg1, standpunkt skal minst være	3,25	3,25	3,25	3,25	3,2

Tabell 5-6 Resultatmål utdanningssektoren 2016-2019

En av de viktigste indikatorene i Gjennomføringsbarometeret er andelen elever og lærlinger som har fullført og bestått 5 år etter påbegynt videregående opplæring. Det er satt et nasjonalt mål om at denne andelen skal være 75%⁶, og denne målsetningen gjenspeiles i Vestfold fylkeskommunes resultatmål 2.1. Måloppnåelsen for 2009-kullet viser at andelen elever som fullførte og besto innen 5 år i Vestfold var på 66,9 %. Dette er en negativ utvikling fra i fjor (69,1%) og lavere enn landsgjennomsnittet på 70,8 %. Resultatet er også lavere enn målsetningen for 2015 som var 74 %. Det er iverksatt tiltak, både nasjonalt og

⁶ Målet gjelder for det kullet som startet videregående opplæring i 2010, og som det vil foreligge resultater for i 2016.

fylkeskommunalt, for å bedre måloppnåelsen. Disse er nærmere beskrevet i kapittel 5.2 Dagens situasjon og 5.3 Utfordringer og forslag til prioriteringer. Iverksatte tiltak forventes å gi resultater på noe lengre sikt. Fylkesrådmannen understreker betydningen av å holde fast ved de iverksatte tiltak selv om måloppnåelsen ennå ikke er tilfredsstillende.

Det er direkte sammenheng mellom det å få flest mulig til å fullføre og bestå og det å redusere antall elever som slutter i løpet av skoleåret og antall lærlinger som avbryter opplæring i bedrift (jf. resultatmål 2.2 og 2.3). Erfaringene viser at det er i overgangen fra Vg2 til Vg3 på yrkesfagene at flest elever faller fra den videregående opplæringen. Et av sektorens viktigste tiltak for å øke andelen som fullfører og består er derfor å gi skolene større ansvar for hele utdanningsforløpet («4-års løpet»). Andelen elever som sluttet skolen i 2013/14 var 4,3 %. Dette er svakere enn målet på 4,0 % og en liten økning sammenlignet med året før da andelen var 4,2 %. Resultatet for Vestfold er bedre enn landsgjennomsnittet, som var 4,9 %. Andelen lærlinger som avbrøt opplæring i bedrift i skoleåret 2013/14 var på 6,7 %. Dette er bedre enn målsetningen på 7,0 % og en klar forbedring siden året før da andelen var på 8,2 %.

Undersøkelser viser at elever som opplever å være medvirkende i undervisningen og i undervisningsmetoder oppnår bedre resultater og økt motivasjon til å fullføre og bestå videregående opplæring. Det er derfor at mål for Vestfold Fylkeskommune at alle skoler skal ha en positiv utvikling i arbeidet med elevmedvirkning, jf. resultatmål 2.4. I 2014 var det 6 av 10 skoler som hadde en positiv utvikling i elevmedvirkning. Elevundersøkelsen for 2014 rapporterte en positiv utvikling i elevmedvirkning for Vestfold totalt sett (fra 32 % til 36 %), men at vi fortsatt lå noe under landsgjennomsnittet på 39%.

Mobbing er et alvorlig samfunnsproblem, og skolene er dessverre en arena hvor mobbing foregår. Det er høy bevissthet i den videregående opplæringen i Vestfold om den nære sammenhengen mellom læringsmiljø og resultater. Arbeidet med å forebygge mobbing er høyt prioritert av skolene og skoleeier, og har vært reflektert i resultatmålene i flere år. Fra og med 2014 er det etablert nye resultatmål som vektlegger at alle de ti videregående skolene i fylket skal ha en positiv utvikling i arbeidet med å forebygge mobbing (jf. resultatmål 2.5 og 2.6).

Målsetningen om at alle de ti skolene i fylket skal ha en reduksjon i andel elever som opplever mobbing, ble ikke oppnådd i 2014. Kun en av ti skoler hadde en (statistisk pålitelig) reduksjon i andel elever som opplever å bli mobbet av medelever (resultatmål 2.5), mens ni av ti skoler hadde en reduksjon i andel elever som opplever å bli mobbet av lærer (resultatmål 2.6). Målet var at alle ti skoler skulle ha en reduksjon. Elevundersøkelsen viser positiv utvikling innenfor den gruppen som opplever mobbing i den videregående skolen i Vestfold, men fortsatt er andelen elever som opplever mobbing⁷ for høy, selv om resultatene er bedre enn landsgjennomsnittet. Det foregår et langsiktig og kontinuerlig arbeid som har som overordnet mål å sikre alle elevene i de videregående skolene i Vestfold et godt læringsmiljø

---

⁷ I følge elevundersøkelsen for 2014 var det 9,9 % av elevene i Vestfold som rapporterte å oppleve mobbing enten sjelden, 2-3 ganger pr måned, 1 gang pr uke eller flere ganger per uke. Dette er tilnærmet uendret sammenlignet med 2013 og lavere enn landsgjennomsnittet på 13,6 %.

som grunnlag for gode resultater. Skolene har egne planer for hvordan de skal ivareta elever som opplever mobbing, og dette arbeidet følges opp i samarbeidsmøter mellom sektordirektøren og skolene. Informasjon og målinger knyttet til mobbing presenteres også i den årlige «Tilstandsrapporten» som behandles av Hovedutvalg for utdanning. Arbeidet med å forebygge mobbing er en sentral utfordring som det vil bli arbeidet videre med fremover.

God kvalitet i opplæringen er viktig for å sikre at elevene fullfører med en kompetanse som kan verdsettes for videre studier eller i arbeidslivet. Det er utfordrende å sette et objektivt mål på kvalitet. Vestfold fylkeskommune har etablert måltall for karakterer i noen utvalgte fag som et mål på kvalitet. Eksamenskarakteren i norsk (resultatmål 2.7) er valgt fordi dette er en nasjonal eksamen som avlegges av et stort antall elever, og derfor gir et godt grunnlag for å sammenligne Vestfold med resten av landet. For å fange opp ulikhetene i yrkesfagene og studieforbredende er det også etablert et mål på tverrfaglig eksamen (resultatmål 2.8), samt standpunktkarakter i matematikk på Vg1 yrkesfag (resultatmål 2.9) og studieforbredende (resultatmål 2.10). Det må forventes noe svingninger i disse resultatene. Dette gjelder spesielt eksamenskarakterene fordi antall som gjennomfører eksamen kan være for lavt å gi et statistisk pålitelig resultat. Resultatene for 2014 var like under målet for alle fire resultatmål.

6 Kultursektoren

6.1 Presentasjon av sektoren

Kultursektoren i Vestfold fylkeskommune er inndelt i fire fagseksjoner: Kultur, idrett og friluftsliv, Vestfold fylkesbibliotek, Folkehelse og Kulturarv.

Sektoren har et regionalt utviklingsansvar innen kulturområdet, og arbeider innenfor et utvidet kulturbegrep med kunst, kultur, idrett og friluftsliv som ansvarsområder. Sektoren har ansvar for regional utvikling av folkehelsearbeidet, forvaltning av kulturminnevernet og å være et kompetanse- og utviklingscenter for bibliotekene i Vestfold. I tillegg har sektoren et spesielt ansvar for å bidra til utviklingen av museumsområdet i fylket.

Kultursektoren administrerer også detaljfordelingen av statstilskudd/spillemidler til anlegg for fysisk aktivitet og til lokale kulturhus i Vestfold. Videre forvalter sektoren statlige tilskuddsmidler knyttet til formidling innen kunst og kultur i fylket.

På kulturområdet arbeides det etter de strategier og handlingsplaner som er nedfelt i Strategisk kultur- og idrettsplan for Vestfold, Regional plan for folkehelse og Bibliotekplan Vestfold.

Kulturloven av 1.8.2007 slår fast det offentlige ansvar for å fremme og legge til rette for et bredt kulturtilbud for alle. I henhold til loven skal fylkeskommunen fremme virkemidler og tiltak som tilrettelegger for et bredt spekter av kulturvirksomheter, regionalt og lokalt. Fylkeskommunen skal sammen med stat og kommune sørge for at kulturlivet har forutsigbare utviklingskår og fremme profesjonalitet og kvalitet i kulturtilbudet.

6.1.1 Kultur, idrett og friluftsliv

Kultur, idrett og friluftsliv (KIF) har ansvar for forvaltning og regional utvikling innen områdene kunst, kultur, idrett og friluftsliv. KIF arbeider systematisk med kompetanseutvikling. En betydelig del dette av arbeidet gjøres ved å videreutvikle og koble ulike nettverk.

Kunst og kultur

I arbeidet med å nå flere mennesker er tilskuddsordningen til kunst- og kulturformål et sentralt virkemiddel. Tilskuddsordningen bidrar til å sikre gode rammevilkår for drift og utvikling av frivillige organisasjoner og kulturinstitusjoner i fylket.

Den kulturelle skolesekken (Dks), Arbeidslivets KulturSeilas (AKS), og Ungdommens Kulturmønstring (UKM) er kulturprogrammer som bidrar til at mange innbyggere i Vestfold får mulighet til å oppleve og berøres av kunst og kulturuttrykk. Fylkeskommunens eierskap Vestfold Festspillene, Teater Ibsen og Viken Filmsenter er viktige redskaper for målsettingen om at kunst og kultur skal være en synlig og betydelig utviklingskraft i samfunnsutviklingen.

KIF arrangerer i samarbeid med vertskommuner nasjonale markeder for scenekunst og musikk, for å skape visningsarenaer og bidra til økt kvalitet i kunstformidlingen.

Idrett og friluftsliv

KIF er en viktig støttespiller og bidragsyter for kommuner og frivillige organisasjoner, og har blant annet ansvaret for forvaltning av spillemiddelordningen for bygging og rehabilitering av idretts- og friluftsanlegg og lokale kulturbygg. KIF samarbeider med Vestfold Idrettskrets (VIK) og kommunene i utviklingen av anlegg for fysisk aktivitet. KIF samarbeider med VIK om talentprogrammet Vestfold Toppidrett. KIF er en pådriver for å innarbeide idrett og friluftsliv i kommunale og regionale planprosesser, for å sikre arenaer for utøvelse av variert fysisk aktivitet og rekreasjon.

KIF har som ambisjon å gi alle innbyggere i Vestfold mulighet til å oppleve og utøve et variert friluftsliv. I arbeidet med å utvikle og forvalte statlig sikrede friluftsområder, samt ivareta allemannsretten, er statlige tilskuddsmidler til friluftsliv- og viltformål et sentralt virkemiddel. Fylkeskommunale midler til Turskiltprosjektet 2015/2016 vil også være en vesentlig bidragsyter i dette arbeidet.

6.1.2 Vestfold fylkesbibliotek

Fylkesbibliotekets hovedoppgave er å drive aktivt, strategisk utviklingsarbeid for å samordne, effektivisere og styrke det kommunale bibliotekfeltet i regionen. Vestfold fylkesbibliotek er et kompetanse- og utviklingscenter for bibliotekene i Vestfold, samt en pådriver for bibliotekutvikling i fylket. Virksomheten tilbyr hvert år en rekke kurs og kompetansehevende tiltak til ansatte i folke- og skolebibliotek innenfor litteratur og formidling, synliggjøring, informasjons- og veiledningskompetanse, og bibliotek- og ledelsesutvikling.

Fylkesbiblioteket jobber med utviklingsprosjekter innen områdene litteraturformidling, digital formidling, merkevarebygging, biblioteket som læringsarena og møteplass samt bidrar med støtte til prosjekter som bibliotekene selv setter i gang. Fylkesbiblioteket har ansvar for Litteraturuka i Vestfold og å sikre litteraturforsyningen gjennom en egen transportordning av materiale mellom bibliotekene i regionen. Vestfold fylkesbibliotek koordinerer en felles løsning for utlån av e-bøker i alle folkebibliotekene samt bibliotekene i videregående skoler i fylket.

Fylkesbibliotekets ansvar er forankret i Lov om folkebibliotek, Bibliotekmeldingen og politisk vedtatt utviklingsplattform for Vestfold fylkesbibliotek. I tillegg til Strategisk kulturplan, er Bibliotekplan Vestfold seksjonens styringsverktøy.

6.1.3 Folkehelse

I 2013 ble Folkehelse organisert som egen seksjon i kultursektoren. En av seksjonens hovedoppgaver er å ivareta folkehelse i fylkeskommunens egen virksomhet. Dette omfatter regional utvikling og planlegging, forvaltning og tjenesteyting. En annen sentral oppgave er å

understøtte kommuner og andre aktører og være pådriver for folkehelsearbeidet i fylket, for eksempel gjennom partnerskap. Alle kommunene i Vestfold har inngått partnerskapsavtale med fylkeskommunen om folkehelse. Partnerskapsavtalene er bærebjelken i samarbeidet med kommunene. En tredje hovedoppgave er å ha oversikt over helsetilstanden i fylket, inkludert positive og negative påvirkningsfaktorer.

Siden 2004 har Vestfold fylkeskommune som en hovedsatsing innen skade- og ulykkesforebygging lagt til rette for at kommunene i Vestfold skal bli sertifisert som Trygge lokalsamfunn. Med gjennomførte og planlagte sertifiseringer vil Vestfold være det fylket i landet som har flest kommuner som er sertifisert som Trygge lokalsamfunn. Dette arbeidet er også et av seksjon folkehelses ansvarsområder.

Fylkeskommunen har i flere år gitt et fast driftstilskudd til et utvalg frivillige organisasjoner. Seksjon folkehelse har også ansvar for enkelte statlige tilskuddsordninger.

Regional plan for folkehelse er et felles styringsverktøy for virksomhetens arbeid. Planen har som mål å forebygge og utjevne sosiale helseforskjeller. Planen har fire innsatsområder: levevaner, fysisk miljø, psykososialt miljø og partnerskap.

6.1.4 Kulturarv

Kulturarv har som hovedmålsetting å være en profesjonell utvikler, formidler og forvalter av kulturminnevernet i Vestfold. Kulturarven er et viktig utgangspunkt for kollektive forestillinger om fortiden. Kulturarv vil fortløpende publisere og tilgjengeliggjøre ny kunnskap som skapes gjennom prosjektene og bygge opp under Vestfold fylkeskommune som en regional utviklingsaktør.

Kjernevirksomheten til kulturarv er forvaltning av kulturminner i Vestfold. Virksomheten har delegert ansvar og myndighet for Kulturminneloven og utarbeider faglige uttalelser til fylkeskommunens uttalelser etter Plan- og bygningsloven. Videre utarbeides det uttalelser knyttet til kommuneplaner, reguleringsplaner og byggesaksplaner samt behandling av dispensasjonssøknader fra vedtatte planer. Ansvarsområdet omhandler også arkeologiske og etter-reformatoriske kulturminner, herunder bygningsvern. Historisk identitet og stedsidentitet er to bærende meningsselement i det regionale arbeidet med kulturminner. Viktige satsingsområder er arbeidet med skilt, skjøtsel og formidling, stedsutvikling og formidling av kulturminner ved bruk av digitale medier. Virksomheten forvalter også tilskuddsordninger for fredede og verneverdige kulturminner.

Nøkkeltall

Den kulturelle skolesekken (Dks) - grunnskolen og videregående skole	109 000 elevbesøk.
Arbeidslivets KulturSeilas (AKS)	118 arrangementer.
Utviklingsmidler til kommuner og profesjonelle kunstnere/miljøer.	47 søknader
Kompetanseutvikling bibliotek	25 fagsamlinger rettet mot bibliotek i Vestfold.
Kommuneplaner/reguleringsplaner Plan og bygningsloven (PBL)	204 antall plansaker til uttalelse.
Byggesaker / freda anlegg Kulturminneloven (KML)	1060 antall dokumenter/ henvendelser til utsjekking

Tabell 6-1 Nøkkeltall kultursektoren

6.2 Dagens situasjon

Fylkesrådmannen opplever en dreining av ressursbruken innenfor kultursektoren. Ressurser som tidligere var avsatt til utviklingsarbeid benyttes nå til drift og gjennomføring av kulturprogrammer. Eksempler på dette er bl.a. Dks og AKS som i dag er i ordinær drift, og hvor fremtidig fokus vil være å viderefordre tilbudet. Fylkesrådmannen ser også en betydelig økning av driftsoppgaver knyttet til planfaglig arbeid. Dette gjelder uttalelser til kommuneplaner, reguleringsplaner og byggesaksplaner, men også ved medvirkning til utvikling av fylkeskommunale og nasjonale planverktøy. Det er også høy aktivitet knyttet til arbeidet med planprosesser og oppfølging og forvaltning av statlige midler til verneverdige bygg og anlegg.

KOSTRA-tall 2014

Kultur kroner pr innbygger	0700 Vestfold fylkeskommune	0100 Østfold fylkeskommune	Gj.snitt fylkeskommuner gruppe 3*
Netto driftsutgifter til kultursektoren i prosent av samlede netto driftsutgifter	2,9	2,7	2,8
Netto driftsutgifter i alt til kultursektoren per innbygger i kroner	259	253	279
Fylkesbiblioteket	35	19	25
Museer	130	63	77
Idrett	-22	42	43
Kunst- formidling/ produksjon /aktiviteter	116	129	134
Brutto driftsutgifter kultursektoren per Innbygger	508	545	529

*) Østfold, Akershus, Buskerud, Vestfold, Hordaland og Sør-Trøndelag fylkeskommuner

Tabell 6-2 Kulturkroner pr innbygger, KOSTRA-tall 2014

Vestfold fylkeskommune har i henhold til tabellen 20 kroner mindre i netto driftsutgifter pr innbygger til kulturformål sammenlignet med gjennomsnittet i gruppe 3. Av netto driftsutgifter til kultursektoren i prosent av samlede netto driftsutgifter ligger Vestfold

fylkeskommune 0,1 prosentpoeng over gjennomsnittet i gruppe 3. Dette kan i vesentlig grad henføres til museumsområdet og det faktum at Vestfold har en betydelig satsning på museer og at Vestfoldarkivet inngår i tallene til Vestfold. Det negative tallet knyttet til idrettsformål skyldes at tilskuddsbeløpet for 2014 kun delvis er utbetalt til aktuelle søkere samme regnskapsår. Tilskuddsmidlene føres mot eget fond og utbetales først når gjeldende betingelser og kriterier er oppfylt. Isolert for regnskapsår 2014 vil derfor innrapporterte tall vise en «inntekt» relatert til idrettsformål.

Kulturminnevern og folkehelsearbeidet er organisert under kultursektoren i Vestfold fylkeskommune. I KOSTRA er disse områdene innunder diverse konsernutgifter /fysisk planlegging og tilsvarende og er ikke inkludert i tallgrunnlaget.

6.3 Utfordringer og forslag til prioriteringer

Implementering av strategiplaner

Fylkesrådmannen ser at kultursektorens utfordringer er sektorovergripende og omfatter hele vestfoldsamfunnet. Dette gjenspeiles i den gjeldende Strategiske kultur- og idrettsplanen for Vestfold (SKP) 2015-2018, gjennom strategier, målsetting og konkrete tiltak.

Siden den første strategiske kulturplanen for Vestfold ble utformet i 2002, har samfunnet endret seg på viktige områder; økt globalisering, kunnskaps- og opplevelsessamfunnets videre vekst, og utvikling på det digitale området. Dette er et viktig bakteppe når det skal pekes ut områder innen kultur som skal ha et spesielt fokus de nærmeste årene.

Fylkesrådmannen vil i 2016 ha fokus på gjennomføring av SKP 2015-2018, Regional plan for folkehelse 2011-2016 og Bibliotekplan for Vestfold 2015 - 2018.

Utløse utviklingspotensial

Sentralt i arbeidet ligger innovasjon, forskning og faglig utvikling på de ulike områdene kultursektoren jobber innenfor. Ved å gjøre oppgaver annerledes og bedre vil kultur innta nye arenaer og sitte i førersetet. Nye nettverk må etableres og eksisterende nettverk videreutvikles.

I gjennomføringsperioden ønsker fylkesrådmannen å etablere og videreutvikle nære samarbeidsrelasjoner med kommuner, næringsliv, kulturinstitusjoner og organisasjoner. Kultur skal posisjonere seg i samfunnsutviklingen og være med der hvor beslutningene tas. Kultur skal legge premisser for hvilken retning utviklingen skal ta, og være med å skape den. Kultur vil bidra med et helsefremmende perspektiv på overordnet samfunnsplanlegging. Dette vil være nøkkelfaktorer for å nå planens mål.

Prege samfunnsutviklingen

Gjennom Kultursektorens visjon «Kultur bygger og beveger samfunnet» og målsettingen «Kultur skal være en synlig og betydningsfull utviklingskraft i Vestfold» ønsker fylkesrådmannen i sin tilnærming å legge vekt på kulturs betydningsfulle kraft i samfunnsutviklingen.

Dette forventes oppnådd gjennom å prege by- og stedsutviklingen, og ved å ta i bruk og utvikle nye arenaer. Kultur skal være en naturlig ressurs i nettverk og prosesser i arbeidet med å utvikle Vestfoldsamfunnet.

Kompetanse og kunnskap

Kompetanseheving og kompetansedeling er avgjørende for den videre utviklingen på kulturfeltet i Vestfold. Kompetanse er plattformen for å utvikle utviklerne, gjøre riktige prioriteringer, skape handlingsrom, sikre kvalitet og optimalisere ressursbruk.

Fylkesrådmannen prioriterer å videreføre satsingen på kompetanseutvikling og kompetansedeling i 2016. Dette arbeidet er rettet mot kommunene som de viktigste samarbeidspartnere og andre kulturaktører i Vestfold med et årlig kompetanseprogram og økt samarbeid om fellesoppgaver.

Formidling

Det skal skapes, og tilrettelegges for, opplevelser i et bredt kulturperspektiv.

Formidlingskonsepter, programmer og systemer skal utvikles og videreutvikles i samarbeid med andre. Herunder blant annet: Dks, AKS, Litteraturuka i Vestfold, Ungdommens kulturmønstring, Marked for Musikk, Markedet for Scenekunst, Litteraturhus Vestfold og digitale verktøy.

Fylkesrådmannen vil i 2016 jobbe for at nye arenaer tas i bruk. Det bør tilrettelegges for at kunst, kultur og litteratur kan eksponeres og debatteres i det offentlige rom som plasser, steder og byrom. Digitale verktøy og plattformer må utvikles og videreutvikles. Ved utvikling av eksisterende og nye arenaer skal det legges vekt på det å åpne opp for alle.

Kulturens synlighet skal økes i det offentlige rom blant annet gjennom målrettet bruk av media. De gode historiene og fortellingene skal løftes frem.

Gjennom investeringer og overføringer av tilskudd skal kultursektoren legge til rette for nye formidlingsprosjekter og samarbeid med andre.

Bevegelse

Kultur skal berøre, sette dagsorden og tørre å utfordre. Kultur skal inspirere og provosere og være en synlig og følbart del av menneskers liv i vestfoldsamfunnet.

Fylkesrådmannen vil i 2016 arbeide for å tilrettelegge for fysisk aktivitet, å mobilisere engasjement og for å sette dagsorden i samfunnsdebatten. Kultur skal være en kilde til både inspirasjon og provokasjon gjennom blant annet et bredt utvalg av opplevelser.

6.4 Budsjett kultursektoren

6.4.1 Driftsbudsjett

Driftsbudsjettet fordelt på budsjettområder ser slik ut:

Kultursektoren	2014-kr	2015-kr	2016-kr	2016-kr	2016-kr	2016-kr
	Tall i 1000 kr	R2014	B2015	2016	2017	2018
Kultur, idrett og friluftsliv	33 208	33 108	36 758	37 758	37 758	37 758
Folkehelse	6 775	7 381	7 353	7 353	7 353	7 353
Fellestjenester muséer	28 409	28 811	30 034	30 034	30 034	30 034
Vestfold Fylkesbibliotek	7 177	6 994	7 057	7 307	7 307	7 307
Kulturarv	12 872	13 272	15 443	13 943	13 943	13 443
Kultur felleskostnader	743	374	474	474	474	474
Kulturavdelingen	3 656	3 755	3 850	3 850	3 850	3 850
Innsparing - mer effektive innkjøp				-250	-250	-250
Sum Kultur	92 839	93 695	100 969	100 469	100 469	99 969

Tabell 6-3 Driftsbudsjett pr. budsjettområde 2016-2019

I forslag til sektorbudsjett er det gjort slike endringer sammenliknet med vedtatt budsjett 2015:

ØKONOMIPLAN 2016 - 2019	2014-kr	2015-kr	2016-kr	2016-kr	2016-kr	2016-kr
KULTURSEKTOREN	R2014	B2015	2016	2017	2018	2019
Vedtatt budsjett 2015	92 839	93 695	93 695	93 695	93 695	93 695
Teknisk endring						
FT 14/15 - kulturelle spaserstokken			1 316	1 316	1 316	1 316
Prioriteringer - vedtatt økonomiplan						
Innsparing - mer effektive innkjøp			-250	-500	-500	-500
FT 71/ 14 Rammetrekk Vestfold			400	400	400	400
Festspillene AS (engangs)			500	500	500	500
Økt bygningsvedlikehold				500	500	
Digitalisering av arkiv			0	250	250	250
Litteraturuka videreutvikling			0	1 000	1 000	1 000
Formidlingsordning - utvikling			1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Vikingtidssatsning			-500	-500	-500	-500
Innsparing effektivisering egen drift						
Prioriteringer - nye						
Vikingtidssatsing - Driftskostnader			1 000	1 000	1 000	1 000
Idrett/friluftsliv			500	500	500	500
Samarbeidsavtale idrettsforeninger			750	750	750	750
Sum rammeendringer		0	4 716	4 216	4 216	3 716
Lønns- og prisstigning:						
Kompensasjon lønnsoppgjør 2014			6	6	6	6
Kompensasjon lønnsoppgjør 2015			1 024	1 024	1 024	1 024
Prisstigning øvrige netto utgifter 2,7 %			630	630	630	630
Lønn og prisstigning (Vestfold museene m.m)			1 033	1 033	1 033	1 033
Endring premie KLP			-135	-135	-135	-135
Sum lønns- og prisstigning			2 558	2 558	2 558	2 558
Sum endringer			7 274	6 774	6 774	6 274
Ny ramme kultursektoren	92 839	93 695	100 969	100 469	100 469	99 969

Tabell 6-4 Budsjett kultursektoren, endringer i sektorramme 2016-2019

Prioriteringer – vedtatt økonomiplan

Innsparinger – mer effektive innkjøp og effektivisering egen drift

Kultursektoren er på linje med de øvrige sektorer pålagt innsparinger knyttet til mer effektive innkjøp f.o.m 2016, hvilket innebærer en reduksjon på 0,25 mill. kroner i 2016 og ytterligere 0,25 mill. kroner i 2017.

Fylkestinget har vedtatt at Kultursektoren skal gjøre innsparinger på 0,5 mill. kroner i fra 2016 gjennom effektivisering av egen drift.

Etter en samlet vurdering og prosess er det lagt opp til en profil der kuttet i kultursektorens rammer i minst mulig grad skal ramme innbyggerne i Vestfold. I tillegg har det vært fokus på å hindre en negativ innvirkning på gjennomføringen av Strategisk kulturplan. Tiltakene som planlegges gjennomført i kultursektoren omhandler først og fremst aktivitets- og effektivitetstiltak. Ingen av tiltakene ansees å gi negativ effekt på formuesbevaring.

FT 71/14 Rammetrekk Vestfold festspillene AS

For å kunne håndtere sine økonomiske forpliktelser i 2014 vedtok fylkestinget å bevilge et forskudd til festspillene. Dette forskuddet ble tilbakebetalt i sin helhet ved at driftstilskuddet for 2015 ble redusert med kroner 400 000.

Økt bygningsvedlikehold

Fylkeskommunen er ansvarlig for egne museumsbygg og har investert betydelige midler de seneste årene. Bygningene er knyttet til Hinderveien, Midgard, Gildehallen og Haugar Vestfold kunstmuseum. Budsjettrammen for bygningsvedlikehold er vedtatt oppjustert med 0,5 mill. kroner fra og med 2016.

Digitalisering av arkiv

Kultursektoren besitter et topografisk arkiv som består av brev og saker fra 1800-tallet og frem til 1990, som beskriver funn av løse og faste kulturminner som er gjort i Vestfold. Ved å digitalisere dette arkivet vil alle Kulturarvs arkiver være åpne og søkbare for publikum, utbyggere og kommunale saksbehandlere. Det er vedtatt en engangsbevilgning til dette formålet på 0,5 mill. kroner i 2016 og ytterligere 0,5 mill. kroner i 2017.

Litteraturuka - videreutvikling

Litteraturuka i Vestfold bringer litteratur og forfattere til alle kommunene i Vestfold med et ønske om å holde lav terskel og høy kvalitet. Videre er det et ønske om å utvikle og utvide arrangementet, samt ytterligere befeste festivalens posisjon nasjonalt. Budsjettrammen for litteraturuka er vedtatt oppjustert med kr 250 000 fra 2017.

Formidlingsordninger – utvikling

Kultursektoren har ansvaret for en rekke formidlingsordninger. Marked for musikk (MfM), Rikskonsertene og Den kulturelle skolesekken (Dks) er formidlingsordninger med stort utviklingspotensial. Samtidig har kostnadsnivå økt betydelig de seneste årene knyttet til produksjoner og utstyr uten at dette har blitt økonomisk kompensert for tidligere. For å kunne opprettholde kvaliteten på de ulike formidlingsordningene og for å kunne utvikle området videre er budsjettrammen vedtatt oppjustert med 1 mill. kroner fra og med 2017.

Prioriteringer – nye

Vikingtidssatsing

Helhetlig attraksjonsstrategi for vikingtidsformidling i Vestfold 2015-18 ble vedtatt i fylkestinget våren 2015 og planens fem temaer er definert i konkrete tiltak som vil følges opp nærmere.

Aktørene som arbeider med vikingtid i Vestfold er mange og temaet favner bredt og engasjerer. En av hovedoppgavene i strategiplanen er arbeidet med å styrke og bygge nettverk med frivillige lag og foreninger, offentlige institusjoner og privat næringsvirksomhet. Partene i nettverket utløser aktivitet som skaper opplevelser for definerte målgrupper. Disse aktivitetene bidrar til at næringslivet lettere kan markedsføre og legge til rette for besøk. Dette er med på å realisere målet om å øke den kommersielle bruken av vikingtid i Vestfold. Strategiplanen for vikingtidsformidling i Vestfold er i stor grad skrevet og tilpasset fylkeskommunens reiselivsstrategi.

For å kunne lykkes med å bygge opp og utvikle Vikingfylket Vestfold er det svært viktig at arbeidet kjennetegnes av kontinuitet og forutsigbarhet. Like avgjørende er det at arbeidet blir preget av kvalitet, basert på forskning og kunnskap, som grunnlag for opplevelser. For å støtte opp under dette er prosjektet avhengig av en jevn tilførsel av driftsmidler. Det er allerede vedtatt en engangsbevilgning på 2 mill. kroner til vikingtidssatsing i 2016. Fylkesrådmannen ser imidlertid viktigheten og potensialet i planene og foreslår en ytterligere styrking av satsingen med 1 mill. kroner fra og med 2016.

Idrett/friluftsliv

Idrett/friluftsliv har 28 Strategisk kultur- og idrettsplan tiltak som skal realiseres i planperioden. Mange av tiltakene fordrer at VFK stiller med egenkapital, noe som igjen utløser tilsvarende (eller mer) av eksterne midler til Vestfold. Blant tiltakene er for eksempel nasjonale og internasjonale mesterskap, kartlegging og verdsetting av friluftsområder, sammenhengende Kyststi og padleled gjennom Vestfold. For å muliggjøre ovennevnte tiltak foreslår fylkesrådmannen en styrking av området på 0,5 mill. kroner fra og med 2016.

Samarbeidsavtale idrettsforeninger (FT 15/15)

Fylkestinget har vedtatt å inngå en samarbeidsavtale med lokale idrettsforeninger. Avtalen skal forankres i fylkeskommunens planverk og bidra til en regional utvikling. Avtalen skal ha en varighet på 2 år og skal rullere mellom forskjellige idrettsforeninger. I første omgang er det inngått en samarbeidsavtale med Larvik håndballklubb.

6.4.2 Investeringsbudsjett

KULTURSEKTOREN	Overført *	Ny	Årsbud			
	2016	2016	2016	2017	2018	2019
Rebudsjettert fra 2015:						
Formidlingssenter Kaupang	6 000		6 000	8 000	8 000	0
SUM Kultursektoren	6000	0	6 000	8 000	8 000	0

* Overført ubenyttet budsjett fra 2015

Tabell 6-5 Investeringsbudsjett 2016-2019

I budsjett 2016 og økonomiplan 2015 – 2019 ligger det inne en investeringsramme på 22 mill. kroner til et formidlingskonsept på Kaupang. I FT-sak 78/15 er det utredet et formidlingskonsept som er stipulert til 30 mill. kroner fordelt med hhv 15 mill. kroner på Larvik kommune og Vestfold fylkeskommune.

Larvik kommune eier eiendommen og bygningen som i dag fungerer som formidlingssenter på stedet. Fylkeskommunen har ikke anledning til å benytte investeringsmidler på eiendom som fylkeskommunen ikke selv eier. Rådmannen vil derfor se på andre muligheter for fylkeskommunen til å bidra til finansieringen av formidlingskonseptet på Kaupang. En mulig løsning kan være at bevilget/beregnet rente og avdragskostnader for investeringsrammen på 22 mill. kroner omgjøres til tilskuddsmidler for å dekke opp for fylkeskommunens 50 % andel av finanskostnadene for totalinvesteringen. Videre kan resterende andel av tilskuddsmidlene omdisponeres til VFKs andel av bidrag til drift av formidlingssenteret. Bidraget til driften baserer seg på anbefalingen om en sesongbasert drift av formidlingssenteret i FT-sak 78/15. Vestfold fylkeskommunes bidrag til drift av formidlingssenteret er i saken estimert til 1 mill. kroner per år. Dersom resterende tilskuddsmidler ikke dekker opp VFKs driftsandel fullt ut vurderes disse dekket inn via midler foreslått avsatt til vikingtidssatsning. Fylkesrådmannen ber i denne saken om fullmakt til å justere budsjettet for 2016, innenfor vedtatte rammer, når alle forhold rundt finansieringen er avklart.

6.5 Resultatmål

Nedenstående resultatmål er forankret i kultursektorens planverk, Strategisk kultur- og idrettsplan 2015 -2018, Bibliotekplan og Regional plan for folkehelse. Kriteriene for resultatmålene er knyttet både til kvantitet og kvalitet.

Kultur							
Nr	Utfordring/tema	Resultatmål	Vedtatt 2015	2016	2017	2018	2019
3.1	Kultursektoren	Tilfredshet fra deltakere i kompetansekalendarer for offentlig og frivillig sektor i Vestfold. (Skårer 4 eller bedre på en skala fra 1-5).	90 %	90 %	90 %	90 %	90 %
3.2	Kultur, idrett og friluftsliv	Antall deltakere i forbindelse med gjennomføring av Ungdommens kulturmønstring (UKM) skal øke.	5 %	10 %	10 %	5 %	5 %
3.3	Kultur, idrett og friluftsliv/ Folkehelse/ Kulturarv	Kvalitetssikre og oppgradere skilting samt koordinere ny merking av 50 turstier i Vestfold.	5	10	15	10	10
3.4	Fylkesbiblioteket i Vestfold	Publikumsdeltakelse på bibliotekarrangementer i Vestfold skal øke	5 %	5 %	5 %	3 %	2 %
3.5	Folkehelse	Kommunenes tilfredshet med fylkeskommunens rolle som samarbeidspart og pådriver i folkehelsearbeidet (Skårer 4 eller bedre på en skala fra 1-5)	68 %	70 %	72 %	74 %	76 %
3.6	Kulturarv	Øke kjennskapen til vikingtidsattraksjonene blant fastboende og tilreisende i Vestfold til 50% innen 2019	NY	20 %	30 %	40 %	50 %

Tabell 6-6 Resultatmål 2016-2019

Resultatmål 3.1 Tilfredshet fra deltakere i kompetansekalendarer for offentlig og frivillig sektor i Vestfold.

Kompetansekalendarer for kultur i Vestfold omfatter kompetansetilbud knyttet til samtlige ansvars- og aktivitetsområder innenfor kultursektoren. Tilbudene retter seg mot alle ansatte i biblioteksektoren, kulturansatte i kommunene, paraplyorganisasjoner, kulturledere, folkehelsenettverk, kulturminnevernet, idrett, friluftsliv, kulturkontakter i DKS osv. Påmeldingene til kompetansehevede kurs, konferanser og seminarer er meget tilfredsstillende i antall og bredde. Det er meget positive tilbakemeldinger fra kulturvestfold og sterkt ønske om videreføring.

Resultatmål 3.2 Antall deltakere i forbindelse med gjennomføring av Ungdommens kulturmønstring (UKM) skal øke

UKM er Norges største nasjonale kulturfestival for barn og unge, og har vært arrangert siden 1985. Sammen med Den kulturelle skolesekken og kulturskolene utgjør UKM regjeringens tre hovedområder i kultursatsingen rettet mot barn og unge. UKM er en stor og viktig visningsarena for unge talenter innen alle kunst- og kulturuttrykk. I tillegg har UKM

potensiale for reell ungdomsmedvirkning i alle ledd og prosesser. Målet er at deltakerne skal få en opplevelse av økt fellesskap, styrking av egen identitet og få økt bevissthet om eget ansvar i samhandling med andre mennesker. En satsning på økt deltakelse, konkretisert i et eget resultatmål, har et sterkt folkehelseperspektiv - både når det gjelder mestring, tilhørighet og medvirkning.

Det er kommunene i Vestfold som står som arrangør av de lokale UKM-arrangementene. Å øke deltakerantallet innebærer i praksis at deltakerantallet må økes lokalt. VFK vil fortsette å jobbe for å oppnå dette gjennom systematisk nettverksarbeid med kommunene.

Erfaringsutveksling og kompetanseheving står sentralt i arbeidet. VFK kan også bistå i rekrutteringsarbeidet gjennom fokus på en helhetlig tenkning omkring arbeidet for barn og unge lokalt og regionalt. Samarbeid mellom kultur og skole kan styrkes og må sees i sammenheng med arbeidet med Den kulturelle skolesekken og et økt samarbeid mellom UKM og lokale kulturskoler. Antall deltagere pr. 2015 er 510.

Resultatmål 3.3 Kvalitetssikre og oppgradere skilting samt koordinere ny merking av 50 turstier i Vestfold

Turskiltprosjektet er et nasjonalt skilt- og merkeprosjekt i samarbeid mellom Gjensidigestiftelsen og Vestfold fylkeskommune. Målet er å bidra til økt og trygg friluftsfærd der folk bor og oppholder seg. Arbeidet skal gjøres i tråd med den såkalte Merkehåndboka som er utarbeidet av friluftsansjasjoner, reiseliv og offentlige myndigheter. I forbindelse med prosjektet er det utarbeidet et sett med nasjonale kriterier. Fylkeskommunene har rollen som regional koordinator for merking av turløyper og stier. Den nåværende forfatningen på stier og løyper i Vestfold har et stort forbedringspotensial med tanke på skilting, merking og generell tilgjengeliggjøring. Et eget resultatmål på dette området vil bidra til styrket fokus på å gi stier og løyper i Vestfold en betydelig oppgradering, samt oppfølging av fremdriften i prosjektet. Oppgraderte og mer tilgjengelige turstier vil bidra til å fremme et aktivt friluftsliv og styrke den generelle folkehelsen i befolkningen. Det er frivillige lag og foreninger som skal stå for den fysiske tilrettingen. For å nå målsettingen er det avgjørende å opprettholde et tett samarbeid med disse.

Resultatmål 3.4 Andel deltakere på arrangementer i bibliotekene i Vestfold skal øke

Resultatmålet skal gjenspeile effekten av satsingen på bibliotekene som aktive formidlings- og debattarenaer og sosiale møteplasser. Dette samsvarer med Bibliotekplanens mål og tiltak og forutsetter nært samarbeid med Vestfoldbibliotekene. Økt deltakelse betyr at flere innbyggere i Vestfold får og bruker muligheten til å delta aktivt i ulike litteratur- og kulturopplevelser, samtaler og debatter. Dette er en viktig byggestein i et demokratisk samfunn og i et folkehelseperspektiv. Bibliotekenes forsterkede samfunnsoppdrag som en uavhengig møteplass og arena for formidling, samtale og debatt vil være førende for årene framover.

De kommunale folkebibliotekene i fylket hadde i 2014 et samlet besøkstall på 1 017 000. Av disse deltok 36 500 på ulike arrangementer i bibliotekenes regi. Fylkesbiblioteket vil gjennom samarbeidsavtaler med alle de kommunale folkebibliotekene følge opp gjennomføring av tiltak knyttet spesielt til publikumsarrangement, enten det gjelder Litteraturuka i Vestfold, litteraturhusarrangement eller samfunns- og debattarrangement i bibliotekene.

Resultatmål 3.5 Kommunenes tilfredshet med fylkeskommunens rolle som samarbeidspart og pådriver i folkehelsearbeidet

Resultatmålet skal gjenspeile kvalitet og innsats i fylkeskommunens arbeid med å styrke kommunenes folkehelsearbeid i henhold til lov om folkehelsearbeid. Det skal gjennomføres en årlig spørreundersøkelse mot et utvalg på 30 – 50 personer som representerer administrasjonen i alle kommunene (inkl. folkehelsekoordinatorene) i Vestfold for å måle tilfredshet med fylkeskommunens rolle som pådriver og understøtter av folkehelsearbeidet, slik folkehelseloven beskriver. Tilfredshetsundersøkelsen rettes mot følgende temaer:

- Partnerskapsavtalene med kommunene og oppfølgingen av disse.
- Faglig understøtter i oversiktsarbeidet.
- Tilretteleggingen av folkehelsenettverket som en felles faglig arena for folkehelsearbeid i kommunene, staten, frivillige organisasjoner og fylkeskommunen.

Målet er at svarene skal gi et resultat som i slutten av perioden viser at minst 76 % av de spurte i sum er tilfreds eller svært tilfreds med hvordan fylkeskommunen utfører oppgaven som samarbeidspart og pådriver. Resultatmålet er nytt, og spørreundersøkelsen ikke utarbeidet. Det knytter seg usikkerhet til hvordan svarene vil fordele seg og hvilket tilfredshetsnivå som kan forventes. Det må derfor påregnes at måltallet evalueres etter en tid. Måltallet viser en ambisjon om god tilfredshet, som skal løftes til meget god tilfredshet.

Resultatmål 3.6 Øke kjennskapen til vikingtidsattraksjonene blant fastboende og tilreisende i Vestfold til 50% innen 2019

Målet er forankret i planen Helhetlig attraksjonsstrategi for vikingtidsformidling i Vestfold 2015 – 2018. Det å sikre informasjon, og å gjøre vikingtidsattraksjonene kjent og tilgjengelig er en sentral del av vikingtidssatsningen. Det vil bli gjennomført årlige markedsundersøkelser for evaluering og dokumentasjon.

6.6 Spesielle temaer

6.6.1 Ny strategisk kultur- og idrettsplan 2015-2018

Fylkeskommunen skal fremme og legge til rette for et rikt og mangfoldig kulturliv i hele Vestfold. I samarbeid med kommunene, profesjonelle utøvere og frivillige foreninger og lag skal kulturen være en viktig premissleverandør og bidragsyter til en positiv samfunnsutvikling. Målsetningen er at kultur skal være en synlig og betydningsfull utviklingskraft i Vestfold.

Strategisk kultur- og idrettsplan (SKP) er det viktigste verktøyet fylkeskommunen har for å følge opp denne målsetningen og for å utvikle kulturlivet i fylket. Foreliggende plan er en rullering av Strategisk Kulturplan for Vestfold 2011-2014, og legger rammene for kultursektorens arbeid de neste årene.

6.6.2 Larvik – Norges poesihovedstad

Vestfold fylkeskommune ved Fylkesbiblioteket skal i samarbeid med Larvik kommune delta i utviklingen av Larvik som Norges poesihovedstad. Prosjektet skal gjennom samarbeid med byens allerede etablerte poesipark og andre delprosjekt prege by- og stedsutviklingen i Larvik.

En status som poesihovedstad vil også ha stor betydning for både anerkjennelsen og stimuleringen av den poesien som forfattes i fylket, og vil således ha et regionalt perspektiv. Poesihovedstaden skal imidlertid først og fremst være det nasjonale midtpunktet for norsk poesi inn i fremtiden. Larvik kommune har gjennom sitt samarbeid med Vestfold fylkeskommunes litteraturfestival knyttet til seg et nasjonalt miljø for litteratur og entreprenør på litteraturfeltet. I tillegg har Larvik bibliotek fått tilført fornyet og styrket kompetanse på både arrangement, partnerskap og publikumsutvikling. Denne kompetansen skal det bygges videre på gjennom Poesihovedstaden Larvik. Vestfoldbibliotekene støtter også alle opp om Larvik som poesihovedstad i Bibliotekplan for Vestfold.

6.6.3 Den kulturelle skolesekken – ny organisering på nasjonalt nivå

Den kulturelle skolesekken (Dks) skal sørge for at alle elever i grunnskolen og på videregående får møte profesjonell kunst og kultur i skolen. Ordningen dekker hele bredden av kulturuttrykk: scenekunst, visuell kunst, musikk, film, litteratur og kulturarv. For blant annet å sikre tettere samarbeid mellom skole- og kultursektor, en mer effektiv forvaltning og en videreutvikling av ordningen innenfor alle kunstuttrykk, får dagens Rikskonsertene nytt og utvidet mandat, nytt navn og nye oppgaver som en nasjonal enhet for alle kunstuttrykkene i Dks. Den nye ordningen styrkes nasjonalt med 12,2 mill. kroner for 2015 og organiseres som en etat i linja til Kulturdepartementet (KUD). Det foreligger så langt ingen planer om å endre mandater eller økonomiske tildelinger ovenfor hverken fylkeskommune eller de andre nasjonale aktørene. Kulturdirektøren i Vestfold er, sammen med assisterende kulturdirektør i Akershus, utnevnt til å være fylkenes kontakt med KUD.

6.6.4 Samordnet plan for bruk og utvikling av Slottsfjellområdet.

Planarbeidet er et samarbeid mellom Vestfoldmuseene, Tønsberg kommune og Vestfold fylkeskommune. Dette arbeidet tar utgangspunkt i hvordan området kan bli en middelalderpark. Planens visjon er; Slottsfjellet middelalderpark, Tønsberg i hjertet av Norden. Tiltaksdelen av planen ble behandlet i fylkesutvalget i desember 2011 (FT-sak 100/11). Det ble i september 2012 signert en tiårig intensjonsavtale mellom Tønsberg kommune, Vestfold fylkeskommune, Vestfoldmuseene IKS og Sparebankstiftelsen DNB, hvor intensjonen er å få finansiert utvalgte delprosjekter i planen i løpet av perioden 2013 – 2022.

I 2015 er Slottsfjellsområdet gjenstand for regulering. Reguleringsarbeidet forestås av Tønsberg kommune. I forbindelse med reguleringsplanen vil alle relevante tiltak i samordnet plan bli vurdert inn. Dette innebærer at tiltakene i samordnet plan vil bli visualisert,

konkretisert og avklart gjennom planarbeidet. I 2015 er fokuset på skjøtsel i området og prosjektet er tilført kr 300 000 i eksterne midler til dette formålet.

6.6.5 UNESCO

Verdensarvsøknaden «Viking Age Sites in Northern Europe» ble behandlet i Verdensarvskomiteen 4 juli 2015. Innstillingen til komiteen var «*deferral*», dvs. at det var anbefalt å sende den i retur til søkerlandene med beskjed om å endre den overbyggende historien, samt helst utvide søknaden med flere søkerland for å speile handelsnettverk og reiseruter i større grad. Det var disens mellom statspartene om hvordan søkerlandene skulle forsøke å påvirke innstillingen fra ICOMOS og få en «*referral*», dvs. kunne bearbeide eksisterende søknad. Da landene ikke kom til en felles holdning ble søknaden ikke gjenstand for videre diskusjon i komiteen og vedtaket ble som innstillingen.

Det er nå opp til de ulike statspartene å bli enige om hva som nå skal gjøres. I Norge er det Klima- og miljødepartementet som skal treffe en avgjørelse om det blir videre arbeid med nominering av vikingtid som verdensarv. Avgjørelsen er ventet innen utgangen av 2015. Basert på utfallet av dette vil fylkesrådmannen legge fram en politisk sak knyttet til Vestfold sin prioritering videre.

6.6.6 Telemark og Vestfold regionteater A/S, Teater Ibsen

Telemark fylkeskommune, Skien kommune og Vestfold fylkeskommune innehar like store eierandeler i selskapet Telemark og Vestfold regionteater A/S, til daglig kalt Teater Ibsen. Fylkestinget i Vestfold vedtok i desember 2014 støtte til en samarbeidsavtale mellom Teater Ibsen og Papirhuset om etableringen av et produksjonssenter av scenekunst for barn og unge i Vestfold. I samme sak vedtok også fylkestinget å fortsette Vestfold sitt eierskap i Teater Ibsen under forutsetning av at denne avtalen gjennomføres fra 2015. Vestfold fylkeskommune er i løpende dialog med Teater Ibsen og Papirhuset om arbeidet med etableringen, som er påbegynt. I 2015 har også Teater Ibsen inngått ny leieavtale i eksisterende lokaler, som skal ombygges. Dette medfører økt husleie for teateret som allerede har søkt Kulturdepartementet om finansiering på inntil 70 prosent fra 2016. Statlig støtte forutsetter at eierne bidrar med 30 prosent hver – henholdsvis kr. 250 000,- per eier årlig i økt driftsstøtte. En slik eventuell økning av driftsstøtte til Teater Ibsen fra Vestfold fylkeskommune vil fremmes som en politisk sak når det mottas en henvendelse om dette fra teateret.

6.6.7 Vestfold Festspillene AS

Vestfold fylkeskommune eier Vestfold Festspillene AS sammen med alle fylkets kommuner. Fylkeskommunen eier 60 % og kommunene samlet 40 %. Ved siden av billettinntekter, sponsorinntekter og statlig tilskudd er Vestfold Festspillene AS finansiert gjennom tilskudd fra fylkeskommunen og kommunene. Det er et krav fra Kulturrådet at det lokale tilskuddet utgjør minst 40 % av samlet tilskudd. Av det lokale tilskuddet yter fylkeskommunen 70 % og kommunene 30 %. For å kunne håndtere sine økonomiske forpliktelser i 2014 vedtok fylkestinget i Vestfold fylkeskommune å bevilge et forskudd til festspillene. Dette forskuddet

ble tilbakebetalt i sin helhet ved at driftstilskuddet for 2015 ble redusert med kroner 400 000. Totalt bidro derfor Vestfold fylkeskommune med et tilskudd på totalt 1,6 mill. kroner i 2015.

Vestfold Festspillene AS sin negative egenkapital var pr. 31.12.2014 kroner 823 139. På bakgrunn av dette la styret opp til en strategi der man i 2015 budsjetterte med kostnader på nivå med selskapets sikre inntekter og således ikke ville ta noen økonomisk risiko ved avviklingen av årets program. Dette skulle innebære at samtlige billettinntekter i 2015 ville generere et overskudd som kunne tillegges egenkapitalen. På denne måten ønsket man å minimere risiko for ytterligere underskudd og muliggjøre en reetablering av egenkapital over resultat. Denne strategien synes så langt å ha vært vellykket, og festspillene forventes å gå med et overskudd i størrelsesorden kroner 7- 800 000 i 2015. Egenkapitalsituasjonen i selskapet vil med dette resultatet nærme seg 0.

Fylkesrådmannen vil i 2016 følge nøye opp den økonomiske situasjon for selskapet, i tillegg til den faglige og kunstneriske profilen.

6.6.8 Vestfoldmuseene IKS

Vestfoldmuseene IKS søker om et driftstilskudd for 2016 på kroner 25 025 231. Beløpet er indeksregulert med 2,7%.

I 2014 er det i tråd med samarbeidsavtalen utarbeidet spesifiserte utlånsavtaler for Midgard Historiske senter, Gildehallen, Hinderveien 9/10 og Haugar Vestfold kunstmuseum, nærmere beskrevet i FT-sak 52/14. I avtalene defineres eiers- og låntakers ansvar og plikter. I avtaleverket er ansvar og oppgaver definert for hvert enkelt bygg i tråd med samarbeidsavtalen. Avtalen innebærer videre at VFK påtar seg bygningsrelaterte kostnader ihht egne kostnadsfordelingsmatriser for hvert enkelt bygg. VFKs årlige driftstilskudd til Vestfoldmuseene IKS reduseres tilsvarende den økte kostnadsbyrden VFK overtar fra Vestfoldmuseene. På grunnlag av beregninger vil tilskuddet reduseres med 2,4 mill kroner. Selv om Vestfoldmuseene får en reduksjon i sitt årlige tilskudd, vil dette kompenseres fullt ut ved at fylkeskommunen overtar kostnader for selskapet. På denne måten blir dette et nullsumspill for begge parter. Tilskudds-reduksjonen er innarbeidet i Vestfoldmuseenes budsjettsøknad.

Fylkesrådmannen bemerker at en del kostnader som defineres inn som eierkostnader kan variere fra år til år. Det er således knyttet en del usikkerhet til tilskudds-reduksjonen over tid. Det må påregnes avvik i forhold til det fastsatte beløpet fra år til år og fylkesrådmannen vil, i samarbeid med Vestfoldmuseene, gjøre en evaluering av kostnadsberegningene og eventuell justering av beløpet innen to år fra avtaleinngåelse.

Vestfoldmuseene IKS søker for 2016 om kroner 300 000 til sikringstiltak på Haugar Vestfold Kunstmuseum. Videre søkes det om kroner 300 000 til installering av maleriskjermer i magasin for å utvide kapasiteten i magasin. Sikringstiltak på Haugar Vestfold Kunstmuseum anses i utgangspunktet som museenes eget ansvar. En oppgradering av faste installasjoner i

forbindelse med magasinkapasitet kan vurderes i forbindelse med prioritering av vedlikehold for museumsbyggene i 2016. Fylkesrådmannen vurderer således at den omsøkte økningen i driftstilskuddet for ovennevnte tiltak ikke kan imøtekommes.

Fra 2016 søker Vestfoldmuseene også om fast økt tilskudd på kroner 600 000 til driftsoppgaver knyttet til Slottsfjellsmuseet i Tønsberg. Driftstilskuddet ønskes for å dekke driftskostnader knyttet til drift av Slottsfjellstårnet og Slottsfjellshulene. Det søkes også om et engangstilskudd på kroner 160 000 som museets egenandel for en søknad om støtte til sikringsmidler fra Kulturrådet. Slottsfjellsmuseet eies i dag av Tønsberg kommune og Stiftelsen Vestfold Fylkesmuseum. Det er Tønsberg kommune som yter direkte driftsstøtte til museet. Søknaden fra Vestfoldmuseene knyttes blant annet til utviklingsarbeidet som foregår på Slottsfjellet i et samarbeid mellom Tønsberg kommune, fylkeskommunen og Vestfoldmuseene IKS. Fylkesrådmannen kan ikke anbefale å imøtekomme søknaden fra Slottsfjellsmuseet, da driften av museet ikke anses som et fylkeskommunalt ansvar. Planen for utviklingen av Slottsfjellsområdet er basert på et samarbeid hvor Vestfoldmuseene ved Slottsfjellsmuseet har et formidlingsansvar. Tiltakene i planen anses å kunne gi museet økt aktivitet og økte inntjeningsmuligheter. Fylkesrådmannen kan heller ikke anbefale å imøtekomme søknaden om et engangstilskudd i forbindelse med et sikringsprosjekt for oppbevaring og behandling av museets bygninger og gjenstander. Dette anses primært som en oppgave for museet selv, eventuelt i et samarbeid med Stiftelsen Vestfold Fylkesmuseum.

6.6.9 Folkehelse i fylkeskommunens sektorer

Tverrsektorielt arbeid

Folkehelse er et tverrsektorielt politikkområde. Hovedmålet med folkehelsearbeidet er å bidra til en samfunnsutvikling som fremmer god helse og motvirker sosiale helseforskjeller. Etter Lov om folkehelsearbeid (folkehelseloven) kan fylkeskommunens arbeidsoppgaver oppsummeres i tre punkter:

- Fremme folkehelse innen fylkeskommunens egne oppgaver og med egne virkemidler.
- Understøtte kommunenes folkehelsearbeid og være en pådriver for å samordne folkehelsearbeid i fylket.
- Ha nødvendig oversikt over helsetilstanden i fylket, og positive og negative faktorer som påvirker helsetilstanden.

Vestfold fylkeskommunes regionale plan for folkehelse har et handlingsprogram som rulleres årlig. Planen er delt i tre faglig arbeidsområder: Levevaner, fysisk miljø og psykososialt miljø, samt en del som beskriver strategier i partnerskapsarbeidet. Til hvert område beskrives hvordan de ulike sektorene tar ansvar for å fremme folkehelse innen sin virksomhet. Det gjelder kultur, regional, tannhelse, utdanning og fellesformål/stab. En tverrsektoriell arbeidsgruppe legger til rette for samarbeid på tvers av fagområdene og følger opp handlingsprogrammet for den regionale planen.

Partnerskap og handlingsprogram

Midlene innen folkehelse disponeres til tre hovedinnsatser:

- Midler til kommunene som følger partnerskapsavtaler om folkehelse, ca. 1,2 mill. kroner.
- Midler hovedsakelig til kommunene gjennom arbeidet med Trygge lokalsamfunn, 1 million kroner
- Tiltak i handlingsprogrammet for regional plan for folkehelse, drift av folkehelsenettverket, samt tilskuddsmidler til enkelte organisasjoner, ca. 1,5 mill. kroner

Fylkeskommunen har det siste året prioritert oversiktsarbeid etter folkehelseloven, både eget arbeid og understøtte kommunenes oversiktsarbeid. Dette har skjedd gjennom to prosjekter: Det ene er «Vestfold som erfaringsfylke innen oversiktsarbeid», med støtte fra Helsedirektoratet. Det andre er pilotprosjekt om folkehelseundersøkelsen i samarbeid med Agder-fylkene og folkehelseinstituttet. Aktiviteter for å følge opp og utvikle det løpende oversiktsarbeidet blir sentralt også i 2016.

Vestfold er et foregangsfylke innen skade- og ulykkesforebyggende arbeid gjennom satsingen på konseptet Trygge lokalsamfunn. 9 kommuner deltar i arbeidet, og mottar støtte til arbeid med sertifisering eller gjennomføre prosjekter. En del av innsatsen i 2016 og etterfølgende år skal rettes inn mot å nå en ambisjon om å redusere omfanget av hoftebrudd med 10% innen 2018, i tråd med regjeringens mål på området.

Prioriteringene i folkehelsearbeidet avklares gjennom rulleringen av handlingsprogrammet for regional plan for folkehelse som fylkestinget årlig får til behandling.

7 Tannhelsesektoren

7.1 Presentasjon av tannhelsesektoren

Sektoren består av 14 klinikker, 12 klinikksjefer og ledes av direktør for tannhelse. Hver klinikk ledes av en klinikksjef med faglig-, økonomisk- og personalansvar. I tillegg utfører tannhelsesektoren behandling på tannklinikk i Bastøya fengsel, og ved narkose-tannklinikk ved SiV Larvik. Begge disse klinikkene bemannes på deltid (1-2 dager pr uke).

Tannhelsesektorens oppgaver reguleres av Lov om tannhelsetjenesten som styrer oppsøkende innsats mot barn, ungdom og utsatte grupper. Loven prioriterer forebygging og tidlig behandling framfor sen behandling og rehabilitering. De oppsøkende tiltakene retter seg mot individer, pasientgrupper og samarbeidspartnere. Fylkeskommunens tannhelsesektor skal ifølge loven ”*Gi et regelmessig og oppsøkende tilbud til følgende grupper*”:

- Barn og ungdom fra fødsel t.o.m. 20 år
- Psykisk utviklingshemmede i alle aldre
- Grupper av eldre, langtidssyke og uføre i institusjon og hjemmesykepleie
- Andre grupper som det er fattet vedtak om i godkjent plan

Det gis også tilbud om undersøkelse og tannbehandling for fengselsinnsatte og for personer i kommunal og statlig rusomsorg. I tillegg stiller tannhelsetjenesteloven fylkestinget fritt til å selv prioritere tiltak for andre pasientgrupper enn de som er spesifikt nevnt i loven. Voksne betalende pasienter tilbys behandling ut fra klinikkenes kapasitet.

Videre skal den fylkeskommunale tannhelsesektoren ”*organisere forebyggende tiltak for hele befolkningen*”.

Tannhelsesektoren har som visjon at alle innbyggere i Vestfold skal beholde et funksjonsdyktig tannsett hele livet. Med dette som bakgrunn er det utarbeidet tre overordnede mål:

1. VFKs tannhelsetiltak skal legge til rette for at alle innbyggerne i Vestfold skal beholde et funksjonsdyktig tannsett hele livet.
2. VFK skal følge tannhelseutviklingen og sette i verk tiltak for at befolkningen i størst mulig grad; unngår smerter pga tann-/munnsykdom, opprettholder en tilfredsstillende tyggefunksjon, unngår sosiale problemer pga tenner eller tannproteser, og unngår tanntap som følge av funksjonshemming eller redusert allmenntilstand.
3. VFK's tannhelsesektor skal bidra til å bedre folkehelsen gjennom å delta i tverrsektorielt arbeid som sikter mot å unngå sykdomsutvikling.

Nøkkeltall

Antall pasienter undersøkt og behandlet i perioden 2011–2014, og mål for 2016:

Pasientgrupper	Resultat	Resultat	Resultat	Resultat	Mål
	2011	2012	2013	2014	2016
A. Barn/ungdom 3-18 år	29 436	32 146	31 354	29 899	29 500
B. Psykisk utviklingshemmede	784	821	852	898	800
C1. Eldre i institusjon	1 273	1 249	1 302	1 311	1 300
C2. Eldre i hjemmesykepleie	1 420	1 351	1 506	1 517	1 700
D. Ungdom 19-20 år	2 392	2 481	2 193	2 168	2 100
E. Fengsels pasienter	255	259	242	314	300
F. Voksne betalende	5 370	5 328	5 546	5 293	5 000
Ruspas.i kommunal og statlig omsorg				389	400
Totalt antall ferdigbehandlede	40 930	43 635	42 995	41 789	41 100
Narkosebehandlinger	89	112	123	162	150
Tannlegevakt, ant. konsultasjoner	522	569	475	367	-

Tabell 7-1 Antall pasienter pr. gruppe undersøkt og behandlet 2011-2014 og mål for 2016

7.2 Dagens situasjon

Sektoren har pr. 2. tertial 2015 behandlet færre pasienter enn på samme tid i fjor, dette tilskrives det høye sykefraværet som lå på over 10 %, men også på grunn av tilsettingen av unge, uerfarne tannleger. Disse har ikke den samme effektiviteten som sine eldre kollegaer ennå. Inntekten pr. 2. tertial fra betalende pasienter var på 14,5 mill. kroner, noe som er lik fjorårets omsetning i samme periode. Tannbehandling av ruspasienter blir prioritert, i stedet for å kjøpe tjenester eksternt, internfaktureres behandlingen slik at VFKs egne tannklinikker godskrives behandlingsaktiviteten i denne gruppen. Omsetningen pr. 2. tertial har steget fra 1,59 mill. kroner i 2014, til 2,23 mill. kroner i 2015.

En overordnet målsetting for tannhelsesektoren er å gi et behandlingstilbud til dem som trenger det mest, samtidig som behandlingstilbudet skal være av god kvalitet. I denne gruppen inngår pasienter innen hjemmesykepleie, rusomsorg, og barn og ungdom med dårlig tannhelse.

For å frigjøre behandlingstid til de pasientene som har den dårligste tannhelsen, har tannhelsesektoren over tid arbeidet med å forlenge innkallingsintervallene for dem med god tannhelse. Intervallet for de pasientene som har god tannhelse, er i dag 24 mnd.

Tannhelsesektoren benytter tannpleiere i første linje, slik at det bare er de pasientene som har et behandlingsbehov som får time hos tannlegen.

Ett av kvalitetsmålene i tannhelsesektoren er knyttet til begrepet *etterslep*. Etterslepet beskriver en forsinkelse av planlagt innkalling til undersøkelse, og kan ikke sammenlignes med en venteliste på planlagt sykehusbehandling. Dette medfører at kvalitetsmålet knyttet til begrepet *etterslep* kan bli noe misvisende. Dette måltallet kan øke selv om innkallingsintervallet og behandlingstiden for de svake gruppene har en gunstig utvikling.

Den største andelen av barn og ungdom (ca 80-85 %) har svært god tannhelse, og en forsinkelse av innkallingen på 1-6 mndr har derfor liten betydning siden kariesutviklingen i de fleste tilfellene er en langsom prosess. De som har akutt behov for tannlege, vil få time på dagen.

Ut i fra rapporteringer fra de tre siste årene, vil hovedutfordringen i 2016 være å nå flere av pasientene i den hjemmebaserte, kommunale omsorgen (C2) samt gi et godt tilbud til klientene i rusomsorgen. Dette er en gruppe som tannhelsesektoren fra 2014 selv har tatt det hele og fulle behandlingsansvaret for på VFK's egne klinikker.

Pasientene i fylkeskommunens tannhelsesektor innebærer en krevende arbeidshverdag med faglig-medisinske, teknisk-odontologiske og sosiale/psykiske utfordringer. Tannhelsesektoren har ansvar for tannhelsetilbud til grupper som oppfattes som svært krevende (såkalte "tunge" grupper). I offentlig tannhelsetjeneste står man derfor overfor et behandlingsbilde hvor krav til kvalifikasjoner, erfaring og kreativitet i valg av løsninger for hver enkelt pasient, er mer utfordrende enn de man står overfor i privat tannlegepraksis. Krav til mer avanserte og kostbare løsninger fører også til økte driftsutgifter.

Fra 1.01.2016 blir tannhelsesektoren slått sammen til én virksomhet med klinikksjefene i rett linje under direktøren. En av virksomhetslederne sluttet våren 2015. De to gjenværende virksomhetslederne innlemmes i tannhelsedirektørens stab og vil utgjøre en viktig stab – og støttefunksjon for klinikksjefene. Pr dd. er det 45 ansatte tannleger i klinisk arbeid som utfører til sammen ca. 43 planlagte årsverk. I tillegg utføres det ca. 55 årsverk av tannhelsesekretærer, og ca. 21 årsverk av tannpleiere. Det er også tilsatt en psykolog i 20 % stilling ved odontofobisenteret på Haugar.

Lønn til psykolog og tannlege/sekretær som utgjør odontofobiteamet, dekkes av Tannhelsetjenestens kompetansesenter Sør (Tks).

Det har til nå vært en utfordring å rekruttere dyktige tannleger som blir i sektoren over tid. Etter innføring av stabiliseringstiltak i 2012 er det registrert en forbedring.

Konkurransefortrinn som fremheves ved rekruttering, er, foruten lønn: godt utstyrte tannklinikker, brede fagmiljøer, gode muligheter for kursdeltakelse, ordnet arbeidstid, kvalitetssikrede kliniske prosedyrer og organisert drift med støttefunksjoner for IKT, innkjøp, og regnskap.

Tannklinikkenes budsjetter for forbruksvarer er stramme, men det er kultur for god budsjett disiplin, og det styres mot et regnskap i balanse. Sektoren gikk inn i 2015 med et mindreforbruk 4,95 mill kroner. Forventet resultat for 2015 er et akkumulert mindreforbruk på 4,9 mill kroner.

Tapt tid som følge av at pasienter ikke møter, har vært et problem for tannhelsesektoren.

SMS-varsling av timeavtaler har redusert frafallet noe, men fortsatt har sektoren utfordringer med å finne tiltak som motvirker uteblivelsene. SMS er også tatt i bruk på flere klinikker til ren innkalling i stedet for innkallingskort sendt i posten.

Sektoren driver et utstrakt samarbeid med mange instanser i Vestfoldsamfunnet.

Høyt på dagsorden står bl.a. samarbeid med helse-, pleie- og omsorgssektoren i kommunene og med barnevernet. Høsten 2014 ble tannhelsesektoren invitert til å delta i et samarbeid om å utvikle Larvik helsehus, et lokalmedisinsk senter med fokus på forebygging og samhandling i samarbeid med Sykehuset i Vestfold.

Tannhelsesektorens ledelse har også regelmessige møter med fylkeslegen (Fylkesmannen).

KOSTRA – Noen nøkkeltall fra den offentlige tannhelsetjenesten, 2014

	Vestfold	Telemark	Buskerud	Landsgjennomsnitt utenom Oslo
Netto driftsutgifter pr. innbygger,(kr)	414	523	442	485
Netto driftsutgifter pr. prioritert pasient under tilsyn	1612	2113	1690	1851
Prioriterte personer, %andel under offentlig tilsyn	90,4	88,3	90,7	89,2
Prioriterte personer, %andel undersøkt/behandlet	56,6	65,8	67,6	64,4
Eldre, langtidssyke og uføre i hjemmesykepleie, %- andel under offentlig tilsyn	30,9	36,9	45,2	32,1
5-åringer, % -andel av de undersøkte som er helt uten tannrâteerfaring	81,7	81,3	83,8	83,0
12-åringer, % -andel av de undersøkte som er helt uten tannrâteerfaring	58,0	55,9	62,8	59,7
18-åringer, % -andel av de undersøkte som er helt uten tannrâteerfaring	17,5	18,2	23,8	20,4

Tabell 7-2 Nøkkeltall off. tannhelsetjeneste for 2014

7.3 Utfordringer og forslag til prioriteringer

Utjevning av helseforskjeller, kompetanseheving, økt kvalitet og god tilgjengelighet er gjennomgående utfordringer. Dersom nye grupper skal gis rett til gratis tannbehandling, som f.eks psykiatrispasienter, en økt andel av hjemmeboende eldre, voldsofre, ungdom opp til 20 år, mv, forutsettes det at Lov om tannhelsetjenesten endres og at statlige rammeoverføringer økes for dette formålet. En ny tannhelseslov er bebudet sendt ut på høring senhøsten 2015.

Stortingsmelding 35 (2006 – 2007) legger føringer for tannhelsesektoren som fylkene er nødt til å følge opp innenfor fylkeskommunale rammer:

- Tilrettelegging for rekruttering og stabilisering av personell, herunder også strukturelle endringer som klinikkssammenslåinger og oppgavefordeling mellom personellgruppene

- Kompetanseøkning innen behandling av spesielle grupper
- Forskning og utredning i egen tjeneste, i nært samarbeid med odontologiske kompetansesentre
- Øke tannhelsesektorens innsats i folkehelsearbeidet

Bemannings situasjon

Rekrutteringssituasjonen for tannleger har endret seg det siste året. Det er nå langt flere søkere på ledige stillinger. De fleste søkerne er imidlertid nyutdannede uten særlig erfaring. Dette har konsekvenser for volumet av tjenesteproduksjonen.

Et problem som tjenesten har stått overfor, er at når tannlegene har vært i VFK noen år og opparbeidet seg en viss kompetanse og rutine, slutter de og går over i privat praksis. Dette henger blant annet sammen med lønnsnivået.

Det virker som om stabiliseringstiltakene som ble innført i 2012, med ekstraordinære lønnstillegg etter 2, 5 og 8 år i tillegg til individuell kurspott, bidrar til å redusere denne flukten.

Tannhelsesektoren har et stort behov for å sikre bemanningsstabiliteten. Dette gjøres bl.a. ved å ha fokus på et godt arbeidsmiljø og en tilpasset lønnspolitikk. I budsjettet ligger det fra 2012 en fast rammeøkning på 1,5 mill. som finansierer de nevnte stabiliseringstiltakene. Profilen på tiltakene ble behandlet i AU i mai 2012 og gjort gjeldene fra 1.01.2012.

Tannbehandling i narkose ved SiV Larvik

Tannhelsesektoren driver tannbehandling i narkose ved SiV Larvik 3-4 dager i en 14 dagers periode, men med opphør i 2 måneder om sommeren, vinterferieuken, høstferieuken og rundt juletid. Ventetiden for tannbehandling i narkose har gått betydelig ned og er ca. 3 mnd. pr. 2. tertial 2015. Dette skyldes både effektivitetsforbedring og en noe økt narkosekapasitet ved sykehuset. Dessuten behandler tannhelsesektoren nå kun de pasientene som loven prioriterer. Voksne, betalende pasienter henvises til private aktører.

Det økte narkosetilbudet som sykehuset tilbyr, medfører en kostnadsøkning på ca. 100 000 kroner som fylkesrådmannen håndterer innenfor budsjettrammen.

Tilknytning til Norsk Helsenett

For å oppfylle krav i helselovgivningen er tannhelsesektoren knyttet til Norsk Helsenett. Dette for å kunne oppfylle krav til sikker kommunikasjon av pasientopplysninger og røntgenbilder m.m, mellom ulike aktører i helse- og omsorgstjenestene, spesialister, odontologiske læresteder og HELFO.

Kravene medfører nye kostnader til lisensavtaler og drifting av systemene. Gevinsten ved å være tilknyttet Norsk Helsenett vil i første rekke bety bedre kvalitet i utveksling av henvisninger og epikriser som kan foregå på en sikrere måte. Samhandling med andre helsetjenester og institusjoner vil etter hvert ikke kunne utføres uten en slik tilknytning. Foreløpig er det bare tilknytningen til HELFO og direkte oppgjør som fungerer fullt ut, men de andre funksjonene kommer etter hvert i 2016.

Budsjettforslaget innebærer at utgiftene til Norsk Helsenett håndteres innenfor rammen.

Elektronisk pasientjournalssystem:

Tannhelsesektorene i Buskerud, Telemark, Vestfold, Vest-Agder, Akershus og Østfold gikk i 2012 sammen om å utvikle et felles elektronisk pasientjournalssystem sammen med et datafirma. Etter anbudskonkurranse ble Nextsys valgt, og Vestfold skulle konvertere til det nye programmet i oktober 2015, etter Akershus som konverterte først (mai -15) . Det gikk ikke så bra. Det dukket opp så mange feil at Akershus til slutt måtte «kaste inn håndkleet» og konvertere tilbake til det gamle elektroniske pasientjournalssystemet, Opus. Det vil bli reist erstatningskrav ovenfor Nextsys. Vestfold vil derfor ikke bytte elektronisk pasientjournal, og satser nå videre på Opus.

Dette har påført VFK utgifter i perioden 2013 – 2015 på anslagsvis 200 000. Ytterligere utgifter forventes fordelt på fylkene, men foreløpig har vi ikke oversikt over beløpet da Nextsys nærmest er insolvent og ikke kan innfri sine forpliktelser i forhold til kontrakten. Akershus fylkeskommune håndterer forholdet til Nextsys. Eventuelle utgifter dekkes innenfor budsjettrammen i 2016.

Kompetanseutvikling

Tannhelsesektoren i Vestfold har en tannlege med spesialistutdannelse i barnetannpleie, og løser i hovedsak behov for annen spesialistbehandling ved henvisning til private spesialister. Et av de tiltakene som anses virkningsfulle for å stabilisere bemanningen, er systematisk kompetanseheving. Den systematiske etterutdanningen i regi av Den norske tannlegeforening, har en kostnad på ca. 14 000 kroner pr deltaker pr. fagområde. Det kan være aktuelt for noen av tannlegene i tannhelsesektoren å gjennomføre en modul av denne etterutdanningen i 2016. Den innførte stabiliseringsordningen ivaretar støtte til faglig utvikling for tannlegene.

Videreutdanning innenfor implantatbehandling vil kunne beløpe seg til om lag 35 000 – 45 000 kroner pr tannlege som gjennomfører dette. Det satses på at noen få tannleger får tilbud om dette kurset sett i lys av det behovet fylkeskommunen har. I dag har VFK to tannleger med denne kompetansen, noe som stort sett dekker behovet.

Ellers får tannhelsepersonellet faglig oppdatering gjennom sektorens fagmøte i vårhalvåret, etatssamling hver høst, samt individuelle kurs i regi av Den norske tannlegeforening.

VFK er deleier i Tannhelsetjenestens kompetansesenter Sør IKS sammen med Buskerud, Telemark, Aust- og Vest-Agder. TKS har som målsetting å drive etterutdanning og videreutdanning av tannleger, samt å være rådgiver for tannlegene i regionen og stimulere til praksisnær forskning. Vedtektene for kompetansesenteret forutsetter et indeksregulert årlig driftstilskudd fra eierne. For 2015 er driftstilskuddet 500 000 kroner. Det legges ikke opp til heving av tilskuddet i 2016.

Budsjettet til faglig utvikling for tannlegene ble gjennom stabiliseringsordningen betydelig styrket fra og med 2012 ved innføring av individuell kurspott. Videre vil det gjennomføres

kompetanse- og utviklingstiltak for tannpleiere og tannhelsesekretærer ved hjelp av interne krefter og aktuelle eksterne kurs innenfor budsjettammen. Tannhelsesektoren viderefører den årlige etatssamlingen hver høst. Kompetanseutviklingen håndteres innenfor eksisterende ramme.

Ny teknologi og nye behandlingsformer

Teknologisk utvikling skyver grensene for hva som forventes av behandling, og hva som regnes som nødvendig behandling. Et eksempel er implantatbehandling, hvor behandlingskostnadene i enkelte tilfeller kan komme opp i størrelsesorden 100 000 – 250 000 kr pr. pasient. Implantatstatning for en tapt fortann koster for eksempel i underkant av 30 000. I mange slike kasus kommer imidlertid HELFO-refusjon inn.

Denne behandlingsformen utføres nå i større grad enn tidligere i ung alder og etterspørres av ungdom som har rett til gratis behandling i den fylkeskommunale tannhelsetjenesten.

Endringer i indikasjonssområde for når behandling kan utføres, gjør at kostnadene i større grad skyves fra Folketrygden og over på fylkeskommunen.

Nåværende rammer gjør at sektoren på sikt kan få problemer med å oppfylle standarden for hva som, ut fra Helsedirektoratets faglige veileder, regnes som nødvendig tannbehandling.

I budsjettåret 2016 tas det sikte på at slik behandling gjøres innenfor budsjettammen.

Ivareta ønsket tannhelseutvikling gjennom deltakelse i folkehelsearbeid og forebyggende aktiviteter

Tannhelsesektoren er en helsetjeneste med fokus på pasienter med rettigheter fastsatt i tannhelsetjenesteloven. Denne loven fastslår at forebyggende tiltak skal prioriteres før behandling. Tannhelsesektoren driver også forebyggende og helsefremmende arbeid på satsningsområder som er vedtatt i «Regional plan for folkehelse» i VFK, og som er i tråd med folkehelseloven og helse- og omsorgsloven. Dette medfører at tannhelsesektoren legger stor vekt på befolkningsrettet og holdningsskapende informasjonsarbeid.

Fylkesrådmannen erkjenner at det er mest å oppnå ved et tverrfaglig samarbeid på andre arenaer enn inne i tannklinikken. Forebygging av tannsykdom oppnås også som en effekt av forebygging på andre områder som ernæring, røykfrihet, fysisk aktivitet og friluftsliv. Dette er områder hvor generelle helsegevinster og tannhelsegevinster oppnås ut fra samme tiltak.

Det er viktig for tannhelsesektoren at tiltakene som settes i gang får oppslutning fra kommunenes helse- og sosialtjeneste. Det kreves en helhetlig tilnærming til det forebyggende arbeidet, og at tannhelsesektoren inngår skriftlige samarbeidsavtaler med alle kommunene i Vestfold.

Tannhelsesektoren har i tett dialog med barnevernstjenesten i kommunene bygget opp rutiner for å fange opp risikopasienter som ikke møter til tannbehandling. Dette arbeidet er av stor betydning for barn og unge som trenger spesiell oppfølging. En viktig del av samarbeidet med barnevernet går ut på å melde fra der det er mistanke om omsorgssvikt.

Eksisterende rammer tillater at sektoren kan videreføre det forebyggende og helsefremmende arbeidet på det samme nivået som i 2015

Klinikklokaler og utstyr

Med 78 behandlingsrom og forventet levetid på tannlegeutstyr på 12 - 13 år, må det investeres i om lag 5 nye komplette tannlegeutstyr pr år for å holde tritt med utviklingen. En del annet spesialutstyr må skiftes oftere, samt at service- og reparasjonsomkostninger belaster driftsbudsjettet tungt.

Når husleieavtalene for tannklinikene løper ut, er det aktuelt å inngå nye leieavtaler. Noen ganger medfører dette økning i leien, og det utføres også fortløpende vedlikeholds- og oppussingsarbeid på klinikene.

I Horten planlegges det flytting til ny klinikk, lokalisert i nye Horten videregående skole. Ferdigstilling er tidfestet til 2019. Prosjektet er omtalt i utdanningssektorens kapittel.

Sektorens investeringsrammer benyttes til videreføring av sektorens program for utstyrsfornying samt vedlikehold og oppussing av gamle klinikklokaler. I de tilfellene der det blir aktuelt med nye lokaler, må dette finansieres ved en utvidet investeringsramme det aktuelle året.

Økte husleiekostnader dekkes innenfor sektorens nåværende budsjettamme på drift.

Endring av tannhelsetjenesteloven for å unngå kryssubsidiering innenfor den fylkeskommunale tannhelsetjenesten («ESA-saken»)

Lov om tannhelsetjenesten samt forskrift til denne er endret f.o.m 2015. Endringen går ut på at det i pakt med vedtak i EFTA's overvåkningsorgan, ESA, våren 2014, må føres separate regnskaper f.o.m. 1.01.15 for å dokumentere at offentlige midler ikke brukes til å gi den fylkes-kommunale tannhelsetjenesten en fordel som kan virke konkurransevridende i forhold til private tjenestetilbydere ved behandling av voksne betalende pasienter.

For enkelte fylker vil det være nødvendig med en tredeling av regnskapene siden de driver aktivitet rettet mot både den lovpålagte gruppen prioriterte pasienter, den voksne betalende pasientgruppen som bor i et område av fylket med et fungerende marked, og den voksne betalende pasientgruppen som bor i grisgrente strøk av fylket der det ikke er et fungerende marked.

I de fylkene som dekker sentrale deler av landet og der innbyggerne når tannlegen innen en time, er det tilstrekkelig å føre to regnskaper, ett for prioritert klientell og ett for betalende voksne.

Fylkestinget vedtok under sak 96/14 at

- tannhelsetjenesten i VFK skal sees på som en virksomhet
- fylket er **ett** fungerende marked slik at det er nok å føre to separate regnskaper; ett for voksne betalende pasienter og ett for prioriterte, lovpålagte pasientgrupper.

Tannhelsesektoren i Vestfold er definert som en virksomhet, hvor behandling av voksne, betalende pasienter må gå med overskudd, og inntektene må dekke alle utgiftene ved virksomheten, herunder en forholdsmessig andel av felleskostnadene. For 2015 må det avlegges regnskap med to separate regnskapsoppstillinger som nevnt over.

7.4 *Budsjett tannhelsetjenesten*

7.4.1 Driftsbudsjettet

Driftsbudsjettet fordelt på de to budsjettområdene ser slik ut:

Tannhelsesektoren	2014-kr	2015-kr	2015-kr	2015-kr	2015-kr	2015-kr
	Tall i 1000 kr	R2014	B2015	2016	2017	2018
Fylkestannlegen	11 375	6 664	5 759	5 779	5 759	5 759
Distrikter /klinikker	72 877	79 002	81 135	81 135	81 135	81 135
Sum Tannhelsesektoren	84 252	85 666	86 894	86 894	86 894	86 894

Tabell 7-3 Driftsbudsjett pr. budsjettområde 2016-2019

Fra 2015 er kostnader vedr internkjøp av tannlegetjenester i sin helhet budsjettet på budsjettområde Distrikter/klinikker.

I forslaget til sektorbudsjett er det gjort følgende endringer sammenlignet med vedtatt budsjett:

ØKONOMIPLAN 2016 - 2019	2014-kr	2015-kr	2016-kr	2016-kr	2016-kr	2016-kr
TANNHELSESEKTOREN	R2014	B2015	2016	2017	2018	2019
Vedtatt budsjett 2015	84 252	85 666	85 666	85 666	85 666	85 666
Prioriteringer - nye						
Omorganisering ledelsen Tannhelsesektoren			-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Sum rammeendringer		0	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Lønns- og prisstigning:						
Kompensasjon lønnsoppgjør 2014			302	302	302	302
Kompensasjon lønnsoppgjør 2015			2 118	2 118	2 118	2 118
Prisstigning øvr. netto utgifter 2,7 %			135	135	135	135
Endring premie KLP			-327	-327	-327	-327
Sum lønns- og prisstigning		0	2 228	2 228	2 228	2 228
Sum endringer		0	1 228	1 228	1 228	1 228
Ny ramme Tannhelse	84 252	85 666	86 894	86 894	86 894	86 894

Tabell 7-4 Sektorbudsjett 2016-2019 med endringer fra 2015

Nærmere om endringer i sektorbudsjettet

Sektorens ramme er redusert med 1,0 mill kroner med bakgrunn i omorganisering av sektorens ledelse. Fra 2016 vil klinikkene være direkte underlagt direktøren.

7.4.2 Investeringsbudsjettet

	Overført *	Ny	Årsbud			
TANNHELSESEKTOREN	2016	2016	2016	2017	2018	2019
Tannhelse - investeringer - lokaler og utstyr	2 600	0	2 600	2 000	3 000	5 000
SUM Tannhelsesektoren	2 600	0	2 600	3 000	3 000	5 000

* Overført ubenyttet budsjett fra 2015

Tabell 7-5 Investeringsbudsjett 2016-2019

Klinikkstrukturen med færre og større klinikker bidrar til at tjenesten kan gå til innkjøp av kostbart utstyr som trengs for utførelse av mer spesialiserte tjenester. Dette igjen gjør tjenesten mer attraktiv ved rekruttering av nye medarbeidere.

Sektoren har investeringsramme på 2,6 mill kroner som er overført fra 2015- til 2016 budsjettet. Dette er en tilstrekkelig ramme for 2016.

Investeringsplanene for 2016 omfatter primært utstyrs- og inventarfornyelser ved de eksisterende klinikkene. Tannhelsesektoren foretar en kontinuerlig oppgradering av tannlegeutstyret som har en forventet levetid på 12 – 13 år. Med totalt 78 behandlingsrom i

klinikkene, må det investeres i om lag 5 komplette uniter pr. år for å holde tritt med forringelsen.

For perioden 2017-19 foreslås det en opptrapping av investeringsrammen. Ut over utstyrsfornyelse ved klinikkene er det oppgraderingsbehov av bygningsmessig art. Videre vil ny tannklinikk ved nye Horten vgs kreve investeringer i inventar/utstyr.

7.5 Resultatmål

Fylkesrådmannen foreslår å beholde de gjeldende resultatmålene for Tannhelsesektoren.

Resultatmål for Tannhelsesektoren 2016-2019							
Nr	Utfordring/tema	Resultatmål	Vedtatt 2015	2016	2017	2018	2019
4.1	Å ivareta ønsket tannhelse-utvikling	Andel av 5-åringene uten hull i tennene skal minst være	83 %	84 %	84 %	85 %	86 %
4.2		Andel av 12-åringene som har hatt 5 eller flere tenner med hull skal være lavere enn	5 %	5 %	5 %	4 %	4 %
4.3		Andel av 18-åringene som har hatt 9 eller flere tenner med hull, skal være lavere enn	10 %	10 %	9 %	9 %	8 %
4.4	Å gi et behandlings tilbud til de som trenger det mest	Andel barn og unge som skal være undersøkt og behandlet i løpet av kalenderåret	66 %	63 %	63 %	63 %	63 %
4.5	Å gi et behandlings tilbud med god nok kvalitet	Antall skriftlige klager på feil eller mangelfull behandling eller på personalets adferd, skal være lavere enn	5	5	4	4	4
4.6		Antall pasienter på venteliste 2 måneder etter fastsatt tid (etterslep) skal være lavere enn	2300 (3,9 %)	2300 (3,9 %)	2100 (3,6 %)	2000 (3,4 %)	1950 (3,3%)
4.7	Effektiv ressursutnyttelse	Netto driftsutgifter pr. prioritert person under tilsyn skal være lavere enn gjennomsnitt for alle fylker (unntatt Oslo)	-10 %	-10 %	-10 %	-10 %	-10 %

Tabell 7-6 Resultatmål tannhelsesektoren

Den viktigste målsetningen for tannhelsesektoren er å gi et regelmessig, oppsøkende og forebyggende tilbud til barn, ungdom og utsatte grupper. Gjeldende resultatmål retter seg mot den største pasientgruppen, barn og unge. Det er foreløpig ikke etablert resultatmål knyttet til psykisk utviklingshemmede, eldre, langtidssyke og uføre i institusjon og hjemmesykepleie. Fylkesrådmannen foreslår på noe sikt å etablere resultatmål rettet mot tannhelsetilbudet til ruspasienter. Resultatmålene i tannhelsesektoren er bygget opp slik at resultatmål 4.1 - 4.3 vurderer effekten av tannhelsetjenesten, mens resultatmål 4.4 - 4.7 vurderer leveransen av tjenesten.

Tannhelseutviklingen er i dag kommet opp på et meget tilfredsstillende nivå, og det ventes derfor bare en svak forbedring fram mot 2019. I 2014 hadde 81,7 % av 5-åringene feilfrie tenner mens den dårligste gruppen av 12-åringer og 18-åringer var på henholdsvis 4,3 % og 11,5 %.

Tannhelsesektoren vil fremover videreføre det økte fokuset på behandling av de svakeste pasientgruppene. I denne gruppen inngår pasienter innen hjemmesykepleie, rusomsorg samt barn og ungdom med dårlig tannhelse. Det er fylkesrådmannens vurdering at gjeldende budsjettrammer og ressursituasjon legger til rette for å videreføre en god tannhelsetjeneste. Det vil imidlertid ikke være rom for å heve ambisjonsnivået for resultatmålene ytterligere. Det er derfor ikke gjennomført større endringer i resultatmålene for gjeldende økonomiplanperiode, og det er kun gjennomført mindre endringer fra 2017 til 2019.

Mål for andel barn og unge som skal være undersøkt og behandlet i løpet av kalenderåret, er endret fra 66 % til 63 %. Dette har sin årsak i at innkallingsintervallene er endret fra 20 til 24 mnd. Det betyr at bare halvparten av denne gruppen vil bli undersøkt og behandlet i kalenderåret, samtidig vil ca. 12 – 13 % av gruppen være innom hvert år pga at de er risikopasienter som trenger hyppigere besøk på tannklinikken. Dette måltallet er endret fra 66 % til 63 % siden innkallingsintervallene ble forlenget i 2013.

Andel barn og ungdom som ble undersøkt og behandlet i løpet av 2014 var 63,2 % og sektoren hadde 3 skriftlig klager i 2014, mens etterslepet lå på 1809 pasienter. Det samme året lå netto driftsutgifter pr. prioritert person 14,8 % under landsgjennomsnittet.

7.6 Spesielle temaer

7.6.1 Tannhelsetjenestens kompetansesenter Sør IKS (TKS)

Vestfold fylkeskommunes andel av driftstilskuddet til TKS for 2016 er 500 000 kroner.

For at senteret skal kunne leve opp til det mandatet fylkene har gitt dem, er det nødvendig å ansette flere spesialister. I stillingsinstruksen(e) vil det ligge inne krav om kursvirksomhet, rådgivning, forskning og bidrag til desentralisert spesialistutdanning.

TKS ansatte høsten 2012 en forskningskoordinator som skal sette i gang forskningsprosjekter i samarbeid med tannhelsesektorene i de 5 eierfylkene.

”Synergieffekten” av tilskudd fra fylkeskommunene vil utløse midler fra staten til drift av senteret. Statens bidrag vil i stor grad knyttes til forskning og desentralisert utdanning. En vil i stor grad være avhengig av å komme i gang med denne typen virksomhet for å utløse et større økonomisk bidrag fra staten.

7.6.2 Tannhelsetilbud til pasienter med angst for tannbehandling

Regjeringens forslag til statsbudsjett for 2015 foreslo videreføring av tilskuddet til tannhelsetilbud til pasienter med angst for tannlegebehandling, samt til pasienter som har vært offer for tortur, vold og overgrep. Tiltaket ble innført trinnvis med oppstart i 2011 og med en

gradvis opptrapping over flere år. Tannhelsesektoren i Vestfold har ansatt psykolog i en deltidsstilling som en del av odontofobiteamet. Tilskuddet fra Helsedirektoratet til dette arbeidet fordeles til landets regionale odontologiske kompetansesentre. Odontofobiteamet i Vestfold har en sentral rolle i arbeidet med å utvikle dette tilbudet på vegne av Tannhelsetjenestens kompetansesenter Sør. Lønn i den tiden teamet arbeider med odontofobipasientene, dekkes av TKS gjennom tilskudd fra Helsedirektoratet. Dette gjelder også i 2016.

8 Sektor fellesformål

8.1 Presentasjon av sektoren

Sektor fellesformål har støtte-, drifts- og utviklingsoppgaver innen fagfeltene:

- Sekretariat for VFKs politiske organer
- Budsjett, finans, økonomistyring og regnskap
- Lønn og sykepengerefusjoner
- Personal, HMS og beredskap
- Juridisk kompetanse
- Innkjøp, forsikringer
- Kommunikasjon og mediekontakt
- Arkiv
- Drift av fylkeshuset
- IKT
- Eiendom

Aktiviteten i sektoren er i stor grad avledet av aktiviteten i andre deler av fylkeskommunens organisasjon. Fylkesrådmannens stabsfunksjoner og interne tjenesteleverandører skal løse sektorovergripende oppgaver på en hensiktsmessig og kostnadseffektiv måte på organisasjonens vegne. Fylkesrådmannens stabsfunksjoner og interne tjenesteleverandører har dessuten viktige oppgaver og sentrale roller i mange av fylkeskommunens utviklingsprosjekter.

Sektor fellesformål er inndelt i fem budsjettområder:

- Politisk styring, kontroll og tillitsvalgte
- Fylkesutvalgets disposisjonskonto
- Fylkesrådmannens stabsfunksjoner for hele organisasjonen
- Interne tjenesteleverandører for hele organisasjonen; IKT-seksjonen og eiendomsseksjonen
- Kommunikasjonsavdelingen

For budsjettområdene tilhørende administrasjonen er det satt slike overordnede mål:

Vi skal støtte og utvikle organisasjonen gjennom:

- sektorovergripende forbedrings- og utviklingsarbeid
- å levere på virksomhetenes behov
- å yte service og bidra til kompetanseheving

Vi skal bygge tillit og bidra til fellesskap og identitetsbygging gjennom å:

- være rollemodell, pådriver og legge til rette for god praksis
- bidra til sektorovergripende praksis
- ivareta helhet og vurdere konsekvenser for hele organisasjonen

Vi skal profesjonalisere og effektivisere organisasjonen gjennom:

- å oppfylle lovpålagte krav
- å gjøre det enklere for ansatte å gjøre en god jobb
- helhetlige, fleksible og funksjonelle løsninger

Nøkkeltall

Tabellen under viser utvalgte nøkkeltall for sektor fellesformål.

NØKKELTALL	Måletidspunkt/ -periode	Pr sept 2015/ kalenderåret 2014	Pr sept 2014/ kalenderåret 2013
Politiske saker	Siste hele kalenderår	523	545
Regnskapsbilag	Siste hele kalenderår	49 800	50 400
eHandels-orderer	Siste 12 måneder	264	45
Antall fastlønte i VFK	Pr september	2 152	2 164
Lønnsoppgaver	Siste hele kalenderår	4 109	4 124
Sykepenge-/foreldrefusjoner, mill kr	Siste hele kalenderår	46	39
PC-er/tynnklienter inkl elev PC-er	Pr september	12 574	10 608
Epost-brukere inkl TFK/BFK	Pr september	10 118	8 748
Brukere av adm. IKT-systemer daglig	Pr september	550	550
Brukere tannhelsesystem inkl TFK/BFK	Pr september	792	768
Bygningsmasse (m ²) ¹⁾	Pr 1.januar	219 900	234 440
Aktuellsaker vfk.no	Siste hele kalenderår	193	120

¹⁾Pr 1.1.2016 eksklusive bygningsmasse Teie på ca 15 000 m² som forutsettes solgt i årsskiftet 2015/2016.

Tabell 8-1 viser utvalgte nøkkeltall for sektor fellesformål.

8.2 Dagens situasjon

Fylkesrådmannens stabsfunksjoner og interne tjenesteleverandører jobber kontinuerlig for å utvikle åpenhet, tverrsektorielt samarbeid, nettverksbygging og systematisk kvalitetsarbeid.

Fylkesrådmannen registrerer fortsatt at:

- felles fokus på ledelse og organisasjonsutvikling bidrar til å bygge kultur, fellesskap og identitet i organisasjonen.
- konsernovergripende aktiviteter bidrar til at tid til tjenesteproduksjon frigjøres.
- utvikling av IKT konsernsystemer bidrar til bedre kvalitetssikring og internkontroll.
- tjenester og støttfunksjoner etterspørres fra virksomhetene i stadig større grad. Stadig økende kompleksitet i lover og regler samt økt tilsynsaktivitet fører til økt behov for koordinering og spisskompetanse.

For å ivareta dagens prioriteringer har stabsavdelingen behov for å styrke følgende områder:

- **Prosjektkompetanse.** Stabsavdelingens ansvar i konsernovergripende utviklingsaktiviteter medfører behov for å styrke kompetanse og kapasitet på prosjektgjennomføring.
- **Porteføljestyling.** Det er behov for en strammere styring og prioritering av utviklingsprosjekter på tvers av sektorene. Dette kan bety at fylkesrådmannen prioriterer noen prosjekter ned eller at prosjekter utsettes i tid. Stabsavdelingen har en viktig rolle i de fleste prosjekter. Erfaringene viser at det er behov for en klar avgrensning av stabens rolle i prosjektene, og hva som forventes løst med ressurser ute i sektorene.
- **Spesialkompetanse.** Stabsavdelingen skal bistå sektorene og har medarbeidere med høy kompetanse innen sentrale fagområder. Både kompleksiteten og oppdragsmengden er økende og dette medfører behov for enten ansatte med spesialkompetanse eller tilgang til eksterne rådgivere.

Fylkesrådmannens stabsfunksjoner

Viktige oppgaver som er fullført i 2015:

- Ny publiseringsløsning for offentlig journal
- Evaluering og etablering av digitalt arbeidsverktøy for nye folkevalgte
- Program for folkevalgtopplæring
- Endringer i ny tobakksskadelov, konsekvenser for organisasjonen
- Arrangert en rekke kurs og opplæringsaktiviteter for virksomhetene
- Evaluering av Handlingsrom 2014
- Bidratt til etablering av ny arbeidstidsavtale for pedagogisk personale
- Benevnelser på stillinger og enheter i fylkesadministrasjon
- Praktisering av ny bestemmelse i AML vedrørende midlertidig tilsetning
- Retningslinjer for AKAN-arbeidet
- E-Handel implementert for tannhelsesektoren
- Uttrekk av tidligere digitalt arkivsystem Notes

Viktige satsingsområder og oppgaver som er påbegynt i 2015 og som videreføres i 2016:

- Revisjon av overordnet varslings- og beredskapsplan på bakgrunn av risikovurderinger, bistand med praktiske beredskapsøvelser for virksomhetene
- HMS-plan og gjennomgang av felles styrende dokumenter på HMS-området
- Systematisk nærværarbeid og forebyggende sykefraværarbeid
- Kvalitetssystem for informasjonssikkerhet
- Forankring og gjennomføring av strategisk plan for lederutvikling og medarbeiderutvikling
- Videreutvikling av introduksjonsprogram for nyansatte, ledere og medarbeidere
- Koordinere og bistå virksomhetene i arbeid med overtallighet og omplassering
- Revisjon og videreutvikling av styrende dokumenter som lederstøtte
- Videreutvikling av web-løsninger i lønns- og personalsystemet
- Innkjøpsrutiner og innkjøpsstøtte
- Videreutvikling av innkjøps samarbeid med BTV og VOIS
- Implementering av E-Handel i utdanningssektoren forberedes
- Forberedelse til eget regnskap for betalende pasienter i tannhelsesektoren (ESA-krav)
- Overføring av Østre Bolæren til Nøtterøy kommune
- Oppfølging av Larvik Arena IKS
- Deltakelse i prosjekt VismaFLYT skole i utdanningssektoren

IKT-seksjonen

IKT-seksjonen har ansvar for drift og forvaltning av all IKT-infrastruktur og IKT-brukerstøtte på alle fylkeskommunens lokasjoner. I tillegg til drift av basis IKT-infrastruktur har man også ansvar for installasjon, feilretting og annen bistand for i overkant av 12.000 pc-er for alle ansatte og elever. Sikre og stabile løsninger sammen med god kundeservice vil være viktig også i fremtiden, men nye krav, høyere forventninger og behov for effektivisering av tjenester gjør at IKT-seksjonen må levere mer og annerledes i fremtiden. For å møte de er det sterkt fokus på å endre IKT-seksjonen fra det mer tradisjonelle driftsfokuset til en profesjonell enhet som har fokus på å utvikle/tilrettelegge effektive, brukervennlige og helhetlige løsninger for hele organisasjonen. IKT-seksjonen skal være den gode medspilleren som evner å levere fleksible og effektive løsninger som understøtter sektorenes faglige behov og er profesjonelle på prosjekt- og porteføljestyling. Man er i gang med dette arbeidet gjennom oppbyggingen av en profesjonell enhet for prosjekt og utvikling i IKT-seksjonen og arbeidet vil fortsette i 2016.

Følgende oppgaver er sentrale i IKT-seksjonen i 2015/2016:

- Digitalstrategi 2016 - 2019
- Tilrettelegge integrasjonsplattformer og løsninger som gir helhetlige og fleksible løsninger
- Etablere løsninger for digital kommunikasjon som hovedregel
- Effektivisere løsninger og driftsorganisasjon for å kunne bruke mer ressurser på prosjekter og utvikling
- Lagringsstrategi for organisasjonen

Eiendomsseksjonen

Seksjonen skal bistå de ulike sektorene i forvaltning av deres bygningsmasse. Bistanden skjer

i form av samhandling knyttet til utredning og gjennomføring av strategiske planer, investeringsprosjekter, vedlikeholdstiltak samt drifts- og forvaltningsrutiner. Det legges vekt på bruk av systemer og utvikling av interne rutiner for å sikre en profesjonell eiendomsforvaltning slik at fylkesrådmannen ivaretar sitt ansvar som eier og byggherre ovenfor offentlige tilsyn og gjeldende lover og forskrifter.

I 2015 er følgende viktige oppgaver gjennomført:

- Gjennomføring av ca. 50 vedlikeholds- og investeringsprosjekter for sektorene
- Sluttrapport Færder videregående skole
- Forberedelse salg av Grefsrud og gjennomføre salg av Teie
- Utvidelse og oppgradering av fylkeshuset
- Anskaffelse av nytt konsernovergripende FDV-system

Følgende viktige oppgaver er påbegynt i 2015 og arbeidet fortsetter i 2016:

- Regulering og anbudskonkurranse Horten videregående skole
- Gjennomgang av kontrakter i leide bygg og brannsikring for tannhelsesektoren
- Ombygging av Korten
- Prosjektering av ny idrettshall ved Sandefjord videregående skole
- Utvidelse og ombygging av Re videregående skole
- Innføring av eiendomsarkiv
- Felles standard for leiekontrakter

Kommunikasjonsavdelingen

Kommunikasjonsavdelingen er en del av fylkeskommunens fellesfunksjoner med eget budsjettområde i sektor fellesformål. Kommunikasjonsdirektøren har overordnet ansvar for intern og ekstern kommunikasjon. Strategisk kommunikasjon er virkemiddel for å nå organisasjonens vedtatte mål på lik linje med andre virkemidler. Kommunikasjon er sentralt i organisasjonsutvikling og omdømmebygging. Prinsippene «åpen, aktiv og tydelig» er rettesnor for kommunikasjon i fylkeskommunen.

Kommunikasjonsdirektøren har ansvar for:

- Utarbeide kommunikasjonsstrategi for fylkeskommunen og iverksette vedtatte tiltak i samarbeid med organisasjonen
- Å gjøre fylkeskommunens samfunnsoppdrag synlig og kjent for innbyggerne
- Sikre korrekt og forståelig informasjon i fylkeskommunens offisielle kommunikasjonskanaler
- Mediekontakt og mediehåndtering.
- Utarbeide kommunikasjonsplaner for prosjekter og prosesser i alle sektorene og iverksette tiltak.
- Støtte og gi kommunikasjonsfaglige råd til ledere, seksjoner og virksomheter.
- Drifte og utvikle Portalen – fylkeskommunens interne kommunikasjonskanal og samhandlingsplattform
- Produsere innhold og drifte publiseringsløsning for internett

- Forvalte konsernsystemer for nyhetsbrev, påmelding, nyhetsovervåkning og fotodatabase.

I 2015 og 2016 vil følgende oppgaver ha spesielt fokus:

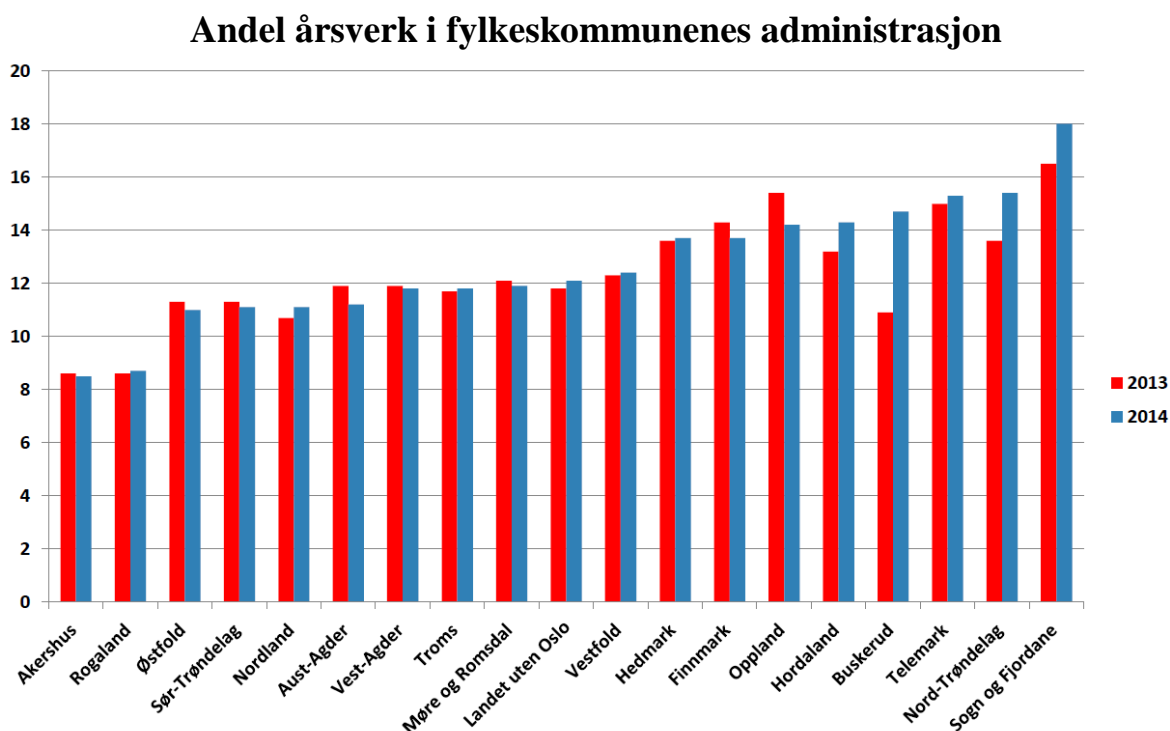
- Utvikling, implementering og forvaltning av Portalen
- Revisjon av kommunikasjonsstrategi

Økonomistatus

Fellesformål fikk overført 5,5 mill kroner i mindreforbruk fra budsjett 2014 til budsjett 2015. 3 mill kroner er mindreforbruk i IKT-seksjonen som også videreføres til 2016-budsjettet. For øvrig planlegges mindreforbruket disponert til engangsutgifter i 2015.

Per 2. tertial 2015 forventes det at 6 mill kroner i akkumulert mindreforbruk vil bli overført til 2016-budsjettet. Mindreforbruket stammer i sin helhet fra IKT-seksjonen der det isolerte mindreforbruket i 2015 forventes å bli 3 mill kroner.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet har laget en grafisk sammenligning av administrasjonsutgiftene i landets fylkeskommuner og fremla denne på sommermøtet for fylkesrådmennene. Som figuren viser ligger Vestfold fylkeskommune omtrent på landsgjennomsnittet.

Figur 8-1 viser en grafisk fremstilling av andel årsverk i fylkeskommunenes administrasjon for 2013 og 2014.

8.3 Utfordringer og forslag til prioriteringer

Fylkesrådmannens stabsfunksjoner, interne tjenesteleverandører og kommunikasjonsavdelingen jobber kontinuerlig for å tilrettelegge for tverrsektorielt samarbeid, utvikle felles rutiner og systemer. Fylkesrådmannen vil derfor fortsette det systematiske arbeidet med:

- Kvalitetsstyring, kvalitetssikring og internkontroll
- Helhet og sammenheng med konsernovergripende utviklingsprosjekter (kvalitetsprogrammet)
- Konsernovergripende systemer og arbeidsprosesser som skal bidra til å frigjøre tid til tjenesteproduksjonen i sektorene
- Bistand til virksomhetene knyttet til jus, personal, HMS og beredskap
- Samhandling med sektorene for kvalitetssikring av eiendomsforvaltningen.
- Sikre at felles (konserngyldige/konsernovergripende) styrende dokumenter (overordnede planer, retningslinjer, reglementer mv) omsettes i praksis

Arbeidet med å nå disse målsettingene vil skje i tett samarbeid med sektorene gjennom flere definerte utviklingsprosjekter i 2016.

Digitalisering av offentlig sektor

Det er store forventninger knyttet til digitalisering av offentlig sektor. Det stilles økte krav fra eksterne brukere som ønsker å møte fylkeskommunene på en digital plattform. Dette krever nye og endrede IKT-løsninger, og sektorene må vurdere hvordan IKT-løsninger kan understøtte effektivitet og kvalitet i tjenesteproduksjonen, slik at gevinstene kan realiseres.

Helhetlig forvaltningspraksis

I VFK er det lagt til rette for at konsernovergripende utviklingsaktiviteter skal sees i sammenheng gjennom et eget kvalitetsprogram. Vellykket gjennomføring av utviklingsaktiviteter forutsetter at fylkesrådmannen gjennom fylkesrådmannens stab sikrer nødvendig forankring av arbeidet i den enkelte sektor, og at prosjekter ledes på en profesjonell måte. Det er behov for at prosjektlederkompetansen videreutvikles og for å oppnå en mer helhetlig forvaltningspraksis på tvers av flere fagområder. Dette kan bety at flere oppgaver bør vurderes håndtert sentralt for å frigjøre tid på virksomhetsnivå til tjenesteproduksjon. Dette gjelder innenfor områder som eiendomsforvaltning, innkjøp, dokumentasjon, informasjonssikkerhet, beredskap og digitalisering.

Konklusjon

For 2016 prioriteres arbeidet med følgende oppgaver:

- Kvalitetsprogrammet
  - Portalen
  - Digitalstrategi 2016 - 2019
  - Kvalitetssystem for informasjonssikkerhet
  - Visma FLYT skole
- Ledelse, medarbeiderskap og organisasjonsutvikling
- Anskaffelser/innkjøp
- HMS, beredskap og sikkerhet
- Eiendomsforvaltning

Kvalitetsprogrammet

Kvalitetsprogrammet er fylkesrådmannens program for styring av konsernovergripende utviklingsarbeid. Programmet ivaretar pt hovedsakelig ulike prosjekter med formål om digitalisering av arbeidsprosesser og behandling av informasjon. Kvalitetsprogrammets aktiviteter skal oppleves nyttig og relevant for virksomhetene og organisasjonen som helhet, og aktivitetene skal understøtte samfunnsoppdraget og vedtatte resultatmål.

Gjennom systematisk arbeid i kvalitetsprogrammet skal vi sikre

- Helhet og sammenheng i pågående og planlagt utviklingsarbeid
- Koordinert innsats og styrt ressursutnyttelse
- Hensiktsmessige medvirkningsprosesser
- Effektive utviklingsprosesser og riktig framdrift
- Overgang fra prosjekt/utvikling til drift/forvaltning

Kvalitetsprogrammet skal bidra til at fylkesrådmannen planlegger, gjennomfører, iverksetter og evaluerer felles utviklingsprosjekter for organisasjonen på en slik måte at vi:

1. Tilfredsstiller lovpålagte krav
2. Leverer etter virksomhetenes behov
3. Profesjonaliserer og effektiviserer organisasjonen
4. Støtter og utvikler organisasjonen
5. Bygger tillit og bidrar til fellesskap og identitetsbygging

Kvalitetsprogrammet har til nå bidratt til å sikre konsernovergripende aktiviteter innenfor sikkerhet og beredskap, system for risikovurdering og styringsdokumenter, samt oppfølging av system for avviksmeldinger/skademeldinger.

Portalen (ansattportal)

Fra og med mars 2015 har alle ansatte tilgang til ny ansattportal. Portalen skal gjøre det enklere for alle å gjøre en god jobb, ved å forenkle tilgangen til informasjon og elektroniske verktøy, redusere tid brukt til søk og gjenfinning av informasjon og filer, bidra til mer effektive arbeidsprosesser og legge til rette for mer samarbeid og deling i organisasjonen. Videreutvikling av Portalen vil skje i tett samarbeid med medarbeiderne de neste årene.

Digitalstrategi 2016 – 2019

Samfunnet forventer i stadig større grad at det offentlige tilbyr effektive, tilgjengelige og fleksible digitale tjenester. I tillegg kommer det lovpålagte krav slik som at digital kommunikasjon skal være hovedregelen for kommunikasjon med innbyggere og næringsliv. For at Vestfold fylkeskommune skal oppfylle forventninger og krav, og samtidig utvikle seg og sine tjenester, utarbeides det en *Digitalstrategi for 2016 - 2019* for hvordan de digitale løsningene skal bidra til å støtte og utvikle fylkeskommunen inn i fremtiden. Ansatte skal ha tilgang til velfungerende IKT-systemer som effektiviserer og forenkler arbeidet. Digitalisering av forvaltningen vil gi bedre brukeropplevelser og bidra til bedre resultater innen fylkeskommunens tjenesteområder. Målet er å utarbeide et helhetlig og overordnet styringsdokument for IKT i hele Vestfold fylkeskommune som skal bidra til bedre digitale tjenester. Prosjektet startet opp i begynnelsen av 2015, og har blitt gjennomført med bred involvering av store deler organisasjonen og medarbeidere. Basis for strategiarbeidet har vært at IKT skal levere på behovene til organisasjonen, ansatte og innbyggere og næringsliv – ikke omvendt. Arbeidet med strategien og tilhørende handlingsplaner vil fortsette ut 2016 og legges frem til politisk behandling i første halvdel av 2016.

Kvalitetssystem for informasjonssikkerhet (revisjon)

Vestfold fylkeskommunes nåværende kvalitetssystem for informasjonssikkerhet må revideres og revisjonsarbeidet er igangsatt. Kvalitetssystemet skal sikre at fylkeskommunen håndterer all informasjon som det kan knytte seg personopplysninger til, i henhold til lov og regelverk. Dette omfatter all form for informasjon, kommunikasjon og lagring av opplysninger relatert til personopplysninger. Systemet skal sikre at ingen uvedkommende får tilgang til personopplysninger, at det ikke skjer utilsiktet endring av personopplysninger og at opplysningene er tilgjengelige når tilgang til disse er nødvendig.

Visma FLYT skole

Utdanningssektoren skal innføre et nytt skoleadministrativt system (Visma FLYT skole), og i den forbindelse vil det være behov for å tilpasse IKT-løsninger, ulike fagsystemer og arbeidsprosesser. Det er behov for sterk involvering og utviklingsressurser fra stabsavdelingen og prosjektet er høyt prioritert. Se nærmere beskrivelse i utdanningssektorens kapittel 5.4.1.

Ledelse, medarbeiderskap og organisasjonsutvikling

Fylkesrådmannen vil i 2016 revidere Strategisk plan for lederutvikling og Strategisk plan for medarbeiderutvikling. Lederutviklingsprogrammet vil bli videreført som en viktig arena for dialog og strategisk utvikling av organisasjonen. Ledersamlingene skal videre gi lederne

mulighet for å utvikle egen lederrolle. Introduksjonsprogrammet for nye ledere videreføres. Portalen vil fortsatt bli fulgt opp med opplæring og lederstøtte, slik at dette blir et nyttig verktøy for informasjon og samhandling i hele organisasjonen.

Fylkesrådmannen vil videreføre opplæringsaktiviteter og lederstøtte og bidra til felles praktisering av retningslinjer/rutiner. Arbeidet med å kvalitetssikre grunndata fortsetter. Det vil videre bli lagt vekt på økt bruk av verktøy som gjør hverdagen enklere for ansatte og ledere.

Anskaffelser/innkjøp

Fagfeltet offentlige anskaffelser har vært og vil være i endring fremover. Fagfeltet er preget av krav til dokumentasjon og klare regler som må overholdes.

For å bistå virksomhetene med kunnskapsutveksling og arbeid med videreutvikling av dokumentasjonsrutinene ble det i 2015 ansatt innkjøpsrådgiver i ny stilling. Det er også etablert et innkjøpsforum med stabsavdelingen i rollen som koordinator.

Alle tannklinikken tok i 2015 i bruk eHandel. Det vil bli jobbet aktivt for å få flere virksomheter i gang i løpet av 2016. Parallelt med prosjektet med eHandel jobbes det med å vurdere om dagens organisering av innkjøpsfunksjonen er effektiv og hensiktsmessig. Det blir i 2016 viktig å øke innsats og kvalitet i arbeidet med å sikre at VFK har gode og hensiktsmessige rammeavtaler og at anskaffelser skjer i henhold til lov og regelverk.

HMS, beredskap og sikkerhet

Fylkesrådmannen vil i 2016 bidra til at organisasjonen gjennomfører risikovurdering som en naturlig del av arbeidet og følge opp at avvik dokumenteres og lukkes i hele organisasjonen. Bistand til øvelse og trening i beredskap vil fortsatt bli prioritert. Fylkesrådmannen vil videre bidra til økt kompetanse, engasjement og eierskap til sikkerhet og beredskap for alle ansatte og elever. På sikt vil dette bygge en sikkerhetskultur i organisasjonen.

Eiendomsforvaltning

Eiendomsseksjonen vil gjennom samhandling med sektorene bidra til en helhetlig, profesjonell og verdibevarende forvaltning av fylkeskommunens eiendomsmasse til beste for brukere og ansatte. Dette er et kontinuerlig arbeid bestående av utredning og gjennomføring av prosjekter, etablering av konsernovergripende systemer, støttefunksjoner, rådgivning, systematisk kompetanseheving og dokumentasjon av bygningsmassens tilstand. Det vil i 2016 særlig bli arbeidet med:

- Implementering av nytt FDV-system (forvaltning, drift og vedlikehold)
- Revidering av reglement og interne prosedyrer for bygg- og anleggsanskaffelser
- Tiårig strategisk vedlikeholdsplan for utdanningssektorens eiendomsmasse

8.4 Sektorbudsjettet

8.4.1 Driftsbudsjettet

Driftsbudsjettet fordelt på budsjettområder ser slik ut:

DRIFTSBUDSJETT	2014-kr	2015-kr	2016-kr	2016-kr	2016-kr	2016-kr
Beløp i 1000 kr	R2014	B2015	2016	2017	2018	2019
Politisk styring, kontroll, tillitsvalgte, fellesutg.	37 878	38 296	39 253	39 853	39 253	40 353
Fylkesutvalgets disposisjonskonto	0	500	500	500	500	500
Fylkesrådmannens stabsfunksjoner	45 805	45 754	48 160	47 910	48 660	48 660
Interne tjenesteleverandører	45 589	46 177	46 982	46 982	46 982	46 982
Kommunikasjonsavdelingen	3 788	3 502	4 018	4 018	4 018	4 018
Innsparingskrav - mer effektive innkjøp	-	-	-	-250	-250	-250
Sum sektor for fellesformål	133 060	134 229	138 913	139 013	139 163	140 263

Tabell 8-2 viser en oversikt over driftsbudsjettet fordelt på sektorens budsjettområder.

Budsjettområdene

Politisk styring, kontroll, tillitsvalgte og fellesutgifter

Budsjettområdet inneholder fylkeskommunens budsjetter for folkevalgte (inklusive valg), revisjon og kontrollutvalgssekretariat, fylkeskommunens hovedtillitsvalgte, KS-kontingent, fylkesutvalgets disposisjonskonto og diverse fellesutgifter som forsikring, bedriftshelsetjeneste mv.

Budsjettet for folkevalgte er basert på godtgjøringsordningen og utvalgsstrukturen som er iverksatt fra 1.10.2015. Godtgjøringssatsene reguleres i takt med endringen i de satser som gjelder for stortingsrepresentanter.

Budsjett for kontroll og revisjon er innarbeidet i samsvar med budsjettforslag fra henholdsvis VIKS og Vestfold kommunerevisjon.

Tillitsvalgtbudsjettet omfatter lønn og andre utgifter til 5,9 årsverk. Dette er en økning med 0,2 årsverk fra budsjett 2015.

Fylkesutvalgets disposisjonskonto

Fylkesrådmannen foreslår å sette av 0,5 mill kroner til *fylkesutvalgets disposisjonskonto*. Bevilgningen har over flere år vært 0,5 mill kroner.

Fylkesrådmannens stabsfunksjoner

I *fylkesrådmannens stabsfunksjoner* inngår budsjett for fylkesrådmannen, stabsdirektør, HR-seksjonen, økonomiseksjonen, serviceseksjonen inklusive politisk sekretariat, drift av fylkeshuset mv.

Pr 1.1.2016 vil stabsfunksjonene omfatte 49,2 årsverk. Tilsvarende tall for 2015 var 47,6 årsverk. Økningen skyldes økte stillingsbrøker med totalt 1,1 årsverk samt økt stillingsressurs på 0,5 årsverk i politisk sekretariat/serviceeksjonen.

Interne tjenesteleverandører

Budsjettområdet *interne tjenesteleverandører* omfatter IKT-seksjonen og eiendomsseksjonen.

De virksomhetsrettede tjenestene, IKT og eiendom, omfatter i budsjett 2016 totalt 65,1 årsverk inklusive lærlinger i IKT-seksjonen. Nåværende IKT-seksjon ble etablert 1.1.2013 med 43,2 årsverk fast ansatte og 14 lærlinger. I budsjettet for 2016 er det for IKT-seksjonen lagt til grunn en samlet bemanning på 41,1 fast ansatte og 19 lærlinger.

Kommunikasjonsavdelingen

Kommunikasjonsavdelingen er skilt ut som eget budsjettområde fra og med budsjettåret 2016. Området har per 1.1.2015 og 1.1.2016 tre årsverk.

Sektor fellesformåls budsjettforslag

I forslag til sektorbudsjett er det slike endringer sammenliknet med vedtatt budsjett 2015:

ØKONOMIPLAN 2016 - 2019	2014-kr	2015-kr	2016-kr	2016-kr	2016-kr	2016-kr
SEKTOR FELLEFORMÅL	R2014	B2015	2016	2017	2018	2019
Vedtatt budsjett 2015	133 060	134 229	134 229	134 229	134 229	134 229
Tekniske endringer						
Portokostnader eksamenskontoret overført fra Utdanning			100	100	100	100
Fordeling utgifter sosiale soner og møtebeverning						
Prioriteringer - vedtatt økonomiplan						
Valgkostnader			-600	0	-600	0
Rammetrekk FFM - t.o.m 2015			400	400	400	400
Leieutgifter Stoltenberggt 38			-250	-500	-750	-750
Innsparing - mer effektive innkjøp			-250	-500	-500	-500
IKT budsjettet			-100	-100	-100	-100
Digitalt verktøy til folkevalgte (hvert 4.år)			-500	-500	-500	0
Fellespott til kjøp av juridiske tjenester/konsulentbistand			1 000	1 000	1 000	1 000
Prioriteringer - nye						
Nytt politisk utvalg (HKEN) og økte politikergodtgjørelser			350	350	350	350
Politisk sekr. stilling (50%)			300	300	300	300
Økt kostnadsnivå fellesutgifter			250	250	250	250
Stabsavd. stilling - jurist (100 %)					1 000	1 000
Sum rammeendringer	0	0	700	800	950	2 050
Lønns- og prisstigning:						
Kompensasjon lønnsoppgjør 2014			444	444	444	444
Kompensasjon lønnsoppgjør 2015			2 534	2 534	2 534	2 534
Prisstigning øvrige netto utgifter 2,7 %			1 324	1 324	1 324	1 324
Endring premie KLP/SPK			-318	-318	-318	-318
Sum lønns- og prisstigning	0	0	3 984	3 984	3 984	3 984
Sum endringer	0	0	4 684	4 784	4 934	6 034
Ny ramme Fellesformål	133 060	134 229	138 913	139 013	139 163	140 263

Tabell 8-3 viser endringer i forhold til vedtatt budsjett for 2015.

Tekniske endringer

Portokostnader eksamenskontoret overført fra Utdanningssektoren.

Utsendelser fra eksamenskontoret faktureres nå til Fylkeskommunen som en del av samlede utsendinger fra administrasjonen på fylkeshuset. Tidligere dekket eksamenskontoret utgiften over eget budsjett. Fylkesrådmannen mener budsjetttrammen for forholdet må overføres fra Utdanningssektoren til Sektor for fellesformål som en teknisk budsjettjustering.

Fordeling utgifter sosiale soner og møtebevertning

Fylkesrådmannen innstiller i denne saken på at fylkesrådmannen får fullmakt til, fra og med 2016, å justere sektorrammene for utgifter til sosiale soner og møtebevertning etter fordelingsmetoden beskrevet under.

Etter ombygging av fylkeshuset blir driftsoppgavene for kantinen utvidet med betjening av sosiale soner samt forventet økt salg av møtebevertning og kantinevarer.

I stedet for bruk av internfakturering mellom sektorene for ovennevnte, reduseres de ulike sektorrammene og rammen for fellesformål styrkes tilsvarende, etter følgende prinsipp:

- Utgifter til møteservering ihenhold til registrert forbruk i den enkelte sektor.
- Utgifter til drift av, og råvarer til sosiale soner samt en marginal underdekning fra drift av ansattkantine, i forhold til antall ansatte per sektor i fylkeshuset.

Pr oktober 2015 er det ikke mulig å gi gode anslag på ovennevnte størrelser, og beløp er derfor ikke innarbeidet i økonomiplan-perioden.

Prioriteringer vedtatt økonomiplan 2015-2018:

Valgkostnader

I budsjett 2016 er rammen redusert med 0,6 mill kroner fra 2015. Midlene tilføres regelmessig i valgårene 2017 og 2019.

FT-leieutgifter Stoltenberggt. 38

Etter omdisponering og ombygging av lokalene i fylkeshuset vil det fra 2016 ikke lenger være behov for å leie lokaler i Stoltenberggt. 38. Leieforholdet har en årlig utgift på ca 1 mill kroner.

I budsjettet for 2014 var det forutsatt at leie ville bortfalle i sin helhet fra sommeren 2015 og en rammereduksjon iforhold til dette ble innarbeidet i økonomiplanen. Leiekontrakten for Stoltenberggt. 38 binder imidlertid fylkeskommunen frem til sommeren 2017. Opprinnelig rammereduksjon er derfor halvert i oppsigelsesperioden 1.7.2015-.30.6.2017, og ender på 0,5 mill kroner for 2016 og 0,75 mill kroner for 2017, mens det er lagt inn en varig reduksjon på 1 mill kroner fra 2018.

FT – rammetrekk FFM t.o.m. 2015

Ved behandlingen av budsjettet for 2013 vedtok fylkestinget å redusere budsjettrammen for sektor fellesformål med 0,4 mill kroner årlig, begrenset til årene 2013-2015. Fra 2016 oppheves rammetrekket.

Innsparing – mer effektive innkjøp

I forslag til økonomiplan er det forutsatt innsparinger knyttet til effektivisering av innkjøp.

For sektor fellesformål innebærer dette en reduksjon i rammen med 0,25 mill kroner i 2016 og økning til årlig reduksjon i rammen på 0,5 mill kroner fra 2017.

Fylkesrådmannen vil fremover arbeide med å etablere hensiktsmessige rammeavtaler som kan bidra til de riktige innkjøpene der blant annet rimelige produkter til akseptabel kvalitet gir en samlet innsparing.

FT – IKT budsjett

Reduksjonen i budsjettrammen for IKT-området er innarbeidet i henhold til vedtak i Fylkestinget ved behandling av budsjett for 2014.

Digitalt verktøy for folkevalgte (hvert 4. år)

Anskaffelse av digitalt verktøy til folkevalgte er kun aktuelt i valgår. Posten på 0,5 mill kroner utgår dermed i årene 2016-2018 og tas inn igjen i økonomiplanen for 2019.

FT - Fellespott til kjøp av juridiske tjenester/konsulentbistand

Erfaring har avdekket behov for innkjøp av spesialbistand i form av juridiske og økonomiske tjenester for alle sektorer. I hvilken sektor behov vil oppstå er vanskelig å forutse. Stabsavdelingen har per i dag begrensede juridiske ressurser. Fylkesrådmannen vurderer derfor at det inntil videre er mest hensiktsmessig å sette av midler til kjøp av tjenester fremfor å øke bemanningen. I økonomiplanen er det derfor fra 2016 innarbeidet 0,5 mill kroner⁸ til kjøp av juridiske tjenester/konsulentbistand.

Nye prioriteringer:

Nytt politisk utvalg (HKEN) og økte politikergodtgjørelser

Fylkesrådmannen innstiller på en rammeøkning på 0,35 mill kroner pr år for forholdet, men ber om fullmakt til å justere beløpet så fort sammensetning av råd og utvalg er ferdigstilt.

Ihht fylkestingets vedtak i sak FT 45/15 etableres det for perioden 2015-2019 et nytt hovedutvalg, *Hovedutvalg for klima, energi og næring* (HKEN). Samtidig reduseres antallet medlemmer fra elleve til ni i de øvrige tre hovedutvalgene. Det er videre vedtatt endret beregningsmetode av godtgjørelse til gruppeledere. I FT-sak 46/15 er det vedtatt at yrkesopplæringsnemnda utvides med ett medlem til ti medlemmer. Driftsutgifter eks godtgjørelse for HKEN er anslått til ca 0,1 mill kroner per år.

De samlede politikergodtgjørelser kan først beregnes når representasjon i fylkesting og ulike utvalg blir fastsatt ved utgangen av oktober 2015. Per september 2015 anslås ovennevnte totalt å utgjøre en økt utgift på 0,35 mill kroner per år i kommende 4-års periode.

---

⁸ Ved behandling av budsjett/økonomiplan for 2015-2018 vedtok fylkestinget en styrking av sektorens ramme med 0,5 mill kroner med virkning først fra 2016. I de tekniske beregningene av vedtaket ble ved en feil sektorens ramme for 2015 redusert med 0,5 mill kroner. Av denne grunn er forholdet i tabellverket tilsynelatende oppført som en rammestyrking på 1,0 mill kroner, mens det i realiteten er en styrking på 0,5 mill kroner.

Politisk sekretariat stilling (50%)

Som følge av utvidelse med nytt politisk utvalg (HKEN) jfr forrige avsnitt, innstiller fylkesrådmannen i denne saken på å styrke sekretariatet fast med en 50%-stilling, beregnet til 0,3 mill kroner per år.

Økt nivå fellesutgifter

KS kontingentbrev for 2016, mottatte budsjetter for Vestfold kommunerevisjon og Vestfold interkommunale kontrollutvalgssekretariat (VIKS) samt egne anslag vedrørende forsikring viser en kostnadsøkning på 0,25 mill kroner utover 1,5% prisstigning for disse fellesutgiftene. Fylkesrådmannen innstiller på at sektorens ramme justeres med 0,25 mill kroner per år for forholdet.

Stabsavd. juriststilling (100%)

Stabsavdelingens juridiske spisskompetanse benyttes i dag jevnlig av sektorene i komplekse saker, eksempelvis innenfor selskapsrett/eierskap, ved kvalitetssikring av kontrakter og avtaler, behandling av klager, stevninger, innsynssaker samt personalsaker. Sakene omhandler ofte betydelige verdier og kan også være av viktig omdømmemessig karakter. I den grad kapasiteten ikke strekker til, anskaffes derfor juridiske tjenester eksternt.

Fylkesrådmannen ser behov for å ha egne ansatte jurister som kjenner organisasjonen og bevarer opparbeidet spisskompetanse internt. Et større juridisk miljø åpner for mer fleksibilitet/samhandling og gir bedre muligheter til å forebygge konflikter og finne gode løsninger for fylkeskommunen og Vestfoldsamfunnet.

Fylkesrådmannen har derfor fra 2018 lagt inn i økonomiplanen ressurser til en juriststilling med 1 mill kroner årlig.

8.4.2 Investeringsbudsjettet

Sektorens forslag til investeringsbudsjett vises i tabellen under:

FELLESFORMÅL	Overført *	Ny	Årsbud			
	2016	2016	2016	2017	2018	2019
Prosjekter med ny bevilgning:						
IKT-investeringer	3 000	2 000	5 000	5 000	5 000	5 000
IKT-nytt trådløst nettverk hele VFK		5 500	5 500	3 000		
Rebudsjettert fra 2015:						
Fylkeshuset - oppgradering og utvidelse	2 500		2 500			
SUM Sektor fellesformål	5 500	7 500	13 000	8 000	5 000	5 000

* Overført ubenyttet budsjett fra 2015, estimert pr 2.tertial 2015.

[Tabell 8-4 viser sektorens forslag til investeringsbudsjett.](#)

IKT-investeringer

Det er siden 2001 årlig bevilget 5 mill kroner til IKT-investeringer. I budsjettvedtaket for 2015 ble bevilgningen økt til 7,5 (2015) og 7 mill kroner (2016) med bakgrunn i økt investeringsbehov knyttet til bl. a digitale tjenester, tilpasninger/forberedelser til nytt

skoleadministrativt system og store prosjekter som ny ansattportal. Basis-bevilgningen på 5 mill kroner benyttes til løpende oppgraderinger og utvidelser knyttet til konsernsystemer og infrastruktur. På grunn av utsatte prosjekter forventes det per 2. tertial 2015 at 3 mill kroner forskyves fra budsjett for 2015 til 2016.

Digitalisering av fylkeskommunens tjenester er en forutsetning for å oppfylle lovkrav og forventninger fra brukere av fylkeskommunens tjenester. Det forutsetter godt integrerte løsninger, og det er omfattende og komplekse løsninger som skal etableres. Dette er prioritert i investeringsbudsjettet for 2016.

Videreutvikling av Portalen er også prioritert i investeringsbudsjettet. Portalen er tatt bredt i bruk i organisasjonen og er et viktig verktøy som skal utvikles videre for å bli enda bedre.

Det største investeringbehovet i 2016 er utskifting av løsning for trådløst nettverk ved alle virksomheter i fylkeskommunen. Eksisterende leverandør har stoppet produksjon av løsningen og det kreves derfor at løsningen må skiftes ut. Investeringsutgiften vil sannsynligvis fordele seg over en periode på to år.

I tillegg til ovennevnte er det flere mindre IKT-investeringsbehov i sektoren som gjør at foreslåtte rammer for 2016 og 2017 kan vise seg å være knappe. Fylkesrådmannen ser imidlertid muligheten for å benytte et oppstått mindreforbruk i IKT-driftsregnskapet til en engangs egenfinansiering av de nødvendige IKT-investeringer. Fylkesrådmannen vil komme tilbake til eventuell omdisponering av mindreforbruk i driftsregnskapet til investeringsmidler i resultatvurderingssaken våren 2016.

8.5 Resultatmål

Fylkesrådmannen foreslår å beholde de gjeldende resultatmålformuleringer for sektor for fellesformål. Måltallene er videreført eller gradvis økt utover i økonomiplanperioden, dette for å signalisere en ambisjon om forbedring.

Nr	Utfordring/tema	Resultatmål	Vedtatt 2015	2016	2017	2018	2019
5.1	Sykefravær	Sykefravær i organisasjonen skal ikke overstige	5,6 %	5,6 %	5,6 %	5,5 %	5,5 %
5.2	Tillit til ledelsen	Andel ansatte som uttrykker at de har stor tillit til sin nærmeste leder. (Skårer 4 eller bedre på en skala fra 1-5)	85 %	86 %	87 %	88 %	88 %
5.3		Andel ansatte som uttrykker at de har stor tillit til sin nærmeste leders ledergruppe. (Skårer 4 eller bedre på en skala fra 1-5)	65 %	66 %	67 %	68 %	68 %
5.4	Forbedring og utvikling	Andel ansatte som uttrykker at de er fornøyd med måten forbedrings- og utviklingsprosesser gjennomføres på. (Skårer 4 eller bedre på en skala fra 1-5)	60 %	63 %	66 %	70 %	70 %
5.5	Medarbeidersamtale/ utviklingssamtale	Andel ansatte som i løpet av siste 12 mnd har hatt medarbeidersamtale/ utviklingssamtale med sin leder	95 %	96 %	97 %	97 %	97 %
5.6	Psykososialt arbeidsmiljø	Andel ansatte som uttrykker at de tilfreds med det psykososiale arbeidsmiljøet. (Skårer 4 eller bedre på en skala fra 1-5)	85 %	86 %	87 %	88 %	88 %
5.7	Aktivt engasjerte personalgrupper	Andel arbeidsgrupper som er aktivt engasjerte	70 %	71 %	72 %	72 %	72 %
5.8	Informasjon	Andel ansatte som uttrykker at de har god nok informasjon (Skårer 4 eller bedre på en skala fra 1-5)	90 %	70 %	73 %	76 %	90 %
5.9	Internettsider	Vestfold fylkeskommunes skår på Difi's måling av digitale tjenester på en skala fra 1-6	5	5	5	5	5
5.10	Omdømme hos mediene	Mediene skal være tilfredse med fylkeskommunens samarbeid, tilgjengelighet, troverdighet, svar kvalitet, kontakt og innhold/struktur på digitale tjenester. (Måles på en skala fra 1-10).	7,2	7,3	7,4	7,5	7,5

Tabell 8-5 viser sektorens resultatmål for økonomiplanperioden.

Resultatmålene for fellesformål omhandler sentrale målsetninger innen arbeidsmiljø (HR) og kommunikasjon. Det har kun vært gjennomført mindre endringer og tilpasninger i resultatmålene siden de opprinnelig ble vedtatt.

Resultatmålene 1 til 8 måles gjennom den årlige medarbeiderundersøkelsen. Resultatene fra medarbeiderundersøkelsen følges opp av leder og medarbeidere på den enkelte virksomhet. Fylkesrådmannen ivaretar resultatmålene gjennom lederprogrammet, implementering av *Organisasjonspolitik 2020*, *Strategisk plan for medarbeiderutvikling* og *Strategisk plan for lederutvikling*. Resultatmål 9 måles gjennom Direktoratet for forvaltning og IKT (Difi) sin årlige kvalitetsvurdering av offentlige nettsider. Resultatmål 10 måles gjennom journalistundersøkelsen PR-barometeret.

9 Fylkeskommunens deltagelse i selskaper

Fylkeskommunen er deltager i, og har eierskap i mange selskaper. Felles for de fleste selskapene er at det ofte ikke foreligger et eget budsjett. Fylkeskommunens ordinære kjøp av tjenester fra disse selskapene inngår som en del av kostnadene i de enkelte sektorene.

Fylkestinget bevilger imidlertid i enkelte tilfeller beløp til styrket egenkapital og / eller underskuddsdekning. Flere selskaper får sine rammer direkte fra fylkestinget, og har egne styrever.

Fylkesrådmannen har ønsket å vise en samlet oversikt av fylkeskommunens eierskap i eksterne selskaper, og de prinsippene som er lagt til grunn basert på gjeldende prinsipper for håndtering av eierskap som ble vedtatt i FT sak 38/08.

Oppfølging av fylkeskommunens eierskap skal også drøftes i et årlig politisk verksted med representanter fra fylkesutvalget. I forkant utarbeider administrasjonen et notat om fylkeskommunes eierskap og strategioppfølging i forhold til de enkelte selskaper.

Selskapene er underlagt lovgivning som setter grenser for eiers direkte styring, og også begrenser tilgangen til selskapsinterne dokumenter. Fylkesrådmannens ansvar i forhold til de folkevalgtes håndtering av eierskap er:

- Sikre et holdbart kunnskapsgrunnlag og utrede aktuelle saksforhold på en forsvarlig måte
- Rådgi og tilrettelegge for beslutninger knyttet til valg av selskapsform og – modell ved opprettelse av nye selskaper
- Sikre at eierinteressene utøves i samsvar med aktuell virksomhetslov, fylkestingets vedtak og forutsetninger
- Sørge for rettidig behandling av saker som de respektive styrever har fremmet til behandling i eierorganene (generalforsamling eller representantskap)
- Bidra til aktivt eierskap ved å fange opp og presentere for folkevalgt behandling saker vedrørende eierskapet som fylkeskommunen bør fremme selv, uavhengig av initiativ fra selskapets organer (endringer i eierstruktur, kjøp/salg av selskaper eller deler av disse, vedtektsendringer, forslag til eierstrategi, forslag til aksjonæravtale etc.)
- Tilrettelegge for behandling av fylkeskommunens direkte forpliktelser gjennom eierskapet (berører IKS og FKF)

Aktiv bruk av styringsinstrumentene

Aktiv eierstyring innebærer at fylkesrådmannen både tar ansvar for at de folkevalgte kan sikres et godt grunnlag for å behandle eiersaker som reises av andre (styret, andre eiere), og at fylkesrådmannen er så godt informert at det kan tas initiativ til å reise spørsmål overfor de folkevalgte som eventuelt kan kreve et ekstraordinært møte i eierorganet.

Informasjonskanaler mellom fylkeskommunen og selskapene

For å sikre informasjonsflyten mellom selskapene og fylkesadministrasjonen er følgende hovedprinsipper lagt til grunn:

- I tillegg til formell representant for fylkeskommunen bør ansvarlig saksbehandler delta på eiermøter, generalforsamling, representantskapsmøter og andre relevante arenaer der eierskap drøftes.
- Det avtales årlige/halvårlige eiermøter med uformell diskusjon om enhetens overordnede strategi. Frekvens og innhold tilpasses det enkelte selskap.
- Det avtales halvårlige/jevnlige dialogmøter mellom daglig leder i selskapet og ansvarlig saksbehandler, eventuelt også ansvarlig direktør

9.1 Oversikt over selskaper

Aksjeselskaper

Vestviken kollektivtrafikk AS

Vestfold kollektivtrafikk AS

Sandefjord Lufthavn AS

Vegfinans AS

Micro Tec Innovation AS

BTV Investeringsfond AS

Vestfoldfestspillene AS

Telemark og Vestfold Regionteater AS

Midtåsen AS

Viken Filmsenter AS

Interkommunale selskaper

Gea Norvegica Geopark IKS

Larvik Arena IKS

Vestfoldmuseene IKS

Tannhelsetjenestens kompetansesenter Sør IKS

Sameier

Sameiet Farmannsveien 36, Tønsberg

Sameiet Østre Bolærne

Stiftelser

Stiftelsen Nettverksbanken Vestfold

Stiftelsen Heyerdahl Instituttet

Stiftelsen Eidfos Hovedgård

Særlovsorgan

Skiringssal folkehøgskole

Fagskolen i Vestfold

Foreninger

Osloregionens Europakontor

Kontrollorgan

Vestfold kommunerevisjon

Vestfold interkommunale kontrollutvalgssekretariat

9.2 Driftsbudsjett

Endringer i rammen ift til 2015:

ØKONOMIPLAN 2016 – 2019	2014-kr	2015-kr	2016-kr	2016-kr	2016-kr	2016-kr
Fylkeskommunens deltagelse i selskaper	R2014	B2015	2016	2017	2018	2019
Vedtatt budsjett 2015	15 342	2 225	2 225	2 225	2 225	2 225
Tekniske endringer						
Regionalt utviklingsfond (RUF)			5 500	5 500	5 500	5 500
Prioriteringer – nye						
Østre Bolæren - engangstilskudd Nøtterøy K			15 000	0	0	0
Østre Bolæren - oppgradering av strømforsyning			3 000	0	0	0
Østre Bolæren - underskuddsdekning i økplan bortfaller			-1 222	-1 222	-1 222	-1 222
Østre Bolæren - utgifter til eierskifte			100	0	0	0
Sum endringer		0	22 378	4 278	4 278	4 278
Ny ramme deltagelse i selskaper	15 342	2 225	24 603	6 503	6 503	6 503

Tabell 9-1 Deltagelse i selskaper - endringer i driftsbudsjett

Teknisk endring

Bevilgningen til *regionalt utviklingsfond* (RUF) kroner omgjøres fra et disposisjonsfond til en ordinær driftsbevilgning. Intensjonen bak fondet og vedtektene endres ikke. Navnet på bevilgningen forblir regionalt utviklingsfond.

Rammene fordeler seg slik:

Fylkeskommunens deltagelse i selskaper	2015-kr	2015-kr	2015-kr	2016-kr	2016-kr
Tall i 1000 kr	B2015	2016	2017	2018	2019
Regionalt utviklingsfond	0	5 500	5 500	5 500	5 500
Østre Bolæren	2 225	19 103	1 003	1 003	1 003
Sum	2 224	24 603	6 503	6 503	6 503

Tabell 9-2 Deltagelse i selskaper - driftsbudsjett

9.3 Østre Bolæren

For Østre Bolæren er det lagt til grunn slikt driftsbudsjett:

ANSVAR	TEKST	B2015	2016	2017	2018	2019
8070	Østre Bolæren - forvaltning	670 000	18 100 000	0	0	0
8071	Østre Bolæren - finansiering	-186 000		0	0	0
8072	Østre Bolæren - rutebåt	1 000 000	1 003 000	1 003 000	1 003 000	1 003 000
8075	Østre Bolæren - drift i egenregi	740 000	0	0	0	0
SUM		2 224 000	19 103 000	1 003 000	1 003 000	1 003 000

Tabell 9-3 Østre Bolæren

Fylkesutvalget har i møte 22.10.15, sak 130/15, godkjent avtalen med Nøtterøy kommune om kommunens overtakelse av eierskapet til Østre Bolæren fra 1.1.2016. For 2016 innebærer avtalen at fylkeskommunen skal gi Nøtterøy kommune et ubundet tilskudd på 15 mill kroner. I tillegg skal fylkeskommunen dekke 90% av utgiftene til oppgradering av høyspentanlegget – anslått til 3 mill kroner. Dessuten er det lagt inn 0,1 mill kroner til dekning av eventuelle gjenstående avslutningsutgifter.

Fylkestinget tilleggsbevilget i sak 40/15 0,5 mill kroner til dekning av ekstrautgifter ifm med Nøtterøy kommunes overtakelse av øya. Dette er midler som skal dekke utbedringer av vesentlige feil og mangler. Det er ikke framkommet forhold som tilsier at utbedringene ikke kan gjennomføres innenfor bevilget 2015-ramme for Østre Bolæren.

Avtalen med Nøtterøy kommune forplikter i tillegg fylkeskommunen til å videreføre et rutebåttilbud til Østre Bolæren innenfor en årlig kostnadsramme på 1,0 mill kroner (i 2015-kroner).

9.4 Sandefjord lufthavn AS - oppgradering

Deltagelse i selskaper	Overført *	Ny	Årsbud			
	2016	2016	2016	2017	2018	2019
Sandefjord lufthavn A/S - oppgrad rullebane		75 000	75 000	0	0	0
SUM Deltagelse i selskaper	0	75 000	75 000	0	0	0

Tabell 9-4 Deltagelse i selskaper - investeringer

Lufthavnen er inne i en periode med store investeringer og strukturelle endringer. Dette vil kreve aktiv deltakelse også fra eierne av lufthavnen. Sandefjord Lufthavn AS arbeider nå med en oppgradering og rehabilitering av rullebanen. Bakgrunn for prosjektet er at det har blitt registrert mange skader på rullebanedekket og at den generelle beskaffenheten på rullebanen har forverret seg de siste årene. Det foreligger også avvik fra Luftfartstilsynet på rullebanens beskaffenhet, makrostruktur og tverrfall. Frist fra Luftfartstilsynet for ferdigstilling av utbedringene er 01.12.16. Hva gjelder finansiering av prosjektet, vil det være behov for tilførsel av ansvarlig kapital fra selskapets eiere.

Investeringen er estimert til en prosjektkostnad på ca. 222 mill kroner. Fylkesrådmannen vil fremlegge en egen politisk sak knyttet til bidrag fra eierne. Foreløpige signaler fra styret er en løsning med en kombinasjon av banklån, emisjon og ansvarlige lån. Med foreliggende skisse vil bidraget fra Vestfold fylkeskommune være på 65-75 mill kroner hvorav halvparten vil bli betjent med renter. Foreløpige planer innebærer at eierne ikke kan påregne utbetaling av utbytte de nærmeste år. Den skisserte løsning ligger til grunn for forslaget til økonomiplan.

10 Frie inntekter og generelle rammebetingelser

10.1 De frie hovedinntektene

Fylkeskommunens skatteinntekter og den statlige rammeoverføringen utgjør hovedtyngden av fylkeskommunens inntekter. Dette blir også kalt for de frie hovedinntektene siden det i hovedsak ikke ligger bindinger fra statens side på disponeringen av disse. Staten ser på disse inntektene og andre inntekter i en helhet når inntektsrammene for kommunesektoren fastsettes.

Tabellen viser forventede frie inntekter i økonomiplanperioden:

ØKONOMIPLAN 2016 - 2019	2014-kr	2015-kr	2016-kr	2016-kr	2016-kr	2016-kr
DRIFTSBUDSJETT i 1000 kr	R2014	B2015	2016	2017	2018	2019
Skatteinntekter	1 172 915	1 238 959	1 278 228	1 278 228	1 278 228	1 278 228
Inntektsutjevning	113 911	114 245	129 022	129 022	129 022	129 022
Statlig rammetilskudd	1 057 404	1 090 620	1 116 062	1 129 010	1 142 072	1 155 135
Sum skatt og rammetilskudd	2 344 230	2 443 824	2 523 312	2 536 260	2 549 322	2 562 385

Tabell 10-1 Frie inntekter 2016-2019

Nytt inntektssystem for fylkeskommunene

Inntektssystemet fordeler rammetilskuddet mellom fylkeskommunene. Fra budsjettåret 2015 er inntektssystemet blitt endret slik at rammetilskuddet og inntektsutjevning blir fordelt etter nye kriterier. Hensikten med omleggingen er å skape en mer rettferdig fordeling mellom fylkeskommunene, og har medført en omfordeling mellom fylkeskommunene ift tidligere år. Vestfold fylkeskommune kommer isolert sett gunstig ut av omleggingen, ettersom rammetilskuddet vil øke med 65 mill kroner innen 2019. Økningen blir innført gradvis over 5 år.

Andre forhold i inntektssystemet og statsbudsjettet medfører at VFK ikke får så gode inntekter som tidligere bebudet. Fylkesrådmannen har for årene etter 2016 ikke innarbeidet en forventet realvekst i de frie inntektene utover konsekvensene av nytt inntektssystem. Konsekvensene av statsbudsjettet 2016 og inntektssystemet er også omtalt i avsnitt 3.3.

Rammetilskudd

Rammetilskuddet fra staten består av tre komponenter:

- Et innbyggertilskudd som i utgangspunktet er et likt tilskudd pr innbygger. I inntektssystemet blir dette korrigert for beregnede forskjeller mellom fylkeskommunene i kostnader ved tjenesteproduksjonen (utgiftsutjevningen).
- Et skjønntilskudd som Kommunaldepartementet benytter for å korrigere for utilsiktede effekter av inntektssystemet, supplere utgiftsutjevningen samt motvirke ekstraordinære svekkelser i en fylkeskommunes økonomi.
- Et inntektsutjevningstilskudd som jevner ut forskjeller i skatteinntekt pr. innbygger.

Tabellen under gir oversikt over rammetilskuddet i 2016 og forventet utvikling i økonomiplanperioden:

ØKONOMIPLAN 2016 - 2019	2014-kr	2015-kr	2016-kr	2016-kr	2016-kr	2016-kr
STATLIG RAMMETILSKUDD	R2014	B2015	2016	2017	2018	2019
Innbyggertilskudd	1 057 404	1 313 620	1 348 405	1 348 405	1 348 405	1 348 405
Utgiftsutjevning		-223 900	-247 490	-247 490	-247 490	-247 490
Overgangsordninger i inntektssystemet		-52 250	-39 073	-26 125	-13 063	0
Ordinært skjønnstilskudd		20 300	20 300	20 300	20 300	20 300
Saker med særskilt fordeling		32 850	33 920	33 920	33 920	33 920
Forventet statlig rammetilskudd	1 057 404	1 090 620	1 116 062	1 129 010	1 142 072	1 155 135

Tabell 10-2 Endringer i rammetilskuddet 2015-2019

Grunnlaget for budsjettert rammetilskudd er Regjeringens forslag til statsbudsjett for 2016. Det endelige rammetilskuddet vil først bli fastlagt i juni 2016 når det foreligger befolkningstall pr 1.1.2015

Skatt og inntektsutjevning

Gjennom året skjer det en fortløpende utjevning av skatteinntektene mellom fylkeskommuner med høye inntekter pr innbygger til fylkeskommuner med lave inntekter pr innbygger. Skatt og inntektsutjevning må derfor sees i sammenheng i budsjetteringen. Inntektsutjevningen kommer som et tillegg til rammetilskuddet fra staten.

Systemet for inntektsutjevning er endret med virkning fra 2015. Inntektsutjevningen innebærer at fylkeskommuner med en skatteinngang pr innbygger som ligger under landsgjennomsnittet, blir kompensert med 87,5% av differansen mellom egen skatteinngang og landsgjennomsnittet. Tilsvarende blir fylkeskommuner med skatteinngang over landsgjennomsnittet trukket 87,5 % av det overskytende. Ordningen er symmetrisk.

Fra 2004 og fram til siste kjente tall pr. september 2015 har skatteinntekt pr. innbygger som prosent av landsgjennomsnitt falt fra ca 94 % til ca 90 % for Vestfolds del. Vestfold fylkeskommune er dermed i økende grad avhengig av inntektsutjevningen.

VFK har i en årrekke hatt som prinsipp at det budsjetteres med en skatteinngang i tråd med statsbudsjettets økonomiske opplegg for kommunesektoren.

10.2 Andre statstilskudd

Andre statstilskudd fremgår av følgende tabell:

ØKONOMIPLAN 2016 - 2019	2014-kr	2015-kr	2016-kr	2016-kr	2016-kr	2016-kr
ANDRE STATSTILSKUDD	R2014	B2015	2016	2017	2018	2019
Rentestøtte - skole	6 469	5 500	4 100	3 700	3 900	3 800
Rentestøtte vei	7 766	8 500	6 800	8 500	11 600	15 100
Tilskudd regional utvikling (551)*	7 000	7 000				
Andre tilskudd	360					
Sum andre statstilskudd	21 595	21 000	10 900	12 200	15 500	18 900

Tabell 10-3 Andre statstilskudd 2016-2019

*Tilskuddet er budsjettet i Regionalsektoren fra 2016

Rentestøtte skoleprosjekter

I 2002 etablerte staten et opplegg med rentestøtte til investeringer i skoleanlegg. Hver enkelt kommune/fylkeskommune fikk tildelt sin andel av en investeringsramme på totalt 15 mrd kroner. Av dette fikk Vestfold fylkeskommune en ramme på ca 159 mill kroner. Ordningen fungerer slik at den enkelte fylkes-/kommune kunne søke om rentestøtte til investeringer i skoleanlegg, både til nybygg og rehabilitering. Vestfold fylkeskommune fikk godkjent investeringsprosjekter i perioden 2002-2007.

Tilskuddet fylkeskommunen får utbetalt følger profilen til et husbanklån med avdragstid på 20 år inkl. 5 års avdragsfrihet, og med rente lik flytende husbankrente. Hvordan fylkeskommunen faktisk velger å finansiere investeringene påvirker ikke rentestøtten som er godkjent. Velges det en annen finansiering enn lån, vil det likevel få utbetales rentestøtte. Opprinnelig kapitalgrunnlag på 159 mill kroner er i 2016 nedskrevet til 93 mill kroner.

I statsbudsjettet for 2009 ble det vedtatt en tilsvarende ny ordning. Denne ordningen har total investeringsramme på 15 mrd kroner for kommuner og fylkeskommuner med en tidsperiode på 8 år. Fylkeskommunens investeringsramme i denne ordningen er på 164 mill kroner. Nye Thor Heyerdahl vgs ble godkjent som prosjekt i denne ordningen, og fylte hele rammen allerede første året. Budsjettet rentestøtte er basert på renteforventningene.

Rentestøtte fylkesveger

I statsbudsjettet for 2010 ble det etablert en rentestøtteordning i forbindelse med investeringer i fylkesveger. Investeringsperioden er 2010-2019. Ordningen må sees i sammenheng med forvaltningsreformen hvor øvrige riksveger ble overført fylkeskommunene fra 2010. Vestfold har pr 2015 fått godkjent prosjekter for ca 505 mill kroner. Hittil har årlig investeringsramme for Vestfold vært 69 mill kroner. Denne blir utvidet til 112,9 mill kroner fra 2015. Fylkeskommunens maksimale kapitalgrunnlag vil være 825 mill kroner i 2020.

10.3 Lønnsreserven

ØKONOMIPLAN 2016 - 2019	2014-kr	2015-kr	2016-kr	2016-kr	2016-kr	2016-kr
Lønnsreserven	R2014	B2015	2016	2017	2018	2019
Avsatt til lønnsoppgjør 2016	11	41 700	35 100	35 100	35 100	35 100
Ufordelt oppgjør 2015		8 767	0			
Overheng fra 2015		-23 650	-5 400	-5 400	-5 400	-5 400
Ny ramme budsjettreserver	11	26 817	29 700	29 700	29 700	29 700

Tabell 10-4 Lønnsreserve 2016-2019

Lønnsreserven er avsetninger til lønnsoppgjørene i 2016. Fylkeskommunens virksomheter kompenseres fullt ut for den faktiske lønnsveksten. Kompensasjonen skjer som budsjettendringer etter hvert som virkningen av lønnsoppgjørene blir kjent, hvor lønnsreserven da blir overført til sektorrammene.

Lønnsreserven er beregnet på grunnlag av regjeringens anslag på 2,7 % lønnsvekst i 2016 med fradrag for overhenget fra 2015-oppgjøret.

Prisreserve

Fylkeskommunens virksomheter kompenseres for forventet prisvekst på 2,7 % for 2015. Kollektivtrafikk, fylkesveier og Vestfoldmuseene IKS blir kompensert med et gjennomsnitt av regjeringens anslag på lønns- og prisveksten. Dette gjennomsnittet kalles deflator, og for 2016 er denne på 2,7 %. Prisjusteringene er allerede foretatt i sektorrammene, og prisreserven i driftsbudsjettet er derfor satt til null.

10.4 Pensjonskostnad og premieavvik

Fylkeskommunens pensjonsordninger er i Statens pensjonskasse (SPK) for pedagogisk personale og i KLP for øvrig personale. Ordinære pensjonspremier budsjetteres i virksomhetene. De pensjonskostnader som kommer i tillegg til dette, budsjetteres under ett for fylkeskommunen under betegnelsen *felles pensjonskostnader*.

Sektorenes pensjonskostnader

Ordinær premie, som belastes virksomhetene, vil samlet sett reduseres fra 2015 til 2016. Sektorenes budsjetttrammer er justert for ordinær pensjonspremie. Arbeidsgiverpremien i KLP avtar fra 11,18 % til 10,74 % av lønnsmassen. I SPK blir arbeidsgiverpremien redusert fra 13,60 % til 13,00 %. Premien i SPK inneholder alle premieelementer, også AFP-pensjon.

Betalbare og beregnede pensjonskostnader

Fylkeskommunens pensjonsleverandører (KLP og SPK) har beregnet at fylkeskommunens samlede utgifter til pensjonspremier (inkl. arbeidsgiveravg.) vil beløpe seg til 196,3 mill kroner i 2016. Dette er en økning på ca 38 mill kroner ift hva som ligger i prognosen for 2015. Betalbare felles pensjonskostnader er svært lave i 2015. Dette har bakgrunn i flere forhold. Reguleringspremie er lav og det er stor tilbakeføring fra premiefond. Et viktig forhold er implementering av uførereformen i tjenstepensjonsordningen. Videre gir avregning for tidligere år en premiereduksjon, og det var god finansavkastning i 2014. 2016

vil i større grad bli et «normalår», med høyere betalbare felles pensjonskostnader og høyere positivt premieavvik.

Totale pensjonskostnader	R 2014	P 2015	B 2016
Ordinære pensjonspremier (virksomhetene)	144,4	147,2	145,7
+ Pensjonsutgifter betalt – felles	66,9	11,0	50,6
= Betalbare pensjonskostnader	211,3	158,2	196,3
+ Effekt av premieavvik	-49,8	-2,6	-28,3
= Bokførte pensjonskostnader totalt	161,6	155,6	168,0

Tabell 10-5 Totale pensjonskostnader 2014-2016

Pensjonskostnader til regnskapsføring avviker fra betalte pensjonspremier. Forskjellen skyldes to forskjellige regelverk. De *betalbare* premiene som er påvirket av det regelverk som gjelder for pensjonskassene/forsikringsselskapene mht til premie for løpende pensjonsutbetalinger, nødvendige avsetninger og forventet finansavkastning.

Det andre regelverket påvirker *regnskapføring av pensjonskostnader i kommunene*. I 2003 innførte Staten særskilt regelverk for regnskapsføring av pensjonskostnader i kommunene. Den pensjonskostnaden som kommunene skal regnskapsføre, er fastsatt gjennom Kommunelovens forskrift om årsregnskap og årsberetning.

Forskjellen mellom *betalt pensjonspremie* (pensjonsutgift) og *regnskapsført pensjonskostnad* kalles *premieavvik*. Blir den betalbare pensjonspremien høyere enn den regnskapsførte pensjonskostnaden, fremkommer et positivt premieavvik. Omvendt situasjon gir et negativt premieavvik. Avviket skal føres som fordring eller gjeld i balansen, og tas til inntekt/kostnad over de påfølgende 7 år (tidligere 10 og 15 år). Dette kalles amortisering. I praksis betyr dette at kommunesektoren utsetter å kostnadsføre deler av de årlige pensjonsutgiftene til senere år. Amortiseringstiden for nye premieavvik oppstått fom. 2014 (resultateffekt fra 2015) er redusert fra 10 til 7 år. Dette er innarbeidet i økonomiplanen.

Vestfold fylkeskommune har siden regelverket ble innført i 2003 hatt positive premieavvik, og det akkumulerte positive premieavviket i balansen vil pr utgangen av 2015 være ca 233 mill kroner.

Felles pensjonskostnader

ØKONOMIPLAN 2016-2019	regnskap	prognose				
Felles pensjonskostnader (mill kroner)	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Sum betalbare pensjonsutgifter	66,9	11,0	50,6	47,6	49,3	50,8
Årets premieavvik	-70,0	-32,5	-62,8	-51,3	-57,1	-62,8
Amortisering av tidligere års premieavvik	20,3	29,9	34,5	43,5	50,8	57,3
Felles pensjonskostnader	17,1	8,4	22,3	39,8	43,1	45,4
Akkumulert premieavvik	230,8	233,5	261,7	269,6	275,8	281,2

Tabell 10-6 Felles pensjonskostnader 2016-2019

Pensjonsleverandørenes beregninger viser at betalbare pensjonsutgifter vil bli betydelig høyere i 2016. Det er spesielt reguleringspremien som blir høyere samtidig som tilbakeført overskudd fra premiefond normaliseres.

Årets samlede premieavvik forventes å bli positivt med 62,8 mill kroner. Netto amortisering av tidlige års premieavvik blir 34,5 mill kroner. Dette medfører at det akkumulerte premieavviket øker med 28,3 mill kroner i 2016.

Det foreligger ikke aktuarberegende prognoser for perioden 2017-2019. Fylkesrådmannen regner med at det vil bli lavere premieavvik enn 2016 i denne periode. Amortiseringen av tidligere års premieavvik øker betydelig ved at flere års premieavvik skal amortiseres. Dette demper veksten i akkumulert premieavvik. Anslått akkumulert premieavvik ved utgangen av 2019 er ca 281 mill kroner. Dette er anslag som det knytter seg stor usikkerhet til.

Nærmere om pensjonskostnadene i 2016

De pensjonskostnader som blir ført felles i fylkeskommunen er: reguleringspremie i KLP, tilbakeført overskudd fra KLP, AFP-premie i KLP og rentegarantipremie. I tillegg føres effekten av premieavvik, både KLP og SPK, under *felles pensjonskostnader*.

Egenkapitalinnskudd i KLP på ca 3,0 mill kroner, budsjetteres investeringsbudsjettet.

Felles pensjonskostnader , tall i mill kroner	2014	JBUD 2015	BUD 2016
Reguleringspremie inkl aga	60,0	24,4	47,6
Overført fra premiefond/ just.for tidl år	-0,8	-20,7	-3,7
AFP, rentegarantipremie, servicepensj	7,7	7,3	6,8
Sum betalbare pensjonsutgifter	66,9	11,0	50,6
Årets premieavvik	-70,0	-32,3	-62,8
Amortisering av tidligere års premieavvik	20,3	29,6	34,5
Nettoeffekt av premieavvik	-49,7	-2,7	-28,3
Felles pensjonskostnader	17,2	8,3	22,3

Tabell 10-7 Felles pensjonskostnader 2016-2019 spesifisert

I 2015 skjedde det en innstramning både i regelverkene som påvirker de betalbare premiene og de regnskapsførte pensjonskostnadene. Livsforsikringssekskapenes grunnlagsrente ble satt ned fra 2,5 % til 2,0 %. Isolert sett økte dette betalbar premie. Samtidig trådte nye regler for uførepensjon i kraft. En større del av ytelsene til uføre vil komme fra folketrygden i framtiden. Dermed reduseres bidraget fra tjenstepensjonsordningen. Dette bidrar til å redusere den del av premiene som er relatert til uførepensjon fra 2015.

For 2016 legger pensjonsleverandørene til grunn en lønnsvekst på 3,0 %. Dette forholdet isolert sett reduserer reguleringspremien i forhold til 2015. Tilbakeført overskudd i KLP forutsettes å være på et nivå som ligger noe høyere enn ny egenkapitalinnbetaling. I de senere år har denne tilbakeføringen vært høyere, da særlig i 2015.

I KRDs regelverk for kommunenes regnskapsføring av pensjoner opprettholdes den realrente (forholdet mellom diskonteringsrente og lønnsvekst) som skal legges til grunn ved aktuarberegningene. Premieavvik oppstått i 2014 og senere, avskrives over 7 år. Tidligere års premieavvik avskrives over 10 år (2010-13) og 15 år (avvik oppstått før 2010). Departementets uttalte mål er å redusere premieavvikene, slik at det blir et bedre samsvar mellom kommunenes betalte pensjonsutgifter og bokførte pensjonskostnader.

Til tross for nevnte innstramning i KRDs regelverk, vil premieavviket som tidligere nevnt være relativt høyt i 2016. Likevel vil veksten i akkumulert premieavvik flate ut på grunn av at amortiseringen av tidligere års premieavvik øker betydelig.

Nærmere om pensjonsutgifter og premieavvik

Utgifter til dekning av fylkeskommunens pensjonsforpliktelser har over flere år økt mer enn den alminnelige lønns- og prisstigning. Det er en alminnelig oppfatning at denne utviklingen vil fortsette i årene framover. Økningen henføres til følgende forhold:

- Økt levealder (= flere år med pensjonsutbetalinger)
- Høyere lønnsvekst (= økte pensjoner)
- Strengere soliditetskrav til pensjonsleverandøren
- Lavere avkastning på innbetalte pensjonsmidler, hovedsaklig pga lavt rentenivå

Fylkeskommunen har imidlertid utgiftsført et lavere beløp enn hva som er utbetalt til pensjonsleverandørene i det enkelte år. Differansen mellom utbetalt og utgiftsført beløp kalles premieavvik. Det er kun en utsettelse av utgiftsføringen idet premieavviket skal utgiftsføres over de kommende 7 år (tidligere 15 år og 10 år).

Det er KMD som fastsetter reglene for beregning av det årlige premieavvik. Over tid har det akkumulerte premieavviket blitt så stort at det representerer en betydelig styringsutfordring for kommunesektoren. Departementet har derfor i de senere år strammet til beregningsreglene slik at det årlige premieavviket skal bli lavere. Vestfold fylkeskommune har gjennom avsetning av midler til *fond premieavvik* søkt å møte denne styringsutfordringen.

Pensjonsleverandørenes anslag for 2016 innebærer at det budsjetteres med 22,3 mill kroner i felles pensjonskostnader. Dette betyr en økning fra prognose 2015 med ca 14 mill kroner. Dette tallet fremkommer etter at sektorenes rammer er tatt ned med 6,2 mill kroner for reduksjon i ordinær premie. Som gjensidig livsforsikringsselskap innkaller KLP årlig et egenkapitaltilskudd på ca 3 mill kroner. Dette kommer i tillegg og budsjetteres i investeringsbudsjettet.

Pensjonsleverandørene gir ikke prognoser for annet enn kommende år. Fylkeskommunen må derfor på egenhånd utarbeide prognoser for utgiftsførte pensjonskostnader og premieavvik for de påfølgende årene. Fylkesrådmannen har i denne økonomiplanen lagt til grunn et noe lavere anslag på utgiftsførte felles pensjonskostnader enn hva som lå i vedtatt økonomiplan.

Anslagene for de årlige premieavvikene er økt. Samtidig øker den samlede årlige amortiseringen ved at flere år amortiseres, og av disse flere over den kortere tiden på 7 år. Først i 2018 vil de første premieavvikene med 15 års amortiseringstid være fullt ut amortisert. Nye premieavvik amortiseres raskere enn tidligere, og dette demper veksten i akkumulert avvik. Behovet for økning i avsetninger til fond premieavvik blir dermed dempet

11 Finans – renter og avdrag, lånegjeld

Finanspostene i budsjettet ser slik ut:

ØKONOMIPLAN 2016 - 2019	2014-kr	2015-kr	2016-kr	2016-kr	2016-kr	2016-kr
RENTEINNTEKTER	R2014	B2015	2016	2017	2018	2019
Renteinntekter	18 927	16 200	13 000	14 000	12 250	14 000
Aksjeutbytte Torp	5 782	0	0	0	0	0
Renter gjeld	97 770	100 261	99 055	96 932	99 667	99 156
Avdrag gjeld	87 680	96 636	98 636	111 179	118 904	127 904
NETTO FINANS	-160 741	-180 697	-184 691	-194 111	-206 321	-213 060

Tabell 11-1 Netto finansutgifter økonomiplan 2016-2019

11.1 Finanssituasjonen og basis for renteanslag

I budsjetteringen av renter legges Norges Banks rentebane for bankens egen foliorente til grunn. Basert på denne gjøres det anslag for utviklingen i 3 måneders NIBOR-rente (Norwegian Inter Bank Offered Rate). Det er denne renten som budsjettering av renteutgifter og renteinntekter er basert på. Videre foretas justering for kredittpåslag for utlån til kommuner og bankenes innlånskostnader. Det vises til nærmere omtale av renteforutsetningene senere i dette kapitlet.

En stor andel av låneporteføljen er rentesikret via rentesikringsavtaler. Videre regnes kapitalgrunnlaget i ordningen for rentekompensasjon skolebygg samt likviditetsmessig motverdi av ubundet investeringsfond som rentesikring, da disse elementene gir forutsigbare renteinntekter knyttet opp til markedsrenten. Tabellen under viser fordelingen mellom sikrede og usikrede lån iht økonomiplanens forutsetninger om investeringer og låneopptak. Ved å ta hensyn til rentekompensasjonsordningene for skole og forventet utvikling i investeringsfond, er ikke-rentesikret andel av låneporteføljen ca 8 % ved inngangen til 2016, og ca 13 % ved utgangen av 2016. Med utsikter til fortsatt lavt rentenivå mener fylkesrådmannen det er forsvarlig å foreta låneopptak og fornyelser til kort, flytende rente i 2016.

Lån - rentesikring (mill kr)	2015	2016	2017	2018	2019
Rentesikret med renteswap	1 952	1 864	1 781	1 691	1 348
Grunnlag rentekomp skolebygg	257	235	213	192	170
Ubundet investeringsfond	85	126	128	130	62
Sum sikret gjeld	2 293	2 225	2 122	2 013	1 580
Sum usikret gjeld	190	335	579	808	1 272
Sum gjeld	2 483	2 560	2 701	2 822	2 852

Tabell 11-2 Prognose for rentesikret/usikret gjeld 2016-2019

11.2 Renteinntekter

Det er lagt til grunn en gjennomsnittlig innskuddsrente på 2,00 % i 2016, 1,75 % i 2017 og 2018 samt 2,00 % i 2019. I forrige økonomiplan var renteforutsetningen ca 1 %-poeng høyere enn dette. Reduksjonen skyldes et vedvarende lavere rentenivå. Fra 2017 legges det til grunn lavere marginer på innskuddsrentene, sett i forhold til utviklingen i markedsrenter.

11.3 Aksjeutbytte

Det er ikke budsjettert med aksjeutbytte i økonomiplanperioden

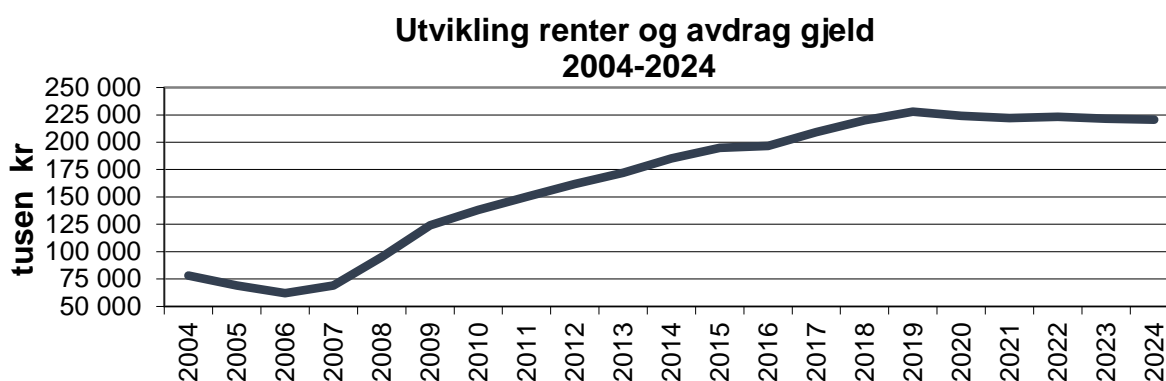
11.4 Rente- og avdragsutgifter

I driftsbudsjettet i økonomiplanen er det tatt inn virkningen av nye lån som følge av investeringsbudsjettet. Med betydelige låneopptak i 2017 og 2018, vil de årlige renteutgiftene øke ubetydelig i økonomiplanperioden. Det er først og fremst økte avdrag som bidrar til økte netto finansutgifter

Det er for nye lån og lån med rentefornyelser lagt til grunn en lånerente på; 1,75 % i 2016, 2,00 % i 2017, 2,25 % i 2018 og 2,50 % i 2019. Renteforutsetningen var 2,50-3,25% i forrige økonomiplan. Det vises til nærmere omtale av renteforutsetningene senere. Med høy andel av rentesikring i låneporteføljen legges det opp til at låneopptak i 2016 og 2017 gjøres til flytende rente.

Langsiktige lån kan tas opp som avdragslån eller avdragsfrie lån, hvor det betales avdrag når lånene fornyes ved renteregulering. Kommuneloven fastsetter en beregnet gjennomsnittlig avdragstid på lånene i forhold til eiendelenes avskrivninger. Større prosjekter avskrives først året etter ferdigstillelse. For å oppnå en avdragsutvikling i takt med gjeldsutviklingen, legges det opp til at en konstant andel av gjelden som skal avdras hvert år. Dette innebærer at gjennomsnittlig avdragstid søkes holdt på ca 23 år.

I diagrammet nedenfor har vi vist utviklingen i renter og avdrag i samsvar med planlagte lånefinansierte investeringer i økonomiplanperioden og videre framover:

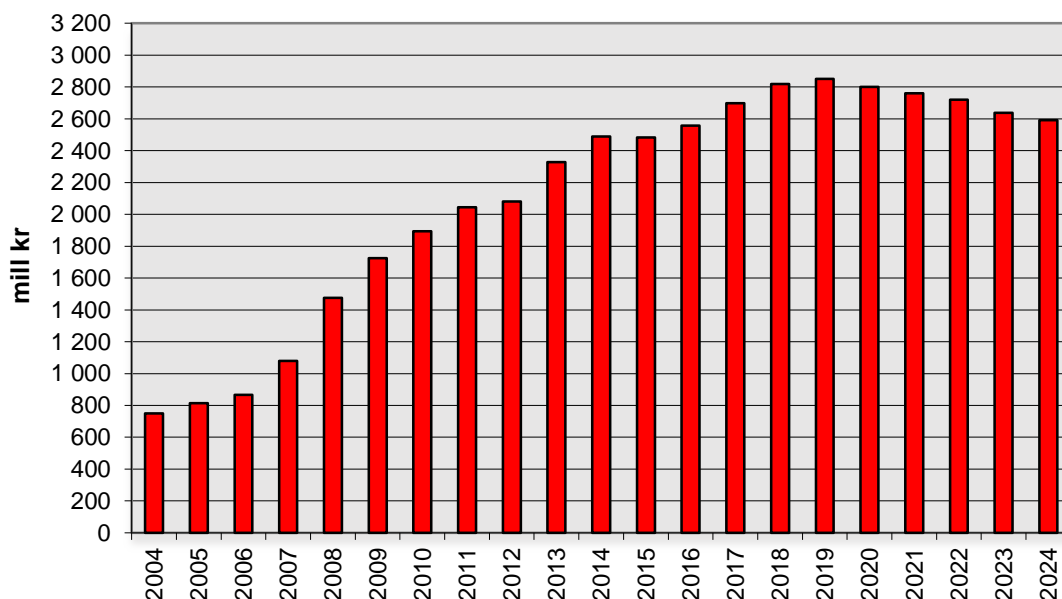
Tabell 11-3 Rente- og avdragsutgifter 2004-2024

11.5 Låneopptak og lånegjeld

Pr. 1.1.2015 var fylkeskommunens samlede rentebærende lånegjeld på 2 488,1 mill kr. I 2015 er behovet for lånemidler anslått til 138,0 mill kr. Hensyntatt ubrukte lånemidler gir dette et opplåningsbehov i 2015 på 92 mill kroner. Dette gir en forventet langsiktig gjeld på 2 483 mill kroner pr 31.12.15. Den langsiktige gjelden vil fortsette å øke som en følge av

investering i Horten videregående skole. Diagrammet nedenfor har viser utviklingen i lånegjelden.

Økonomiplan 2016-2019: Gjeldsutvikling 2004-2024

Figur 11-1 Gjeldsutvikling 2004-2024

Utviklingen i lånegjeld, slik den er sammensatt av brutto låneopptak og avdrag, fremgår av tabellen under:

Låneopptak/gjeld (1000 kr)	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Gjeld pr. 01.01	2 328 249	2 488 113	2 483 477	2 560 301	2 701 132	2 821 613
Låneopptak	247 000	92 000	175 460	252 010	239 386	158 287
Driftsmessige avdrag	87 136	96 636	98 636	111 179	118 904	127 904
Gjeld pr. 31.12	2 488 113	2 483 477	2 560 301	2 701 132	2 821 613	2 851 996

Tabell 11-4 Lånegjeld, låneopptak og avdrag 2014-2019

Låneopptak 2016

I 2016 vil fylkeskommunen ta opp lån på til sammen 175,5 mill kroner. Budsjetterte renteutgifter tar høyde for at låneopptaket skjer midt i året.

Låneopptak 2017-2019

Økonomiplanen legger opp til låneopptak i 2017 på 252 mill kroner. I 2018 legger økonomiplanen opp til låneopptak på 239 mill kroner, og i 2019 på 158 mill kroner.

11.6 Rentenivå

Gjennomsnittrente og rentebindingstid på fylkeskommunens lånegjeld har utviklet seg slik i de senere årene:

Langsiktig gjeld 2008-2015	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	anslag 2015
Gjennomsnittrente i % p.a.	4,7	4,5	4,5	4,4	4,2	4,1	3,9	3,9
Porteføljens varighet/rentebinding	2,8	2,1	4,4	5,0	4,4	4,1	4,3	4,0

Tabell 11-5 Låneporteføljens gjennomsnittrente og rentebindingstid 2008-2015

Rentenivået har falt i 2015, og prognosene tilsier ytterligere nedgang i 2016. Deretter forventes rentenivået å stige svakt. Impulsene fra utlandet som skulle tilsi høyere rentenivå er fortsatt svake. Innenlandske forhold tilsier heller ingen renteøkning det kommende år. Prisøkningene i boligmarkedet ser ut til å ha stoppet opp, og arbeidsledigheten er økende.

Korte renter påvirkes i stor grad av Norges Banks rentesetting. Referanserenten 3 måneders NIBOR ligger på ca 1,10 % etter at Norges Banks styringsrente i september ble satt ned til 0,75 %. Hensynet til norsk eksport tilsier en rentesetting som ikke styrker norske kroners verdi i forhold til handelspartnernes valuta i for stor grad.

Diagrammet under viser utviklingen i 10 års swaprente de siste 5 år. Swaprenter er langsiktige markedsrenter (1-10 år). Disse danner grunnlaget for rentekostnaden på lån hvor det er inngått rentesikringsavtaler.

Historisk 10 års swaprente okt 2010 – okt 2015

Figur 11-2 Utvikling i 10-års swaprente oktober 2010-oktober 2015

(Kilde: Kommunalbanken ASA)

Neste diagram viser utviklingen i 3 måneders NIBOR siste 5 år. NIBOR er renten som gjelder for lån mellom valutabanker for perioder opp til 6 måneder og noteres daglig kl. 12.00. Renten benyttes som referanserate for lån og innskudd i forhold til kommuner og større bedrifter. NIBOR er retningsgivende for fylkeskommunens innskuddsrenter. Man ser at denne renten viser en fallende tendens i 2012, på samme måte som den langsiktige 10 års renten har falt. Korte renter påvirkes av innenlandske økonomiske forhold og Norges Banks rentesetting. De lange rentene styres nesten utelukkende av internasjonale forhold.

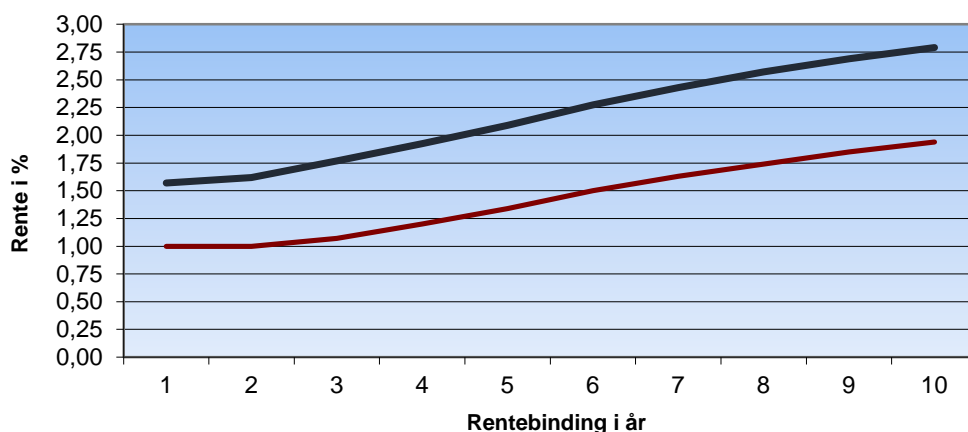
Historisk 3 mndrs NIBOR okt 2010 – okt 2015

Figur 11-3 Utvikling i 3 mndrs NIBOR-rente oktober 2010-oktober 2015

(Kommunalbanken ASA)

Rentekurve 09. okt 2015

Figur 11-4 Rentenivå pr 9. okt 2015; avkastningskurve 1-10 år

Bildet over illustrerer swaprente (rød) og lånerente inkl kredittpåslag (blå) for en kommunal låntager med ulike bindingsperioder. Kredittpåslaget utgjør 0,5-0,9 %-poeng og har økt fra 0,2-0,4 %-poeng i 2014 og 2015. Årsaken er strengere kapitaldekningskrav for europeiske finansinstitusjoner, noe som igjen har bakgrunn i finanskrisen og statsgjeldskrisen. Banker og

finansforetak har blitt pålagt å øke sine kapitalbuffere iht internasjonalt regelverk, noe som øker deres inntjeningskrav og slår ut i høyere lånerenter for kundene.

Det er i økonomiplanen lagt til grunn renteforutsetninger som fremgår av tabellen under. Utgangspunkt for renteprognosen er Norges Banks rentebane for utvikling i foliorenten. Det er videre gjort et normalpåslag på denne for forventet 3 mndrs NIBOR-rente. Forutsetninger for lånerente, innskuddsrente og rentekompensasjon er fastsatt med utgangspunkt i marginer i forhold til NIBOR i 2015 og med utvikling i takt med denne i de kommende år.

Renteforutsetninger	2016	2017	2018	2019
Norges Banks styringsrente	0,75	1,00	1,25	1,50
3 måneders NIBOR	1,00	1,25	1,50	1,75
VFK innskuddsrente likviditet	2,00	1,75	1,75	2,00
VFK rentekompensasjon fylkesveger	1,40	1,40	1,65	1,90
VFK rentekompensasjon skolebygg	1,75	1,75	2,00	2,25
VFK rente nye lån og rentereguleringer	1,75	2,00	2,25	2,50

Tabell 11-6 Renteforutsetninger 2016-2019

Fylkeskommunens langsiktige gjeld skal ha en gjennomsnittlig rentebindingstid/varighet som er regulert i finansreglementet, senest vedtatt juni 2012. Låneporteføljens varighet skal ligge i området 3-7 år. Ved inngangen til 2016 forventes porteføljens varighet å være 4 år.

Lån - rentesikring (mill kr)	2015	2016	2017	2018	2019
Rentesikret med renteswap	1 952	1 864	1 781	1 691	1 348
Grunnlag rentekomp skolebygg	257	235	213	192	170
Ubundet investeringsfond	85	126	128	130	62
Sum sikret gjeld	2 293	2 225	2 122	2 013	1 580
Sum usikret gjeld	190	335	579	808	1 272
Sum gjeld	2 483	2 560	2 701	2 822	2 852

Tabell 11-7 Rentesikret/usikret del av låneportefølje 2016-2019

Uten ny rentesikring med virkning i 2016 vil usikret del av låneporteføljen være 13 % i 2016 for så å øke til 21 % i 2017. Låneopptak i 2016 er planlagt gjort med flytende rente, anslått til 1,75 %, mens låneopptak i påfølgende år vil få en rentebinding. Det er likevel aktuelt i 2016 å forlenge eksisterende rentesikringsavtaler på løpende lån for å opprettholde den gjennomsnittlige rentebindingstiden. Dette innebærer å forlenge løpende rentebindinger som løper ut i 2018 og 2019.

12 Disposisjoner

I driftsbudsjettet må det budsjetterte netto driftsresultatet (som er et uttrykk for hvor mye sparing fylkeskommunen budsjetterer med) disponeres. Disponeringen av netto driftsresultat (anvendelsen av budsjettert oppsparing) kan enten skje ved at midlene settes til side (fond) eller ved at midlene brukes til anskaffelse av varige verdier (investeringer). I tillegg kan det budsjetteres med bruk av fond, det vil si bruk av oppsparte midler fra tidligere år.

Størrelsen på nettodriftsresultat og disponeringen av dette en av økonomiplanenes sentrale og viktigste forutsetninger. Tabellen under viser disponering av netto driftsresultat og oversikt over utvikling for bufferfond og fond premieavvik.

ØKONOMIPLAN 2016 - 2019		2014-kr	2015-kr	2016-kr	2016-kr	2016-kr	2016-kr
DISPOSISJONER	Hele 1000-kroner	R2014	B2015	2016	2017	2018	2019
Bruk av Bufferfond		400				211	
Sum bruk av disposisjonsfond		400	0	0	0	211	0
Avsetning til Bufferfond		-27 726	-18 969	-2 500	-11 087	-6 000	-7 513
Avsetning til Fond Premieavvik		-54 400	-7 000	-28 300	-7 800	-6 200	-5 500
Avsetning til Regionalt utviklingsfond			-5 500				
Sum avsetning til disposisjonsfond		-82 126	-31 469	-30 800	-18 887	-12 200	-13 013
Disp av tidligere års overskudd		73 429					
Bruk / avsetning fond i sektor		1 021					
Avsetning til bundne fond - 551 midler		-7 000	-6 500				
Overført til investeringsbudsjettet		-39 100	-24 300	-27 184	-60 000	-70 000	-80 000
Sum disposisjoner		-53 376	-62 269	-57 984	-78 887	-81 989	-93 013

Bufferfondet*	146 881	204 100	206 600	217 687	223 476	230 989
Fond Premieavvik*	228 516	233 416	261 716	269 516	275 716	281 216
Premieavvik pr 31.12	226 231	233 500	261 700	269 500	275 700	281 200
Fond premieavvik i % av premieavvik	101 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Tabell 12-1 Disposisjoner 2016-2019

*Prognose på fond 31.12.2015

Vestfold fylkeskommune har valgt å dele opp disposisjonsfond i to fond; bufferfond og fond premieavvik. Tabellen under viser forventet status på fondene per 31.12.2015.

DISPOSISJONSFOND	Bufferfond	Fond premieavvik	Sum disposisjonsfond
Beløp i 1000 kr			
Fond per 31.12.2014	146 881	228 516	375 397
Netto bruk/avsetning i vedtatt økonomiplan 2015	18 969	7 000	25 969
Planlagt fond i vedtatt budsjett 2015	165 850	235 516	401 366
<i>Vedtatte endringer i 2015</i>			
Disp. regnskapsresultat 2014	12 209		12 209
FT 41/15 Prognose pensjonskostnader- 1.tert 2015	34 000	-33 000	1 000
FT 41/15 Revidert inntektsanslag 2015 - 1. tert 2015	-12 000		-12 000
2. tertial 2015	7 900	30 900	38 800
Øvrige FT/FU-vedtak	-3 810		-3 810
Anslag fond per 31.12.2015	204 149	233 416	437 565

Tabell 12-2 Disposisjonsfond

12.1 Bufferfondet

Bufferfondet er fylkeskommunens virkemiddel for å utjevne økonomiske svingninger, både på kort og lang sikt.

På kort sikt betyr bufferfondet at fylkeskommunen har en økonomisk reserve til å fange opp eksempelvis sviktende inntekter eller uforutsette utgiftsøkninger. Denne handlefriheten betyr at fylkeskommunen kan håndtere ugunstig økonomisk utvikling i sin ordinære budsjettprosess, og altså ikke må trå til med krisepregede akuttiltak midt i budsjettåret.

På lang sikt betyr bufferfondet en økonomisk sikkerhet i forhold til de store økonomiske utfordringer som ligger i økonomiplanen. Dette er det viktigste formålet med bufferfondet. Størrelsen på bufferfondet er for fylkesrådmannen av avgjørende betydning når det skal tas stilling til igangsetting av nye skoleutbyggingsprosjekter.

I løpet av 2015 er bufferfondet styrket med 57 mill kroner slik at det ved utgangen av 2015 vil være på ca 204 mill kroner. Dette er 38 mill kroner høyere enn det som ble lagt til grunn i budsjettet for 2015. Fylkesrådmannen legger opp til å styrke bufferfondet ytterligere i foreliggende økonomiplan. Dette innebærer at bufferfondet økes til 231 mill kr ved utgangen av økonomiplanperioden (2019). På lang sikt bør fondet være på 300 mill kroner.

I tillegg til overnevnte kommer en eventuell avsetning til bufferfond i forbindelse med disponeringen av regnskapsresultatet for 2015.

12.2 Fond premieavvik

Fond premieavvik ble opprettet i 2010. Hensikten med fond premieavvik er å nøytralisere likviditetseffekten av at fylkeskommunen siden 2003 er pålagt å bokføre lavere årlige pensjonskostnader enn hva som er reelt. Differansen mellom faktiske kostnader og bokførte kostnader kalles premieavvik.

Fond premieavvik er en del av disposisjonsfondet som fylkestinget har valgt å "låse" for å nøytralisere effekten av premieavviket. Fondet forventes å være på 233 mill kroner pr 31.12.2015. Dette utgjør hele det forventede premieavviket per 31.12.2015.

For å nå målet om full nøytralisering er det nødvendig å sette av tilsammen 48 mill kroner til fond premieavvik fram til 2019.

12.3 Overføring til investeringsbudsjettet

På grunn av det høye gjeldsnivået er det budsjettet med økte overføringer fra drifts- til investeringsbudsjettet. Overføringene vil medføre lavere låneopptak. For 2016 er overføringen 27 mill kroner. Utover i planperioden øker dette gradvis til 80 mill kroner.

12.4 Ubundet investeringsfond (kapitalfondet)

Investeringsfondet er et fritt fond. Fondet reduseres fra 83 mill kroner til 62 mill kroner i planperioden.

Investeringsfond (1000 kr)	Prognose 2015	2016	2017	2018	2019
IB Investeringsfond	83 730	83 377	127 034	128 691	130 348
Avsetning investeringsfond	3 807	116 657	1 657	1 657	1 657
Bruk investeringsfond	- 160	-77 000	0	0	-70 000
UB Investeringsfond	87 377	127 034	128 691	130 348	62 005

Tabell 12-3 Investeringsfond

Inntektene fra salg av eiendommer skal benyttes til å finansiere framtidige investeringer. Når salget er gjennomført og salgsprisen er kjent settes salgsinntektene av til investeringsfond. Siden budsjetteres det med bruk av fondet for å finansiere investeringer. Dette gjøres for at ikke økonomiplanen skal basere seg på usikre inntekter.

I 2016 er det budsjettet avsetninger på 115 mill kroner knyttet til salg av eiendommene på Teie (tidligere Færder vgs) og Grefsrud. Dette er inntekter som er rebudsjettet fra 2015. Øvrig avsetning på 1,7 mill kroner motsvarer øvrige kapitalinntekter i investeringsregnskapet.

I 2016 er det budsjettet bruk av fond for å finansiere oppgradering ved Sandefjord Lufthavn Torp (75 mill kroner) og til idrettsanlegg ved Greveskogen vgs (2 mill kroner). I 2018 brukes 70 mill kroner av fondet til å finansiere nye Horten vgs.

Vedlegg 1 - Budsjetreglement

1. Formål

Reglementet er fastsatt i medhold av Kommunaldepartementets forskrifter for budsjett og regnskap. Det skal gi rammebetingelser som legger til rette for en best mulig utnyttelse av ressursene i fylkeskommunen, skape god kvalitet i tjenestetilbudene, bygge opp under politisk og administrativt ansvar og sikre en rask gjennomføring av driftsbeslutninger.

Praktiseringen av reglementet skal håndteres innenfor og medvirke til en oppfylling av overordnede politiske målsettinger, trukket opp av fylkestinget i fylkesplan, økonomiplan, årsbudsjett, sektorplaner og andre overordnede styringsdokumenter.

2. Virkeområde

Reglementet er fastsatt av fylkestinget og har virkning for hovedutvalgene, fylkesutvalget, fylkesrådmannen og fylkeskommunens administrasjons- og virksomhetsenheter på nærmere spesifiserte områder.

Sektorer, virksomheter og avdelinger forutsettes å gjennomføre driften innenfor de rammer som vedtas i budsjett/økonomiplandokumentet, og må iverksette nødvendige tiltak for å oppnå dette. Budsjett/økonomiplan er overordnet alle andre interne planer (sektorplaner mv).

3. Budsjettrammer

Med budsjettrammer i dette reglement menes vedtatte budsjetterte netto driftsutgifter. Netto driftsutgifter er brutto driftsutgifter fratrukket brutto driftsinntekter.

4. Definisjon av organisatoriske nivåer

Følgende begreper brukes:

Nivå:	Betegnelse:	Består av:	Kommentar:
1	Sektor	Samling av flere virksomheter og budsjettområder	
2	Budsjettområde	Virksomhet/ tjenestoområde innenfor en sektor	En sektor kan ha flere budsjettområder
3	Virksomhet	Organisatorisk enhet	Et budsjettområde kan inneholde flere virksomheter

5. Beslutningsmyndighet i budsjettsaker – driftsbudsjettet

Følgende oversikt viser hvilke organisatoriske nivåer de enkelte besluttede organer og funksjoner har myndighet til å vedta rammer for

Besluttede organ:	Fullmakter:
Fylkestinget (FT)	<p>Skal vedta en økonomisk ramme for fylkeskommunen.</p> <p>Skal vedta størrelsen på alle poster på finansutgifter og finansinntekter, skatteinntekter, rammetilskudd og budsjettreserver.</p> <p>Skal tildele og kan endre netto budsjetttramme til den enkelte sektor.</p> <p>Vedta fondsavsetninger og disponering av netto driftsresultat som ikke følger av lover og forskrifter.</p>
Hovedutvalgene (HU)	<p>Kan gjøre omdisponeringer innenfor sektorrammen mellom budsjettområder og virksomheter i sektorene.</p> <p>Kan vedta innretning av tjenestetilbudet som får innvirkning på hvordan budsjetttrammen disponeres i sektorene.</p> <p>Dette er under forutsetning av at dette ikke bryter med vedtak fattet av fylkestinget.</p>
Fylkesutvalget (FU)	<p>Er HU for sektor fellesformål.</p>
Fylkesrådmannen	<p>Kan fordele midler internt i den enkelte sektor, og mellom budsjettområder, såfremt dette ikke bryter med intensjonene i FTs budsjettvedtak eller andre politiske vedtak. Fylkesrådmannen kan delegere denne myndighet videre til virksomhetsledere og administrative ledere.</p> <p>Kan fordele avsatt lønns- og prisstigningsreserve på sektorer, budsjettområder og virksomheter.</p> <p>Gis fullmakt til å opprette driftsprosjekter og foreta tilhørende budsjettreguleringer. For driftsprosjekter kan fylkesrådmannen ved årets utgang avsette ubenyttede budsjettmidler til driftsfond.</p> <p>Kan budsjettreguleringer sektorenes øremerkede tilskudd, spillemidler og andre inntekter som er gitt med bindinger, med tilhørende overføring til andre, egen anvendelse eller avsetning til/bruk av bundet fond, så fremt ikke dette endrer den sektorens vedtatt rammer.</p> <p>Avgjør spesifikasjonsgraden og fordelingen i budsjett og regnskap innenfor de generelle begrensninger som er gitt i budsjett- og regnskapsforskriftene for kommuner og fylkeskommuner.</p>

6. Disponering av mindreforbruk og inndekning av merforbruk i driftsbudsjettet

Med merforbruk menes et årsforbruk større enn netto årsbudsjetttramme. Et mindreforbruk er et forbruk mindre enn netto årsbudsjetttramme.

En sektor eller virksomhet som har hatt mindreforbruk kan få dette tilbakeført i neste budsjettår. En virksomhet som har hatt merforbruk må påregne selv å måtte dekke dette inn i etterfølgende budsjett ved at det opprinnelige vedtatte nettobudsjett reduseres.

Fylkestinget gjør hvert år vedtak om tilbakeføring av sektorenes mindreforbruk og innsparing av merforbruk i egen sak.

Tilsvarende gjelder for fylkesutvalgets disposisjonskonto.

7. Beslutningsmyndighet i budsjettsaker - investeringsbudsjettet

Det er bare fylkestinget som kan vedta og endre årsbudsjettet for det enkelte prosjekt og finansieringen av investeringsbudsjettet, med flg unntak:

- Fylkesrådmannen kan nedjustere årsbudsjett og finansiering dersom dette skyldes tidsforskyvninger, og såfremt ikke dette endrer prosjektenes totale investeringsrammer eller bryter med intensjonene i FTs budsjettvedtak eller andre politiske vedtak.
- Inntekter fra salg av eiendommer og annen tilsvarende investeringsinntekt settes av til investeringsfond dersom ikke annet er bestemt gjennom fylkestingsvedtak.
- Fylkesrådmannen kan justere budsjetterte inntekter fra eiendomssalg med tilhørende avsetning til ubundet investeringsfond.
- Fylkesrådmannen kan gjennomføre ikke-budsjetterte eiendomssalg for inntil 2 mill kroner per år.
- Fylkesrådmannen kan inngå avtale om finansiell leasing for objekter / installasjoner med anskaffelseskost på inntil 1,5 mill kroner, og foreta tilhørende budsjettreguleringer.
- Fylkesrådmannen kan foreta ekstraordinære avdrag på langsiktig gjeld finansiert med ubrukte lånemidler dersom beholdningen av lånemidler overstiger budsjettårets behov.
- Fylkesrådmannen kan budsjettregulere fra driftsbudsjettet til investeringsbudsjettet i saker som gjelder store utstyrskjøp (enkeltanskaffelser over kr 100 000) i samsvar med §5 i Forskrift om årsbudsjett. Slike investeringsutgifter skal
- i budsjettet finansieres med overføring av driftsmidler fra driftsbudsjettet, dekket gjennom reduksjon i angjeldende sektors driftsbudsjett.

Investeringsbudsjett som ikke er benyttet ved årets slutt skal overføres til neste års budsjett dersom prosjektet ikke er ferdigstilt. Fylkestinget gjør hvert år vedtak om overføring av ubenyttede investeringsmidler.

8. Personalmessige forhold – ansattes medbestemmelse

Personellmessige forhold og ansattes medbestemmelse praktiseres i.h.t. reglement for administrasjonsutvalget, virksomhetsutvalg, hovedavtalen, instruks for fylkesutvalget og hovedutvalgene, ansettelsesreglement, permisjonsreglement, og eventuelle andre reglementer og avtaler som har relevans.

Fylkesrådmannen gis fullmakt til å opprette og inndra stillinger. Denne fullmakt kan fylkesrådmannen delegerer videre. Krav om økonomisk dekning er en klar forutsetning for at stillingsomgjøring og opprettelse av nye stillinger kan iverksettes.

9. Praktiske bestemmelser

Når politiske og administrative vedtak om budsjettendringer er truffet i medhold av fullmakter gitt i dette reglement, oversendes utfylt skjema for budsjettreguleringer til Avd for administrasjon for godkjenning og registrering i budsjettregisteret. Med skjema skal følge den sak som ligger til grunn for vedtaket, eventuelle brev som forklarer reguleringen. Alle reguleringer skal være i balanse.

Vedlegg 2 - Reglement for finansforvaltning

Vedtatt under fylkestingssak 37/12 i møte 21.06.2012. Erstatte reglement av 20.10.2009

1. Innledning

1.1 Formål

Fylkeskommunens reglement for finansforvaltning skal ivareta grunnprinsippet i Kommunelovens formålsbestemmelse om optimal utnyttelse av fylkeskommunens tilgjengelige ressurser med sikte på å kunne gi et best mulig tjenestetilbud.

1.2 Lov- og forskriftskrav

Stortinget vedtok i juni 2000 endringer i Kommuneloven vedrørende økonomisk planlegging og forvaltning. Reglementet er utarbeidet i samsvar med Kommunelovens § 52 og Forskrift om kommuner og fylkeskommuners finansforvaltning av 09.06.2009. Forskriften pålegger kommuner og fylkeskommuner å utarbeide reglement for finansforvaltning samt tilhørende rutiner. Reglement og rutiner skal vurderes av uavhengig kompetanse.

1.3 Målsetning – overordnet finansiell strategi

Finansforvaltningen skal sikre en stor grad av forutsigbarhet i fylkeskommunens finansielle stilling. Dette reglementet skal bidra til langsiktighet og stabilitet i finansforvaltningen. Fylkeskommunen skal utøve sin finansforvaltning slik at tilfredsstillende avkastning/lånekostnader kan oppnås, uten at det innebærer vesentlig finansiell risiko, og under hensyn til at fylkeskommunen skal ha midler til å dekke sine betalingsforpliktelser ved forfall.

Overordnet styringsmål for finansporteføljen er:

Låneportefølje (langsiktige lån) skal ha en varighet/gjennomsnittlig rentebindingstid innenfor intervallet 3,0-7,0 år.

Nye låneopptak/fornyelser gjennomføres slik at renteforutsetninger i budsjett/økonomiplan søkes oppnådd innenfor nevnte varighetsintervall.

Driftslikviditet og midler for løpende investeringsbehov skal være tilgjengelige til enhver tid. Overskuddslikviditet og fondsmidler kan plasseres med en tidshorisont som tilsvarer tiden fram til planlagt anvendelse av midlene.

1.4 Utøvelse av finansforvaltningen gjennom fullmakt

Det reglement for fylkeskommunens finansforvaltning som følger, er gitt i form av en fullmakt. Hensikten med fullmakten er å gi rammer og retningslinjer for hvordan forvaltningen av fylkeskommunens finansportefølje skal skje gjennom å definere det risikonivå som er akseptabelt for plasseringer og låneopptak.

Fullmakten gjelder for fylkesrådmannen. Fullmakten kan gis videre internt i fylkesadministrasjonen. En effektiv finansforvaltning forutsetter omfattende fullmakter til

administrasjonen. Tidsaspektet i moderne finansmarkeder krever raskere beslutninger enn hva tradisjonell saksgang gir rom for. Den del av administrasjonen som forestår finansforvaltningen skal ha tilstrekkelig kunnskap til å utføre forvaltningen innenfor reglementets rammer.

1.5 Nærmere om reglementets virkeområde

Reglementet omfatter Vestfold fylkeskommunes likvide midler og låneportefølje. I tillegg til fylkeskommunens likvide midler og låneportefølje gjelder reglementet fylkeskommunale foretak. I fylkeskommunale foretak er det styrets ansvar å påse at finansforvaltningen skjer innenfor de rammer som er fastsatt i dette reglement, jfr. Kommunelovens § 67, 1. ledd.

Øvrige midler, som forvaltes av Vestfold fylkeskommune i egenskap av regnskapsfører, faller utenfor dette reglement.

2. Risiko

Fylkeskommunen skal ha en lav til moderat risikoprofil med fokus på å redusere i hvilken grad fluktuasjoner i finansmarkedene vil påvirke fylkeskommunens finansielle stilling. Reglementet gir ikke anledning til plassering av ledige midler i aksjer eller andre egenkapitalinstrumenter. De ulike former for finansiell risiko, kan defineres slik:

2.1 Kredittrisiko

Risiko for tap som følge av at låntager eller motpart i en derivatkontrakt ikke betaler tilbake hele eller deler av lånet (inkludert rentene)

2.2 Likviditetsrisiko

Risiko for at eiendeler ikke kan omsettes nær markedsverdi (transformeres til kontanter) i løpet av en avgrenset tidsperiode.

2.3 Finansieringsrisiko

Risiko for ikke å kunne finansiere sine lånebehov

2.4 Renterisiko

Risiko for endring i verdien på eiendeler, gjeld, egenkapital og sikringsforretninger (derivatkontrakter) som følge av renteendringer. Eksempelvis går verdien av plasseringer i rentebærende verdipapirer opp dersom renten går ned.

2.5 Valutarisiko

Risiko for endring i verdien på eiendeler, gjeld, egenkapital og sikringsforretninger (derivatkontrakter) som følge av endring i valutakurser.

I tillegg er finansiell risiko er fylkeskommunen eksponert for operasjonell risiko. Dette er omtalt under pkt 6.1

3. Fylkeskommunens likvide midler - kategorier

3.1 Driftslikviditet

Med dette menes midler som alltid må være tilgjengelig for å dekke det likviditetsbehov som oppstår som følge av tidsforskjellen mellom inn- og utbetalinger. Behovet for driftslikviditet avdekkes gjennom utarbeidelse av likviditetsprognoser. Disse prognosene

skal som et minimum avdekke månedlige netto likviditetsendring innenfor prognosens tidshorison .

Det skal alltid holdes en driftslikviditetsreserve på 3 % av årlige driftsinntekter iht. vedtatt budsjett.

3.2 Overskuddslikviditet

Med dette menes midler som iflg. likviditetsprognosen overstiger nødvendig driftslikviditet innenfor likviditetsprognosens tidshorison .

3.3 Langsiktige midler

Med dette menes fondsmidler, hvor anvendelsestidspunktet ligger fram i tid. Eksempel på dette er avdragsfond, hvor avsetningen er knyttet opp mot et avdragsfritt lån og med anvendelsestidspunkt ved nevnte låns forfalltidspunkt. Langsiktige midler er midler hvor tidshorisonen på anvendelse ligger mer enn ett år fram i tid.

4. Fullmakter til fylkesrådmannen vedr. likviditetsplasseringer

Generelt gir reglementet åpning for plassering i rentebærende instrumenter hvor låntakers kredittrisiko ligger innenfor de internasjonale kapitaldekningsreglens krav til 20 % vekt av fullt egenkapitalkrav. Dette innebærer at det åpnes for plasseringer med statsgaranti, i statsforetak, i finansinstitusjoner og i kommuner/fylkeskommuner.

Det åpnes ikke for plasseringer i lånepapirer utstedt av andre sektorer som for eksempel industri- og handelsforetak. Det åpnes heller ikke for plasseringer i aksjer, aksjefond samt i andre former for egenkapitalinstrumenter.

4.1 Driftslikviditet

Fylkeskommunens driftslikviditet skal alltid plasseres på konsernkonto i bank eller som oppsigelige bankinnskudd.

I valg av hovedbankforbindelse skal en kredittriskovurdering inngå som et kriterium.

4.2 Overskuddslikviditet

Overskuddslikviditet skal kun plasseres i rentebærende aktiva, med de begrensninger som følger nedenfor. Overskuddslikviditet kan ikke plasseres med lenger tidshorison enn hva likviditetsprognosen avdekker. Overskuddslikviditet kan plasseres i sin helhet på konsernkonto eller i de former som følger av 4.2.1 og 4.2.2.

4.2.1 Begrensninger vedr. likviditets-, valuta- og renterisiko

Overskuddslikviditet kan plasseres slik at gjennomsnittlig, vektet rentebindingstid ikke overstiger 0,5 år. Enkeltplasseringer skal kunne foretas med rentebindingstid inntil 1 år. Det skal kun plasseres i lett omsettelige aktiva, så som omsettelige sertifikater og obligasjoner samt pengemarkeds- og rentefond med varighetsmål på rentebindingstid som nevnt over.

Alle plasseringer skal være i norske kroner.

4.2.2 Begrensninger vedr. kredittrisiko

De beløpsbegrensninger som er nevnt, gjelder verdien på plasseringstidspunktet. Overskuddslikviditet kan plasseres i rentebærende verdipapirer/bankinnskudd hvor utsteder er:

- Den norske stat eller låntakere med statsgaranti
- For denne type plasseringer gjelder ingen maksimale beløpsbegrensninger

- Norske statsbanker eller statsforetak
- Maksimalt beløp pr. utsteder begrenses til 50 mill.kr
- Norske forretnings- og sparebanker og verdipapirer garantert av disse. Aktuelle banker må ved siste årsregnskap tilfredsstillende kapitaldekningskravene. Plasseringer skal ikke overstige 1 % av bankens forvaltningskapital etter siste årsregnskap. Maksimal ramme pr. bank er 50 mill.kr
Unntatt fra denne bestemmelsen er fylkeskommunens hovedbankforbindelse.
- Norske kommuner og fylkeskommuner
Maksimal plasseringsramme pr. fylkeskommune er 50 mill.kr
Maksimal plasseringsramme pr. kommune er 20 mill.kr.
- Pengemarkedsfond/rentefond, forvaltet av norsk forvaltningsselskap under tilsyn av Kredittilsynet.
Det kan bare plasseres i fond som investerer i rentebærende verdipapirer utstedt av forannevnte låntagersektorer.
Maksimal ramme pr. fond settes til 5 % av fondets størrelse før innskudd, dog ikke over 35 mill.kr. Ingen enkeltinvestor skal ha innskudd som utgjør mer enn 5 % av fondets størrelse.
- Overskuddslikviditet kan ikke plasseres i finansielle aktiva som ikke tilfredsstiller ovennevnte krav.

4.3 Langsiktige midler – fondsmidler

Fondsmidler kan plasseres under de begrensninger som gjelder for overskuddslikviditet, med hensyn til kredittrisiko. De angitte kredittrammer pr. utsteder gjelder overskuddslikviditet og fondsmidler samlet.

Med hensyn til rente- og likviditetsrisiko gjelder følgende begrensninger:

Fondsmidler skal ikke plasseres med lenger tidshorisont enn hva anvendelsestidspunkt for midlene tilsier.

Det gis anledning til å plassere fondsmidler i obligasjoner med inntil 5 års gjenværende løpetid. Det gis videre anledning til å plassere fondsmidler i obligasjonsfond med tilsvarende varighetsmål. De samme begrensninger pr. fond som gjelder i.h.t. pkt. 4.2.2 gjelder også plassering av langsiktige midler i obligasjonsfond.

Alle plasseringer i obligasjoner skal foretas i børsnoterte obligasjoner.

Det er ikke anledning til å foreta plasseringer som ansvarlig lånekapital.

5. Fullmakter til fylkesrådmannen vedr. låneopptak

Etter Kommunelovens §§44-46 og § 50 er det bare fylkestinget som kan vedta finansiering av de enkelte prosjekter i investeringsbudsjettet. Av dette følger at alle låneopptak krever forutgående vedtak i fylkestinget. Videre regulerer Kommunelovens § 50 kommuners og fylkeskommuners låneopptak. *Avtaler om finansiell leasing er å betrakte som låneopptak og krever vedtak i fylkestinget. Fylkesrådmannen gis fullmakt til å gjennomføre de vedtatte låneopptak og undertegne lånedokumenter. Låneporteføljen skal forvaltes etter følgende regler:*

5.1 Sammensetningen av fylkeskommunens lån

Låneporteføljen skal sammensettes med hensyn på å oppnå de overordnede målsetninger for finansporteføljen. Styringen av låneporteføljen skal primært gjennomføres med hensyn på å oppnå den ønskede utviklingen for fylkeskommunens netto renteutgifter. Låneporteføljen skal bestå av færrest mulig lån, men dog slik at refinansieringsrisikoen begrenses. Generelt skal følgende gjelde:

- Enkeltlån skal ikke overstige 250 mill kroner
- Lån med forfall inntil 1 år fram i tid skal maksimalt utgjøre 40 % av samlet låneportefølje
- Lån kan tas opp som åpne serier og som lån uten avdrag før forfall

5.2 Valg av låneinstrument og långiver

Låneopptak skal søkes gjennomført til markedets gunstigste betingelser. Det skal alltid innhentes flere konkurrerende tilbud ved låneopptak. Aktuelle lånekilder er norske banker og kredittforetak eller obligasjons-/sertifikatlån emittert gjennom verdipapirforetak. Det kan kun tas opp lån nominert i norske kroner. Det skal benyttes anerkjente norske finansinstitusjoner ved låneopptak. Ved valg av tilrettelegger av obligasjons-/sertifikatlån skal tilretteleggers evne til å skape likviditet i fylkeskommunens lånepapirer tillegges vekt.

5.3 Valg av tidspunkt for låneopptak og rentebindingsperiode

Tidspunkt for låneopptak skal vurderes opp mot likviditetsbehov, vedtatte investeringsbudsjett, rentesituasjonen og forventninger om fremtidig renteutvikling. Rettesnor for styring av låneporteføljen skal være å optimalisere låneopptak og rentebindingsperiode i forhold til oppfatninger om fremtidig renteutvikling og innenfor et akseptabelt risikonivå. *Valg av rentebindingsperiode skal være slik at låneporteføljens gjennomsnittlige rentebindingstid ligger i intervallet 3-7 år, jfr. pkt.1.3*

Samtidig skal rentesats søkes holdt innenfor forutsetningene og budsjett og økonomiplan

6. Fellesbestemmelser vedr. finansforvaltningen

6.1 Operasjonell risiko

Det skal ved alle finansplasseringer og låneopptak kun benyttes anerkjente finansforetak under tilsyn av Kredittilsynet. Med bakgrunn i dette reglement skal det utarbeides rutiner for hvordan den daglige forvaltningen skal gjennomføres. Disse rutiner skal være kjent for alle som er involvert i finansforvaltningen. Rutinene skal forvaltes av den del av administrasjonen som er utpekt av fylkesrådmannen, jfr. pkt. 1.4

6.2 Fullmakter til fylkesrådmannen vedr. bruk av sikringsinstrumenter

Rentebytteavtaler og fremtidige renteavtaler (FRAs) kan benyttes til styring av fylkeskommunens renterisiko, jfr. overordnet strategi pkt. 1.3, forutsatt at de benyttes i tilknytning til et underliggende lån eller en rentebærende plassering.

Rentebytteavtaler og fremtidige renteavtaler kan videre benyttes i forbindelse med vedtatte investeringsprogrammer når det også foreligger vedtak om at investeringene skal finansieres med låneopptak.

6.3 Håndtering av avvik fra reglementet

Ved vesentlige avvik fra reglementets rammer, skal fylkestinget gjennom rapporteringen, jfr. pkt 7, informeres om dette. Fylkesrådmannen skal samtidig legge fram plan over tiltak for å rette opp avvik, slik at finansporteføljene er i samsvar med reglementets rammer.

7. Rapporteringsrutine

Rapportering vedr. finansforvaltning inngår i den ordinære tertialrapporteringen

Det skal ved hver tertialrapportering legges fram rapport om status for fylkeskommunens finansforvaltning. I tillegg skal det etter årets utgang legges fram en rapport som viser utviklingen gjennom året og status ved utgangen av året. Dette gjøres i forbindelse med den årlige resultatvurderingssaken samt som en del av informasjonen gitt i årsregnskapet.

Rapporteringen skal inneholde:

- Sammensetning av finansielle aktiva og passiva
- Løpetid for finansielle passiva
- Verdi av finansielle aktiva og passiva
- Vesentlige markedsendringer
- Endringer i risikoeksponering
- Avvik mellom faktisk forvaltning og kravene i finansreglementet
- Markedsrenter og egne rentebetingelser

Den uavhengige kompetanse, jfr. pkt 1.2, skal årlig gi en vurdering om de fastlagte regler for forvaltning blir fulgt.

Ved vesentlige endringer i finansmarkedene som gjør det nødvendig å foreta store tilpasninger av finansporteføljen, skal fylkesutvalget orienteres straks.

8. Reglementets varighet

Dette reglementet med tilhørende forvaltningsrutiner trer i kraft straks og gjelder inntil videre. Ved vesentlige og permanente endringer i rammebetingelser og fylkeskommunens balansestruktur, skal fylkesrådmannen legge fram for fylkestinget forslag til endringer i dette reglement. Uansett behov for endringer skal finansreglementet vedtas minst en gang i hver fylkestingsperiode, seinest innen juni måned etter fylkestingsvalget.

